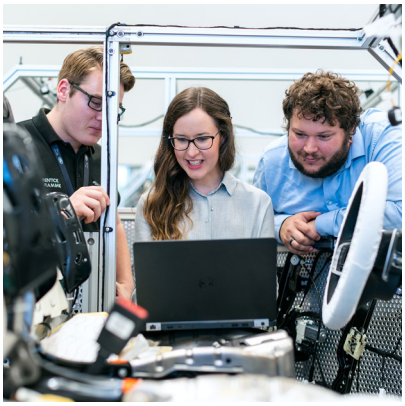
STRATEGIE 2030+

DLOUHODOBÝ ZÁMĚR VZDĚLÁVÁNÍ A ROZVOJE VZDĚLÁVACÍ SOUSTAVY ČESKÉ REPUBLIKY 2023–2027

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky 2023–2027

Autoři: Mgr. Jan Mareš, MBA, Mgr. Jaromír Beran, Mgr. Ludmila Třeštíková, Ing. Dagmar Horáčková
a kolektiv autorů MŠMT

Jazyková redakce: Bc. Adéla Řezaninová
Grafická úprava a zlom: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

V roce 2023 vydalo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Karmelitská 529/5, Malá Strana, 118 12, Praha 1
Elektronická verze publikace je dostupná na www.msmt.cz

ISBN:978-80-87601-57-0 (elektronická publikace)

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

DLOUHODOBÝ ZÁMĚR VZDĚLÁVÁNÍ A ROZVOJE VZDĚLÁVACÍ SOUSTAVY ČESKÉ REPUBLIKY 2023–2027

IMPLEMENTAČNÍ DOKUMENT STRATEGIE VZDĚLÁVACÍ POLITIKY ČR 2030+

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Obsah

PŘEDMLUVA ... 5

1 ROZVOJ SPOLEČNOSTI A VZDĚLÁVÁNÍ ... 8
1.1 Socio-ekonomický a environmentální vývoj ... 9
1.2 Trh práce ... 10
1.3 Vzdělávání ... 13
1.4 Nástroje plnění opatření ... 23

2 PRIORITY MŠMT ... 26

3 STRATEGIE ROZVOJE REGIONÁLNÍHO ŠKOLSTVÍ – PRŮŘEZOVÁ OPATŘENÍ ... 28
3.1 Vzdělávání pro udržitelnost ... 28
3.2 Digitální vzdělávání a umělá inteligence ve vzdělávání ... 30
3.3 Vzdělávání dětí a žáků s nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka ... 32
3.4 Well-being, duševní zdraví, bezpečné prostředí a podpora pohybových aktivit ... 33
3.5 Rovnost příležitostí ve vzdělávání ... 36
3.6 Zajištění potřebných kapacit středních a vyšších odborných škol ... 38

4 STRATEGIE ROZVOJE REGIONÁLNÍHO ŠKOLSTVÍ – KARTY OPATŘENÍ ... 40
A. Kvalitní a dostupné předškolní vzdělávání ... 40
B. Moderní základní vzdělávání pro 21. století ... 50
C. Všeobecné a odborné vzdělávání pro uplatnění v dalším studiu i v praxi ... 62
D. Podpora a rozvoj pedagogů a leaderů škol ... 79
E. Rovný přístup a efektivní podpora pro všechny žáky bez rozdílu ... 87
F. Prevence rizikového chování a náhradní výchovná péče ... 98
G. Systémová podpora a řízení škol ... 113
H. Vzdělávání v celoživotní perspektivě ... 127
I. Strategie dalšího rozvoje sítě škol a školských zařízení ... 141

5 PŘEHLED VŠECH OPATŘENÍ A KLÍČOVÝCH AKTIVIT ... 147

6 ANALÝZY ... 167
6.1 Analýza vzdělávací soustavy na základě předpokládaného demografického vývoje ... 167
6.2 Analýza potřeb škol a školských zařízení na republikové úrovni ... 174
6.3 Datové soubory ... 175
6.4 Analýza krajských kapacit ... 175
6.5 Šetření: Jak jsou začínající učitelé připraveni na svou práci ... 176
6.6 Výzkum: Ověření dopadů zavedení povinného posledního ročníku předškolního vzdělávání ... 176
6.7 Zpráva o stavu péče o ohrožené děti v České republice v roce 2023 ... 177
6.8 Strategie rovnosti žen a mužů na léta 2021–2030 ... 177

7 VYHODNOCENÍ STAVU PLNĚNÍ STRATEGICKÝCH DOKUMENTŮ ... 178
7.1 Plnění Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2019–2023 ... 178
7.2 Vyhodnocení prvního implementačního období Strategie 2030+ ... 178

8 PŘÍLOHY ... 179
8.1 Seznam použitých zkratek ... 179
8.2 Grafy ... 183
8.3 Tabulky ... 199
8.3 Seznam grafů ... 200
8.4 Seznam tabulek ... 201
8.5 Seznam použitých zdrojů ... 202

Předmluva

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2023–2027 (dále jen „Dlouhodobý záměr ČR 2023–2027“) je implementačním dokumentem Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030+ (dále jen „Strategie 2030+“)[1]. Dlouhodobý záměr ČR 2023–2027 nejen, že vychází z uvedené strategie a efektivně plánuje pomocí konkrétních cílů její naplňování, ale i říká, jak a kdy se mají opatření realizovat a přináší i podněty pro krajské plány i plány škol.

Dokument má 2 hlavní dopady:

1) uvádí základní tendence a **cíle vzdělávací politiky České republiky** na dané období a **stanovuje opatření** a klíčové aktivity na **úrovni státu**,
2) vymezuje prostor pro konkrétní **řešení** na úrovni každého **jednotlivého kraje**.

Východiska

Kromě Strategie 2030, ze které vychází, integruje Dlouhodobý záměr ČR 2023–2027 do svých opatření také další strategické dokumenty a legislativní nařízení a **reflektuje národní, evropská i celosvětová nařízení a doporučení**. Zejména je v souladu se strategickým dokumentem Česká republika 2030 (2015)[2] (dále jen „ČR 2030“) a Programovým prohlášením vlády České republiky (2022)[3], dále vychází z doporučení Rady vlády pro udržitelný rozvoj České republiky, doporučení Evropské komise a dalších strategických nebo programových dokumentů. Současně se dokument **řídí i evidence-based zásadou**, tedy věcně navazuje na výzkumy, analýzy a studie (interní i externí, např. dodané TA ČR) a koncepční a strategické dokumenty vydávané na národní i nadnárodní úrovni.[4]

Dlouhodobý záměr ČR 2023–2027 je zpracován v souladu s ustanovením § 9 odst. 1 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (dále jen „školský zákon“), ve znění pozdějších předpisů. Část týkající se vzdělávání v celoživotní perspektivě obsahuje také opatření, která přímo z § 9 nevyplývají, ale postihují vzdělávání v celé jeho šíři a mají přímou návaznost na Strategii 2030+. Obsahové členění dokumentu odpovídá požadavkům vyhlášky č. 15/2005 Sb.[5] (resp. novely č. 150/2022 Sb.), kterou se stanoví náležitosti dlouhodobých záměrů a výročních zpráv, ve znění pozdějších předpisů.

Základní cíle

Strategie 2030+ stanovila dva strategické cíle, které svými aktivitami Dlouhodobý záměr ČR 2023–2027 naplňuje:

1) Zaměřit vzdělávání více na **získávání kompetencí**[6] potřebných pro aktivní občanský, profesní i osobní život.
2) **Snížit nerovnosti** v přístupu ke kvalitnímu vzdělávání a umožnit maximální rozvoj potenciálu dětí, žáků a studentů.

1 Dostupné z: **www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/strategie-2030**.
2 Dostupné z: **http://www.cr2030.cz**
3 Dostupné z: **www.vlada.cz/cz/programove-prohlaseni-vlady-193547**.
4 Pozn.: Pokud není v materiálu uvedeno jinak, jedná se o zdroje dat MŠMT.
5 **150/2022 Sb.**
6 Kompetence dle Strategie 2030+ představují souhrn vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot umožňující uplatnění a osobní rozvoj jednotlivce. Dále se v textu DZ ČR pracuje s tímto pojmem.

Pro druhé implementační období Strategie 2030+ byla expertní cestou vybrána k realizaci opatření, která jsou pro systém školství a jeho rozvoj klíčová nebo/a zároveň přímo navazují na předchozí kroky – jsou identifikována z vyhodnocení předchozího Dlouhodobého záměru ČR 2019–2023 a vyhodnocení realizace implementačních karet v prvním období Strategie 2030+. Tato opatření byla rozpracována a prošla participativním procesem, několikerým meziresortním i veřejným projednáváním.

V rámci stanovených opatření tak bude nadále pokračovat **modernizace obsahu a způsobů vzdělávání** potřebná pro získávání kompetencí potřebných pro aktivní občanský, profesní i osobní život v 21. století. Průřezově se do vzdělávání promítne rozvoj kompetencí potřebných pro udržitelný rozvoj, demokratickou občanskou angažovanost a celoživotní učení a další. V souvislosti se snižováním nerovností v přístupu ke kvalitnímu vzdělávání jsou navržena opatření, která podporují **spravedlivé šance na dostupné kvalitní vzdělání pro každého** občana bez ohledu na zdravotní stav, osobnostní charakteristiku či socioekonomické podmínky. Dále se zaměřují na **posílení kompetencí leaderů škol a pedagogických pracovníků**, tedy aktivity v důsledku přispívající k rozvoji potenciálu jak pedagogů, tak všech dětí, žáků a studentů, mj. i s ohledem na rovné příležitosti.[7]

Vedle toho musí být české **školství připraveno** reagovat i na rychlé změny, které nelze ovlivnit a mnohdy ani predikovat. V předcházejícím období nás výrazně zasáhly dvě mimořádné události, a to pandemie covid-19 a válečná agrese Ruské federace na Ukrajinu. První přinesla uzavření škol a zavedení distanční výuky, a měla jak pozitivní dopady, např. rozvoj digitálních kompetencí všech aktérů ve vzdělávání, tak negativní dopady, se kterými se bohužel mnozí vyrovnávají doposud. Český stát a MŠMT zavedlo pro zmírnění následků systémově vedenou podporu s využitím národních i dalších nástrojů včetně specifického: Národního plánu obnovy (dále NPO)[8]. Prostředky na realizaci NPO jsou České republice poskytnuty z Evropské unie prostřednictvím Nástroje pro oživení a odolnost (Recovery and Resilience Facility), a to na roky 2021–2026. **Systémově vedená podpora** se kladně osvědčila i v případě řešení důsledků válečné agrese. S náročnou situací imigrace velkého počtu dětí, žáků a studentů cizinců a s jejich začleňováním do našeho systému pomáhají školám i jejich zřizovatelům nastavená cílená opatření a lepší informovanost a komunikace regionů s centrem pomocí **středního článku podpory**[9], který je od 1. 7. 2023 zaveden do všech krajů České republiky (s výjimkou hl. města Prahy).

Realizace

Dlouhodobý záměr ČR 2023–2027 zasahuje celý systém regionálního školství, a to od předškolního po vyšší odborné vzdělávání včetně přesahu vzdělání celoživotního, neformálního a zájmového, určuje rámec dlouhodobých záměrů krajů, sjednocuje přístup státu a jednotlivých krajů zejména v oblasti nastavení parametrů vzdělávací soustavy a cílů vzdělávací politiky ČR. Vyhodnocování Dlouhodobého záměru ČR je prováděno v souladu s ustanovením § 9 školského zákona, a to jednou za čtyři roky před přípravou záměru nového. Finanční zajištění průběžné realizace cílů a opatření stanovených v Dlouhodobém záměru ČR 2023–2027 bude pokryto zejména z objemu přidělených finančních prostředků ze státního rozpočtu do kapitoly Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „MŠMT“), avšak schválením materiálu není automaticky zajištěno navyšování objemu prostředků na výdaje v rozpočtu kapitoly MŠMT. Dále bude finanční zajištění pokryto prostřednictvím Národního plánu obnovy či bude spolufinancováno z prostředků Evropských strukturálních a investičních fondů (dále jen „Fondy EU“), zejména Operačního programu Jan Amos Komenský (OP JAK).

7 Nezávislé na pohlaví, rase, barvě pleti, etnickém nebo sociálním původu, genetických rysech, jazyku, náboženském vyznání nebo přesvědčení, politických názorech či jakýchkoli jiných názorech, příslušnosti k národnostní menšině, zdravotním postižení, věku nebo sexuální orientaci.

8 Dostupné z: **www.planobnovycr.cz**.

9 Dostupné z: **www.edu.cz/podpora-skol/stredni-clanek-podpory**.

Ať se vám s dokumentem dobře pracuje!

Všem spoluautorům podílejícím se na přípravě materiálu, a to jak z MŠMT, tak i ČŠI, NPI ČR, DZS a CZVV, tak i všem připomínkovým místům včetně veřejnosti, za spolupráci děkujeme.

Poznámka k základním používaným pojmům:

V zájmu přesnosti a srozumitelnosti českým čtenářům upřednostňuje Dlouhodobý záměr ČR 2023–2027 pojmy ukotvené vnitrostátní legislativou a terminologii ve shodě a dle vysvětlení Strategie 2030+[10]. Zároveň obecně používá terminologii v rodě mužském, avšak v celém textu se rozumí současně i rod ženský, např. učitel i učitelka (případně učitelé a učitelky), žák i žákyně (případně žáci i žákyně) apod.

10 https://www.edu.cz/strategie-msmt/s2030/

1 Rozvoj společnosti a vzdělávání

Dlouhodobý záměr ČR 2023–2027 reflektuje jednak rozvoj a výzvy školství v České republice, jednak trendy na evropské, potažmo globální úrovni. Kvalita života bude v budoucnu výrazně ovlivněna trendy jako je prodloužení délky života, stárnutí populace a s ním spojené nároky na zajištění účasti dostatečného množství lidí na pracovním trhu, zvýšená potřeba péče a zdravotních služeb. Materiální předpoklady pro dosahování vyšší kvality života rovněž výrazně ovlivní transformace pracovního trhu spojená se zrychleným rozvojem technologií – postupující automatizací (digitalizací a robotizací) a v poslední době také umělé inteligence.

V důsledku změn v minulém období (technologická a sexuální revoluce, ženské hnutí a hnutí mládeže) došlo k oddálení příchodu plnohodnotné dospělosti u části mladé populace[11] (Emerging Adulthood – „Vynořující se dospělost“). Lidé studují déle, a dochází tak k posunu životních fází. Příslušníci mladé populace absolvují delší vzdělání (vysokoškolské vzdělání absolvuje více lidí než dříve, snahou některých studentů je si studium nerozumně prodlužovat), a tak na trh práce nastupují později. Vstupují i do manželství a rodičovství později než předchozí generace a prožívají delší přechod ke stabilní práci. Současně se prodlužuje střední délka života a věk odchodu do důchodu. Znalosti nabývají nejen ve škole, ale i mimo školu a tento trend má čím dál víc stoupající tendenci, na což bohužel není vzdělávací systém plně připraven. V době digitalizace již není pravidlem, že absolventi škol po jejich ukončení okamžitě nastupují na trh práce – užší odborné vzdělání sice zvyšuje šance na uplatnění v mládí, nicméně všeobecné vzdělání napomáhá k setrvání na trhu práce i ve vyšším věku, neboť poskytuje více kompetencí potřebných k přizpůsobení se změnám prostředí.

Přetrvávajícím rysem vzdělávací soustavy ČR a zároveň jedním z jejích dlouhodobých problémů jsou dále se prohlubující vzdělanostní nerovnosti mezi dětmi, žáky a studenty v kvalitě vzdělávání ve školách. V souladu se zjištěními řady výzkumů (např. výzkum PISA pořádaný OECD poukazuje na silný vliv socioekonomického původu žáků na jejich studijní výsledky) lze za jejich hlavní příčinu považovat především rozdílnou úroveň příležitostí, podmínek ke vzdělávání a aspirací k učení výrazně předurčenou zejména rodinným prostředím a dále prohlubovanou příliš časnou vnější diferenciací žáků ve vzdělávacím systému.

Současně by měla být pozornost zaměřena na regionální nerovnosti v ČR, kde jsou rozdíly mezi městem a venkovem do určité míry zapříčiněny rozpočtovým určením daní, které i přes dílčí reformy v posledních letech znevýhodňuje středně velké obce (malá města).[12] Mnohdy jsou velké investiční dotace a úvěry pro malé obce nedosažitelné, což následně limituje rozvoj infrastruktury včetně výstavby nových škol.

Záměrem této kapitoly je tak představit cíle Dlouhodobého záměru ČR 2023–2027 v širších souvislostech, jedná se především o celkový socioekonomický a environmentální vývoj, vývoj na trhu práce a vývoj klíčových indikátorů v oblasti vzdělávání.

11 Emerging Adulthood („vynořující se dospělost“) je termín používaný k popisu období vývoje, které trvá přibližně od 18 do 29 let a které zažívá většina lidí ve věku kolem dvaceti let v západních kulturách a možná i v jiných částech světa. Původně ji definoval Jeffrey Jensen Arnett, Ph.D. z Clark University v roce 2000.

12 Rozpočtové určení daní, zákon č. 243/2000 Sb., je koncipováno jako solidární systém, který má pomoci s finančním zajištěním samostatné působnosti všech obcí v České republice. Z tohoto důvodu jsou v tomto systému zavedena stávající kritéria, na kterých panuje shoda. Tato kritéria byla zvolena vzhledem k tomu, že jsou transparentní a neznevýhodňují žádnou obec či skupinu obcí na úkor ostatních.

1.1 Socio-ekonomický a environmentální vývoj

V předchozím období čelily všechny státy Evropské unie, Českou republiku nevyjímaje, nečekaným výzvám. Nejprve se musely vyrovnat s pandemií covid-19 v letech 2020–2022, která citelně zasáhla socio-ekonomický vývoj. Následně v únoru 2022 vypukla válka na Ukrajině, která způsobila celou řadu dalších obtíží, s nimiž se nyní musí sociální i ekonomický systém vyrovnat.

Ekonomika byla v roce 2020 silně ovlivněna přímými zdravotními důsledky a omezeními souvisejícími s pandemií a HDP[13] v rámci EU kleslo o 5,9 %. V roce 2021 vzrostlo o 5,3 %. Inflace v EU se zrychlila v průběhu roku 2021: v lednu a únoru 2021 byla mírně nad průměrem let 2015–2020, ale následně se zvyšovala. V prosinci 2021 činila roční míra změn cen v EU 5,3 %.[14] Nárůst inflace v EU v roce 2022 byl diktován do značné míry válkou na Ukrajině. Válka na Ukrajině snižuje globální hospodářský růst a zintenzivňuje inflační tlaky, zejména u cen potravin a energií. V Číně ještě v důsledku uplatňování přísných protiepidemických omezení pokračují déletrvající uzávěry významných ekonomických center, což se nepříznivě podepisuje na globální poptávce i nabídce (MF ČR, 2022).

Česká ekonomika zažila největší hospodářský pokles v historii své samostatnosti, a to ve zhruba polovině platnosti předchozího Dlouhodobého záměru ČR 2019–2023[15] (ČSÚ, 2022). HDP kleslo v roce 2020 o 5,5 % (MF ČR, 2022)[16], očekávané oživení ekonomiky v roce následujícím (2021) přicházelo pomalu až od 2. kvartálu roku 2021, růst ekonomiky vydržel i během roku 2022. Ale důsledky globální pandemie a války na Ukrajině tento růst utlumily. Dopady rostoucí inflace spotřebitelských cen, způsobené zejména růstem cen potravin a energií, pak zapříčinily snižování životní úrovně obyvatel, která se může negativně projevit v oblasti vzdělávání. Průměrná roční míra inflace dosáhla v ČR v roce 2022 hodnoty 15,1 % (dle ČSÚ).

Ke dni 30. 6. 2023 získalo v zemích EU status dočasné ochrany téměř 4,07 mil. lidí, kteří utekli z Ukrajiny v důsledku ruské agrese. ČR patří spolu s Německem a Polskem mezi hlavní země poskytující těmto osobám dočasnou ochranu, která umožňuje přístup k veřejnému zdravotnímu pojištění, vzdělání či na trh práce. Na konci června 2023 bylo v ČR evidováno 349 140 osob s dočasnou ochranou, což je 9 % z celkového počtu příjemců v EU. V porovnání s počtem obyvatel jednotlivých členských států EU byl nejvyšší počet příjemců dočasné ochrany na tisíc obyvatel v červnu 2023 zaznamenán v Česku (32,2).[17] Začátkem září 2023 bylov ČR evidováno 365 875 osob s uděleným pobytovým oprávněním v souvislosti s válkou na Ukrajině. Čtvrtina těchto osob se nachází v Praze, 14 % ve Středočeském kraji a 10 % v Jihomoravském kraji. Jde zejména o ženy ve věku 18 let a více (47 %) a děti a mladistvé do 17 let (27 %)[18].

V rámci hodnocení chudoby a sociálního vyloučení patří Česká republika dle Strategie sociálního začleňování 2021–2030 MPSV[19] v dlouhodobém horizontu mezi státy EU s nejnižší mírou příjmové chudoby. V roce 2018 vykázala míra ohrožení příjmovou chudobou oproti roku 2017 mírný nárůst o 0,5 procentního bodu a dosáhla hodnoty 9,6 %, čímž se přiblížila středu hranice rozmezí, ve kterém se dlouhodobě pohybuje. Podíl osob ohrožených příjmovou chudobou se dlouhodobě pohybuje na úrovni 9–10 %. Dle údajů ze šetření Životní podmínky (EU-SILC) je nejohroženější skupina populace o velikosti cca 73,8 tis. (0,7 % populace) tvořena osobami, které jsou zároveň ohroženy příjmovou chudobou, materiální deprivací a současně žijí v domácnostech

13 Pozn: HDP = Hrubý domácí produkt.

14 Dostupný z: www.oecd-ilibrary.org/sites/6ae8771a-en/1/3/4/index.html?itemId=/content/publication/6ae8771a-en&_csp_=c08144de6b681428094a3a71a4549454&itemIGO=oecd&itemContentType=book.

15 Pozn: Více HDP pokleslo jen v r. 1991, kdy ČR byla ještě součástí ČSFR a přecházela na tržní ekonomiku, a podobně v době ekonomické krize v r. 2009. Viz data (ČSÚ, 2022).

16 Shodná data k růstu/poklesu HDP měřeného ve stálých cenách roku 2015 vychází od Českého statistického úřadu (2022): Dostupné na ČSÚ, 2022 a Ministerstvo financí ČR (MF ČR, 2022).

17 Eurostat (2023). 30 June 2023: 4.07 million with temporary protection.

18 Ministerstvo vnitra ČR (2023). Počty osob s uděleným pobytovým oprávněním v souvislosti s válkou na Ukrajině. Data k 3. 9. 2023.

19 MPSV (2021) Strategie sociálního začleňování, https://www.mpsv.cz/documents/20142/225517/Strategie+soci%C3%A1ln%C3%ADho+za%C4%8Dle%C5%88ov%C3%A1n%C3%AD+2021-2030.pdf/fdf1647d-ebf7-efe3-e797-efcf865cb171

s nízkou pracovní intenzitou. Jedná se zejména o dlouhodobě nezaměstnané osoby, osoby žijící v rodinách sólo rodičů a v rodinách se třemi a více dětmi, přičemž 20 tis. nezletilých dětí vyrůstá v závažné bytové nouzi. Oproti ostatním členským státům EU v ČR stabilně roste počet žáků, kteří vzdělání ukončují předčasně, což významně přispívá k reprodukci chudoby a sociálního vyloučení i negativním dopadům na veřejné rozpočty (MPSV).

Problematika sociálního vyloučení se projevuje i ve vzdělávacím systému. V ČR narůstá vliv socioekonomického zázemí na výsledky žáků. Příčiny slabších výsledků žáků jsou identifikovány ve slabé podpoře těchto žáků v rodině, v materiální deprivaci, v nekvalitě a nestabilitě bydlení.[20] Pro dobré výsledky vzdělávání dětí ze sociálně vyloučeného prostředí jsou doporučována opatření realizovaná již v předškolním věku v rámci neformálního vzdělávání a v zařízeních pro předškolní vzdělávání. Klíčový je dále rozvoj pedagogických pracovníků, podpora kvalitní výuky, dobrého klimatu, materiálních podmínek a zřizování podpůrných pozic ve školách, vhodná dopomoc pro žáky v průběhu vzdělávání a pozornost věnovaná volbě povolání[21].

Na probíhající klimatické změny Evropská Unie reagovala Zelenou dohodou pro Evropu. EU si vytyčila cíl snížit emise skleníkových plynů do roku 2030 (v porovnání s rokem 1990) o 55 % a do roku 2050 dosáhnout uhlíkové neutrality. ČR a další členské země mají povinnost těchto klimatických cílů dosáhnout. Do roku 2027 bude 30 % celkových výdajů EU směřovat na projekty související s klimatem.[22] Od roku 1990, kdy emise skleníkových plynů na obyvatele v ČR dosahovaly 18,7 tun CO2eq, klesly v roce 2020 na 11,7 tun CO2eq na obyvatele. I přes pozitivní klesající trend jde ve srovnání s ostatními zeměmi EU o nadprůměrné hodnoty. V roce 2021 mírně vzrostly emise skleníkových plynů ve většině států EU včetně ČR oproti roku 2020 v průměru o 5 %[23], a to zejména v důsledku oživení ekonomiky po pandemii a vlivem energetické krize. Zůstaly však výrazně pod úrovní před pandemií v roce 2019.

Výdaje na vzdělávání

Volba prioritních cílů Dlouhodobého záměru ČR 2023–2027, ale i navazujících záměrů krajů by měla akcentovat nejen již identifikované rizikové oblasti, ale také zahrnout výše zmíněná socio-ekonomická a environmentální rizika, která mohou v důsledku předchozích událostí negativně ovlivňovat různé oblasti vzdělávání, a pomocí adekvátně nastavených opatření tak zmírňovat negativní dopady. Klíčovým v tomto kontextu bude v dalších letech zejména hledání finančních rezerv i dostatečné finanční zajištění jednotlivých opatření a klíčových aktivit dlouhodobých záměrů ČR i krajů. Přehled vývoje veřejných výdajů na školství ve sledovaném období měl i přes nepříznivou ekonomickou situaci v předchozím období vzrůstající trend[24] (MF ČR, 2022). Investice na vzdělávání se v předchozím období zvýšily zejména v oblasti vysokoškolského vzdělávání, v regionálním vzdělávání vstoupila v platnost s jednoročním zpožděním reforma financování a i přesto, že školy a školská zařízení získaly o 20 miliard více, tak ve srovnání s průměrem EU-27[25] nedosahujeme vyšších než průměrných hodnot.

1.2 Trh práce

Trh práce v globálním pohledu ovlivňuje několik problémů – řešení změny klimatu, překlenutí nedostatku lidí s potřebným profilem a využití skrytého potenciálu. Dále je dle Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+ jedním ze dvou hlavních cílů rozvíjet kompetence pro profesní, občanský a osobní život. Pro kontext změn a trendů z hlediska profesního (trhu práce) je třeba vyváženě zahrnout i změny a trendy týkající se občanského a osobního života. To, jaké kompetence a dovednosti budou v následujících letech poptávané, ovlivňuje důraz

20 Dle publikace Souvislost sociálního znevýhodnění a vzdělávacích problémů (V. Korbel, M. Kunc, D. Prokop a T. Dvořák), PAQ Research

21 K problematice vzdělávání dětí ze sociálně znevýhodněného prostředí viz např. výzkumné zprávy Ministerstva pro místní rozvoj ČR, odboru pro sociální začleňování: Analýza vztahu mezi školní (ne)úspěšností na ZŠ a SŠ a nezaměstnaností, Podpora žáků se sociálním znevýhodněním při vzdělávání na základních školách, Kvalita vzdělávání v sociálně vyloučených lokalitách (2022)

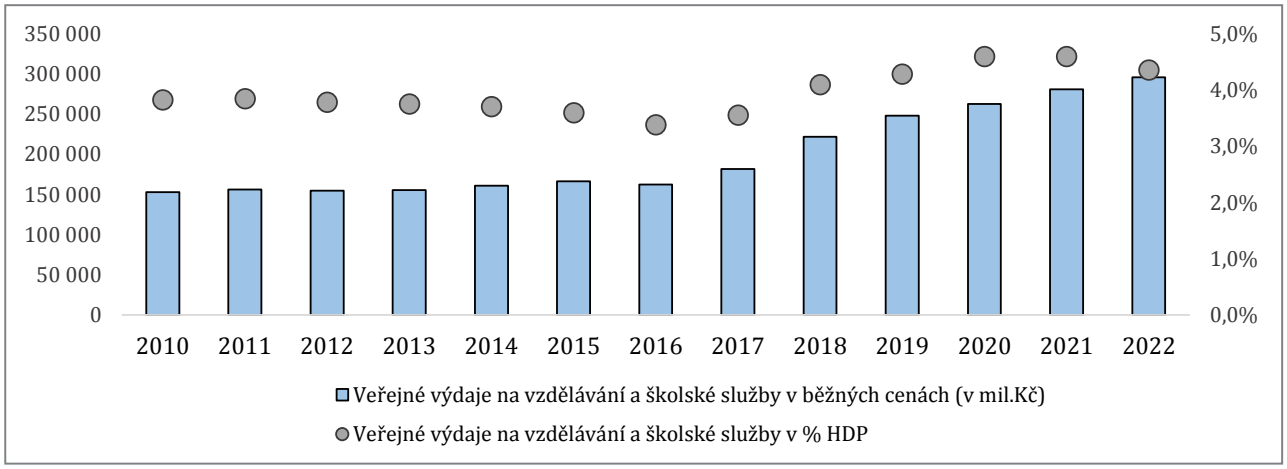
22 Evropská rada a Rada EU (2023). Změna klimatu: jaké kroky EU podniká.

23 Eurostat (2023)

24 Dle zprávy Ministerstva financí.

25 Pozn.: Průměr EU-27 je stanoven z průměrných hodnot 27 zemí (od roku 2020) Evropské unie.

Graf 1 – Přehled vývoje veřejných výdajů na školství v běžných cenách a v % HDP

Zdroj: MŠMT, 2023; vývoj zahrnuje zdroje ze státního rozpočtu a zdroje z územních rozpočtů

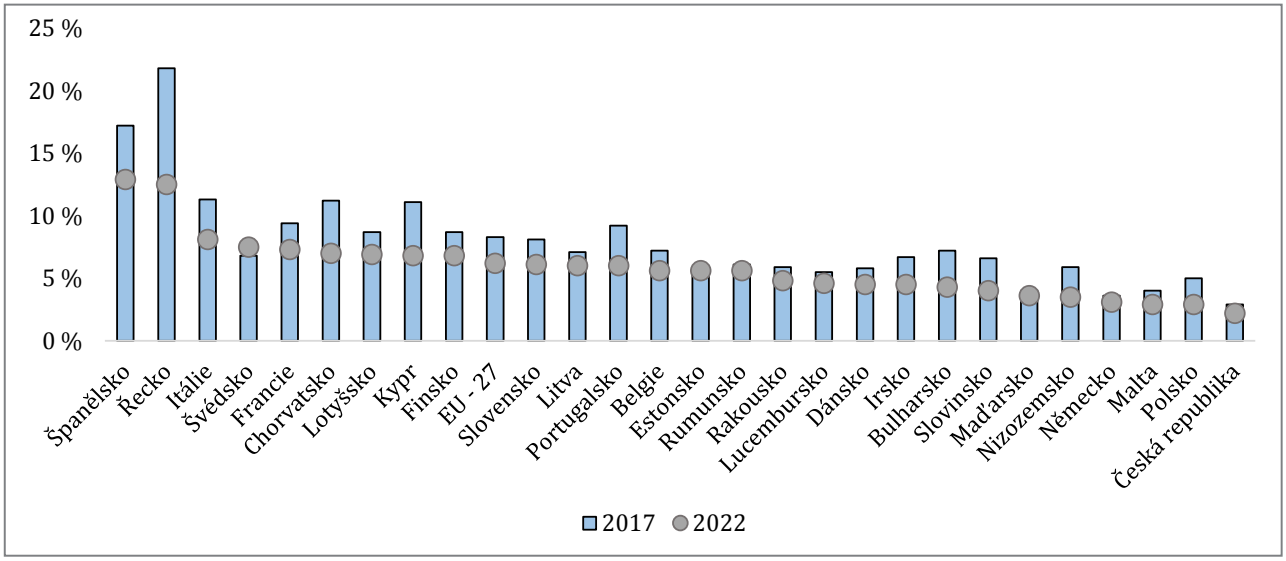
na potřebu zelené a digitální tranzice. Některá povolání přestanou díky nastupující automatizaci existovat, ale je pravděpodobné, že se objeví celá řada nových odvětví. Rychlý vývoj disruptivních technologií znemožňuje přesnou predikci kompetencí potřebných pro uplatnění na pracovním trhu i v osobním a občanském životě. Je ovšem jednoznačné, že celoživotní učení a schopnost neustále si osvojovat nové znalosti a dovednosti budou nabývat stále většího významu.

Také na pracovní trhy v členských státech EU měla zásadní dopad pandemie covid-19. Tento dopad se do určité míry podařilo zmírnit úsilím národních vlád o podporu podniků a zaměstnanosti. Kapacita pracovní síly ve věku 20–64 let v EU mezi lety 2019 a 2020 klesla o 1,3 %. Počet nezaměstnaných osob ve věku 20–64 let vzrostl o 4,6 %. Účinek pandemie byl zcela odlišný v roce 2021, což může částečně odrážet menší míru restriktivních opatření typu „lockdown" a postupný návrat do práce. Pracovní síla EU ve věku 20–64 let vzrostla o 1,3 % v roce 2021 ve srovnání s rokem 2020, zatímco počet zaměstnaných osob vzrostl o 1,5 %. Nicméně členské státy EU čelí prudkému poklesu populace v produktivním věku: v letech 2015 až 2020 to bylo o 3,5 milionu osob a do roku 2050 se odhaduje pokles o dalších 35 milionů osob. Úbytkem obyvatelstva v produktivním věku a zároveň nízkým podílem osob s vysokoškolským vzděláním nebo negativní mobilitou obyvatelstva ve věku 15–39 let je vážně zasaženo 82 regionů v šestnácti členských státech (téměř 30 % obyvatelstva EU)[26].

V České republice se zhoršení výkonu ekonomiky projevilo také v některých oblastech trhu práce. I přesto se Česká republika může dlouhodobě pyšnit nízkou mírou nezaměstnanosti, která v roce 2019 dosáhla historického minima, a to 2 %. Ve srovnání s EU dosahuje nejnižší míry dlouhodobě (viz. *Graf 2*) a zaměstnanost v ČR roste rychleji, než je průměr v EU (MPSV, 2022).

26 https://czechia.representation.ec.europa.eu/vyuzivani-talentu-v-evrope-novy-impuls-pro-regiony-eu-2023-01-17_cs

Graf 2 – Míra nezaměstnanosti osob (15 až 74 let) v rámci EU-27 (2017–2022)[27] (v %)

Zdroj: Vlastní zpracování dat (Eurostat, 2023).

Struktura jak uchazečů o zaměstnání evidovaných na úřadech práce, tak volných pracovních míst v ČR se v důsledku nejprve pandemie covid-19 a následně v důsledku válečného konfliktu výrazně proměnila. Významnou skupinu na českém trhu práce v posledních letech tvoří cizinci. Jejich počty v posledním desetiletí vzrostly o více jak 10 %. Trh práce se však musel vyrovnávat jak s jejich odchodem (za pandemie), tak následně masivním příchodem uprchlíků (vlivem války). Integrující se uprchlíci představují výrazný podíl počtu uchazečů o volná pracovní místa, avšak vzhledem k odlišnému složení z hlediska věku i pohlaví nemohla být poptávka saturována natolik, aby dosáhla stavu před propuknutím pandemie. Počty pracovních míst stále převyšují počty nezaměstnaných (MPSV, 2022).

Pozitivní je klesající vývoj počtu evidovaných dlouhodobě nezaměstnaných osob. Na dlouhodobé nezaměstnanosti se podílí mimo jiné zdravotní omezení, vyšší věk, příslušnost k některé sociální skupině a úroveň dosaženého vzdělání. A právě dosažené vzdělání je jedním z významných předpokladů úspěchu na trhu práce. Z tohoto ohledu lze sledovat pozitivní trend proměny ve vzdělanostní struktuře – zvyšuje se podíl osob s vyšším stupněm vzdělání a klesá podíl osob s nejvýše základním vzděláním (viz Graf 3). Nejvyšší podíl osob ucházejících se o zaměstnání s nejvýše základním vzděláním (více jak polovina) je evidován v rámci Ústeckého a Karlovarského kraje. Pozitivními trendy v oblasti trhu práce jsou dále např. posilování segmentů zelené ekonomiky, snižující se rozdíly v nezaměstnanosti žen a mužů, zvyšující se počty uzavřených zkrácených úvazků, popř. jiných forem, což může souviset jak s pokrizovým oživením, tak se zvyšujícím se trendem slaďování rodinné a pracovní politiky a také s klesající podzaměstnaností. Pro zvyšování kvality života je možnost flexibility práce a slaďování práce s osobním životem velmi důležitá. Při práci mimo pracoviště však nelze opomíjet nutnost kvalitního zabezpečení virtuálního prostředí a vůbec učení se, jak se v tomto prostředí bezpečně pohybovat. Dlouhodobý záměr ČR 2023–2027 tak v rámci svých opatření pamatuje i na oblasti vztahující se k využívání digitálních technologií.

Naopak negativní trendy, s nimiž se na trhu práce stále setkáváme, jsou např. genderová nevyváženost, resp. nevyvážené rozložení pracovních sil v odvětví, které má vliv i na rozdílnost v odměňování nebo na míru ohrožení digitalizací a automatizací, kdy ženy jsou jimi ohroženy více než muži (ženy dominují např. v odvětví Q – Zdravotnictví a sociální péče, cca 80 %, nebo odvětví P – Vzdělávání, cca 70 %) (ČSÚ, 2022).

27 Pozn.: Míra nezaměstnanosti představující procento nezaměstnaných osob (dle mezinárodní definice ILO) ve věku 15 až 74 let v zemích EU v roce 2017 a 2022. Přehled uvádí i průměrnou míru nezaměstnanosti za EU-27. Z přiloženého grafu je patrné, že Česká republika patří dlouhodobě ke státům s nejnižší mírou nezaměstnanosti.

Dalším trendem, který může rozvoj trhu práce v budoucnu negativně ovlivnit, jsou proměny demografické, tedy stárnutí populace. Stárnutí populace ovlivňuje trh práce nejen vzrůstající potřebou zastoupení zaměstnanců v určitých odvětvích, zejména pak odvětví Q – Zdravotnictví a sociální péče (z tohoto pohledu lze pozitivně hodnotit stále vzrůstající trend podílu počtu žáků a studentů ve zdravotnických oborech vzdělání), ale vede i k úbytku počtu produktivních osob. Rizikovým faktorem u této skupiny osob je mimo jiné i nedostatečná kvalifikace, která může vést k nižší míře uplatnitelnosti na trhu práce. Z těchto důvodů se Dlouhodobý záměr ČR 2023–2027 zaměřuje i na další vzdělávání a celoživotní učení, jehož význam bezesporu stále roste. Vedle toho jsou sledovány jevy vysoké míry fluktuace, resp. nízké míry stability zaměstnanců mladších 24 let. Účelné propojování vzdělávání s trhem práce pomáhá lépe reflektovat odehrávající se proměny, z části je i predikovat a, byť s jistým časovým odstupem, následně i do vzdělávání promítat. S ohledem na přirozené a předvídatelné proměny trhu práce, tedy s vyšší mírou robotizace, automatizace a digitalizace, lze předpokládat, že dojde nejen k transformaci, ale i k zániku některých profesí, v nichž se uplatňovaly zejména osoby s nižším vzděláním a nižší kvalifikací, čímž by mohlo dojít k dalšímu vytváření následného tlaku na danou skupinu osob posílenou o tlak vyvinutý proměnami demografickými, a tedy i ke zhoršení podmínek uplatnitelnosti dané skupiny osob na trhu práce. Zaměřit vzdělávání více na získávání kompetencí[28] potřebných pro aktivní občanský, profesní i osobní život včetně kontextu celoživotního vzdělávání tak bude v následujícím období klíčové[29].

1.3 Vzdělávání

Vzdělávací politika se snaží předvídat a reagovat na kontinuální změny ve společnosti a světě a z nich vyplývající výzvy pro vzdělávání a zahrnovat je do svých strategických dokumentů, a směřovat tak vzdělávání do budoucnosti. V současné době se nejen vzdělávací systém musí vyrovnat s událostmi, které nebylo možno předvídat (pandemie covid-19 a válka na Ukrajině) a reakce jsou vyžadovány bezprostředně. Úkolem je tak vyrovnat se s těmi změnami, které byly vzdělávacímu systému připsány na vrub, a naopak posilovat ty, které se připsaly ve prospěch.

Pandemie ovlivnila vzdělávací systém především potřebou přejít na distanční vzdělávání. To poukázalo na některé slabiny vzdělávacího systému a zvýraznilo problematiku sociálních nerovností, kde žáci ze slabšího socioekonomického zázemí mohli mít větší problém s přístupem k poskytování distančního vzdělávání. Válka na Ukrajině pak do evropských škol přinesla velké množství dětí uprchlíků. S ohledem na další vývoj války se tak v současnosti vzdělávací systém potýká s nárůstem studujících osob s odlišným mateřským jazykem.

Ukazuje se, že riziko chudoby, nezaměstnanosti nebo sociálního vyloučení je vyšší u lidí opouštějících vzdělávání předčasně. V roce 2021 byl podíl tzv. early leavers v EU 9,7 %, v rozmezí od 15,3 % v Rumunsku až po 2,4 % v Chorvatsku. Mladí muži v EU opouštěli vzdělávání předčasně častěji (11,4 %) než mladé ženy (7,9 %). V roce 2021 se míra mladých lidí (ve věku 15–24 let), kteří nebyli ani v zaměstnání ani ve vzdělávání a odborné přípravě, držela na 10,8 %. V roce 2019 bylo 3,9 milionu absolventů terciárního vzdělávání v celé EU. Absolventky vysokých škol (2,2 milionu) převyšovaly své mužské protějšky (1,7 milionu). Tento vzor se opakoval u většiny oborů a byl zvláště patrný mezi těmi, kteří studovali pedagogiku (více než čtyřikrát více žen než mužů absolventů). Naproti tomu bylo téměř čtyřikrát více mužů než žen absolventek mezi těmi, kteří studovali informatiku a komunikační technologie.[30]

Situace v České republice v evropském kontextu

Česká školní inspekce koncem roku 2022 vydala pravidelnou výroční zprávu Kvalita a efektivita vzdělávání a vzdělávací soustavy v České republice ve školním roce 2021/2022 (ČŠI, 2022), v níž jsou nejen výzvy, s nimiž se vzdělávací systém musel v poslední době potýkat, popsány, ale obsahem jsou i zjištěné závěry, doporučení

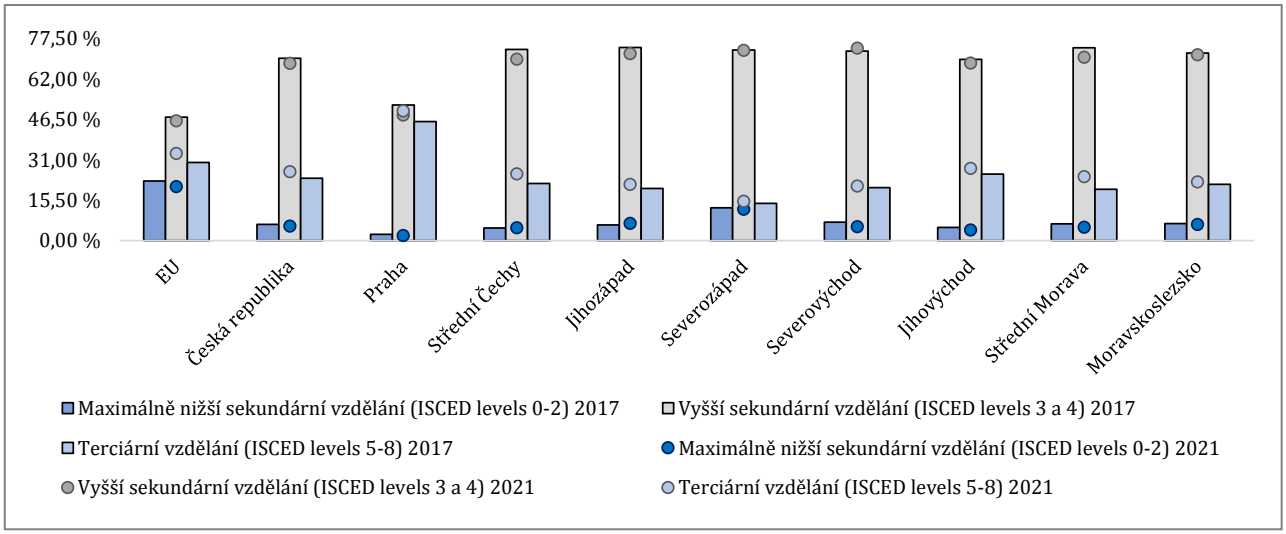
28 https://velke-revize-zv.rvp.cz/files/iii-hlavni-smery-revize-rvp-zv-po-vpr-final-230111.pdf
29 https://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/strategie-2030
30 Dostupný z: www.atomisystems.com/elearning/mobile-learning-is-a-revolution-in-education.

a analýzy aktuálně reflektující stávající stav. Uvedený text je tak vedle materiálu České školství v mapách (ČŠI, 2022) nebo Sekundární analýza: Zajímavosti českého vzdělávání (ČŠI, 2023) stěžejním dokumentem, který hlavní trendy v oblasti vzdělávání v ČR sleduje a zevrubně popisuje.

Úroveň dosaženého vzdělání

Úroveň dosaženého vzdělání obyvatel ve věku 25 až 64 let je v jednotlivých regionech soudržnosti (NUTS 2) na národní úrovni ve srovnání s průměrem EU-27 nižší, co se týče vyššího odborného a vysokoškolského vzdělání (dle klasifikace ISCED 5-8). Podíl osob ve věku 25 až 64 let s dosaženým vyšším sekundárním vzděláním (dle klasifikace ISCED 3–4) je naopak ve srovnání s průměrem EU na národní úrovni i ve všech regionech soudržnosti ČR výrazně vyšší. Ve srovnání s průměrem EU máme v ČR nižší podíl obyvatel ve věku 25 až 64 let, kteří dosáhli maximálně nižšího sekundárního vzdělání (ISCED 0-2). Ve sledovaném období let 2017 a 2021 v rámci jednotlivých regionů soudržnosti nedošlo k výrazným změnám. Z přiloženého grafického zpracování dat je však zřejmá odlišnost úrovně v rámci jednotlivých regionů.

Graf 3 – Úroveň dosaženého vzdělání osob (25 až 64 let) v ČR (na úrovni NUTS 2)[31] a EU-27 (2017–2021) (v %)

Zdroj: Vlastní zpracování dat (Eurostat, 2022).

Předčasné odchody ze vzdělávání a rovný přístup

Předčasné odchody mladistvých ze vzdělávání bez dosažení dostatečné kvalifikace nesou rizika spojená s budoucí neúspěšností na trhu práce. U osob, které se namísto do pracovního procesu zařadí mezi příjemce sociálních dávek, se zvyšuje riziko hrozby následné sociální exkluze a současně se zvyšuje tlak na potřebu navyšování sociálních výdajů státu. Předčasné odchody ze vzdělávání ve srovnání se zeměmi EU dosahují podprůměrných hodnot, resp. dlouhodobě patříme mezi země vykazující nejnižší míru (Eurostat, 2022), ta však není v rámci republiky jednotná. Jsou dlouhodobě identifikovány oblasti, v jejichž rámci jsou vykazovány vyšší než průměrné hodnoty. Výrazný výkyv v nárůstu počtu předčasných odchodů ze vzdělávání lze plošně sledovat v roce 2020, pravděpodobně v důsledku šíření koronavirové nákazy. Obdobný trend je sledovatelný i v rámci ostatních zemí EU (Eurostat, 2022).

31 Pozn.: NUTS 2 = Nomenklatura územních statistických jednotek vytvořených pro statistické účely Eurostatu pro porovnání a analýzu ekonomických ukazatelů, statistické monitorování, přípravu, realizaci a hodnocení regionální politiky členských zemí EU.

Mezinárodní šetření

Česká republika se opakovaně účastní několika mezinárodních šetření testujících na vzorku škol zejména čtenářskou, matematickou či přírodovědnou gramotnost. Tato šetření byla cílená na žáky 4. tříd (PIRLS, TIMSS) a na žáky ve věku 15 let (PISA).

Závěry šetření PIRLS[32] 2021[33] – změny ve výsledcích od roku 2001:

- Za uplynulých 20 let nedošlo ve čtenářských dovednostech českých žáků k výrazné změně v průměrném výsledku.
- Porovnání výsledků dívek a chlapců od roku 2001 – v roce 2011 došlo ve výsledku obou skupin ke zlepšení a ke snížení rozdílu v jejich výkonu. V roce 2016 zůstal celkový výsledek dívek stejný, avšak u chlapců došlo k jeho mírnému poklesu, v roce 2021 naopak došlo ke zhoršení výkonu u dívek, zatímco výsledek chlapců zůstal v porovnání s předchozím cyklem stejný.

Závěry šetření TIMSS[34] 2019[35]

- Čeští žáci dosáhli nadprůměrného výsledku v testech matematických a přírodovědných dovedností.
- V obou sledovaných předmětech je v porovnání s průměrem EU o málo vyšší podíl žáků ve vysoké a ve velmi vysoké vědomostní úrovni a naopak o něco nižší podíl žáků v nízké úrovni a pod ní. V matematice se od roku 2015 mírně zvýšil podíl českých žáků ve dvou nejvyšších úrovních.
- Za posledních dvanáct let se čeští žáci zlepšili ve všech okruzích matematiky nejvíce ze zúčastněných zemí a od roku 2007 ve všech dovednostních i vědomostních okruzích také v přírodovědě.
- Čeští chlapci byli úspěšnější než dívky ve všech tematických i dovednostních okruzích v matematice a ve třech přírodovědných okruzích.

Zjištění šetření PISA 2018[36] potvrzují některé dlouhodobé charakteristiky českého vzdělávacího systému:

- Dochází k nabalování úspěchu na úspěšné, tím k prohlubování rozdílů mezi školami. V úspěšných školách učí úspěšnější žáky aktivnější a pozitivně ladění učitelé.
- ČR dosáhla ve srovnání se zeměmi OECD lepšího výsledku, než jaký by odpovídal vynaloženým výdajům na vzdělávání.
- Projevují se velké rozdíly mezi výsledky žáků škol stejného druhu.

Čtenářská gramotnost:

- Výsledek českých žáků není statisticky významně odlišný od průměru zemí OECD.
- Podíl českých žáků v nejnižší gramotnostní úrovni v testech čtenářské gramotnosti se dlouhodobě pohybuje kolem 20 % a od zahájení projektu PISA se mírně zvyšuje. Tato pětina žáků představuje skupinu obyvatel, kteří mohou mít problémy s dalším uplatněním ve společnosti.
- Českým žákům dělá větší problém porozumění samostatnému textu než zpracování souboru textů.
- Ve čtenářské gramotnosti se ze všech domén nejvíc projevuje genderová nerovnost výsledků. Výrazně lepší jsou dívky, a to jak v ČR, tak v zemích OECD. V matematických a přírodovědných testech PISA nejsou rozdíly mezi českými dívkami a chlapci statisticky významné.

32 Šetření PIRLS je zaměřeno na zjišťování úrovně čtenářských dovedností českých žáků 4. ročníku ZŠ
33 https://www.csicr.cz/CSICR/media/Elektronicke-publikace/2023/Narodni_zprava_PIRLS_2021/html5/index.html?pn=1
34 Šetření TIMSS je zaměřeno na matematické a přírodovědné dovednosti žáků 4. ročníku ZŠ
35 https://www.csicr.cz/cz/Dokumenty/Publikace-a-ostatni-vystupy/Vybrane-faktory-ovlivnujici-vzdelavaci-vysledky-za
36 https://www.csicr.cz/Csicr/media/Prilohy/PDF_el._publikace/Mezin%C3%A1rodn%C3%AD%20%C5%A1et%C5%99en%C3%AD/PISA_2018_narodni_zprava.pdf

- V ČR panují obrovské rozdíly ve výsledcích žáků jednotlivých druhů škol, které jsou nejvíce patrné v oblasti čtenářské gramotnosti. Rozdíl mezi výsledkem žáků víceletých gymnázií a středních odborných škol bez maturity je ve všech oblastech větší než dvě gramotnostní úrovně. Téměř polovina učňů má čtenářské dovednosti na nejnižší gramotnostní úrovni. V základních školách je takto slabých žáků necelých 30 %.

Matematická gramotnost

- Výsledek českých žáků v šetření PISA 2018 je statisticky významně nad průměrem zemí OECD.
- Dlouhodobý vývoj výsledků českých žáků má pomalý klesající trend, od roku 2009 bez významných změn v zastoupení žáků v nejvyšší a nejnižší gramotnostní úrovni. Podíl žáků v nejnižší gramotnostní úrovni v matematických testech se dlouhodobě pohybuje kolem 20 %.

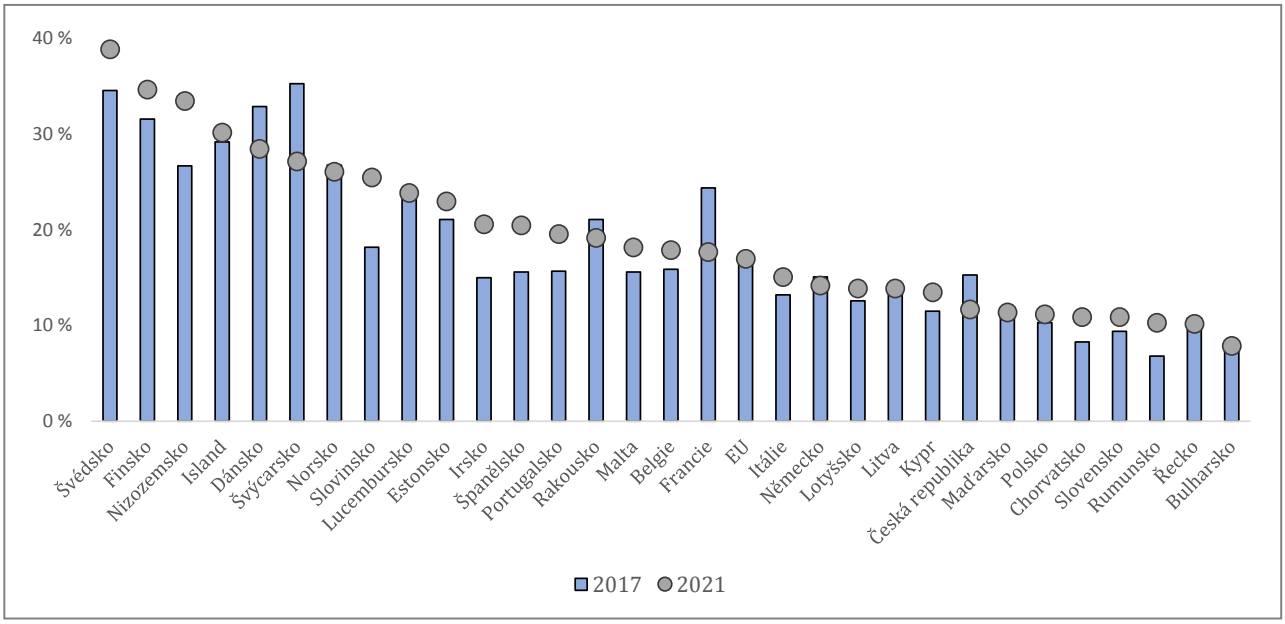
Přírodovědná gramotnost

- Výsledek českých žáků v šetření PISA 2018 je statisticky významně nad průměrem zemí OECD.
- Dlouhodobý vývoj výsledků českých žáků má pomalý, vytrvale klesající trend. Pokles výsledku mezi roky 2006 a 2009 byl způsoben především úbytkem vynikajících žáků, v druhém období poklesu mezi roky 2012 a 2015 se zvýšil podíl horších žáků. Podíl žáků v nejnižší gramotnostní úrovni je přibližně 18 %.

Další vzdělávání

Míra účasti osob ve věku 18 až 64 let na vzdělávání nebo odborné přípravě[37] je dlouhodobě pod průměrem EU. Přestože v období, které reflektovalo předchozí Dlouhodobý záměr, míra účasti mírně rostla, následně od roku 2019 byl evidován opět pokles, který však v souvislosti se šířením covid-19 zaznamenaly takřka všechny ostatní země EU. S rokem 2021, tedy po postcovidovém oživení, je opět zaznamenán vzrůstající zájem o další vzdělávání ze strany dospělých (Eurostat, 2022).

Graf 4 – Míra účasti na vzdělávání a odborné přípravě osob ve věku 18 až 64 let (2017–2021)[38] (v %)

Zdroj: Vlastní zpracování dat (Eurostat, 2022).

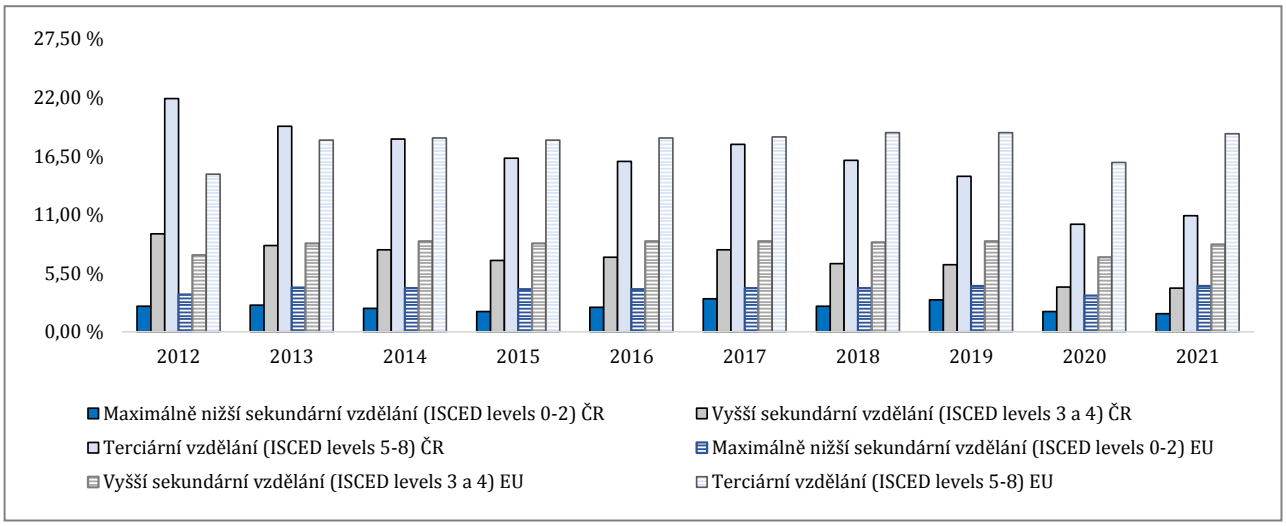
37 Pozn.: V posledních čtyřech týdnech před referenčním obdobím.

38 Pozn.: Z grafu je patrné, že v rámci ČR je dosahováno nižších hodnot, než je průměrem EU-27, a současně míra účasti ve sledovaném roce 2021 oproti roku 2017 klesla.

Nejvyšší podíl počtu dospělých, kteří se účastní dalšího vzdělávání, je ze skupiny osob dosahujících vyššího odborného nebo vysokoškolského vzdělání, naopak nejmenší zastoupení tvoří osoby dosahující nejvýše základního vzdělání. Tento trend je v rámci evropského srovnání běžný. Podíly osob s nejvýše středoškolským vzděláním dosahovaly do roku 2019 takřka obdobné úrovně jako průměr EU-27, od roku 2020, zejména pak 2021 za průměrem EU-27 zaostáváme, stejně tak co se účasti osob s vyšším odborným a vysokoškolským vzděláním týče. I v této oblasti Česká republika do roku 2019 dosahovala obdobných, dokonce v některých letech vyšších hodnot, nežli bylo průměrem EU-27.

Vzhledem k rychle se měnícím požadavkům nejen na trhu práce stoupá role celoživotního učení. Z těchto důvodů je důležité zejména zvyšovat motivaci a zájem o další vzdělávání, ale i vzdělávání neformální, a to cíleně již v době, kdy jsou osoby ještě ve vzdělávacím systému, nebo podporovat školy, které další vzdělávání poskytují, což Dlouhodobý záměr ČR 2023–2027 ve svých opatření zohledňuje.

Graf 5 – Účast osob (25–64 let) na celoživotním vzdělávání v ČR a EU-27 podle dosažené úrovně vzdělání (2012–2021) (v %)

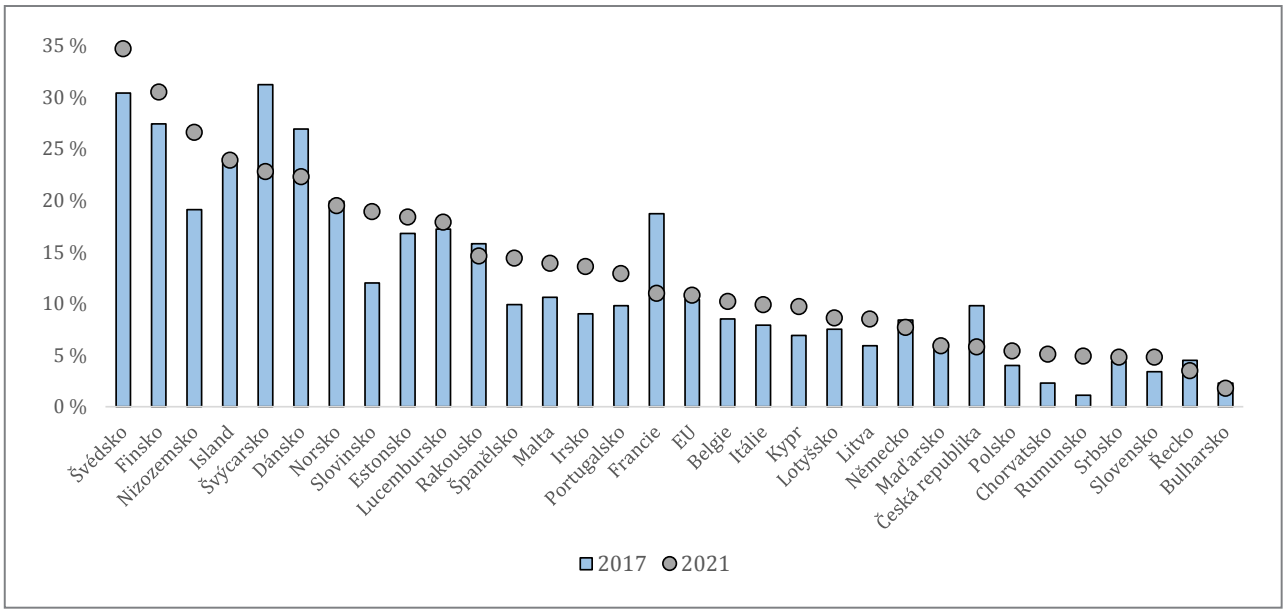

Zdroj: Vlastní zpracování dat (Eurostat, 2022).

Formální, neformální vzdělávání a odborná příprava

Indikátor měří podíl osob ve věku 25 až 64 let, které uvedly, že se jim během čtyř týdnů před průzkumem dostalo formálního nebo neformálního vzdělání a odborné přípravy. Vzdělání dospělých zahrnuje jak všeobecné, tak odborné formální a neformální vzdělávací činnosti. Z vizualizovaných údajů z let 2017 a 2021 pocházejících z šetření pracovních sil je patrné, že v ČR došlo dokonce k propadu o cca 40 % v roce 2021 oproti roku 2017.

Graf 6 – Míra účasti osob (25–64 let) na formálním nebo neformálním vzdělání a odborné přípravě ve vybraných zemích (2021–2027) (v %)

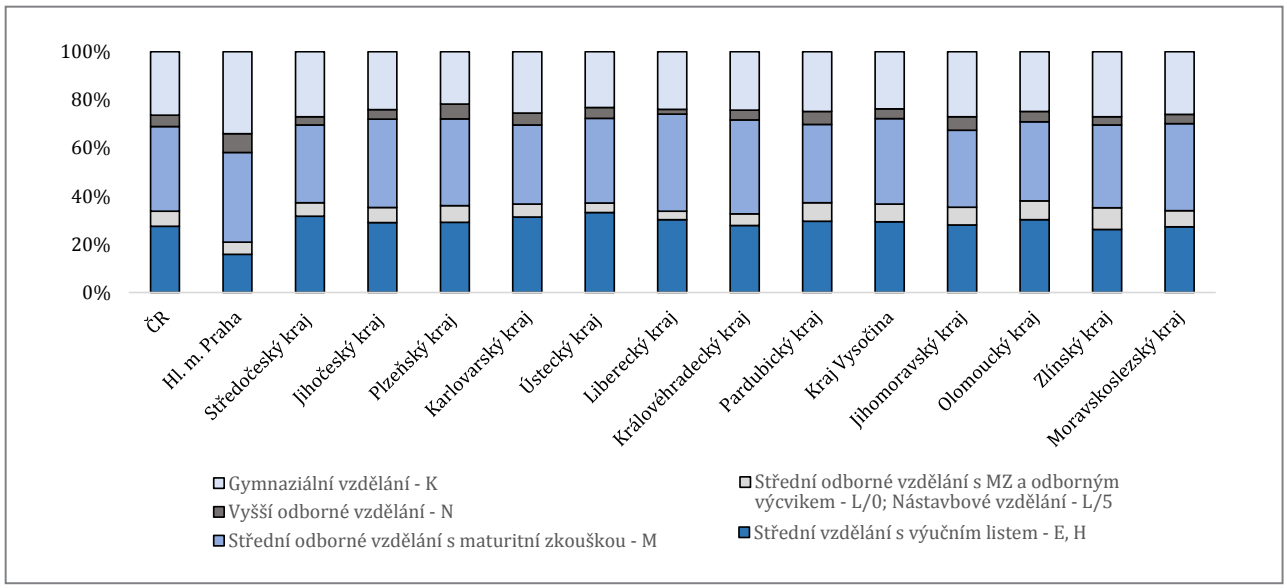

Zdroj: Vlastní zpracování dat (Eurostat, 2022).

Absolventi[39]

Ze sledovaných počtů absolventů v jednotlivých kategoriích[40] oborů vzdělání v krajích ČR v letech[41] 2017 (*Graf 7*) a 2022 (*Graf 8*) si lze všimnout krajové rozdílnosti v rámci zastoupení absolventů v jednotlivých kategoriích oborů (*Graf 9*). Z grafu 9 je patrné, že ve všech krajích došlo v rámci srovnávaného období k poklesu absolventů vyšších odborných škol. Ve třech krajích – Jihomoravském, Moravskoslezském a Královéhradeckém došlo ke snížení počtu absolventů oborů středního vzdělání s výučním listem E a H.

Graf 7 – Absolventi dle kategorií oborů vzdělání v krajích ČR a hl. m. Praha (2017)

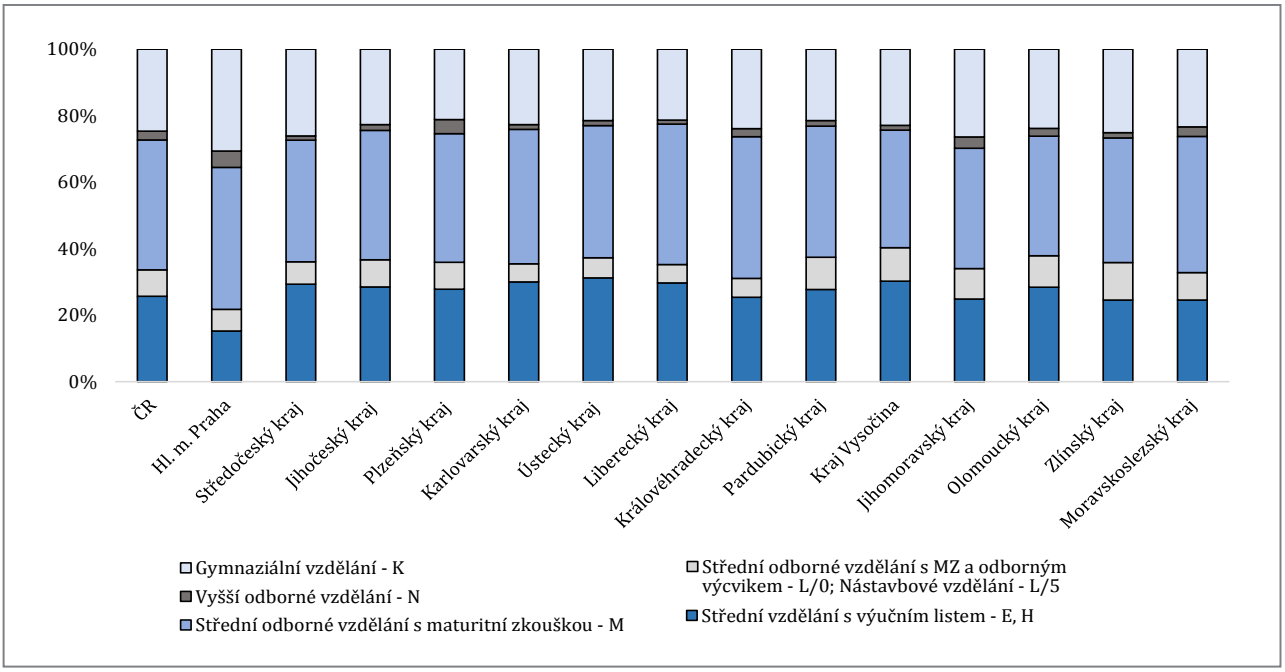

39 Pozn: Více například na https://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/prehled-nezamestnanosti-cerstvych-absolventu-2011-2022, https://www.infoabsolvent.cz/Temata/ClanekAbsolventi/5-1-05, https://www.mpsv.cz/absolventi-skol-a-mladistvi.

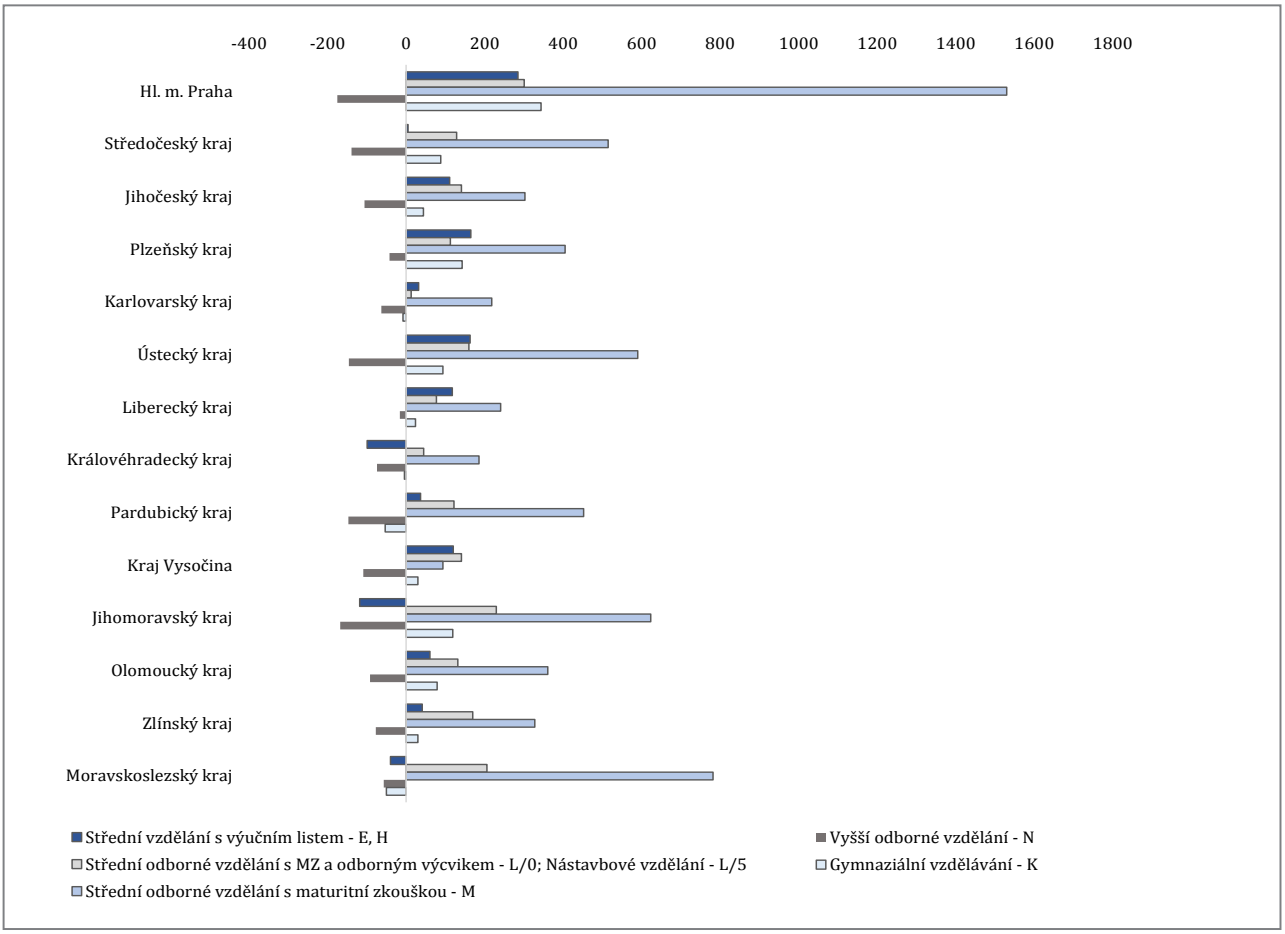
40 Viz Graf č. 28.

41 Pozn.: Údaje vždy k dubnu daného roku.

Graf 8 – Absolventi dle kategorií oborů vzdělání v krajích ČR a hl. m. Praha (2022)

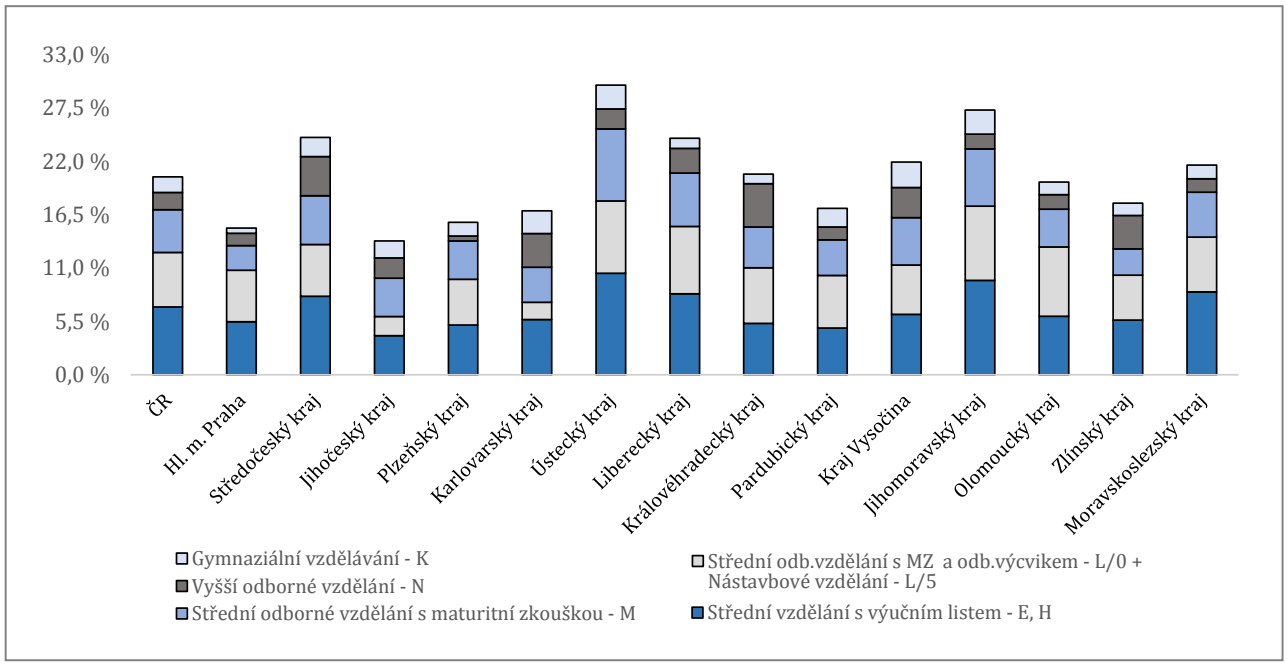
Graf 9 – Rozdíly počtu absolventů v r. 2022 oproti r. 2017 v rámci jednotlivých kategorií oborů vzdělávání v krajích ČR a hl. m. Praha

Zdroj: Vlastní zpracování dat (NPI ČR, 2022).

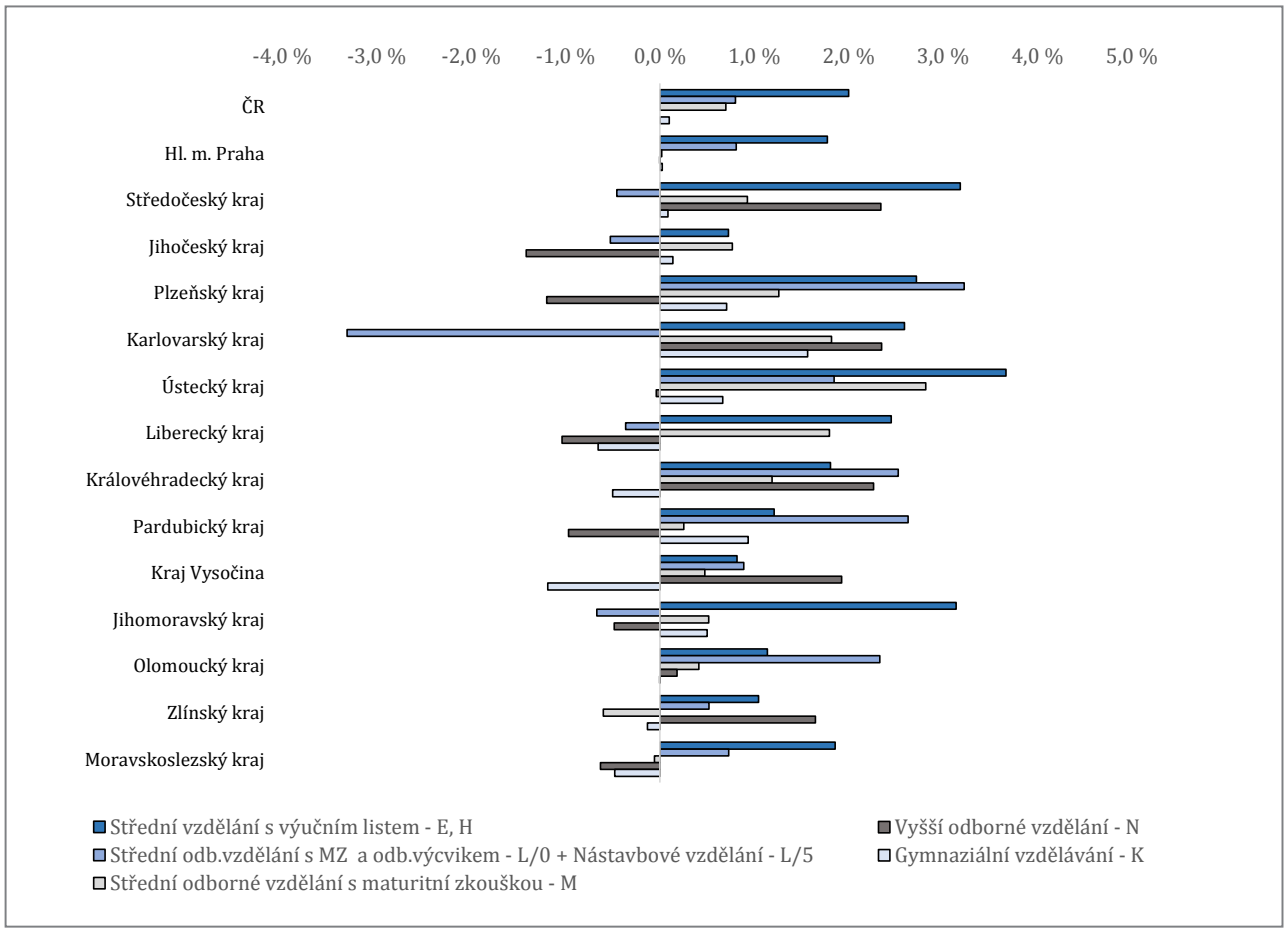
Důležitým indikátorem u absolventů je i jejich míra nezaměstnanosti. Procentuálně i početně největší skupinu nezaměstnaných absolventů tvoří v rámci všech krajů absolventi středního vzdělání s výučním listem. V krajském srovnání je nejvyšší míra nezaměstnaných absolventů v rámci Ústeckého kraje, kde tito nezaměstnaní absolventi přesahují 10 %. Ve srovnávaném období však došlo ke zmíněnému nárůstu v rámci všech krajů, a to ve všech kategoriích, vyjma vyššího odborného vzdělání, kde ve sledovaném období v rámci všech oblastí došlo jak k poklesu počtu absolventů, tak i snížení míry nezaměstnanosti absolventů (vyjma Středočeského, Karlovarského, Královéhradeckého, Zlínského kraje a Kraje Vysočina, kde míra nezaměstnanosti absolventů mírně vzrostla, v součtu se však jedná o jednotky nezaměstnaných).

Graf 10 – Míra nezaměstnanosti absolventů (v %) jednotlivých kategorií oborů vzdělání v krajích ČR a hl. m. Praha (2022)

Zdroj: Vlastní zpracování dat (NPI ČR, 2022).

Graf 11 – Rozdíly počtu nezaměstnaných absolventů v roce 2022 oproti roku 2017 v rámci jednotlivých kategorií oborů vzdělávání v krajích ČR a hl. m. Praha (v %)

Zdroj: Vlastní zpracování dat (NPI ČR, 2022).

Pedagogičtí pracovníci

Počty[42] učitelů mateřských škol od roku 2005 vzrostly o cca 50 %, počty dětí[43] za stejné období o 25 %. Od roku 2017 se navýšil počet učitelů mateřských škol o cca 12 %, za stejné období se změnil, resp. zvýšil počet dětí o méně jak 1 %. Počty učitelů základních škol ve stejném sledovaném období vzrostly o cca 13 %, počty žáků o cca 12 %, obdobně tomu tak bylo i mezi roky 2017 a 2022, počet žáků vzrostl o cca 11 % a počet učitelů, kteří učili ve více jak 50 000 třídách, se zvýšil o cca 13 %. Na středních školách ve sledovaných letech docházelo v součtu jak k poklesu počtu žáků, tak poklesu počtu učitelů, a to o cca 20 %, resp. 13 %. V kratším časovém období, tedy od roku 2017 naopak lze sledovat nárůst jak počtu vykazovaných žáků, a to o cca 10 %, tak počtu učitelů o cca 8 %. V období platnosti Dlouhodobého záměru ČR 2023–2027 je předpoklad výrazného nárůstu počtu žáků a studentů na středních a vyšších odborných školách, který bude potřebné v tomto kontextu reflektovat.

Počet asistentů pedagoga ve školách se rok od roku zvyšuje. Od roku 2018 se zvýšil z 21 064 na 29 251 fyzických osob a z 14 847,49 na 20 763,78 při přepočtu na plně zaměstnané (tabulka č. 1). Při porovnání údajů k 30. 9. 2021 oproti datům k 30. 9. 2018 narostl průměrný přepočtený evidovaný počet asistentů pedagoga hrazený ze státního rozpočtu v běžných základních školách o 3 928,64. Jedná se tedy o nárůst o 49,84 %, nejvý-

42 Pozn.: Přepočteno na plné úvazky.

43 Pozn.: Při sledování změn počtu učitelů, potažmo pedagogických pracovníků, je nutností sledovat i proměny počtu dětí, žáků, studentů.

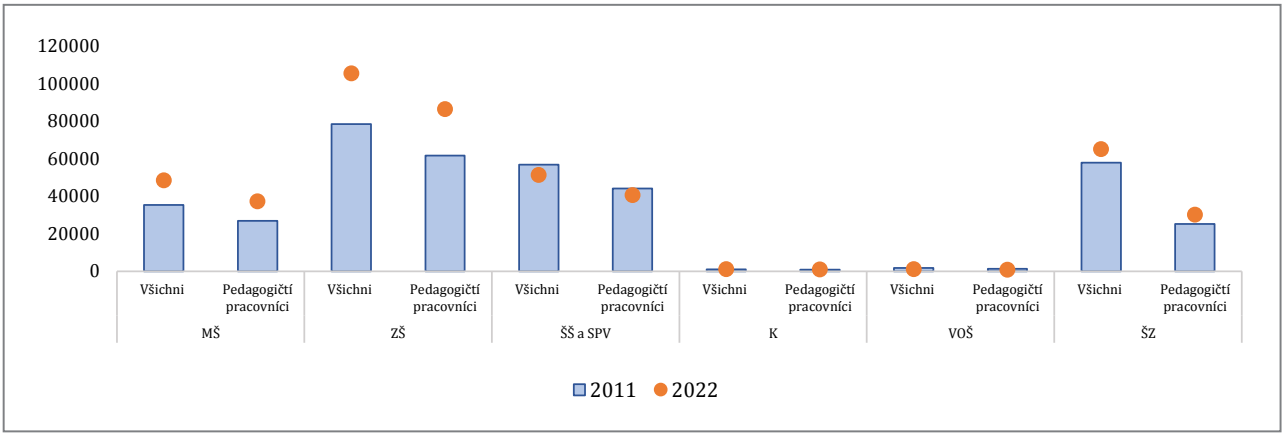
znamnější zvýšení je patrné v Libereckém (o 82 %), Olomouckém (o 69 %) a Středočeském (o 65 %) kraji.[44] Data o počtech podpůrných pedagogických pozic (školní psycholog a školní speciální pedagog) ukazují, že ve sledovaných letech tyto pozice na podíl počtu žáků nerostly tak, jak by bylo třeba, tomuto by mělo napomoci opatření Dlouhodobého záměru ČR 2023–2027 vedoucí k implementaci institucionalizace specializovaných pozic.

Průměrný věk pedagogických pracovníků pracujících na veřejných školách České republiky v roce 2022 ve srovnání s rokem 2015 v rámci všech krajů vzrostl v průměru o více jak rok a je 47,2 let (dle šetření MŠMT). Věková struktura pedagogů je nepříznivá u nedostatkových aprobací, např. učitelů fyziky je na ZŠ ve věku 50+ celkem 48 % a u SŠ je to 60 %.[45] Středoškolských učitelů nad 50 let měla ČR v roce 2019 o 13 p.b. více, než je průměr OECD, což je 38 %.

Nejvyšší věkový průměr pedagogických pracovníků základních škol je evidován v rámci Karlovarského kraje. V Karlovarském, Plzeňském a Středočeském kraji ve veřejných středních školách překročil věk 50 let. Pedagogové ve veřejných mateřských školách dosahují průměrného věku 44 let, tedy méně než ve dvou předchozích druzích škol. V rámci většiny krajů dokonce ve sledovaných letech došlo k poklesu průměrného věku, resp. pedagogický sbor se o cca rok omladil, což se netýkalo Karlovarského kraje, kde naopak průměrný věk pedagogů o rok vzrostl, obdobě tomu tak bylo v kraji Středočeském. Vzhledem k výše uvedenému je pak pozitivním zjištěním, že v rámci sledovaných let výrazně vzrostl počet začínajících učitelů.

Mezi pedagogickými pracovníky na všech stupních vzdělávání regionálního školství převládají ženy. V mateřských školách ženy tvoří 99 % vyučujících, 84 % v základních školách a 60 % ve středních školách. Podíl žen na řídících pozicích ve školství je nižší, než by odpovídalo jejich celkovému zastoupení. V MŠ ženy tvoří 99 % řídících pracovníků a pracovnic, na ZŠ 67 % a na SŠ pouze 47 %.

Graf 12 – Počty zaměstnanců v RgŠ (průměrný přepočtený počet)

Zdroj: MŠMT

44 Viz: Tabulka 1, Tabulka 2.

45 Leoš Dvořák, 2019, https://dspace5.zcu.cz/bitstream/11025/47576/2/ModerniTrendy9_sbornik-30-44.pdf

1.4 Nástroje plnění opatření

Inovace ve vzdělávání

V rámci úspěšné implementace Strategie 2030+ je třeba dbát i na podporu inovací ve vzdělávání především z důvodu podpory nabývání kompetencí. Nabídka metod a forem vzdělávání by měla být dostatečně rozmanitá a měla by umožňovat individuální přístup ke každému žákovi. Inovacemi ve vzdělání jsou myšleny například nové metody výuky, předávání znalostí a budování kompetencí žáků a studentů, které využívají jiné metody, než je klasická frontální výuka. Může se jednat o projektovou a zážitkovou výuku, vzdělávání mimo budovu školy například v paměťových institucích, ekocentrech, science centrech a dalších vzdělávacích organizacích, ale i přímo v přírodě. A také metody aktivního učení, jako je situační učení, místně zakotvené učení, zážitková pedagogika nebo angažované učení. Jako inovativní je možné zařadit i kombinovanou výuku, která se na řadě škol v rámci pokusného ověřování již delší dobu pilotuje, a MŠMT bude vyhodnocovat a připravovat postup pro školy, které by chtěly realizovat kombinovanou výuku i do budoucna. Je přitom potřeba dbát na věkovou přiměřenost metod a forem vzdělávání tak, aby respektovaly specifika vývojových fází dětí a žáků.

Právě průřezová témata jako je udržitelnost, lidská práva, genderová rovnost, environmentální vzdělávání, globální a rozvojové vzdělávání nebo mediální gramotnost těží z využívání inovativních metod vzdělávání, které umožňují do komplexních témat pronikat. Je třeba podporovat pedagogy v zavádění formativního hodnocení, jehož využití může výrazně pomoci vzdělávacímu pokroku žáků a studentů, jelikož podporuje rozvoj jejich schopnosti sebereflexe a nahlížení vlastních pokroků ve vzdělávání a umožňuje poskytnout žákům a studentům přesnější zpětnou vazbu. Inovativní vzdělávací metody by měly být schopné podporovat rozvoj podnikavosti a kreativity – tedy schopnosti využívání příležitostí a nápadů k tvorbě hodnot, ať už finančních, kulturních nebo společenských. Podnikavost může též pomáhat při budování vazeb škol v jejich lokálním prostředí a zapojovat školu a její žáky do řešení lokálních problémů.

Mezinárodní spolupráce

Také mezinárodní vzdělávání patří mezi nástroje pro podporu naplnění Strategie 2030+ a jednotlivých opatření v rámci Dlouhodobého záměru ČR 2023–2027.

Programy Erasmus+, Evropský sbor solidarity nebo např. síť eTwinning umožňující mezinárodní spolupráci ve vzdělávání skrývají významný potenciál podpory Strategie 2030+ a jednotlivých opatření Dlouhodobého záměru, a to jak z hlediska obsahového, tak z hlediska finančního. Zejména program Erasmus+ je významným a úspěšným programem EU, díky čemuž byl rozpočet pro stávající programové období téměř zdvojnásoben, a je velmi pravděpodobné, že poroste i v dalším programovém období po roce 2027. Z tohoto pohledu se tedy jeví jako velmi užitečné využít alokované finanční prostředky co nejlépe pro rozvoj vzdělávací soustavy. Mezinárodní spolupráce ve vzdělávání významně rozvíjí jak jednotlivce (žáky i učitele), tak celé školy a další aktéry vzdělávání na úrovni místní i regionální. Školy (MŠ, ZŠ, SŠ, VOŠ) a jejich učitelé a žáci mají možnost vyjíždět do zahraničí na stáže, stínování, kurzy, pozvat si odborníky ze zahraničí nebo spolupracovat se zahraničními školami či podniky a organizacemi. Z hlediska témat, která se řeší v rámci jednotlivých karet a opatření Dlouhodobého záměru, je třeba poukázat zejména na následující přínosy, které ze zapojení do programů mezinárodního vzdělávání plynou, a to z následujících pohledů:

Škol a školských a vzdělávacích zařízení:

- podpora naplnění cílů strategických vzdělávacích dokumentů na úrovni regionu či školy,
- zlepšení konkurenceschopnosti,
- posílení spolupráce mezi školami na úrovni mezinárodní, národní i regionální,
- posílení kompetencí v oblasti strategického řízení a posílení spolupráce uvnitř školních týmů,
- podpora spolupráce škol a zaměstnavatelů,
- posílení spolupráce s partnery z ostatních zemí,
- retence kvalitních pedagogických pracovníků.

Pedagogických i nepedagogických pracovníků:

- individuální rozvoj a zlepšení profesních kompetencí,
- posílení jazykových a digitálních kompetencí,
- osvojení nových metod (výukových i odborných v případě stáží ve firmách),
- větší schopnost iniciovat změny, pokud jde o modernizaci a inovace ve vzdělávání,
- prevence vyhoření pedagogických i nepedagogických pracovníků,
- nové profesní kontakty.

Dětí, žáků a studentů:

- posílení klíčových kompetencí včetně digitálních,
- posilování občanských kompetencí, dobrovolnictví a solidarity
- lepší výsledky učení a rozvoj dovedností,
- zlepšení znalosti cizích jazyků včetně posílení odborné terminologie,
- lepší zaměstnatelnost a lepší možnosti profesního uplatnění včetně usnadnění vstupu na trh práce,
- posílení rovných příležitostí a podpora inkluze,
- mezinárodní zkušenost jako úspěšná prevence předčasných odchodů ze vzdělávání,
- posilování profesní identity žáků.

Kromě výše uvedeného lze v rámci projektů na poli mezinárodního vzdělávání reagovat i na témata jako jsou udržitelnost a klimatická změna, digitalizace, nárůst populismu, kritické myšlení, změny na trhu práce, well-being apod. Z hlediska vzdělávací soustavy a dopadu programů EU je však klíčové, zda jsou nastaveny podmínky tak, aby tyto přínosy a možnosti mohly být školami, resp. zřizovateli plně využity. V rámci Dlouhodobého záměru je proto nezbytné, aby se na program Erasmus+ a mezinárodní vzdělávání pamatovalo jako na účinný nástroj podpory jednotlivých karet a opatření rozvoje vzdělávání. Konkrétně se jedná o následující:

1) Je třeba zviditelnit zahraniční stáže a kurzy jako formu **dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků** a podpořit uznávání takovéhoto profesního rozvoje učitelů, a to jak na úrovni zřizovatelů, tak z hlediska jednotlivých škol. DVPP tím získá významnou podporu a řadu nových možností, které program Erasmus+ finančně podporuje.
2) Nelze se však zaměřit pouze na DVPP, ale z hlediska povědomí o mezinárodním vzdělávání a finanční podpoře prostřednictvím programů EU jako nástroji rozvoje vzdělávací soustavy je třeba pracovat již se **studenty pedagogických fakult**, kteří přicházejí po absolutoriu do praxe.
3) Z hlediska přípravy **specializovaných/podpůrných pozic** ve školách je třeba pamatovat i na pozici projektového koordinátora. Školy mají možnost zapojit se do projektů, ale často tak nemohou učinit z důvodu vlastních personálních kapacit. Proto je třeba v rámci snížení administrativní zátěže pamatovat i na tuto pozici, která lze navíc podpořit z finančních prostředků projektů Erasmus+.
4) Z hlediska menších či méně zkušených škol se i pro oblast mezinárodního vzdělávání nabízí podpora **spojování ředitelství a vznik svazkových škol**, pro které by pak mohlo být mezinárodní vzdělávání dostupnější.
5) Za situace, kdy MŠMT plánuje **podporovat a metodicky vést zřizovatele** ke sdílení kapacit a svazkování a jednání s krajskými úřady, je potřeba pamatovat i na podporu mezinárodní spolupráce ze strany zřizovatelů tak, aby se školy mohly zapojovat do programů a naplňovat nejen svoje potřeby, ale zejména cíle vzdělávacích politik na úrovni kraje i ČR.
6) **Revize RVP** také otevírá možnost lépe zohlednit **zahraniční stáže jako standardní součást vzdělávací cesty**. Zejména na úrovni SŠ je třeba, aby školy mohly uznávat výsledky učení získané v zahraničí a byla podpořena prostupnost v rámci systému vzdělávání. Program Erasmus+ prostřednictvím evropských nástrojů významně podporuje a učí zapojené školy zvyšovat kvalitu a definovat očekávané výsledky učení.

7) Vzhledem k plánu formulovat **hlavní principy a prvky odborné přípravy žáků u zaměstnavatelů** je možné čerpat nejen z doporučení Rady o Evropském rámci pro kvalitní a efektivní učňovskou přípravu, ale i ze zkušeností s přípravou a realizací zahraničních stáží v rámci programu Erasmus+. Zapojené školy jsou totiž podporovány ve využívání nástrojů na podporu kvality odborného vzdělávání a přípravy v rámci svých projektů.

Komunikace vzdělávacího systému s rodiči a širokou veřejností

Nástrojem neméně důležitým je také komunikace. MŠMT chce klást důraz a podporovat nezastupitelnou roli rodičů v oblasti vzdělávání, jejich angažovanost a participaci na rozvoji škol a jejich komunitním aspektu (pod pojmem rodič zahrnujeme všechny zákonné zástupce dítěte/žáka). Je třeba zapojovat rodiny do procesu vzdělávání, protože spolupráce rodiny a školy je ku prospěchu každého dítěte. Určuje jeho vztah k učení a také úspěch ve vzdělávání a následně v práci a životě. Jde o to, před vstupem a při vstupu předškolního dítěte do systému škol a následně celé vzdělávací období tuto spolupráci posilovat, a to jak vzděláváním pedagogů, tak metodickou podporou školských rad, zlepšováním informovanosti a zvyšováním vzájemné důvěry. Je potřeba, aby školy a učitelé byli profesně připraveni na efektivní komunikaci s rodiči. Kompetentní a sebevědomý pedagog, pedagogický leader, musí jako veřejný komunikátor dokázat prezentovat vizi školy a případně i změny směrem k zaměstnancům školy, zřizovateli, rodičům i komunitě v okolí školy.

V průběhu realizace DZ ČR 2023–2027 bude MŠMT a MPSV neustále prohlubovat vzájemnou spolupráci s cílem podporovat děti, žáky a studenty a jejich rodiny ve změně hodnotové orientace na celoživotní učení. Zejména u rodin ze sociálně znevýhodněného prostředí bychom chtěli dosáhnout cíle zvědomění důležitosti účasti a pravidelné docházky dětí v předškolním a základním vzdělávání a spolupráce se školou pro podporu dětí na cestě rozvoje kompetencí potřebných pro život. Komunikace s rodiči a veřejností je ale jednoznačnou prioritou i pro samotné ministerstvo. Téma vzdělávání a budoucnosti našich dětí je důležité pro celou společnost a mělo by mít v mediálním prostoru více místa na aktivní prosazování důležitých témat.

V oblasti politiky regionálního školství reflektuje MŠMT strategické cíle, které jsou stanoveny Strategií 2030+. Jejich dosažení v rámci realizace na celém území ČR je do velké míry dáno jak spoluprací dalších resortů, tak kooperací a postojem jednotlivých krajů ČR a místních aktérů vzdělávání (státní správy a samosprávy, zřizovatelů a škol i školských zařízení, pedagogických pracovníků, ale i neziskových a vzdělávacích organizací a zaměstnavatelů).

2 Priority MŠMT

Pro nadcházející období 2023–2027 stanovuje MŠMT v oblasti vzdělávací politiky pro regionální školství tři níže uvedené priority. Přispívají jednak k dlouhodobým cílům a naplnění Strategie 2030+, jednak k stanoveným cílům v rámci Programového prohlášení vlády[46] – zaměření na podporu škol, pedagogických pracovníků a kvalitu škol, tedy podmínky pro efektivní vzdělávací systém, které jsou zásadní pro budoucnost naší země. Bude zapotřebí, aby součástí tohoto úsilí bylo vyhodnocení efektivity vzdělávání na úrovni jednotlivých stupňů, jejich vzájemných vazeb a podmínek přechodů mezi nimi, a to s ohledem na potřebu zajistit maximálně účelné využití času, který vzdělávané osoby v průměru tráví v počátečním vzdělávání; MŠMT bude otevřeno úvahám o prodloužení povinné školní docházky (na základě analýz, výzkumů, široké odborné i veřejné diskuse) coby nástroje ke snižování nerovností ve vzdělávání tak, aby část povinné školní docházky byla uskutečňována též na střední škole. V souvislosti s tím bude zvyšován důraz na roli středních škol ve všeobecném vzdělávání, a to zejména z hlediska zabezpečení dostatečné úrovně základních gramotností a kompetencí každého žáka.

Priority MŠMT na roky 2023–2027:

I.	II.	III.
Děti a mládež	**Školy a pedagogové**	**Efektivní systém školství**
(zahrnuje: děti, žáky, studenty, mládež)	(zahrnuje: studenty ped. profesí, pedagogické i nepedagogické pracovníky škol, ředitele)	(zahrnuje: stát, regiony, zřizovatele)

Priorita I. Děti a mládež: Osobnostní rozvoj a motivace pro celoživotní učení:

1. dostupné kompetenčně orientované všeobecné vzdělávání podporující postupnou odbornou specializaci v různých fázích života, prostupné obory a možnost změny v průběhu studia i v rámci celoživotního učení,
2. synergie formálního a neformálního vzdělávání s důrazem na cílený rozvoj občanských kompetencí, dobrovolnictví, solidarity a finanční gramotnosti,
3. posilování důrazu na rozvoj vnitřní motivace k učení,
4. podpora well-beingu a fyzické i duševní vytrvalosti včetně samotné odolnosti dětí,
5. dostupnost poradenských služeb pro děti a zlepšování jejich provázanosti,
6. společné vzdělávání a podpora pro nadané a talentované děti,
7. důraz na posilování základní technické gramotnosti, manuální zručnosti a polytechnické výchovy.

46 Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/jednani-vlady/programove-prohlaseni/Aktualizovane-Programove-prohlaseni-vlady-.pdf.

Priorita II: Školy a pedagogové: Moderní vzdělávání a připravení pedagogové

1. úspěšné zavedení revidovaných rámcových vzdělávacích programů do českých škol, podpora tvorby školních vzdělávacích programů, moderní učebnice a učební materiály,
2. proměna obsahu a pojetí jednotných přijímacích zkoušek, závěrečných zkoušek a maturitních zkoušek,
3. reforma pregraduální přípravy učitelů v ČR a nový zákon o pedagogických pracovnících,
4. reforma přípravy ředitelů škol, výběr, podpora a profesní rozvoj ředitelů škol,
5. zavedení profesního standardu učitele a prvků kariérního řádu,
6. podpora a posílení spolupráce pedagogických pracovníků ve školách i mezi školami a dalšími vzdělávacími organizacemi,
7. MŠMT bude otevřeno úvahám o prodloužení povinné školní docházky (na základě analýz, výzkumů, široké odborné i veřejné diskuse) coby nástroje ke snižování nerovností ve vzdělávání.

Priorita III: Efektivní systém školství: Udržitelný a efektivní systém založený na odpovědnosti za výsledky:

1. udržitelnost a racionalizace sítě škol,
2. inovace oborové soustavy,
3. vnitřní provázanost systému a stupňů vzdělávání,
4. ucelený přístup k zajišťování kvality ve vzdělávání založený na provázanosti a součinnosti vnějších (ČŠI, zřizovatelé) a vnitřních (školy) mechanismů,
5. snížení počtu odkladů povinné školní docházky a zlepšení připravenosti základních škol na vstup dětí z mateřských škol,
6. zaměření a důraz na připravenost dětí ze základních škol na přechod na střední školy a s tím související prevence předčasných odchodů ze středních škol,
7. podpora pro školy s nadprůměrným zastoupením žáků se sociálním znevýhodněním, indexové financování,
8. podpora škol a zřizovatelů v pedagogických i provozních oblastech,
9. institucionalizace podpůrných pozic,
10. excelence datově-analytické práce při řízení vzdělávání vč. zajištění relevantních dat a monitoringu výsledků,
11. podpora pedagogického a resortního výzkumu,
12. zavedení jednotného identifikátoru žáka – zajištění dostupnosti dat pro longitudinální výzkum včetně vyhodnocení vzdělávací dráhy jednotlivců,
13. efektivní systém řízení a koordinace regionálního školství a dialog jeho aktérů,
14. důraz na provázanost vzdělávání s požadavky trhu práce.

3 Strategie rozvoje regionálního školství – průřezová opatření

Globalizovaný svět přináší více výzev a lidé v něm budou potřebovat širší záběr a schopnost orientace. V rychle se měnícím světě se proměňuje a vyvíjí skladba potřebných znalostí a dovedností a narůstá potřeba přenositelných kompetencí. Na jedné straně např. vzrůstá potřeba rozvoje digitální gramotnosti (schopnosti zvládat digitální technologie, které rapidním tempem mění společnost na celém světě), na druhé straně roste naléhavost rozvoje snižujících se gramotností vztahujících se k nakládání s reálným světem (přírodovědných, environmentálních, polytechnických, jazykových, kulturních a finančních). Vzdělávání proto musí učit kritickému myšlení, kreativitě a připravenosti zvládat změny, které nás čekají, ale také posilovat schopnost tyto změny zvládat (v rámci péče o fyzické i duševní zdraví), ovlivňovat a usměrňovat (účastnit se plánování a rozhodování). Všechny změny obsahů vzdělávání (PV, ZV, střední vzdělávání, neformální, celoživotní) jsou nazírány změnou společného kompetenčního portfolia tak, aby vznikl logicky provázaný celek, který dává celoživotní perspektivu takového vzdělávání pro všechny, kteří vzděláváním prochází.

3.1 Vzdělávání pro udržitelnost

Jedním z průřezových témat, které rezonuje na globální, evropské i naší národní úrovni, je podpora a rozvoj vzdělávání k udržitelnému rozvoji. Jde o komplexní pojem zahrnující vzájemně propojené environmentální, ekonomické a sociální otázky rozšiřující pojem environmentálního vzdělávání o širokou škálu témat v oblasti rozvoje (viz Strategie vzdělávání pro udržitelný rozvoj UNECE, národní Strategie globálního rozvojového vzdělávání a osvěty o globálních souvislostech 2018–2030 a Dublinská deklarace ke globálnímu vzdělávání do roku 2050). Zdůrazňuje vyvážený pohled na kvalitní životní prostředí i ekonomický a sociální rozvoj, na dlouhodobou udržitelnost a odolnost, zahrnuje také důraz na aktivní účast/participaci ve vzdělávání i společnosti. UNESCO představilo svou Agendu pro udržitelný rozvoj do roku 2030[47], která obsahuje cíle jako je snižování nerovností, genderová rovnost nebo dostupné kvalitní vzdělávání. Důležitou oblastí je vzdělávání k udržitelnosti především kvůli zesilující klimatické krizi. Do roku 2030 by dle UNESCO měly mít všechny vzdělávané osoby přístup ke znalostem a dovednostem potřebným pro podporu udržitelného rozvoje. Udržitelný rozvoj v sobě obsahuje celou řadu témat od environmentálních a klimatických přes problematiku globálního a rozvojového vzdělávání, rozvoje občanských kompetencí a kritického myšlení až po důraz na well-being. Na tento trend navázala i Česká republika svým strategickým rámcem Česká republika 2030[48].

Udržitelnost je tématem jednání pro současnost a budoucnost, ve kterém jsou environmentální, sociální a ekonomické aspekty ve vzájemné rovnováze a slouží ke zlepšování kvality života. V nejširším měřítku jej můžeme chápat jako výchovu k sociální transformaci s cílem vytváření udržitelnějších společností. Patří sem proto taková témata jako kritické myšlení, rozvoj občanské participace a dobrovolnictví, vztah k místu, udržitelná spotřeba a výroba, snižování sociálního napětí a další, a proto je také založeno na interdisciplinárním (mezioborovém) přístupu a rozvíjí klíčové kompetence[49], které jsou zcela zásadní pro to, aby se žáci a studenti mohli efektivně zapojit do fungování soudobé společnosti[50].

47 Dostupné z: **https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000374802.locale=en**

48 Dostupné z: **www.cr2030.cz**

49 **https://velke-revize-zv.rvp.cz/files/iii-hlavni-smery-revize-rvp-zv-po-vpr-final-230111.pdf**

50 GreenComp: the European sustainability competence Framework (dostupné z **https://joint-research-centre.ec.europa.eu/greencomp-european-sustainability-competence-framework_en**)

Specifickým tématem, které je zde vhodné zmínit, je kritická a efektivní práce s informacemi a posilování mediální gramotnosti, tedy získávání kompetencí pro hodnocení zdrojů a informací (resp. dezinformací a misinformací), což je klíčové téma evropské i české vzdělávací politiky. Evropská komise v roce 2022 vypracovala „Pokyny pro učitele a pedagogy týkající se boje proti dezinformacím a podpory digitální gramotnosti prostřednictvím vzdělávání a odborné přípravy“[51].

V rámci revize RVP bude trend plošně implementován do kurikulárních dokumentů. Ale je třeba důsledně podporovat pedagogy v jeho realizaci. A vzhledem k průřezovému charakteru vzdělávání pro udržitelnost by se školy měly snažit aplikovat tzv. celoškolní přístup k udržitelnosti. Ten nevnímá udržitelnost jen jako téma vyučování, ale udržitelnost je také prakticky aplikována – prostředí a provoz škol by měl být v souladu s tím, co se v samotných školách učí.

Podpoře vzdělávání pro udržitelný rozvoj se věnuje i Operační program Jan Amos Komenský (dále jen „OP JAK“) formou projektů zjednodušeného vykazování a podpora tématu je plánována i v dalších výzvách OP JAK.[52]

Strategické kroky MŠMT

1) Téma udržitelnosti ve vzdělávání propisovat do strategických a koncepčních materiálů MŠMT.
2) Podporovat mezinárodní a meziresortní spolupráci v oblasti témat vzdělávání pro udržitelnou společnost.
3) Podporovat osvědčené celostátní vzdělávací programy zaměřené na téma udržitelnosti.
4) Spolupracovat s dalšími resorty a dalšími aktéry při naplňování opatření pro udržitelnost (např. s MŽP realizace Akčního plánu na léta 2022–2025 a další).
5) V rámci revizí RVP akcentovat téma udržitelnosti ve vzdělávání formou průřezových témat na všech úrovních RVP (PV, ZV, SV) a vzdělávání pedagogů.
6) Oblast udržitelnosti promítat do témat podpory pro neziskové organizace, které se zabývají prací s dětmi a mládeží v souvislosti se vzděláváním.

Doporučení pro kraje/krajské úřady a zřizovatele

1) Rozpracovat téma vzdělávání pro udržitelnost do DZ krajů, do strategických a koncepčních dokumentů včetně metodických pokynů.
2) Podporovat školy a školská zařízení, případně i další vzdělávací organizace v implementaci vzdělávání pro udržitelnost a podporovat při ní také vzájemnou spolupráci.
3) Podílet se na dekarbonizaci škol a dalších vzdělávacích zařízení a na zvyšování energeticky šetrné vzdělávací infrastruktury.
4) Podporovat vzdělávání a metodickou podporu ředitelů v oblasti témat udržitelnosti a jeho samotné aplikace ve školském prostředí.
5) Podporovat síťování škol pro sdílení dobré praxe.

Doporučení pro školy

1) Aplikovat tzv. celoškolní přístup k udržitelnosti a principy místně zakotveného učení.
2) Téma udržitelnosti realizovat v ŠVP průřezově v rámci různých vzdělávacích oblastí, realizovat za participace celého pedagogického sboru a současně i ve spolupráci s partnery mimo školu (vzdělávací organizace, ekocentra, komunita, NNO).

51 Dostupné z: **www. education.ec.europa.eu/news/guidelines-for-teachers-and-educators-on-tackling-disinformation-and-promoting-digital-literacy-through-education-and-training**.

52 Výstupy z projektů k využití pro učitele dostupné zde: **https://www.edu.cz/podpora-skol/projekty-esif/; https://databaze.opvvv.msmt.cz/**

3) Realizovat výuku mimo školu (v obci, v přírodě apod.) včetně spolupráce se širokou škálou institucí, kde dojde k propojení vzdělávacích oblastí s reálným životem.

4) Využívat funkci školních koordinátorů environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty k podpoře efektivního vzdělávání v tématech udržitelnosti a pro podporu implementace inovativních vzdělávacích metod.

5) Vzdělávat pedagogy ve všech oblastech vzdělávání pro udržitelnost (environmentálních i socioekonomických) včetně klimatického vzdělávání, mediální gramotnosti a rozvoje kritického myšlení a hodnocení informací a zdrojů.

3.2 Digitální vzdělávání a umělá inteligence ve vzdělávání

Jedním ze zásadních celosvětových trendů se v důsledku rychlého technologického vývoje stala digitalizace vzdělávání a rozličné formy online vzdělávání. Tento trend zdůraznil potřebu přístupu k digitálním zařízením, internetu i potřebu osvojit si dovednosti spojené s používáním digitálních zařízení. Zároveň je však třeba se vyrovnávat s problémem s tím spojeným, tzv. digitální propastí – tedy znevýhodněním pro ty, kteří nemají k digitálním technologiím přístup nebo nemají kompetence k jejich využívání. Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) zdůrazňuje v nadcházejícím období nutnost investovat do účinných politik v oblasti vzdělávání a dovedností se zvláštním zaměřením na zvyšování kvalifikace, na rekvalifikaci a také na prohlubování digitálních dovedností. Zároveň je nutné adekvátně reagovat na priority a cíle na evropské úrovni v kontextu jejich naplňování členskými státy (viz Akční plán digitálního vzdělávání 2021–2027, Evropská digitální dekáda), a to i ve vazbě na usnesení Evropského parlamentu o utváření politiky digitálního vzdělávání[53]. Nutnou podmínkou je zajištění univerzálního přístupu k digitálním technologiím, celoživotní vzdělávání v této oblasti a řešení digitálních nerovností.

S nárůstem využívání digitálních nástrojů souvisí i zvýšený zájem o oblast umělé inteligence a strojového učení a rozvoj algoritmů schopných vyznat se v narůstajícím množství dat (tzv. big data). Jejich využití ve vzdělávání bychom mohli vidět jako jeden z možných dalších trendů. Umělá inteligence už nyní ovlivňuje celou řadu oblastí a automatizuje procesy. V blízké budoucnosti je možné očekávat další nárůst schopností umělé inteligence a její rostoucí vliv na celou řadu odvětví. To ovlivní především potřebné dovednosti a kompetence nutné k uplatnění se na pracovním trhu. Umělá inteligence bude též vstupovat do oblasti vzdělávání, kde má potenciál pomáhat pedagogům s individualizací výuky, přípravou materiálů, vyhodnocováním testů a celou řadou dalších úkolů. Zásadní bude rozvoj umělé inteligence důsledně sledovat a aplikovat jej prakticky ve vzdělávání tam, kde může sloužit jako podpora pro pedagogy i žáky (UNESCO, 2020).[54] Stejně jako v jiných odvětvích je třeba přistupovat k umělé inteligenci obezřetně a důsledně vyhodnocovat její dopady na společnost a případný vznik nových nerovností. Stejně jako u digitálních technologií je třeba dbát na to, aby umělá inteligence nerovnosti ve společnosti dále neprohlubovala a aby k ní měli přístup všichni občané. Zároveň bude třeba dbát na etický rozměr umělé inteligence obecně. V oblasti výzkumu a vývoje je třeba tuto technologii akcentovat, především pro její potenciál zcela transformovat ekonomiku, ale i další oblasti života.

K tomu, abychom dokázali plně využít pomoci digitálních technologií, potřebujeme dostatečnou úroveň digitálních kompetencí. Digitální kompetence patří mezi klíčové kompetence a jsou dnes nutnou podmínkou poznávání vůbec. Jejich rozvoj a využívání by tedy mělo být běžnou součástí výuky a jako k takovým bychom k nim měli přistupovat. Oblast digitální kompetence je široká – zahrnuje informační a datovou gramotnost, komunikaci a spolupráci, mediální gramotnost, tvorbu digitálního obsahu (včetně programování), bezpečnost (včetně schopnosti snadno se pohybovat v digitálním prostředí a kompetencí souvisejících s kybernetickou bezpečností včetně rizika sexuálního obtěžování, stalkingu a nenávistných projevů), otázky související

53 K dispozici zde https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX%3A52021IP0095.

54 http://iite.unesco.org/wp-content/uploads/2020/11/Steven_Duggan_AI-in-Education_2020.pdf

s duševním vlastnictvím, řešení problémů a kritické myšlení.[55] V České republice došlo během distanční výuky (2020–2022) k výraznému zlepšení digitálních kompetencí pedagogických pracovníků, stejně tak i dětí a žáků.[56] Proběhla revize kurikula v oblasti informatiky a digitálních kompetencí doprovázená výraznou metodickou podporou. MŠMT poskytlo školám finanční prostředky z Národního plánu obnovy na digitalizaci. Školám byly poskytnuty prostředky na podporu digitálních kompetencí a digitálního vzdělávání dětí, žáků a pedagogů také prostřednictvím projektů Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání (dále jen „OP VVV"), podpora dále pokračuje i prostřednictvím OP JAK.

Klíčovým aktérem v propojování organizací v tématu digitální dovednosti a pracovních míst se stala DigiKoalice při NPI ČR. DigiKoalice je klíčovým aktérem v propojování organizací při společném úsilí rozvoje digitálních dovedností dětí a dospělých, v propagaci digitálního vzdělávání a zároveň pracovních míst, pro strukturovaný dialog mezi všemi zúčastněnými stranami.

Opatření a aktivity jsou plně v souladu s nově připraveným uceleným strategickým rámcem pro rozvoj digitálního vzdělávání v aktualizované verzi programu Digitální Česko. Plnění cílů nově zpracované koncepce bude koordinováno v rámci nově ustanoveného Výboru pro digitální vzdělávání pod Radou vlády pro informační společnost, a to ve spolupráci s MŠMT a dalšími dotčenými resorty.

Strategické kroky MŠMT

1) Navázat na revize RVP v oblasti informatiky a pokračovat v rozvoji oborových didaktik na fakultách vzdělávajících učitele a zohlednit vzrůstající roli digitálních technologií ve vzdělávání.
2) Monitorovat implementaci revize v oblasti informatiky ve školách a reagovat na aktuální problémy adekvátními opatřeními na podporu škol.
3) Posilovat metodickou podporu školám v integraci digitálních nástrojů a inovací do výuky.
4) Analyzovat stav, otevřít diskusi a na jejím základě navrhnout plán na obnovu a rozvoj digitální infrastruktury škol po skončení aktivit Národního plánu obnovy, a to i v souvislosti se zajištěním udržitelného fungování podpůrných sítí IT Guru a KIM v návaznosti na vyhodnocení jejich dosavadního přínosu.
5) Realizovat opatření na podporu digitálního well-beingu a kybernetické bezpečnosti a prevence ve školách.
6) Rozvíjet opatření na podporu prevence digitálního vyloučení a podporovat online a kombinované vzdělávání.
7) Podporovat využívání mezinárodně etablovaných certifikačních systémů v oblasti digitálních kompetencí, a to i na úrovni zřizovatelů a jednotlivých škol.
8) Rozvíjet ucelený systém digitálních vzdělávacích zdrojů a posilovat jejich dostupnost v souladu s Programovým prohlášením vlády 2022.
9) Poskytovat metodickou podporu kvalifikovaným školním a krajským ICT koordinátorům/metodikům.
10) Podporovat další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti digitálního vzdělávání v kontextu vývoje zahraničních sebehodnoticích nástrojů (DigComp, DigCompEdu aj.), rozšiřovat vzdělávací nabídku v této oblasti, a to i s využitím dostupných sebehodnoticích nástrojů.
11) Zajistit systémový přístup k rozvoji digitálních kompetencí v rámci celoživotního učení ve spolupráci s relevantními aktéry.
12) Sledovat vývoj umělé inteligence, metaverza a dalších průlomových digitálních inovací, zejména těch jejich oblastí, které mají přímé dopady na životy žáků a dětí, do práce učitelů, škol i vzdělávacích systémů. Metodicky podporovat školy, jak nové prostředky využívat.

55 Doporučení Rady EU o klíčových kompetencích pro celoživotní učení ze dne 22. 5. 2018 – dostupné z: **https://education.ec.europa.eu/cs/focus-topics/improving-quality/key-competences**

56 **https://www.csicr.cz/cz/Aktuality/Kvalita-a-efektivita-vzdelavani-a-vzdelavaci-s-(5)**

Doporučení pro kraje/krajské úřady a zřizovatele

1) Zajistit podporu školám při zajištění konektivity a obnovování digitální infrastruktury.
2) Poskytovat podporu školám v oblasti kybernetické bezpečnosti a v oblasti implementace nových technologií do výuky (např. propojování odborníků se školami).
3) Připravit plán na obnovu a rozvoj digitální infrastruktury škol po skončení aktivit Národního plánu obnovy se zohledněním již existujících výstupů (např. výzkum realizovaný přes Technologickou agenturu ČR (TA ČR) s názvem „Analýza stavu digitální infrastruktury a jejího systémového a udržitelného financování v ČR, návrhy budoucích opatření“, jehož výsledky budou zveřejněny v části metodického portálu MŠMT **https://www.edu.cz/data/analyzy/**).

Doporučení pro školy

1) Podporovat rozvoj informatického myšlení a digitálních kompetencí žáků s využíváním pokročilých digitálních technologií ve všech vzdělávacích oblastech.
2) Zaměřovat se na prevenci digitálního vyloučení, začleňovat prvky inkluzivního online a kombinovaného vzdělávání.
3) Usilovat o efektivní zavádění inovací v kontextu digitalizace do všech vzdělávacích oblastí.
4) Začleňovat vzdělávací programy na podporu digitálního well-beingu do výuky ve spolupráci se školním psychologem, ICT metodikem/koordinátorem a učitelem.
5) Sledovat vývoj umělé inteligence, metaverza (virtuální a rozšířená realita) a dalších průlomových digitálních inovací a zařazovat je do výchovně vzdělávacího procesu.
6) Podporovat rozvoj informatického myšlení a digitálních kompetencí žáků s využíváním pokročilých digitálních technologií, které jsou nedílnou součástí výuky ve všech vzdělávacích oblastech.
7) Zaměřovat se na prevenci v oblasti bezpečného chování žáků, pedagogů a dalších zaměstnanců školy v digitálním prostředí, osvěta také rodičů na zdravé, bezpečné a věkově přiměřené využívání digitálních technologií dětmi.
8) Podporovat pozici ICT koordinátora/metodika jako klíčové osoby pro pomoc pedagogům se zaváděním digitálních inovací a nových didaktických postupů.
9) Plánovat a podporovat další vzdělávání učitelů v oblasti digitálního vzdělávání.
10) Zpracovávat digitální strategii školy (rozvíjení a obnova digitální infrastruktury, zajištění kybernetické bezpečnosti, vzdělávání zaměstnanců školy).

3.3 Vzdělávání dětí a žáků s nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka

Jedním z celosvětových trendů je migrace, a to vzhledem ke globálním i regionálním problémům a díky otevřenosti trhu práce a technologických možností. Počet cizinců na území ČR setrvale stoupá, v roce 2023 jich bylo více než 1 mil.[57] Za výrazným nárůstem počtu cizinců na území ČR stojí také vydávání dočasné ochra-ny státním příslušníkům Ukrajiny, kteří prchají před válkou ve své zemi (celkem bylo vydáno bezmála 500 000 dlouhodobých víz za účelem dočasné ochrany, z toho cca 60 tis. dětí a žáků vstoupilo do našeho vzdělávacího systému). Druhým jevem jsou děti a žáci občanů cizích zemí, nebo s českým či dvojím občanstvím, které v ČR vyrostly, ale doma hovoří jiným jazykem, než je jazyk vyučovací (český jazyk, případně jazyk národnostní menšiny ve školách s tímto vyučovacím jazykem).

57 1 010 692 cizinců na území ČR k 31. 3. 2023 (zdroj: ČSÚ)

Již v předcházejícím období implementace Strategie 2030+ byla učiněna řada významných kroků ke zlepšení podmínek vzdělávání dětí a žáků s nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka. V důsledku migrace velkého počtu občanů Ukrajiny do ČR bylo potřeba tuto podporu ještě zintenzivnit.

S účinností od 1. září 2021 je nastaveno systémové řešení vzdělávání cizinců ve školách, a to vyhláškou č. 271/2021 Sb. V předškolním vzdělávání je vzdělávání těchto dětí závaznou součástí Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání a uskutečňuje se přímo v mateřské škole, kterou dítě navštěvuje. V základním a středním vzdělávání funguje systém škol určených krajským úřadem, které poskytují jazykovou podporu prezenční nebo distanční formou. Informační a metodická podpora školám je průběžně poskytována ze strany MŠMT, NPI ČR a ČŠI, ať již prostřednictvím webových portálů, vzdělávacích akcí či konzultací. Podporovány jsou pozice adaptačního koordinátora v mateřských a základních školách s větším zastoupením cizinců, pozice ukrajinského asistenta pedagoga v mateřských, základních a středních školách a konzervatořích veřejných zřizovatelů a vyhlášeny dotační výzvy na jazykové kurzy a adaptační skupiny pro cizince migrující z Ukrajiny. Podporu pro vzdělávání dětí a žáků s odlišným mateřským jazykem je možné čerpat rovněž v rámci zjednodušených projektů OP JAK.

Strategické kroky MŠMT

1) Rozšířit nárok na jazykovou podporu rovněž na žáky s českým státním občanstvím, kteří mají obdobné integrační potřeby jako žáci-cizinci.
2) Zajistit financování jazykové přípravy ve školách, dle možností státního rozpočtu rozšiřovat rozsah podpory.
3) Podporovat ve spolupráci s NPI ČR rozvoj kompetencí učitelů a tvorbu prakticky využitelných učebních pomůcek pro výuku dětí a žáků s nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka.

Doporučení pro kraje/krajské úřady a zřizovatele

1) Zajistit jazykovou přípravu pro nově příchozí žáky-cizince v určených základních školách (žáci-cizinci mají podle § 20 školského zákona nárok na bezplatnou jazykovou přípravu k začlenění do základního vzdělávání. Za zajištění bezplatné přípravy je odpovědný krajský úřad příslušný podle místa pobytu žáka ve spolupráci se zřizovatelem školy).
2) Aktualizovat seznam určených škol (krajský úřad každý rok po 31. březnu vyhodnotí, jaké školy budou určené pro příští školní rok, a podle toho upravuje seznam). Ve správním obvodu obce s rozšířenou působností vždy musí být alespoň 1 určená škola.

Doporučení pro školy

1) Podporovat děti a žáky s nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka při jejich začleňování do vzdělávání.
2) Podporovat pedagogy při rozvoji kompetencí pro práci s dětmi a žáky s nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka.
3) Využívat metodickou podporu kmenovým i určeným školám od krajských center podpory Národního pedagogického institutu ČR: **https://cizinci.npi.cz/**.

3.4 Well-being, duševní zdraví, bezpečné prostředí a podpora pohybových aktivit

Důraz na well-being a duševní zdraví, a to jak dětí, žáků, studentů, tak i učitelů a dalších pracovníků ve vzdělávání, se stal dalším celosvětovým trendem urychleným kvůli pandemii covid-19. Dle OECD by aktivity měly spočívat především v podpoře sociálně-emočních dovedností a strategií zvládání stresu, aby lidé byli lépe vybaveni zvládat obtížné situace a případně si vyhledat dostupnou pomoc.

Well-being lze jednoduše chápat jako duševní a fyzické zdraví a pocit celkové pohody. Je proto ve škole podstatný jednak pro žáky, kterým pomáhá se do školy těšit a dosahovat v ní lepších výsledků v učení[58], ale také je možností uvědomit si a projevit vlastní osobnost (sebeurčení) včetně aktivní participace na dění ve škole (možnost spolurozhodovat o záležitostech, které se žáka dotýkají). Zároveň je podstatný i pro pedagogický sbor též jako prevence proti syndromu vyhoření. Problémy s duševním zdravím se výrazně zhoršily zejména s návratem žáků do školy po skončení pandemie a např. současná nejistota i válka na Ukrajině mají dále na well-being obecně neblahý vliv.

Abychom předcházeli problémům v oblasti duševního a fyzického zdraví a pohody, je třeba přijmout komplexní opatření k jeho podpoře. V oblasti primární prevence je třeba se věnovat podpoře seberozvoje, schopnosti efektivní komunikace v oblasti mezilidských vztahů, které se pozitivně promítají do oblasti třídního klimatu, schopnosti a dovednosti zvládat konfliktní situace, prevenci šikany (i té v kyberprostoru), ale i schopnosti rozpoznávat stres a nepohodu a kompetencím, jak se s takovými situacemi efektivně vyrovnat. V této oblasti je třeba podporovat ředitele škol a školských zařízení, školní metodiky prevence, ale také školní psychology, a to především při vytváření bezpečného prostředí ve škole. MŠMT vede jednání s pedagogickými fakultami o této problematice. Nicméně klíčovým předpokladem je nastavení financování pozice školního psychologa/speciálního pedagoga, která nastaví očekávání ve vztahu k segmentu vysokých škol. Změna financování je nutná k zajištění stabilního, předvídatelného a dlouhodobého fungování těchto pozici ve školách. Je také třeba dodat, že není nutné mít na každé škole školního psychologa, ale činnost školního poradenského pracoviště je třeba zajistit i speciálním pedagogem.

Zároveň je třeba primární prevenci rozlišovat na specifickou (věnující se konkrétním typům rizikového chování) a nespecifickou, která může obecně pomoci pozitivně ovlivňovat klima školy. To souvisí obecně s potřebou budovat celoškolní přístupy, které zajišťují vytváření bezpečného a podnětného prostředí, smysluplných aktivit podporujících rozvoj sociálních a charakterových dovedností žáků, evaluaci aktivit a podporu cílených opatření pro případ, že už k rizikovému chování dochází. Je třeba zároveň podporovat rozvoj a používání karty ohroženého dítěte[59], a to především metodiky prevence. Zároveň je třeba pokračovat ve zkvalitňování podpory a diagnostiky ve školských poradenských zařízeních. K podpoře well-beingu by měla být též využívána třídnická práce, ve které se pedagogové mohou zaměřovat na situaci ve třídě, řešení vztahových nebo psychických problémů svých žáků.

S celkovým well-beingem i duševním zdravím dětí a žáků je významně spojena také úroveň jejich fyzické kondice, pohybových dovedností a zdravého stravování. Odborníci z řad učitelů, lékařů pro děti a dorost či trenérů již velmi dlouho upozorňují na skutečnost, že pohybová aktivita velkého množství mladých lidí je dlouhodobě zcela nedostatečná, což s sebou samozřejmě přináší řadu komplikací nejen v oblasti zdraví a zdravého životního stylu, ale i v oblasti samotného vzdělávání. Pandemie nemoci covid-19 a s ní související distanční výuka pak rozsah pohybových aktivit mnoha dětí a žáků ještě více umenšila a svou roli samozřejmě sehrává i vysoká míra využívání digitálních technologií a celkově sedavý a neaktivní způsob života. V rámci vzdělávacího procesu a v kontextu snah o podporu well-beingu je tedy potřeba reflektovat také rovinu podpory pohybových aktivit dětí a žáků ve školách, a to nejen v rámci hodin tělesné výchovy, ale v rámci různých činností během dne tráveného ve škole. Současně je potřeba podporovat také mimoškolní pohybové aktivity organizovaného charakteru.

Podpoře well-beingu a psychohygieny na straně pedagogů i žáků se věnuje i OP JAK formou projektů zjednodušeného vykazování a podpora tématu je plánována i v dalších výzvách OP JAK.

58 Dostupné z: **https://www.csicr.cz/Csicr/media/Prilohy/2021_p%c5%99%c3%adlohy/Dokumenty/Sekundarni-analyza-PISA-2018.pdf**.

59 **https://www.societyforall.cz/karta-kid-pro-skoly**

Strategické kroky MŠMT

1) V oblasti well-beingu podporovat další rozvoj meziresortní spolupráce.
2) Téma well-beingu propisovat do koncepčních materiálů a pojímat holisticky s důrazem na rozvoj celoškolního přístupu na podporu zdravého a podnětného prostředí.
3) Aktivně se věnovat rozvoji bezpečného, zdravého a kvalitního prostředí ve školách především z pohledu duševního a fyzického zdraví a celkové pohody žáků i pedagogů.
4) Koncepčně podporovat rozvoj preventivních aktivit ve školách, především v oblasti seberozvoje, duševního zdraví a prevence šikany.
5) Připravit s odbornými partnery a zástupci krajů za agendu školství, sociálních věcí a zdravotnictví v roce 2024 plán podpory dětského duševního zdraví s cílem posílit kapacity a odborné kompetence pracovníků škol, školských poradenských zařízení, středisek výchovné péče a návazných služeb v této agendě.
6) Podporovat přístup žáků a pedagogů k rané intervenci a možnostem podpory v případě zhoršeného duševního zdraví.
7) Zajistit vzájemnou spolupráci mezi školou, dítětem, rodinou a dalšími institucemi pro zajištění bezpečného a podnětného školního prostředí a řádného rozvoje dítěte.
8) Metodicky podporovat školy v realizaci pohybových aktivit dětí a žáků během celého dne a vysokého podílu pobytu a výuky žáků ve venkovním prostředí (aktivní transport, aktivní přestávky, pohybové chvilky v různých předmětech, vyšší podíl terénní výuky, otevřená hřiště apod.).
9) Modernizovat pojetí vzdělávací oblasti Člověk a zdraví.
10) Systematicky podporovat posilování spoluzodpovědnosti žáků za své učení, mj. podporou sebeřízeného učení (kdy má žák a dítě možnost rozhodovat o tom co, kdy, jak a s kým se učí) jakožto nutnou součástí well-beingu, rozvoje kompetencí.
11) Podporovat mimoškolní pohybové aktivity organizovaného charakteru (kroužky, spolupráce se středisky volného času, sportovními kluby apod.), a to nejen pro děti a žáky pohybově nadané, ale pro všechny.
12) Podporovat a rozvíjet školní sport.
13) Podporovat zdravé stravování ve školách a školských zařízeních.
14) Zajistit pro školy finanční prostředky pokrývající stravování dětí a žáků se sociálním znevýhodněním.

Doporučení pro kraje/krajské úřady a zřizovatele

1) Podporovat rozvoj školních poradenských pracovišť, metodiků prevence, výchovných poradců a školních psychologů.
2) Téma well-beingu integrovat do DZ krajů a podporovat jeho implementaci.
3) Sdílet dobrou praxi škol v regionech, kterým se daří rozvíjet celoškolní přístup na podporu klimatu, vylepšovat bezpečné prostředí ve školách a aktivně předcházet problémům v oblasti rizikového chování.
4) Motivovat školy k realizaci pohybových aktivit dětí a žáků a k rozvoji jejich pohybových dovedností a k vysokému podílu pobytu a výuky žáků ve venkovním prostředí.
5) Finančně a materiálně podporovat školy v oblasti rozvoje podmínek pro pobyt a výuku žáků ve venkovním prostředí, pohybové aktivity dětí a žáků a podmínek pro školní sport.
6) Vytvářet zdravé a kvalitní prostředí ve školách a jejich venkovních prostorech – z hlediska investičních i provozních opatření (např. z hlediska stravování, materiálů, pobytu v kvalitním přírodním prostředí).

Doporučení pro školy

1) Zřídit anonymní způsob žádosti o pomoc (například anonymní schránka důvěry).
2) Seznamovat žáky s možností pomoci a s online systémy pro možnou žádost o pomoc.
3) Využívat třídnické hodiny k posilování třídního klimatu a k podpoře kvalitních vztahů ve třídě.
4) Ve spolupráci se školním psychologem a metodikem prevence plánovat rozvoj celoškolního přístupu na rozvoj klimatu.
5) V rámci vzdělávacího obsahu i v oblasti primární prevence se zaměřovat na témata seberozvoje, well-beingu, prevence šikany a zároveň podporovat i rozvoj prevence nespecifické.
6) Provádět depistáže v oblasti duševního zdraví žáků.
7) Téma well-beingu zařazovat průřezově napříč obory vzdělávání.
8) Podporovat vzdělávání pedagogů v oblasti well-beingu, jak jejich, tak žáků.
9) Přijímat opatření pro prevenci, včasnou identifikaci a řešení vyhoření pedagogů (například formou supervizí). Zavést a podporovat vzájemnou reflektivní praxi jako jedno z významných opatření.
10) Vnímat pohybové aktivity dětí a žáků a pobyt a výuku žáků ve venkovním prostředí jako nedílnou a důležitou součást vzdělávání a pobytu dětí a žáků ve škole.
11) Rozvíjet pohybové dovednosti žáků v rámci různých školních aktivit (aktivní přestávky, pohybové chvilky v různých předmětech, terénní výuka apod.)
12) V rámci provozu i pedagogické činnosti dbát na kvalitní prostředí ve školách a jejich venkovních prostorech – např. z hlediska stravování, využívaných materiálů, pobytu v kvalitním přírodním prostředí.
13) Podporovat zdravou výživu a nabízet v zařízeních školního stravování nutričně vyváženou stravu.

3.5 Rovnost příležitostí ve vzdělávání

Jednou z globálních priorit UNESCO je také téma rovnosti příležitostí ve vzdělávání. Jde o to, aby všichni lidé (děti, žáci i studenti) měli stejné možnosti využívat vzdělávací příležitosti a dosáhnout svého potenciálu bez ohledu na své socioekonomické, kulturní, etnické, jazykové, fyzické nebo duševní pozadí, rodinný původ, pohlaví, sexuální orientaci, náboženské přesvědčení nebo jiné aspekty, které by mohly být diskriminující.

Koncept rovnosti příležitostí ve vzdělávání se vztahuje na všechny úrovně vzdělávání. V regionálním školství se může týkat například možnosti připravit se na školní vzdělávání a zajištění přístupu ke kvalitním školám všem dětem a žákům. To znamená, že by měly mít k dispozici stejné materiální zdroje, kvalitu vzdělávání a mělo by se jim dostat stejné pozornosti vůči jejich potřebám. Přetrvávajícím problémem v ČR je vzdělávání dětí, žáků a studentů z národnostních menšin a etnik, které, přestože mají stejné právo na kvalitní vzdělání ukotvené v Listině základních práv a svobod a Ústavy, jsou často segregačně vzděláváni. Legislativní změny přijaté v roce 2016, které přispěly k začlenění dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do hlavního vzdělávacího proudu, byly v případě romských dětí a žáků ze sociálně slabého prostředí úspěšné jen částečně. Zatímco děti z většinové společnosti i s různými typy zdravotního postižení jsou s pomocí podpůrných opatření častěji začleněny do běžných tříd, romské děti jsou stále nepoměrně častěji vzdělávány ve speciálních školách a speciálních třídách.

Je stále třeba dbát na rovný přístup všech ve vzdělávání. Zároveň ve vzdělávání reflexivně pracovat se stereotypy, abychom umožnili rozvoj nadání/talentu každého bez ohledu na pohlaví, etnicitu, zdravotní postižení, zdravotní stav nebo socioekonomický status studujících. Obdobně je třeba dbát na děti s různými jazykovými znalostmi, aby měly stejnou šanci naučit se jazyk, ve kterém vzdělávání probíhá, a děti s různými fyzickými nebo duševními zdravotními problémy, aby měly vhodné příležitosti využívat vzdělávacích zdrojů a dostávat odpovídající podporu.

Jedním z hlavních cílů Národního plánu podpory rovných příležitostí osob se zdravotním postižením je poskytovat osobám se zdravotním postižením podporu při vzdělávání, a to na všech stupních vzdělávání. MŠMT již v rámci naplňování opatření Strategie 2030+ zavádí změny podporující individualizaci ve vzdělávání prostřednictvím revize rámcových vzdělávacích programů, které umožní diferenciovat výuku dle potřeb žáků, a zajištěním vzdělávání a mentoringu učitelů. Cílem je vytvořit příležitosti zažít úspěch ve vzdělávání pro všechny žáky bez ohledu na jejich socioekonomické a rodinné zázemí, zdravotní nebo jakékoliv jiné znevýhodnění.

V rámci odborného vzdělávání ve středních a vyšších odborných školách se opatření zaměřují na vytvoření vhodných podmínek pro snazší přechod absolventů do zaměstnání, ale také usnadnění přechodu žáků, zejména zdravotně a sociálně znevýhodněných, do vyššího odborného nebo vysokoškolského vzdělávání. Při naplňování opatření tohoto Dlouhodobého záměru pak budou prioritně sledovány hlavní strategické cíle resortu:

1. zaměřit vzdělávání více na získávání kompetencí potřebných pro aktivní občanský, profesní a osobní život,
2. snížit nerovnosti v přístupu ke kvalitnímu vzdělávání a umožnit maximální rozvoj potenciálu dětí, žáků a studentů.

V rámci podpory rovných příležitostí je nutné usilovat nejen o vzdělání formální, ale také rovnost podmínek pro zájmovou nebo uměleckou činnost sociálně či zdravotně znevýhodněných dětí a žáků, která je pro jejich rozvoj neméně důležitá!

UNESCO také vyzývá k tomu, aby se věnovala pozornost rovnosti žen a mužů v celém vzdělávacím systému, pokud jde o přístup, obsah, kontext a postupy výuky a učení, výsledky učení a životní a pracovní příležitosti. Podpora genderové rovnosti ve vzdělávání má pozitivní dopad na ekonomiku, jelikož pomáhá všem lidem bez ohledu na jejich pohlaví rozvíjet jejich vlastní nadání/talent a uplatňovat jej na pracovním trhu. Podpora rozmanitosti ve školách a respekt k odlišnostem zase pomáhají vytvářet bezpečné a respektující prostředí a podporují též well-being žáků a studentů, stejně jako jejich schopnost udržitelně participovat na podpoře a rozvoji demokratické společnosti.

Důležitou součástí genderové rovnosti ve vzdělávání je problematika genderových stereotypů, které se podílí i na nevhodném výběru vzdělávacích drah, které mají následně další negativní ekonomické dopady. Vědomá práce s genderovými stereotypy v pedagogické praxi a naopak poukazování na možnost následovat nestereotypní genderové role má pozitivní vliv na vnímání sebe sama a svých dovedností a nadání/talentů u žáků i studentů. Podpora nestereotypních voleb vzdělávacích drah by měla napomoci růstu počtu dívek v technických profesích a měla by též pomoci nárůstu počtu chlapců v pečujících profesích. Toho je možné dosáhnout jednak vědomou prací s genderovými stereotypy, ale též například podporou kvalitního kariérového poradenství nebo vhodnými výukovými materiály. Podporu nestereotypních voleb vzdělávacích drah můžou ovlivnit též pedagogové vzdělaní v oblasti genderové rovnosti. Dalším podstatným aspektem je pak genderově podmíněná šikana, kde oběti jsou obvykle žáci a studenti, kteří nějakým způsobem vybočují z genderových norem přijímaných v jejich kolektivu. Taková šikana má obvykle negativní dopad na well-being oběti, vede ke zhoršenému duševnímu zdraví a též horším výsledkům ve vzdělávání. Pedagogové by měli umět takové šikaně předcházet, vytvářet bezpečné a podporující prostředí a svým vlastním jednáním genderové stereotypy nepodporovat. To se týká i výběru vzdělávacích materiálů.

Rovnosti příležitostí a podpoře tématu rovnosti ve vzdělávání se také věnuje OP JAK formou projektů zjednodušeného vykazování a podpora tématu je plánována i v dalších výzvách OP JAK.

Strategické kroky MŠMT

1) Podporovat vzdělávání pedagogů v oblasti rovného přístupu ke vzdělávání vč. genderové rovnosti a zabránění segregace a diskriminace.
2) Dbát na to, aby vzdělávací materiály nereprodukovaly stereotypy, zejména etnicky podmíněné a genderové.

3) Zahrnovat oblast rovnosti (genderové, etnické, fyzické atd.) ve vzdělávání do strategických a koncepčních materiálů.
4) Podporovat genderově nestereotypní kariérové poradenství.
5) Připravit metodiky pro práci s genderově a etnicky motivovanou šikanou.
6) Vypracovat a naplňovat akční plán implementace plnění opatření plynoucích z rozsudku D.H. a ostatní proti České republice.
7) Spolupracovat s MPSV na systémovém ukotvení zajištění sociální práce ve školách.

Doporučení pro kraje/krajské úřady a zřizovatele

1) Podporovat nestereotypní výběr kariérních drah formou osvětových kampaní a spoluprací se zaměstnavateli v regionech a prostřednictvím kariérového poradenství.
2) Zahrnovat oblast rovnosti (genderové, etnické, fyzické atd.) ve vzdělávání do strategických a koncepčních materiálů.
3) Připravovat opatření, která mají vliv na snižování nerovného přístupu ke vzdělávání, včetně souvisejících sociálních aspektů (jako jsou např. budování sítě dostupných internátů, úpravy dopravní dostupnosti či podpory terénní práce ve znevýhodněných komunitách aj.).
4) Připravovat vhodná opatření na podporu neformální zájmové činnosti sociálně nebo zdravotně znevýhodněných dětí a žáků (snižovat nerovnosti v přístupu k neformálnímu vzdělávání).

Doporučení pro školy

1 Podporovat pedagogy ve vzdělávání v oblasti rovného přístupu k žákům se speciálními vzdělávacími potřebami včetně žáků se zdravotním či duševním onemocněním a žákům nadaným/talentovaným.
2. Vytvářet bezpečné prostředí pro všechny žáky a studenty a zabránit segregaci a diskriminaci.
3. Nabízet další poradenství v oblasti další volby vzdělávacích drah s ohledem na individuální nadání/talent žáků a studujících.
4. V kurikulu se věnovat problematice rozvoje vědomí osobní nedotknutelnosti a autonomie jedince a potřeby konsensu ve všech typech mezilidských vztahů.
5. Ve výuce nereprodukovat stereotypy (zejména etnicky podmíněné a genderové).

3.6 Zajištění potřebných kapacit středních a vyšších odborných škol a jejich oborové struktury odpovídající očekávaným životním drahám a potřebám společnosti

Oblast, na kterou je třeba se zaměřit vzhledem k její aktuálnosti a celospolečenskému dopadu, je potřeba navýšení kapacit škol ve středním vzdělávání (což je z hlediska školského zákona především úloha krajských samospráv) a je třeba ji primárně řešit v Praze a Středočeském kraji (částečně Jihomoravském kraji). Po dobu zhruba 4 let (do roku 2027) se však navýšení počtu přijímaných (15letých) nevyhne žádnému z krajů.

Po přibližně pěti letech se počet (15letých) uchazečů ve všech krajích (s výjimkou Prahy, Středočeského kraje a Jihomoravského kraje) opět vrátí na úroveň roku 2020. S vyšším početním stavem žáků středních škol je však třeba počítat i v následném období tak, jak budou početně silnější ročníky postupně procházet středními školami.

Z tohoto důvodu je dobré nejen navýšit kapacity oborů škol/oborů vzdělání zajišťujících následné studium a vhodné uplatnění na trhu práce, ale také přes všechnu naléhavost řešení současné situace učinit taková opatření, která zajistí následnou udržitelnost a racionalizaci sítě středních škol zejména přiměřenou modernizací struktury oborové sítě středních škol v krajích.

Strategické kroky MŠMT

1) Vytvořit kvalitní a bezpečný elektronický systém přijímacího řízení.
2) Zajistit relevantní statistické údaje o celkových a oborových kapacitách středních škol.
3) Vytvořit informační systém (s jednotným identifikátorem žáka), který umožní vyhodnocení vzdělávací dráhy žáka.
4) Vytvořit informační systém pro uchazeče o střední školy s cílem zvýšit transparentnost výběrového procesu a informovat o volných místech již v průběhu přijímacího řízení.
5) Vytvořit informační základnu s potřebnými prognostickými statistickými údaji (sdílení s krajskými a obecními úřady) => využití nástroje KOMPAS v rámci gesce MPSV, zajistit validitu dat a prognóz.
6) Akcentovat rozvoj všeobecně vzdělávacích typů 4letých středních škol (gymnázia, lycea).
7) Inovovat oborovou soustavu středních škol.
8) Inovovat vyšší odborné školy (EQF 6) v návaznosti na reformu obsahu středního vzdělávání a přípravu systémových podmínek pro získávání kvalifikací na úrovni EQF 4.

Doporučení pro kraje/krajské úřady

1) Podle výchozího stavu a s ohledem na demografický vývoj vytvářet nové kapacity středních škol, resp. uzpůsobovat jejich oborovou strukturu a posilovat podíl oborů gymnázium a zejména lyceum.
2) Restrukturalizovat otevírané obory vzdělání v prvních ročnících SŠ (ve spolupráci s hospodářskou sférou v regionu) včetně víceoborových tříd a tříd s malou naplněností.
3) Upřednostňovat obory vzdělání, které umožňují navazující studium ve vyšších odborných a vysokých školách na úkor neobsazovaných oborů vzdělání.
4) Navýšit počet žáků ve třídách na povolenou kvótu 34 žáků/třída v nezbytných případech podle platných právních předpisů.
5) Plánovat v porovnání s dlouhodobějšími výhledy vzdělávacích perspektiv v regionu s ohledem na
    a. rozvoj svého území,
    b. předpokládaný vývoj demografické křivky v kraji,
    c. uplatnitelnost absolventů na trhu práce a
    d. dostupnost vzdělávání podle místních podmínek.
6) Racionalizovat oborovou strukturu středního vzdělávání v kraji/regionu, která bude zohledňovat jak pracovní uplatnění absolventů v regionu, tak perspektivu jejich osobnostního rozvoje a dalších vzdělávacích cest (koncepční plánování kraje ve spolupráci s řediteli SŠ a zaměstnavateli, transformace části kapacit odborných maturitních oborů na lycea, podpora nových kapacit a institucí lyceí).
7) Posílit komunikaci krajských samospráv o dostupnosti vzdělávacích příležitostí v sousedících oblastech mezi kraji.
8) Vytvořit evaluační mechanismy středního vzdělávání v regionu (např. s využitím informací o vzdělávacích drahách žáků).

4 Strategie rozvoje regionálního školství – karty opatření

A. Kvalitní a dostupné předškolní vzdělávání

Předškolní vzdělávání (PV) tvoří důležitou součást českého vzdělávacího systému. Hraje významnou roli v celkovém procesu socializace dítěte a je to předpoklad jeho všestranné přípravy na školu. Kvalitní předškolní vzdělání má nezpochybnitelný vliv na úspěšnost dítěte (žáka) na vyšších stupních vzdělání. Tento efekt je ještě výraznější u dětí z méně podnětného sociokulturního prostředí. Účast na předškolním vzdělávání po dobu dvou až tří let podle mnoha studií snižuje riziko předčasného odchodu ze vzdělávání mnohem výrazněji než pouhý jeden rok.

Popis cíle

Hlavním cílem této priority je zvýšení kvality a dostupnosti předškolního vzdělávání a zapojení do něj co nejvyššího počtu dětí v České republice, a to již od tří let věku. Vzdělávání v raném dětství hraje klíčovou roli nejen pro kognitivní a emocionální rozvoj dětí, ale i pro připravenost na celoživotní učení a rozvoj jejich well-beingu. Je třeba zmínit, že v rámci služeb pro děti raného věku v ČR funguje ještě síť dětských skupin, které nejsou součástí vzdělávacího systému a má je v gesci MPSV. Tyto skupiny poskytují pravidelnou péči o děti již od 6 měsíců věku a mohou přispět v raném věku k hladkému přechodu do předškolního vzdělávání.

Děti, které se účastní kvalitního předškolního vzdělávání v raném věku, mají vyšší pravděpodobnost lepších výsledků a nižší pravděpodobnost předčasných odchodů ze vzdělávání. To platí zejména pro děti ze znevýhodněného socioekonomického prostředí, které mají často méně příležitostí tyto schopnosti rozvíjet v domácím rodinném prostředí. Pro naplnění cíle MŠMT připraví jak opatření pro zajištění dostatečných kapacit, tak pro podporu moderního vzdělávání v mateřských školách a přípravných třídách i přípravu pedagogů pro individualizované postupy při práci s heterogenními skupinami dětí. Součástí kapitoly jsou také opatření pro zajištění větší úspěšnosti dětí při přechodu na základní školu včetně snižování počtu odkladů školní docházky, které jsou v ČR extrémně vysoké.

Zdůvodnění potřebnosti

Národní i mezinárodní výzkumy a šetření ukazují, že úspěšnost žáků významně ovlivňuje délka předškolního vzdělávání (např. závěry PISA 2018). Totéž dokládají i závěry OECD, podle nichž „v zemích OECD žáci, kteří navštěvovali mateřskou školu (dále jen „ECEC“) po dobu tří let a déle, zaznamenali lepší výsledky v oblasti čtení, matematiky a přírodních věd ve srovnání s těmi, kteří se účastnili ECEC méně než jeden rok“[60]. Důležitost zapojení dětí do předškolního vzdělávání dokládá i další studie OECD[61], která porovnávala úspěšnost ve vzdělávání u pětiletých dětí. Prezentuje rozdíl ve skóre, který byl dosažen v jednotlivých gramotnostech mezi pětiletými

60 Starting Strong 2017, Key OECD Indicators on Early Childhood Education and Care, 2017). Dostupné z: **https://www.oecd-ilibrary.org/education/starting-strong-2017_9789264276116-en**

61 The international early learning and child wellbeing study 2020, A Summary of findings
Mezinárodní studie raného vzdělávání a pohody dětí / **https://www.oecd.org/education/school/early-learning-and-child-well-being-study/**

dětmi (po započtení sociálně ekonomického statusu), které se předškolního vzdělávání účastnily a které nikoli. Děti navštěvující předškolní vzdělávání dosahovaly lepší skóre v základní gramotnosti v průměru o 13 bodů a v početní gramotnosti dokonce o 26 bodů[62].

Předškolní vzdělávání má zejména pro děti ze sociokulturně znevýhodněného prostředí obrovský význam a jeden rok povinného předškolního vzdělávání pro ně nemusí být dostačující, což dokládá šetření PIRLS 2016 a TIMMS 2019. Šetření prokázala, že průměrný výsledek žáků s klesající intenzitou počáteční přípravy, která zahrnuje předškolní vzdělávání a podporu počátečních čtenářských a početních aktivit, rovněž klesá.

Investice do včasného zapojování dětí do institucionální péče se ukazuje jako nejúčinnější v porovnání s těmi ve vyšším věku, protože se její pozitivní efekty v dalších letech nabalují. Vyšší efektivitu mají programy pro znevýhodněné děti. Pro redukci segregace mají otestovanou efektivitu tato opatření: posílení dostupnosti předškolního vzdělávání, např. vedením zřizovatelů při práci s demografickými analýzami; úprava spádovosti škol, aby bránily segregaci; práce nestátních neziskových organizací a dalších, například v oblasti dostatečného využívání podpůrných profesí ve školách; vytvoření vhodných diagnostických nástrojů aj. Český stát za každou investovanou korunu do programů včasné péče dostane zpět 3 až 4 Kč[63].

Vyhodnocení Dlouhodobého záměru ČR 2019–2023 a prvního implementačního období Strategie 2030+

Oblast předškolního vzdělávání pozitivně ovlivnila v minulém období reforma financování regionálního školství, která umožnila mateřským školám zaručením dostatečných úvazků pedagogů snížit průměrný počet dětí na učitele. Současně reforma financování zajistila prostředky na překryv přímé pedagogické činnosti učitelů mateřských škol v rozsahu 2,5 hodiny denně v běžné třídě, ve třídě speciální 3,5 hodiny denně.

Podpora individualizace vzdělávání a snižování počtu dětí s odkladem povinné školní docházky byla zajišťována prostřednictvím nabídky DVPP a zveřejněním metodické příručky Pedagogická diagnostika v mateřské škole. V rámci dalšího období budou tyto aktivity pokračovat.

V roce 2022 byly zahájeny práce na aktualizaci Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání, která naváže na revizi Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání (RVP ZV). V návaznosti na legislativní úpravy a nové znění vyhlášky č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů, došlo k úpravě RVP PV a mateřské školy byly povinny k 1. 9. 2021 doplnit svoje školní vzdělávací programy o informace týkající se vzdělávání dětí s odlišným mateřským jazykem.

Na inovativní rozvoj výuky, vzájemné sdílení zkušeností pedagogů, podpůrné pedagogické pozice a další aktivity mohly mateřské školy čerpat finanční prostředky ze Šablon z OP VVV i z OP JAK.

Soubor opatření a klíčových aktivit

A.1	Zajištění implementace aktualizovaného RVP PV
A.2	Dostupné předškolní vzdělávání v souladu se zákonnou nárokovostí od 3 let věku dítěte
A.3	Redukce počtu odkladů povinné školní docházky

62 Každoročně srovnání vychází i v publikaci Education at a Glance, která je zdrojem dat o stavu vzdělávání na celém světě a poskytuje informace o struktuře, financích a výkonnosti vzdělávacích systémů v zemích OECD a partnerských ekonomikách. Dostupné z: **https://www.oecd.org/education/education-at-a-glance/**

63 PAQ Research, Nerovnosti ve vzdělávání jako zdroj neefektivity 2021. Dostupné z: **https://www.paqresearch.cz/post/nerovnosti-vzdelani-neefektivita**.

Opatření A.1 Zajištění implementace aktualizovaného RVP PV

Společnost se za poslední desetiletí výrazně změnila a mění se i požadavky a potřeby občanů, aby ve svém občanském i pracovním životě obstáli. Těmto změnám se musí přizpůsobit i vzdělávací soustava se zřetelem na prioritní cíle Strategie 2030+.

Dochází i k revizi rámcových vzdělávacích programů základního vzdělávání (RVP ZV), která respektuje kompetenční přístup. Vzhledem k délce platnosti RVP ZV je třeba aktualizovat vzdělávací obsah tak, aby odpovídal současným světovým trendům.

V kontextu revize RVP ZV byl v prvním implementačním období aktualizován i Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (RVP PV) tak, aby byla zajištěna provázanost cíleného rozvoje klíčových kompetencí a také individualizovaný přístup s ohledem na celkový rozvoj každého jednotlivého dítěte v maximální možné míře odpovídající jeho aktuálním možnostem, potřebám a zájmům. Při této příležitosti je třeba zajistit podporu školám při jejich kurikulární práci, aby ke změnám došlo nejen na úrovni dokumentace školy – školního vzdělávacího programu (ŠVP), ale především přímo ve třídách. Proto je podpora mateřských škol všech typů zřizovatelů pro implementaci aktualizovaného RVP PV do praxe velmi důležitá.

Aktualizovaný RVP PV a jeho obsah zohledňuje osvojování klíčových kompetencí, podporu motorického vývoje, fyzických aktivit a zdatnosti dětí, jejich iniciativnost, samostatnost, řešení problémů, tvořivost, spolupráci v týmu nebo využití technologií přiměřeně věku. Ve vazbě na inovovaný RVP PV je potřeba obměnit a doplnit vybavení škol didaktickým materiálem, aby byl využíván efektivně pro individualizovanou vzdělávací nabídku, a to i s ohledem na děti ohrožené sociálním vyloučením.

Cílená vzdělávací podpora všech dětí významně napomůže jejich úspěchu při přechodu do základního vzdělávání a motivaci ke vzdělávání a celoživotnímu učení vůbec.

Klíčová aktivita A.1.1 Podpora implementace RVP PV do škol

Cílem aktivity je plynulé a efektivní zavedení aktualizovaného RVP PV do praxe všech mateřských škol včetně přípravných tříd v celé České republice. MŠMT zajistí metodické vedení při tvorbě školních vzdělávacích programů (ŠVP PV) a připraví digitální prostředí pro jejich tvorbu.

Realizace aktivity bude využívat zejména nástrojů a podpory individuálního projektu systémového Podpora kurikulární práce škol z OP JAK. Půjde o aktivity pro zlepšení práce pedagogických týmů s kurikulem, s učebními cíli a při zavádění inovativních metod a forem hodnocení do vzdělávání, tzv. balíčky podpory, a dále o realizaci webinářů, tvorbu tutoriálů a dalších příspěvků inspirujících k proměně vzdělávání a aktivní podporu metodických kabinetů a práci s otevřenými vzdělávacími zdroji.

V návaznosti na první implementační období Strategie 2030+ budou schváleny úpravy Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání, a to do 31. 12. 2023. MŠMT zajistí postupný náběh pro školy. Dobrovolné zapojení mateřských škol do realizace vzdělávání podle aktualizovaného RVP PV bude možné od 1. 9. 2024. Ověření práce s inovovaným kurikulem proběhne na nejméně 500 mateřských školách a následně bude reali-zována i úprava metodické podpory s ohledem na potřeby praxe. Povinné zapojení mateřských škol do realizace vzdělávání podle aktualizovaného RVP PV pak bude od 1. 9. 2025.

Období realizace	**Od: Q4/2023**	**Do: Q4/2025**
Kritéria	■ Upravený nástroj (digitální prostředí) pro tvorbu ŠVP PV ■ Ověření práce s inovovaným kurikulem v minimálně 500 mateřských školách Upravené ŠVP v mateřských školách od 1. 9. 2024 (dobrovolně), od 1. 9. 2025 (povinně)	

Klíčová aktivita A.1.2 Podpora dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v PV

V souladu s RVP PV bude učitelům mateřských škol nadále poskytována metodická podpora prostřednictvím dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků.

Půjde o přípravu cílené nabídky dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků (DVPP) pro seznámení se s aktualizovaným RVP PV a jeho přenosem do praxe a s dalšími aktuálními a prioritními tématy danými Strategií 2030+. Nabídka vzdělávání umožní zajistit potřebné znalosti a dovednosti všech pedagogů předškolního vzdělávání v prioritních oblastech, zohlední individuální profesní rozvoj na úrovni konkrétního učitele a umožní naplňovat vize a strategický rozvoj jednotlivých mateřských škol dle jejich specifické situace.

Nabídku a realizaci DVPP zajistí zejména Národní pedagogický institut ČR (dále „NPI ČR“) a jeho krajská pracoviště i další subjekty poskytující DVPP. Proběhnou prezenční i online vzdělávací aktivity a veřejně dostupné webináře.

Nabídka bude cílená na všechny mateřské školy zapsané v rejstříku škol, tj. minimálně 5 340 mateřských škol, a na další školy (přípravné třídy a třídy přípravného stupně základních škol speciálních).

Kromě aktualizovaného RVP PV se vzdělávání bude týkat těchto prioritních témat:

- pedagogická diagnostika, individualizace vzdělávání, formativní hodnocení, podpora nadání/talentu,
- řečová výchova, grafomotorika,
- rozvoj gramotností, digitálních kompetencí, polytechniky a EVVO,
- práce s dětmi se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí cizinců a dětí s potřebou jazykové podpory,
- komunikace se zákonnými zástupci,
- management škol

a dalších aktuálních témat.

Období realizace	**Od: Q2/2024**	**Do: Q3/2027**
Kritéria	■ Nabídka DVPP pro PV, každoroční aktualizace (2024) ■ Realizované kurzy (webináře, semináře), minimálně 500 proškolených účastníků do konce roku 2027 ■ Zajištění DVPP zaměřeného na podporu implementace RVP PV: 500 MŠ do konce roku 2024, do konce roku 2025 všechny MŠ	

Opatření A.2 Dostupné předškolní vzdělávání v souladu se zákonnou nárokovostí od 3 let věku dítěte

Cílem opatření je zvýšit účast dětí v předškolním vzdělávání od 3 let věku. Jednotlivé aktivity jsou zaměřeny na analýzu příčin, spolupráci se zřizovateli, krajskými úřady, Ministerstvem práce a sociálních věcí (MPSV) a metodické vedení k zajištění kapacit mateřských škol s ohledem na demografický vývoj v regionu.

Veřejní zřizovatelé budou podporováni při plnění zákonné povinnosti zajistit potřebné kapacity předškolního vzdělávání zejména prostřednictvím indexace škol pro správné nastavení kritérií a podmínek operačních programů tak, aby reflektovaly potřeby regionu.

Klíčová aktivita A.2.1 Monitoring příčin neúčasti na předškolním vzdělávání a realizace opatření

V rámci této aktivity budou probíhat již navázané meziresortní spolupráce pro podporu nejvyššího možného zapojení dětí již od 3 let věku do předškolního vzdělávání. Meziresortní pracovní skupina složená ze zástupců Ministerstva financí, Ministerstva práce a sociálních věcí a odborných asociací se bude dále scházet v pravidelných intervalech a předkládat návrhy na zvýšení zapojení dětí do předškolního vzdělávání.

V prvním implementačním období Strategie 2030+ byly prostřednictvím výzkumu TA ČR analyzovány příčiny toho, proč děti do předškolního vzdělávání nenastoupily. Do výzkumu byli zapojeni aktéři – Ústav výzkumu a rozvoje vzdělávání PedF UK, Úřad vlády, Ministerstvo práce a sociálních věcí, Ministerstvo spravedlnosti, Ministerstvo zdravotnictví, Agentura pro sociální začleňování a další. Z tohoto výzkumu vychází aktivity, které MŠMT připraví k realizaci a mezi které patří:

- monitorování docházky dětí do MŠ v jednotlivých územích; v rámci podpory rovných příležitostí specifický úkol – monitorovat docházku dětí v sociálně vyloučených lokalitách a dětí z odlišného sociokulturního prostředí,
- finanční podpora MŠ vzdělávajících děti ze sociálně znevýhodněného prostředí,
- přizpůsobení kapacit MŠ (přípravných tříd) poptávce po předškolním vzdělávání (PV) s důrazem na povinné předškolní vzdělávání (PPV),
- usnadnění zápisů k předškolnímu vzdělávání podporou terénní práce,
- utváření postojů k PV směrem k zákonným zástupcům i učitelům MŠ,

další rozvoj meziresortní spolupráce s Ministerstvem práce a sociálních věcí cílené na rodiny a sociální začleňování, a dále i s Ministerstvem zdravotnictví ČR (např. pro možnou spolupráci pediatrů apod.).

Období realizace	**Od: Q4/2023**	**Do: Q3/2027**
Kritéria	■ Zpráva z monitoringu příčin neúčasti na PV včetně vydání návrhu relevantních opatření (do roku 2024) ■ Implementace navrhovaných opatření (do roku 2026) ■ Evaluace dopadů zavedení navrhovaných opatření (2027) ■ Zvyšování podílu dětí zapojených do předškolního vzdělávání	

Klíčová aktivita A.2.2 Zajištění potřebných kapacit

Cílem aktivity je zajistit dostatečné kapacity pro zapojení dětí do předškolního vzdělávání. Součástí aktivity bude spolupráce s kraji a obcemi coby zřizovateli veřejných škol, analýza RUD, podpora spolupráce při nastavování programů pro financování kapacit mateřských škol zejména z EU fondů.

V návaznosti na první implementační období Strategie 2030+ budou dále podporováni veřejní zřizovatelé k zakládání nových mateřských škol, například z výzev IROP 2021–2027 a dalších EU fondů i národních zdrojů a ve spolupráci s nástroji územního rozvoje. MŠMT bude podporovat a metodicky vést zřizovatele k naplňování zákonné povinnosti a ke sdílení kapacit v regionu a svazkování. Budou probíhat jednání se zřizovateli k zajištění spádových obvodů mateřských škol pro všechny obce.

Období realizace	**Od: Q4/2023**	**Do: Q3/2027**
Kritéria	■ Analýza RUD se zaměřením na to, nakolik je využíváno pro MŠ ■ Analýza systému financování kapacit MŠ ■ Pravidelná demografická analýza změn počtu obyvatel, resp. dětí, včetně demografické predikce počtu obyvatel dané věkové skupiny ■ Identifikace oblastí, v nichž by mohly být kapacity MŠ nedostatečné, z toho vycházející spolupráce se zřizovateli v identifikovaných oblastech	

Opatření A.3 Redukce počtu odkladů povinné školní docházky

Přes dvacet procent českých prvňáků nastupuje do základních škol s odkladem – tedy v sedmi letech. Údaje o odkladech vykazují školy do výkazů MŠMT. Data České školní inspekce ukazují na nejčastěji udávané důvody odkladů, přičemž podle inspekce vysoké počty odkladů negativně ovlivňují složení tříd a taky samotnou výuku. Cílem opatření je právě tento negativní trend otočit a zásadně snížit počet odkladů povinné školní docházky dětí v ČR. Součástí opatření jsou aktivity pro působení na zákonné zástupce. MŠMT chce ve spolupráci s mateřskými školami, základními školami a školskými poradenskými zařízeními zvýšit informovanost o dopadu odkladu povinné školní docházky pro další vzdělávací cestu dítěte.

Dalšími aktivitami jsou intervence mateřských škol při včasné identifikaci problému dítěte v připravenosti na základní vzdělávání a realizace individualizovaných postupů k vyrovnání nerovnoměrností vývoje jednotlivých dětí.

Zásadním cílem MŠMT v rámci tohoto opatření je sjednocení diagnostiky školní zralosti ve školských poradenských zařízeních v ČR a dále v souladu s revizí RVP ZV posílení metodického vedení učitelů elementaristů k podpoře plynulého přechodu z předškolního do základního vzdělávání (návaznost na první implementační období Strategie 2030+, implementační kartu revize RVP ZV – dle diagnostického standardu školní zralosti a metodiky Pedagogická diagnostika v mateřské škole).

Zároveň se změnami v oblasti předškolního vzdělávání je třeba změnit také vzdělávání na 1. stupni ZŠ (viz kapitola B: Moderní základní vzdělávání pro 21. století). V duchu revize RVP ZV a plánovaných změn v hodnocení na 1. stupni ZŠ dojde k zásadnímu odklonu od zaměření na výkon ve prospěch rozvoje klíčových kompetencí, důrazu na individuální přístup a rozvoj individuálního potenciálu každého žáka. Tento proces bude probíhat delší dobu, proto nelze s opatřeními pro redukcí odkladů čekat až na dobu, kdy bude završen. Naopak systematická redukce počtu odkladů školní docházky může významně přispět k rychlejšímu přijetí změn na 1. stupni ZŠ.

Klíčová aktivita A.3.1 Podpora pedagogické diagnostiky v MŠ a speciálně pedagogické diagnostiky ve školských poradenských zařízeních

Klíčová aktivita vychází z analýzy realizované v předchozím implementačním období, navazuje na výzkum TA ČR a mezinárodní srovnání k odkladům povinné školní docházky. Cílem je sjednotit speciálně pedagogickou diagnostiku ve školských poradenských zařízeních v oblasti odkladů povinné školní docházky a rozvoj kompetencí předškolních pedagogů v oblasti pedagogické diagnostiky s cílem včas identifikovat nerovnoměrnost vývoje u dětí a zahájit včasnou intervenci. Součástí je konkrétní vymezení výstupů z povinného předškolního vzdělávání a související zvýšení odbornosti učitelů a učitelek mateřských škol v oblasti předškolní přípravy. MŠMT vytipuje vhodné programy rozvoje dovedností předškolních dětí a doporučí je k realizaci ve všech mateřských školách, v případě identifikovaných mateřských škol, které navštěvují sociálně znevýhodněné děti, pak podpoří realizaci takového programu v rámci mateřské školy nebo externími proškolenými pracovníky.

Dále MŠMT definuje individuální diagnostiku dětí s odkladem školní docházky v mateřské škole a stanoví metodiku a plán intervence a systematického vyhodnocení posunu dítěte v rámci mateřské školy nebo přípravné třídy s návazností na doporučení školských poradenských zařízení. Cílem je nastavit model standardní spolupráce psychologa a speciálního pedagoga s mateřskou školou.

Bude probíhat pilotní ověření snížení počtu odkladů ve vybraných krajích, a to se zapojením všech aktérů – pedagogicko-psychologických poraden, zákonných zástupců, mateřských a základních škol, zřizovatelů a dalších.

V metodických materiálech i cílených kurzech DVPP se postupně ukotví využívání pedagogické diagnostiky k individualizaci vzdělávání a postupy jejího systematického vyhodnocování a podpoří se téma plynulého přechodu z předškolního do základního vzdělávání.

V návaznosti na první implementační období Strategie 2030+ pak NPI ČR aktualizuje nabídku kurzů pedagogické diagnostiky. MŠMT připraví návrh legislativních změn.

Období realizace	Od: Q4/2023	Do: Q3/2027
Kritéria	■ Aktualizovaná nabídka kurzů pedagogické diagnostiky DVPP – nabídka ve všech krajích ČR ■ Minimálně 500 proškolených pedagogických pracovníků PPP a MŠ při komunikaci se zákonnými zástupci ■ Model jednotného postupu pro posouzení školní zralosti pro všechna ŠPZ ■ Snížení počtu odkladů školní docházky nejméně o 1/3 ve srovnání roku 2027 oproti roku 2023	

Klíčová aktivita A.3.2 Zefektivnění podmínek a organizace předškolního vzdělávání

Cílem aktivity je analyzovat ekonomické, organizační a kvalitativní podmínky předškolního vzdělávání.

Konkrétní kroky se vztahují k analýzám, kdy chceme:

- analyzovat využití RUD,
- analyzovat naplněnost tříd MŠ podle regionů,
- analyzovat účast dvouletých dětí,
- analyzovat počet dětí na učitele,
- analyzovat reálnou docházku dětí ze sociálně znevýhodněného prostředí, zda MŠ skutečně pravidelně navštěvují a nebyly pouze zapsány (např. v povinném předškolním vzdělávání),
- analyzovat využívání výjimek z nejvyššího (ale i nejnižšího) počtu dětí,
- přípravné třídy: analýza, dopady, kdo je využívá, suplování kapacit MŠ.

V návaznosti na první implementační období Strategie 2030+ budou mateřské školy vedeny k efektivnímu využívání prostředků po změně financování regionálního školství. MŠMT provede analýzu využívání výjimek z nejvyššího, ale i nejnižšího počtu dětí ve třídě mateřské školy a na základě této analýzy navrhne vhodná opatření, a to ve spolupráci se zástupci zřizovatelů.

Období realizace	Od: Q4/2023	Do: Q3/2027
Kritéria	■ Provedeny analýzy v předškolním vzdělávání ■ Návrh dalších opatření na základě analýz	

Klíčová aktivita A.3.3 Zvyšování kompetencí pedagogických pracovníků v MŠ a dalších aktérů ke vzdělávání dětí z odlišného sociokulturního prostředí

Cílem aktivity je posílit všechny složky práce s dětmi z odlišného sociokulturního prostředí v předškolním vzdělávání. Vzdělávací neúspěšnost pozorujeme především u dětí a žáků a studentů v regionech zatížených socioekonomickými problémy, proto budeme realizovat komplexní intervence jak v rámci opatření pro pedagogy, kteří musí mít dobré znalosti o příčinách, vědět o možnosti spolupráce s odborníky i aktéry regionální sociální politiky ve spolupráci s MPSV, tak v rámci opatření vůči samotným dětem prostřednictvím nástrojů individualizovaného předškolního vzdělávání a postupů pro práci s dětmi z odlišného sociokulturního prostředí.

Jednou z dalších konkrétních aktivit je vzdělávání pedagogů dle metodiky spolupráce mateřské školy s rodinou a zákonnými zástupci do praxe škol. Tato aktivita vychází z prvního implementačního období Strategie 2030+, kdy vznikla metodická příručka.

Pro zavedení postupů dobré praxe pro komunikaci se zákonnými zástupci dětí v mateřské škole probíhalo pilotní ověření MŠMT. Ve spolupráci Jihočeského kraje a NPI ČR se realizovala cílená komunikační kampaň k cílové skupině: pedagogickým poradnám, pedagogickým pracovníkům mateřských škol a zákonným zástupcům dětí ve věku od dvou do šesti let. Pilotní ověření se uskutečnilo ve dvou územích ORP v Jihočeském kraji a na základě jeho vyhodnocení proběhne celorepublikové zavedení postupů do praxe.

Období realizace	**Od: Q4/2023**	**Do: Q3/2027**
Kritéria	▪ Minimálně 500 proškolených pedagogických pracovníků v DVPP zaměřeném na vzdělávání dětí z odlišného sociokulturního prostředí	

Klíčová aktivita A.3.4 Zpřísnění legislativních kritérií, za kterých bude možný odklad školní docházky

Cílem klíčové aktivity je na základě pilotního ověření dle KA 3.3 a měkkých nástrojů KA 3.1 nastavit nově legislativní kritéria udělení odkladu školní docházky. KA navazuje přímo na Strategii 2030+, IK PV a nastavení jednotného diagnostického postupu školských poradenských zařízení při posouzení školní zralosti.

Období realizace	**Od: Q4/2023**	**Do: Q3/2027**
Kritéria	▪ Novela školského zákona (s odloženou účinností)	

Přehled opatření

Opatření	Klíčová aktivita	Kritéria	Termín zahájení	Termín ukončení	Zdroj financování	Spolugesce
A.1 Zajištění implementace aktualizovaného RVP PV	A.1.1. Podpora implementace RVP PV do škol	Upravený nástroj (digitální prostředí) pro tvorbu ŠVP PV Ověření práce s inovovaným kurikulem v minimálně 500 mateřských školách Upravené ŠVP v mateřských školách od 1. 9. 2024 (dobrovolně), od 1. 9. 2025 (povinně)	Q4/2023	Q4/2025	Státní rozpočet, Fondy EU – OP JAK	NPI ČR
	A.1.2 Podpora dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v PV	Nabídka DVPP pro PV, každoroční aktualizace (2024) Realizované kurzy (webináře, semináře), minimálně 500 proškolených účastníků do konce roku 2027 Zajištění DVPP zaměřeného na podporu implementace RVP PV: 500 MŠ do konce roku 2024, do konce roku 2025 všechny MŠ	Q2/2024	Q3/2027	Státní rozpočet, Fondy EU – OP JAK	NPI ČR
A.2 Dostupné předškolní vzdělávání v souladu se zákonnou nárokovostí od 3 let věku dítěte	A.2.1 Monitoring příčin neúčasti na předškolním vzdělávání a realizace opatření	Zpráva z monitoringu příčin neúčasti na PV včetně vydání návrhu relevantních opatření (do roku 2024) Implementace navrhovaných opatření (do roku 2026) Evaluace dopadů zavedení navrhovaných opatření (2027) Zvyšování podílu dětí zapojených do předškolního vzdělávání	Q4/2023	Q3/2027	Státní rozpočet	NPI ČR, ČŠI
	A.2.2 Zajištění potřebných kapacit	Analýza RUD se zaměřením na to, nakolik je využíváno pro MŠ Analýza systému financování kapacit MŠ Pravidelná demografická analýza změn počtu obyvatel, resp. dětí, včetně demografické predikce počtu obyvatel dané věkové skupiny	Q4/2023	Q3/2027	Státní rozpočet, Fondy EU – IROP	NPI ČR, ČŠI

		Identifikace oblastí, v nichž by mohly být kapacity MŠ nedostatečné, z toho vycházející spolupráce se zřizovateli v identifikovaných oblastech				
A.3 Redukce počtu odkladů povinné školní docházky	A.3.1 Podpora pedagogické diagnostiky v MŠ a speciálně pedagogické diagnostiky ve školských poradenských zařízeních	Aktualizovaná nabídka kurzů pedagogické diagnostiky DVPP – nabídka ve všech krajích ČR Minimálně 500 proškolených pedagogických pracovníků PPP a MŠ při komunikaci se zákonnými zástupci Model jednotného postupu pro posouzení školní zralosti pro všechna ŠPZ Snížení počtu odkladů školní docházky nejméně o 1/3 ve srovnání roku 2027 oproti roku 2023	Q4/2023	Q3/2027	Státní rozpočet	NPI ČR
	A.3.2 Zefektivnění podmínek a organizace předškolního vzdělávání	Provedeny analýzy v předškolním vzdělávání Návrh dalších opatření na základě analýz	Q4/2023	Q3/2027	Státní rozpočet	
	A.3.3 Zvyšování kompetencí pedagogických pracovníků v MŠ a dalších aktérů ke vzdělávání dětí z odlišného sociokulturního prostředí	Minimálně 500 proškolených pedagogických pracovníků v DVPP zaměřeném na vzdělávání dětí z odlišného sociokulturního prostředí	Q4/2023	Q3/2027	Státní rozpočet, Fondy EU – NPO	NPI ČR
	A.3.4 Zpřísnění legislativních kritérií, za kterých bude možný odklad školní docházky	Novela školského zákona (s odloženou účinností)	Q4/2023	Q3/2027	Státní rozpočet	

B. Moderní základní vzdělávání pro 21. století

Základní vzdělávání zahrnuje v současné době primární a nižší sekundární vzdělávání (první a druhý stupeň) po dobu povinné školní docházky. V souvislosti s revizí kurikula a modernizací obsahu vzdělávání je třeba připravit a dostatečně podpořit školy, neboť pro většinu z nich bude nezbytná transformace stávajícího způsobu výuky. Je třeba, aby si pedagogové osvojili přístup důsledně orientovaný na klíčové kompetence a školy se staly místem reagujícím na technologické a společenské změny spojené s globálními trendy, konceptem čtvrté průmyslové revoluce a zohledňujícím požadavky na udržitelný rozvoj.

Popis cíle

Priorita se zaměřuje na naplnění prvního cíle Strategie 2030+, kterým je zaměřit vzdělávání více na získávání kompetencí pro aktivní občanský, profesní i osobní život, a strategickou linii 1 Proměna obsahu, způsobů a hodnocení vzdělávání.

Cílem priority je přispět ke změně vzdělávacího obsahu tak, abychom lépe pomáhali žákům připravit se na zrychlující se změny světa především v oblasti sociální, technologické a environmentální, aby mohli aktivně a odpovědně tvořit udržitelnou budoucnost.

Podpoříme také spolupráci školních týmů a škol navzájem, včetně spolupráce škol i s dalšími vzdělávacími institucemi, a profesní rozvoj učitelů tak, aby svou praxi zaměřili více na klíčové kompetence a gramotnosti žáků a uměli lépe pracovat s aktualizovaným vzdělávacím obsahem, používali moderní metody a formy vzdělávání k rozvoji individuálního vzdělávacího potenciálu každého žáka včetně žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.

Zdůvodnění potřebnosti

Současná společnost čelí celé řadě výzev, které souvisí mimo jiné i s radikálním pokrokem v rozvoji nových technologií. Obsah vzdělávání však na tyto výzvy reaguje s určitým zpožděním, takže dochází k tomu, že se více učíme o minulosti než pro současnost a už jen zřídka pro budoucnost.

Vzdělávání je v současné době více zaměřeno na faktické předávání znalostí a poznatků než na jejich praktické používání. Stále se více zaměřujeme na oborový obsah než na dovednosti jej správně a funkčně aplikovat, myslet mezioborově (oborová témata využívat k rozvíjení nadoborových kompetencí a posilování mezioborových souvislostí). Z velké části je vzdělávání realizováno frontálním způsobem, který jen v omezené míře zohledňuje individuální vzdělávací potřeby, předpoklady a zájmy jednotlivých žáků.

Vyhodnocení Dlouhodobého záměru ČR 2019–2023 a prvního implementačního období Strategie 2030+

V předcházejícím období se podařilo revidovat RVP ZV v oblasti informatiky[64] včetně podpory implementace revidovaného kurikula zejména prostřednictvím nabídky vzdělávacích zdrojů pro žáky a vzdělávání učitelů. Také byly zahájeny práce na tzv. velké revizi RVP ZV, jejíž principy stanovily Hlavní směry revize RVP ZV[65] a Zadání pro NPI ČR – Revize RVP ZV[66].

Ke zvýšení kvality vzdělávání nejen v základních školách přispěly metodické kabinety působící na celostátní i krajské úrovni v rámci projektu Systém podpory profesního rozvoje učitelů a ředitelů z OP VVV. Metodické kabinety jako profesní společenství učitelů českého jazyka a literatury, cizích jazyků, matematiky, informatiky a ICT, přírodovědného a společenskovědního vzdělávání, předškolního a prvostupňového vzdělávání získaly oblibu zejména díky webinářům pro učitele v období pandemie covid-19.[67]

64 Dostupné z: **https://revize.edu.cz/**.
65 Dostupné z: **https://velke-revize-zv.rvp.cz/**.
66 Dostupné z: **https://www.msmt.cz/ministerstvo/novinar/msmt-predalo-npi-cr-technicke-zadani-revize-rvp-zv**.
67 Dostupné z: **https://www.projektsypo.cz/metodicke-kabinety.html**.

Pravidelné zjišťování výsledků vzdělávání žáků na úrovni 5., 7. a 9. ročníků základní školy realizovala Česká školní inspekce, v období pandemie covid-19 probíhalo dobrovolné testování.

V oblasti speciálního vzdělávání přinesla novela vyhlášky č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, snížení administrativní zátěže pedagogických pracovníků spojené se společným vzděláváním a úpravami týkajícími se poskytování podpůrného opatření pedagogické intervence. V roce 2022 začalo MŠMT připravovat institucionalizaci asistentů pedagoga v běžných základních školách, která má mj. vést ke snížení administrativní zátěže škol i školských poradenských zařízení.

Soubor opatření a klíčových aktivit

B.1	Dokončení revize RVP ZV
B.2	Implementace revidovaného RVP ZV
B.3	Hodnocení ve vzdělávání
B.4	RVP pro speciální vzdělávání

Opatření B.1 **Dokončení revize RVP ZV**

V rámci opatření bude dokončena revize Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání (RVP ZV), která započala v předcházejícím období. Základem a ideovým rámcem jsou Hlavní směry revize RVP ZV a Zadání pro NPI ČR. Tyto dokumenty stanovily hodnotový a koncepční rámec budoucího RVP ZV a zároveň zadání pro tvůrce revidovaného RVP ZV a vymezily specifika a klíčové oblasti pro úpravy RVP ZV.

Revize RVP ZV vytvoří základ pro revizi dalších rámcových vzdělávacích programů pro předškolní vzdělávání, pro gymnázia, obory středního odborného vzdělávání a podpoří jejich lepší návaznost.

Opatření přímo navazuje na kartu z prvního implementačního období Strategie 2030+ „Revize RVP ZV a systém metodické podpory pro školy a pedagogy", reviduje výstupy po zavedení opatření předchozí revize RVP ZV, navrhuje doplnění a nápravná opatření. Pokračuje tak v realizaci cíle, kterým je modernizace obsahu vzdělávání tak, aby odpovídalo dynamice a potřebám 21. století.

Klíčová aktivita B.1.1 **Dokončení tvorby RVP ZV**

V klíčové aktivitě bude dopracován a zveřejněn revidovaný Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. Pro prezentaci RVP ZV bude vytvořen digitální nástroj, který umožní školám jednodušší kurikulární práci včetně tvorby školního vzdělávacího programu (ŠVP), jeho vyhodnocování a změny.

Digitální nástroj, jehož součástí bude i prezentace RVP ZV a modelových ŠVP, zpřehlední celý systém cílů a jednotlivých činností od klíčových kompetencí a základních gramotností přes průřezová témata po vzdělávací oblasti a obory a jejich očekávané výstupy a doporučené učivo. Zároveň umožní učitelům přístup k metodické podpoře, která bude postupně vznikat v několika dalších letech, např. k modelovému či inspirativnímu obsahu, účinným výchovně vzdělávacím strategiím, metodickým postupům a formám výuky, také například k učebním či ověřovacím úlohám či ukázkám vyučovacích celků, a umožní jejich doplňování a aktualizaci.

Období realizace	**Od: Q4/2023**	**Do: Q4/2024**
Kritéria	▪ Zveřejněný RVP ZV v digitálním prostředí usnadňujícím tvorbu ŠVP	

Klíčová aktivita B.1.2 Informační a osvětová kampaň k zavádění revidovaného kurikula

Pro úspěšnou implementaci revidovaného kurikula ve školách je zásadní pochopení a přijetí významu proměny vzdělávacího obsahu jednotlivými aktéry ve vzdělávání, kterými jsou učitelé, ředitelé a širší vedení škol, další pedagogičtí i nepedagogičtí pracovníci, děti, žáci a jejich zákonní zástupci, odborní pracovníci a studenti fakult vzdělávajících učitele, odborná veřejnost, zřizovatelé škol i široká veřejnost. Pro tyto cílové skupiny budou realizovány podpůrné, motivační a osvětové akce.

Revidované kurikulum a harmonogram podpory zavádění do praxe škol budou představeny odborné i široké veřejnosti prostřednictvím mediální kampaně. Pro širokou veřejnost budou v rámci mediální kampaně organizovány i debaty osvětlující probíhající změny. Osvěta se zaměří rovněž na tvorbu inovovaných školních vzdělávacích programů a zvyšování odbornosti pedagogů při práci se ŠVP jako nástrojem kontinuálního rozvoje poskytovaného vzdělávání. Odborné konference a odborné panely na téma zavádění inovativních metod do výuky pro pedagogické pracovníky a zástupce odborné veřejnosti nabídnou příklady inspirativní praxe a umožní výměnu zkušeností. Školy a další zainteresované skupiny najdou aktuální informace o nových postupech, možnostech a způsobech zlepšování kvality vzdělávání, o vzdělávacích akcích a příkladech dobré praxe také v pravidelném newsletteru.

Období realizace	Od: Q4/2023	Do: Q3/2027
Kritéria	■ Odborné konference ■ Odborné panely ■ Pravidelný newsletter do škol ■ Řízená mediální kampaň obsahující i řízené debaty pro širokou veřejnost	

Opatření B.2 Implementace revidovaného RVP ZV

Opatření si klade za cíl zajistit metodickou podporu školám při změně práce s cíli, obsahem a metodami vzdělávání, při inovaci ŠVP a jeho implementaci do vzdělávání. Podporu adresnou (přímou) i neadresnou (nepřímou) zajistí Národní pedagogický institut ČR v rámci realizace individuálního projektu systémového Podpora kurikulární práce škol z OP JAK. Cílem adresné podpory bude poskytnout systematickou podporu pedagogickým týmům konkrétní školy či pedagogickým týmům skupiny spolupracujících škol. Neadresná podpora představuje širokou nabídku nástrojů, metodik a služeb v online prostředí.

Současně bude učitelům usnadněn přístup ke kvalitním otevřeným vzdělávacím zdrojům, které jim pomohou při implementaci moderních metod a inovaci obsahu ve vzdělávání. Budou vytvářeny nové otevřené vzdělávací zdroje v souladu s inovovaným kurikulem.

Opatření navazuje na kartu z prvního implementačního období Strategie 2030+ „Revize RVP ZV a systém metodické podpory pro školy a pedagogy“, na opatření „Vytvořit k revidovanému RVP ZV metodickou podporu – modelové ŠVP, učební materiály a úlohy“ a „Podpora pedagogů“.

Pro úspěšnou implementaci revidovaného RVP ZV ve smyslu skutečného promítnutí do výuky na základních školách je nezbytná proměna přijímací zkoušky (nejen formální, ale též obsahová).

Klíčová aktivita B.2.1 Metodická podpora a vzdělávání pedagogických pracovníků při práci s kurikulem

Pro školní týmy bude zajištěna metodická podpora při inovaci a tvorbě školního vzdělávacího programu, jeho zavedení do praxe učitelů a jeho vyhodnocování pro případné další úpravy. Podpora zahrne vzdělávací služby a podpůrné materiály pro učitele při práci s kurikulem s důrazem na zavádění inovativních forem vzdělávání (vzdělávacích strategií) a efektivní využívání digitálních technologií (s využitím vhodné inspirace v zahraničí), které rozvíjejí klíčové kompetence a základní a oborové gramotnosti a podporují individuální rozvoj vzdělávacího

potenciálu každého žáka. Součástí vzdělávací nabídky bude i podpora škol a učitelů v práci s heterogenními třídami, což může významně ovlivnit i množství žádostí o odklad povinné školní docházky z důvodu obav rodičů ze selhání jejich dětí při přestupu do ZV. Nabídka metodické podpory bude dále reagovat na klíčová témata a jevy ve světě a společnosti, jako je například digitalizace včetně využívání digitálních technologií ve výuce, klimatická změna a udržitelnost, lidská práva, genderová rovnost, nárůst populismu a autoritářství, změny na trhu práce a s tím související kariérové poradenství, well-being apod. v souladu s obsahem inovovaného RVP. Adresná (přímá) podpora bude poskytována dle potřeb školy (balíčky služeb) ve dvou fázích:

- intenzivní práce školy s kurikulem, tj. diagnostika potřeb školy pro další rozvoj vzdělávání, stanovení učebních cílů, strategie vzdělávání, úprava ŠVP,
- implementace inovovaného ŠVP, tj. zavádění inovativních metod do výuky, hodnocení procesu učení a výsledků učení žáků a reflexi implementace, podpora a poskytnutí nástrojů k vyhodnocování funkčnosti a efektivity ŠVP.

V rámci neadresné (nepřímé) podpory dostanou školy evaluační nástroj pro stanovení specifických potřeb školy souvisejících s prací se ŠVP a jeho implementaci ve výuce, modelové ŠVP, inspirativní ukázky rozpracování vzdělávacího obsahu a výukových aktivit, nabídku webinářů a tutoriálů. Součástí těsné metodické podpory RVP ZV budou i minimální doporučené úrovně očekávaných výstupů.

Významnou cestou ke zlepšování kvality vzdělávání a k rozvoji kompetencí učitelů je spolupráce a komunikace učitelů nejen uvnitř školních týmů, ale i mezi školami a dalšími vzdělávacími institucemi. Na metodické podpoře se budou podílet učící se komunity – metodické kabinety. Systém metodických kabinetů bude založen na setkávání aktivních učitelů v regionech a jejich vzájemném sdílení zkušeností pod záštitou odborníků z celé ČR. Bude zaměřen nejen na jednotlivé vzdělávací obory, ale na práci s nadoborovými prvky – klíčovými kompetencemi a průřezovými tématy. Klíčovou součástí systému metodických kabinetů bude také rozsáhlá podpora učitelů prostřednictvím vzdělávacích aktivit.

Období realizace	**Od: Q4/2023**	**Do: Q3/2027**
Kritéria	■ Zajištění systematického vzdělávání pedagogů k práci s ŠVP – se zapojením externích školitelů a školních koordinátorů ŠVP a školních koordinátorů environmentální výchovy (EV) ■ 3 modelové ŠVP ■ Upravený nástroj (digitální prostředí) pro tvorbu ŠVP	

Klíčová aktivita B.2.2 Systematizace a tvorba učebních materiálů pro práci s revidovaným kurikulem

Při implementaci moderních metod a inovaci obsahu ve vzdělávání pomohou učitelům kvalitní otevřené vzdělávací zdroje. V projektu Podpora kurikulární práce škol posoudí odborníci soulad stávajících otevřených vzdělávacích zdrojů s revidovaným kurikulem. Ve spolupráci s odborníky z praxe a fakultami vzdělávajícími učitele vzniknou učební materiály pro žáky reagující na změny v revidovaném RVP ZV ve formě otevřených vzdělávacích zdrojů. K proměně kurikula tak přispěje funkční otevřená systematizovaná databáze existujících a nově vytvořených inspirativních otevřených vzdělávacích zdrojů.

V souvislosti s potřebou promítnutí revidovaného RVP ZV do učebnic a učebních textů navrhne MŠMT úpravu pravidel pro udělování schvalovacích doložek MŠMT, a to na základě analýzy účelnosti a dopadů systému doložek a jejich reálného významu včetně posouzení požadavku na udělování doložek pouze uceleným řadám. V průběhu celého procesu tvorby RVP ZV bude probíhat komunikace s tvůrci, nakladateli a vydavateli učebních materiálů tak, aby nově vznikající učební materiály podpořily naplňování cílů revize RVP ZV.

Období realizace	Od: Q4/2023	Do: Q3/2027
Kritéria	■ Databáze otevřených vzdělávacích zdrojů pro učitele ■ Zveřejněné kompletní učební materiály a sady lekcí pro výuku ■ Vydaný návrh souboru řešení posuzování učebnic/učebních materiálů pro ZV	

Klíčová aktivita B.2.3 Tvorba ověřovacích úloh a úloh pro jednotnou přijímací zkoušku

Nedílnou součástí kurikulární práce je ověřování dosahování očekávaných výstupů a zhodnocení, jak si konkrétní žák osvojuje klíčové kompetence a získává základní i oborové gramotnosti.

K nově pojatým očekávaným výstupům budou vytvořeny ověřovací úlohy (ilustrace očekávaného výkonu) tak, aby je mohli učitelé využívat pro správnou interpretaci samotných očekávaných výstupů, ale i pro ověření, zda realizované učební úlohy vedou k předpokládaným vzdělávacím výsledkům žáků.

Tvorba ověřovacích úloh se propojí s tvorbou očekávaných výstupů, protože teprve ověřovací úloha jasně vymezuje, jakého výsledku má být dosaženo. Pro každý očekávaný výstup bude vytvořena buď jedna nebo více ověřovacích úloh tak, aby celý jeho obsah mohl být evaluován. V případě více úrovní očekávaných výstupů vzniknou ověřovací úlohy pro každou úroveň. Ověřovací úlohy budou pro učitele dostupné ve formě otevřených vzdělávacích zdrojů.

Období realizace	Od: Q4/2023	Do: Q3/2025
Kritéria	■ Zveřejněné ověřovací úlohy pro očekávané výstupy RVP ZV	

Opatření B.3 Hodnocení ve vzdělávání

Opatření cílí jednak na hodnocení výsledků vzdělávání jednotlivých žáků, jednak na vyhodnocování efektivity celého vzdělávacího procesu a jeho výsledků na úrovni škol, regionů a České republiky.

Nezbytným předpokladem pro kvalitní vzdělávání školy je podle ČŠI[68] schopnost zajistit, aby vzdělávací výsledky žáků odpovídaly požadavkům realizovaných vzdělávacích programů, aby škola svou činností dokázala motivovat k dosahování co nejlepších výsledků podle schopností žáků a také dokázala docílit toho, aby žáci uměli své vědomosti a schopnosti prokázat a uplatnit v průběhu vzdělávání a v praktickém životě.

Ze zjištění ČŠI[69] vyplývá, že ředitelé více než poloviny základních škol vlivem pandemie covid-19 chtějí proměnit přístup učitelů k hodnocení žáků a více chtějí rozvíjet formativní hodnocení pro dosažení vyšší efektivity vzdělávání. Pro následující období bude tedy cílem v oblasti hodnocení jednotlivých žáků dosáhnout toho, aby se formativní zpětná vazba stala běžnou normou přirozeně a efektivně využívanou podstatnou většinou učitelů, a to jak v kombinaci s vhodnou formou hodnocení sumativního, tak samostatně.

Vyhodnocování naplňování cílů vzdělávání bude probíhat v tzv. uzlových bodech. Ty budou formulovány pomocí očekávaných výstupů klíčových kompetencí, průřezových témat, vzdělávacích oblastí a vzdělávacích oborů, a to v 5. a 9. ročníku ZŠ a odpovídajících ročnících víceletých gymnázií, a očekávaných výstupů základních gramotností, a to v 3., 5. a 9. ročníku ZŠ a odpovídajících ročnících víceletých gymnázií.

68 Kvalitní škola – metodický portál ČŠI: **https://kriteria.csicr.cz/Index/Mod/60**

69 Kvalita a efektivita vzdělávání a vzdělávací soustavy ve školním roce 2021/2022 – výroční zpráva ČŠI: **https://www.csicr.cz/cz/Dokumenty/Vyrocni-zpravy/Kvalita-a-efektivita-vzdelavani-a-vzdelavaci-s-(5)**

Opatření naplňuje první strategickou linii „Proměna obsahu, způsobů a hodnocení vzdělávání“ a navazuje na první období implementace Strategie 2030+, na implementační kartu „Revize RVP ZV a systém metodické podpory pro školy a pedagogy“.

Klíčová aktivita B.3.1 Podpora formativní zpětné vazby

Formativní zpětná vazba rozvíjí kompetenci k učení, kompetenci sociální a personální, přispívá ke zlepšení výkonu žáků a celkové kvalitě vzdělávání, podporuje spravedlivý přístup ke vzdělání, tj. každému žákovi poskytuje šanci, aby v rámci svých možností dosáhl maximálního rozvoje.[70]

Na základě zásad zakotvených v RVP ZV budou metodicky zpracovány zásady a pravidla pro používání formativního hodnocení jako efektivního a konstruktivního nástroje zpětné vazby podporujícího vzdělávací pokrok každého žáka a rozvoj klíčových kompetencí.

MŠMT jasně deklaruje podporu formativní zpětné vazby tak, že vytvoří prostředí pro její podporu. Rovněž podpoří model kombinující průběžné formativní a závěrečné sumativní hodnocení a současně vytvoří podmínky pro jiné formy sumativního hodnocení než klasifikace. Vznikne metodika, nástroje, formuláře a šablony podporující formativní a kriteriální hodnocení.

Opakovaně bude zmapován stav využívání formativní zpětné vazby ve výuce na 1. a 2. stupni základního vzdělávání. Součástí podpory škol při implementaci RVP ZV budou rovněž workshopy a semináře zaměřené na formativní zpětnou vazbu, kriteriální hodnocení a další podporované typy hodnocení. Zavádění formativního hodnocení v praxi se promítne do pregraduální přípravy učitelů alespoň pro 1. stupeň ZŠ, ideálně i další stupně vzdělávání.

Cílem je dosáhnout stavu, kdy postupně většina učitelů na 1. a 2. stupni základních škol a víceletých gymnázií efektivně využívá formativní hodnocení jako konstruktivní nástroj zpětné vazby.

Období realizace	**Od: Q1/2024**	**Do: Q3/2027**
Kritéria	■ Zveřejněná Metodika formativního hodnocení ■ Zveřejněná inovovaná vzdělávací nabídka k formativnímu a kriteriálnímu hodnocení ■ Formativní hodnocení je součástí vzdělávání učitelů minimálně pro 1. stupeň ZŠ	

Klíčová aktivita B.3.2 Změny v hodnocení žáků na vysvědčení v 1. až 3. ročníku základního vzdělávání

V celém prvním vzdělávacím období, zejména v 1. ročníku, působí hodnocení známkou na žáky jako kontroverzní, pro mnohé žáky demotivující faktor. I v těch případech, kdy známky bezprostředně motivují některé žáky kladně, jde o nevhodnou vnější motivaci, jejíž důsledky se naplno projevují v závislosti na vnější motivaci a negativních postojích ke škole ve vyšších ročnících.

Hodnocení známkou (klasifikace) bez dalšího doplňujícího hodnocení ne-li znemožňuje, tak velmi komplikuje důsledné sledování individuálního pokroku každého žáka. Při využití účelnějších forem hodnocení (slovní, kriteriální) je naopak nadbytečné. Klasifikace v nejnižších ročnících základního vzdělávání je s nejvyšší pravděpodobností také jedním z faktorů ovlivňujících extrémně vysoký a nežádoucí počet odkladů školní docházky v ČR, protože přispívá k větší obavě ze selhání u rodičů a žáků motivovaných potřebou vyhnout se neúspěchu.

70 Formativní hodnocení: **https://zapojmevsechny.cz/clanek/detail/formativni-hodnoceni**

Klasifikace na vysvědčení (i v průběžném hodnocení) bude nahrazena jinými formami hodnocení v 1. až 3. ročníku základního vzdělávání. V souvislosti s nahrazením klasifikace jinými formami hodnocení bude připravena metodická podpora učitelům (nejen metodické příručky, ale též školení, webináře atp.), aby mohli bez problémů a implementačních chyb využívat jiné formy hodnocení (slovní, kriteriální).

Na základě evaluace dopadů změn hodnocení na vysvědčení v 1. až 3. ročníku vypracuje MŠMT další postup, případně navrhne obdobnou proměnu formy hodnocení v dalších ročnících a alespoň v některých vzdělávacích oborech na 1. stupni, případně na 2. stupni základního vzdělávání. V této souvislosti se také realizuje analýza příčin, okolností a dopadů opakování ročníku z prospěchových důvodů, která bude podkladem pro případné návrhy změn.

Slovní, resp. kriteriální hodnocení bude v legislativních dokumentech a tiskopisech postaveno na roveň s klasifikací, především bude odstraněn požadavek na uvádění výsledků klasifikace při přestupu žáka mezi školami nebo mezi stupni vzdělání. Klasifikace přestane být povinným hodnoticím kritériem v přijímacím řízení na střední a vysoké školy, seznam známek přestane být součástí přihlášek ke studiu.

Uvedené změny v hodnocení si vyžádají legislativní úpravu vyhlášky č. 3/2015 Sb., o některých dokladech o vzdělání (úprava stávajících a přidání nových vzorů tiskopisů vysvědčení), vyhlášky č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, vyhlášky č. 353/2016 Sb., o přijímacím řízení ke střednímu vzdělávání a návrh změny § 51 a případně i § 52 školského zákona.

Období realizace	**Od: Q1/2024**	**Do: Q3/2027**
Kritéria	■ Novela školského zákona, vyhlášky č. 48/2005 Sb. a vyhlášky č. 3/2015 Sb., ■ Metodická podpora pro učitele ke změnám hodnocení žáků ■ Vydaná evaluace provedených změn hodnocení žáků v 1. až 3. ročníku základního vzdělávání a návrh změn hodnocení ve vyšších ročnících základního vzdělávání ■ Zpracována analýza příčin, okolností a dopadů opakování ročníku z prospěchových důvodů	

Klíčová aktivita B.3.3 Hodnocení výsledků vzdělávání v uzlových bodech

Uzlové body jsou místa ve vzdělávací trajektorii, v nichž má probíhat ověřování osvojení si základních i oborových gramotností a klíčových kompetencí žáky. Uzlové body budou sloužit k ověření stavu (funkčnosti, efektivity) vzdělávacího systému a plánování jeho zlepšení a současně jako reflexe ve vzdělávacím kontinuu žáka pro ověření jeho individuálního vývoje, rozvoje klíčových kompetencí a osvojení základních a oborových gramotností.[71]

Někteří učitelé dnes ověřování v uzlových bodech již nepochybně realizují. Získávají od svých žáků zpětnou vazbu, případně srovnávají její výsledky se standardy (využívají například srovnávací testy třetích subjektů, využívají testovací úlohy ČŠI, úlohy z PISA, TIMSS či standardy, které si sami vytvořili dlouhou praxí atd.).[72]

Pro hodnocení vzdělávacího procesu budou vytvořeny a postupně zdokonalovány nástroje pro autoevaluační reflektivní systém a pro systémové ověřování ve 3., 5. a 9. ročníku a odpovídajících ročnících víceletých gymnázií. Pro uzlový bod ve 3. ročníku, který bude zaměřen na čtenářskou a matematickou gramotnost, bude vytvořen standardizovaný diagnostický nástroj. Výsledky ověřování v autoevaluačním reflektivním systému budou sloužit

71 Hlavní směry revize RVP ZV.

72 Hlavní směry revize RVP ZV.

k poskytování formativní zpětné vazby jednotlivým žákům a současně jako podklad pro následné úpravy ŠVP. Současně výsledky systémového ověřování přispějí k včasné identifikaci rizik a následné adresné podpoře jednotlivým školám a budou podkladem pro případnou úpravu RVP ZV, případně ke komplexnějším změnám ve vzdělávací politice státu.

Nástroje ověřování budou poskytovány v digitálním prostředí se zaměřením na ověřování úrovně rozvoje klíčových kompetencí a základních, případně oborových/oblastních gramotností. Ověřování se uskuteční s ohledem na žáky tak, že jejich výsledky nebudou zveřejňovány, neboť jejich účelem není porovnávání škol ani žáků, ale mapování systému a adresné podpory ze strany státu.

Systémové ověřování bude probíhat plánovitě, efektivně, a kromě míry osvojení základních gramotností alespoň částečně zmapuje míru rozvoje klíčových kompetencí a bude využíváno ke zkvalitnění systému vzdělávání.

Cílem je dosáhnout, aby 75 % škol (do roku 2030 až 100 %) provádělo efektivně autoevaluaci ve všech uzlových bodech s využitím centrálně vyvinutých nebo vlastních nástrojů a efektivně získané informace používaly k úpravám vlastních ŠVP.

Vzhledem k odlišné organizaci v některých školách (např. Montessori) je možné v konkrétní škole v rámci autoevaluačního reflektivního systému zvolit jiné umístění uzlových bodů např. do 3., 6. a 9. ročníku.

Systematické zjišťování vzdělávacích výsledků žáků včetně sledování dosažené úrovně žáků ve stěžejních funkčních gramotnostech (čtenářská, matematická, přírodovědná, informační apod.) bude realizováno nadále i ze strany státu, a to nejen v uzlových bodech základního vzdělávání, ale i v dalších ročnících různých druhů a typů škol v rámci počátečního vzdělávání. Zjišťování budou prováděna formou výběrových šetření jako součásti zpětnovazebného procesu hodnocení kvality a efektivity vzdělávání. Spolu s národním zjišťováním pak budou i nadále realizována také mezinárodní zjišťování výsledků žáků typu PISA, PIRLS, TIMSS apod. Data o vzdělávacích výsledcích jsou zásadním doplněním kvalitativních informací vedle sledování podmínek a průběhu vzdělávání a poskytují velmi důležité informace jak pro školy, jejich ředitele, učitele, žáky i rodiče, tak pro stát v rámci efektivního nastavování a řízení vzdělávacích politik.

Období realizace	**Od: Q1/2024**	**Do: Q3/2027**
Kritéria	▪ Zavedení autoevaluačního reflektivního systému	

Opatření B.4 RVP pro speciální vzdělávání

V návaznosti na revizi Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání bude provedena aktualizace Rámcového vzdělávacího programu pro základní školu speciální (RVP ZŠS) tak, aby bylo zajištěno osvojování základních vědomostí a rozvoj klíčových kompetencí s ohledem na míru mentálního postižení každého jednotlivého žáka odpovídající jeho aktuálním možnostem a potřebám. Při implementaci a realizaci vzdělávání podle aktualizovaného RVP ZŠS bude poskytnuta metodická podpora všem školám a třídám, které vzdělávají žáky v oboru vzdělání základní škola speciální.

Aktualizace RVP ZŠS se uskuteční v souladu s cíli Strategie 2030+. V prvním implementačním období realizovalo MŠMT na téma revize RVP ZŠŠ dotazníkové šetření a veřejné diskuse. Aktualizovaný RVP ZŠS bude klást důraz na orientaci žáků v okolním světě, osvojení maximální míry soběstačnosti a zapojení do společenského prostředí.

Klíčová aktivita B.4.1 Návrh cílů a obsahů RVP pro základní školu speciální a RVP pro praktickou školu

Cíle základního vzdělávání žáků se středně těžkým a těžkým mentálním postižením reprezentují předpokládaný směr vzdělávání, ve kterém se usiluje o utváření a postupné rozvíjení klíčových kompetencí žáků. Cíle vzdělávání

jsou přizpůsobeny míře a povaze zdravotního postižení jednotlivců. Vzdělávacím záměrem je dosažení optimálního rozvoje osobnosti žáků a kvality jejich života.

V kontextu revize RVP pro základní vzdělávání dojde k aktualizaci dalších kurikul – RVP pro základní školu speciální RVP ZŠS a RVP pro obory středního vzdělání – praktickou školu jednoletou a praktickou školu dvouletou.

Dle RVP ZŠS, RVP pro obor vzdělání praktická škola jednoletá a RVP pro obor vzdělání praktická škola dvouletá jsou vzděláváni žáci se středně těžkým a těžkým mentálním postižením, žáci se souběžným postižením více vadami a žáci s poruchami autistického spektra. Obsah RVP bude inovován s ohledem na budoucí praktické uplatnění těchto žáků v dynamicky se vyvíjející společnosti 21. století.

Období realizace	**Od: Q4/2023**	**Do: Q3/2025**
Kritéria	■ Zveřejněné RVP pro základní školu speciální a RVP pro praktickou školu	

Klíčová aktivita B.4.2 Informační a metodická podpora zavádění revidovaného RVP pro základní školu speciální a RVP pro praktickou školu

Současně s prováděnou aktualizací RVP pro základní školu speciální a RVP pro obor vzdělání praktická škola jednoletá a RVP pro obor vzdělání praktická škola dvouletá bude odborná i široká veřejnost seznámena se změnami a harmonogramem jejich zavádění do praxe.

Školám bude rovněž poskytnuta metodická podpora a digitální nástroj, který umožní tvorbu školního vzdělávacího programu, jeho vyhodnocování a změny.

Období realizace	**Od: Q4/2023**	**Do: Q3/2025**
Kritéria	■ Odborné konference ■ Kulaté stoly ■ Odborné panely ■ Pravidelný newsletter do škol ■ Besedy se zákonnými zástupci, informační materiály	

Přehled opatření

Opatření	Klíčová aktivita	Kritéria	Termín zahájení	Termín ukončení	Zdroj financování	Spolugesce
B.1 Dokončení revize RVP ZV	B.1.1. Dokončení tvorby RVP ZV	Zveřejněný RVP ZV v digitálním prostředí usnadňujícím tvorbu ŠVP	Q4/2023	Q4/2024	Státní rozpočet	NPI ČR
	B.1.2 Informační a osvětová kampaň k zavádění revidovaného kurikula	Odborné konference Odborné panely Pravidelný newsletter do škol Řízená mediální kampaň obsahující i řízené debaty pro širokou veřejnost	Q4/2023	Q2/2025	Státní rozpočet, Fondy EU – OP JAK	NPI ČR
B.2 Implementace revidovaného RVP ZV	B.2.1 Metodická podpora a vzdělávání pedagogických pracovníků při práci s kurikulem	Zajištění systematického vzdělávání pedagogů k práci s ŠVP – se zapojením externích školitelů a školních koordinátorů ŠVP a školních koordinátorů environmentální výchovy (EV) 3 modelové ŠVP Upravený nástroj (digitální prostředí) pro tvorbu ŠVP	Q4/2023	Q3/2027	Fondy EU – OP JAK	NPI ČR
	B.2.2 Systematizace a tvorba učebních materiálů pro práci s revidovaným kurikulem	Databáze otevřených vzdělávacích zdrojů pro učitele Zveřejněné kompletní učební materiály a sady lekcí pro výuku Vydaný návrh souboru řešení posuzování učebnic/učebních materiálů pro ZV	Q4/2023	Q3/2027	Státní rozpočet, Fondy EU – OP JAK	NPI ČR
	B.2.3 Tvorba ověřovacích úloh a úloh pro jednotnou přijímací zkoušku	Zveřejněné ověřovací úlohy pro očekávané výstupy RVP ZV	Q4/2023	Q3/2025	Státní rozpočet	CZVV, ČŠI

B.3 Hodnocení ve vzdělávání	B.3.1 Podpora formativní zpětné vazby	Zveřejněná Metodika formativního hodnocení Zveřejněná inovovaná vzdělávací nabídka k formativnímu a kriteriálnímu hodnocení Formativní hodnocení je součástí vzdělávání učitelů minimálně pro 1. stupeň ZŠ	Q1/2024	Q3/2027	Státní rozpočet, Fondy EU – OP JAK	NPI ČR, CZVV, ČŠI
	B.3.2 Změny v hodnocení žáků na vysvědčení v 1. až 3. ročníku základního vzdělávání	Novela školského zákona, vyhlášky č. 48/2005 Sb. a vyhlášky č. 3/2015 Sb. Metodická podpora pro učitele ke změnám hodnocení žáků Vydaná evaluace provedených změn hodnocení žáků v 1. až 3. ročníku základního vzdělávání a návrh změn hodnocení ve vyšších ročnících základního vzdělávání Zpracována analýza příčin, okolností a dopadů opakování ročníku z prospěchových důvodů	Q1/2024	Q3/2027	Státní rozpočet	NPI ČR, CZVV, ČŠI
	B.3.3 Hodnocení výsledků vzdělávání v uzlových bodech	Zavedení autoevaluačního reflektivního systému	Q1/2024	Q3/2027	Státní rozpočet	NPI ČR, CZVV, ČŠI
B.4 RVP pro speciální vzdělávání	B.4.1 Návrh cílů a obsahů RVP pro základní školu speciální a RVP pro praktickou školu	Zveřejněné RVP pro základní školu speciální a RVP pro praktickou školu	Q4/2023	Q3/2025	Státní rozpočet	NPI ČR
	B.4.2 Informační a metodická podpora zavádění revidovaného RVP pro základní školu speciální a RVP pro praktickou školu	Odborné konference Kulaté stoly Odborné panely Pravidelný newsletter do škol Besedy se zákonnými zástupci, informační materiály	Q4/2023	Q3/2027	Fondy EU – OP JAK	NPI ČR

C. Všeobecné a odborné vzdělávání pro uplatnění v dalším studiu i v praxi

Střední všeobecné vzdělání rozvíjí všeobecné vědomosti, dovednosti a klíčové kompetence potřebné pro soukromý, občanský a pracovní život mladých lidí a pro jejich další vzdělávání. Odborné vzdělávání kromě výše uvedených kompetencí také poskytuje mladým lidem vědomosti, dovednosti a kompetence potřebné pro výkon povolání nebo skupiny povolání a pracovních činností, které jim umožňují kvalifikovaně se uplatnit na trhu práce a dále se rozvíjet v celoživotním vzdělávání včetně připravenosti na změny povolání.

Popis cíle

Cílem priority je vytvoření oborové skladby, která bude odpovídat potřebám trhu práce a společenskému, technologickému a ekonomickému vývoji společnosti. Součástí této úpravy bude také revize rámcových vzdělávacích programů navazující na první implementační období Strategie 2030+. Obsahem je inovovaná oborová soustava středního vzdělávání založená na (až paritně) vyváženém podílu všeobecně vzdělávacích oborů (gymnázia a lycea, tj. včetně oborů všeobecného vzdělávání podporujících určitou profilaci) a odborných oborů a na úsilí o lepší provázanost obojího na systémy podporující další profesní profilaci včetně zejména Národní soustavy kvalifikací, inovace obsahu rámcových vzdělávacích programů v jednotlivých oborech vzdělání, usnadnění přístupu absolventů na trh práce, zlepšení kvality středoškolského vzdělávání a praktické přípravy včetně přijímacího řízení a ukončování studia a dořešení postavení vyšších odborných škol.

Zdůvodnění potřebnosti

Zásadním tématem k inovaci je struktura oborů vzdělání ve středních školách, která je v současné době uspořádána rámcově do oborů vzdělání, ale v reálném provedení se tříští do školních vzdělávacích programů se značnou mírou subjektivity jednotlivých škol. Současná oborová soustava je tak málo transparentní pro potřeby trhu práce i samotných žáků, kteří chtějí změnit v průběhu studia svoji vzdělávací dráhu. MŠMT má také za cíl zlepšit kvalitu středního i vyššího odborného vzdělávání podporou dalšího vzdělávání učitelů (zejména učitelů praktického vyučování), inovací přijímacího řízení a ukončování studia s využitím digitalizace těchto procesů, případně úpravou jejich parametrů.

Návrhy oborové struktury inovovaných rámcových vzdělávacích programů i úprav ve struktuře ukončování studia včetně změn ve stratifikaci středoškolských stupňů vzdělání je třeba učinit v souladu s požadavky jak zaměstnavatelů, tak zřizovatelů středních a vyšších odborných škol.

Vyhodnocení Dlouhodobého záměru 2019–2023 a prvního implementačního období Strategie 2030+

K 1. 9. 2020 byly opatřením pana ministra vydány aktualizované rámcové vzdělávací programy středního odborného vzdělávání. Další činnosti na inovaci oborové soustavy jsou součástí karty klíčových opatření ke Strategii 2030+ se zaměřením na Inovaci oborové soustavy – v roce 2022 byly zahájeny činnosti na implementaci karty a v rámci jejího naplňování byly vytvořeny odborné platformy a společně s předsedy odborných platforem byla zahájena diskuse nad úpravou oborové soustavy.

K podpoře zvýšení kvality odborného vzdělávání přispělo zpracování návrhu Standardu kvality a podmínek na pracovištích zaměstnavatelů, který byl zpracováván s využitím prvků EQAVET, a bylo připraveno šetření za účelem ověření vhodnosti vytvořených materiálů zaměřených na kvalitu zabezpečení realizace praktického vyučování.

Soubor opatření a klíčových aktivit

C.1	Nová struktura oborové soustavy středního vzdělávání
C.2	Inovovaný obsah RVP odpovídající rychle se měnícím potřebám
C.3	Podpora kvality vzdělávání ve středních školách
C.4	Postavení VOŠ a modernizace absolutoria
C.5	Zlepšování nástrojů pro vstup absolventů na trh práce

Opatření C.1 Nová struktura oborové soustavy středního vzdělávání

V rámci opatření bude zavedena funkční, prostupná a trhu práce odpovídající oborová soustava (navazující na první implementační období Strategie 2030+). V následném období bude prostřednictvím školského rejstříku přenesena do jednotlivých škol. Změny v RVP nových oborů vzdělání a jejich implementace do ŠVP budou vyžadovat centrální metodickou podporu. Nově koncipované obory vzdělání budou využívat v profilové složce vzdělávání obsah propojitelných profesních kvalifikací.

Implementace inovované oborové soustavy bude odpovídat regionálním potřebám trhu práce a regionální odvětvové struktuře s ohledem na potřeby ekonomické transformace regionu, důležité bude také zajistit, aby nedocházelo ke zvyšování mezikrajových rozdílů. Ve stále se proměňujícím ekonomickém prostředí bude v nové oborové soustavě a obsahu vzdělávání inovovaných oborů vzdělání kladen větší důraz na obecnější a šířeji využitelné dovednosti (např. čtenářská gramotnost, matematická gramotnost, digitální gramotnost, korektní práce s informacemi, komunikační dovednosti, kreativita, kulturní rozhled apod.), které jsou spojovány primárně se všeobecným vzděláním a které mimo jiné významně usnadňují adaptaci na nové požadavky trhu práce, a to v oborech vzdělání odborného zaměření.

Současně bude potřeba reagovat na akutní nedostatek pracovníků zejména v ICT a kybernetické bezpečnosti s důrazem na aktivnější motivaci žen/dívek pro vstup do oborů vzdělání technického zaměření (viz cíl EU zajistit 20 mil. odborníků na ICT).

Klíčová aktivita C.1.1 Optimalizace počtu oborů vzdělání středních škol

V rámci klíčové aktivity bude zhodnoceno, zda jsou potřeby trhu práce (resp. dosahované kvalifikace) **dostatečně pokryty současným počtem a pojetím oborů vzdělání**, zda existuje provázanost mezi profily absolventů jednotlivých oborů vzdělání a odpovídajícími činnostmi (kompetencemi), které bude absolvent oboru vzdělání v budoucnu vykonávat.

Současně se posoudí, která povolání/činnosti v praxi mají mít adekvátní odraz v obsahu **vzdělávání v rámci souvisejících oborů vzdělání** a která povolání/pracovní činnosti jsou pokryty v rámci systému NSK příslušnými **profesními kvalifikacemi** podle zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání). Současně se připraví srozumitelný přehled studijní nabídky pro uchazeče, žáky, rodiče a širokou veřejnost.

Období realizace	Od: Q4/2023	Do: Q4/2024
Kritéria	■ Analýza souladu trhu práce se vzdělávací nabídkou ■ Návrh novely školského zákona ■ Návrh nařízení vlády o soustavě oborů vzdělání ■ Přehledná studijní nabídka pro uchazeče, žáky, rodiče a širokou veřejnost.	

Klíčová aktivita C.1.2 Zavedení pravidel pro tvorbu zaměření oborů vzdělání do oborové soustavy

Současná praxe ve středním vzdělávání je poznamenaná druhotným štěpením obsahu vzdělávání v řadě oborů vzdělání na úrovni středních škol s nesystémovým označením tzv. zaměření ve školních vzdělávacích programech.

Dosavadní konstrukce oborové soustavy založená na společném základu oboru vzdělání pro více povolání bez vymezení pravidel pro tzv. zaměření a sklon některých středních škol k přílišné profilaci vyvolává potřebu zavést do oborové soustavy jemnější (ale transparentní) třídění jednotlivých oborů vzdělání podle zaměření popsaných v rámcových vzdělávacích programech, které umožní pružněji reagovat na kompetence absolventů požadované trhem práce.

Období realizace	Od: Q4/2023	Do: Q4/2024
Kritéria	■ Návrh pojetí nového nařízení vlády o soustavě oborů vzdělání (s převodníkem oborů vzdělání)	

Opatření C.2 Inovovaný obsah RVP odpovídající rychle se měnícím potřebám

V rámci realizace opatření dojde k posílení všeobecně vzdělávací složky a základních gramotností napříč obory vzdělání s odborným zaměřením v souladu s odborným zaměřením jednotlivých oborů vzdělání, důležité je věnovat pozornost oborům vzdělání bez maturitní zkoušky ve vztahu k jejich širší uplatnitelnosti a zlepšení potenciálu pro další vzdělávání, rekvalifikace, občanský a soukromý život.

Dále dojde k vymezení společných odborných základů, které zajistí žákům širokou základnu odborných kompetencí, a tak jim umožní dále se specializovat ve svém odborném zaměření podle možností konkrétní školy, potřeb regionálního trhu práce a svých zájmů. Tento přístup ke koncepci odborné složky vzdělávání umožní žákům dobrou přípravu pro navazující vzdělávání v terciární sféře, event. pro rekvalifikace a firemní vzdělávání.

Ve všeobecně zaměřených oborech vzdělání (gymnázia a lycea) budou posouzeny obsahy jejich RVP z hlediska vzájemného propojení. V případě lyceí bude posouzena možnost jejich rozvoje s využitím vzdělávacího obsahu příbuzného s obory vzdělání s odborným zaměřením. Vzhledem k plánovanému pyramidovému uspořádání obsahů učiva v nových oborech vzdělání (viz KA C.2.2) bude zváženo, zda širší základ všeobecného a obecně odborného učiva oborů vzdělání s odborným zaměřením neumožní spojení některých těchto oborů vzdělání s obory lyceálního charakteru.

V případě nižšího stupně osmiletých a šestiletých gymnázií (víceletá gymnázia) je třeba kromě nového konstruktu přípravy RVP pro středoškolské obory vzdělání dořešit vztah k revidovanému RVP ZV.

MŠMT provede analýzu postavení víceletých gymnázií ve vzdělávacím systému zejména z hlediska obsahu vzdělávání v porovnání s revizemi RVP ZV na 2. stupni základního vzdělávání, ale také s ohledem na případné zavedení povinné školní docházky do středního vzdělávání.

S ohledem na postavení víceletých gymnázií ve vzdělávacím systému je účelné zachovat u nižšího stupně víceletých gymnázií jeho propojení s RVP ZV, avšak je také třeba respektovat kvalitativní odlišnost gymnaziálního vzdělávání, která by měla přesáhnout rozsah plánovaných závazných výstupů v RVP ZV. Ve školních vzdělávacích programech nižšího stupně víceletých gymnázií by mělo být ve značné míře uplatněno tzv. rozšiřující učivo.

V případě vyššího stupně víceletých gymnázií bude z hlediska srovnatelnosti výstupů nadále využíváno RVP pro čtyřletá gymnázia.

Opatření naplňuje Strategii 2030+ a navazuje na implementační kartu Inovace oborové soustavy – klíčovou aktivitu 1.2. Flexibilní uspořádání školních vzdělávacích programů a výuky.

Klíčová aktivita C.2.1 Posílení všeobecného základu, klíčových kompetencí a základních gramotností, prodloužení povinné školní docházky

Určitý podíl všeobecného vzdělávání je tradiční složkou středního odborného vzdělávání v ČR, která v současné době nabývá na významu v souvislosti s připraveností absolventů uplatnit se v rychle se měnícím prostředí. Nemůže být ovšem chápána samoúčelně, ale jako integrální součást každého oboru vzdělání, která podporuje kariérový rozvoj a odborné zaměření absolventa.

Smyslem je především podpořit rozvoj kompetencí potřebných pro další studium, celoživotní učení, lepší uplatnění v praxi a osobním životě. Jednotlivé vzdělávací oblasti všeobecného základu je nutno chápat v jejich celistvosti, je důležité rozvíjet vzájemné vazby i vazby ke klíčovým kompetencím a gramotnostem. Významnou roli také sehrává aplikační charakter všeobecného vzdělávání, který má průpravný charakter vzhledem k navazujícímu odbornému vzdělávání.

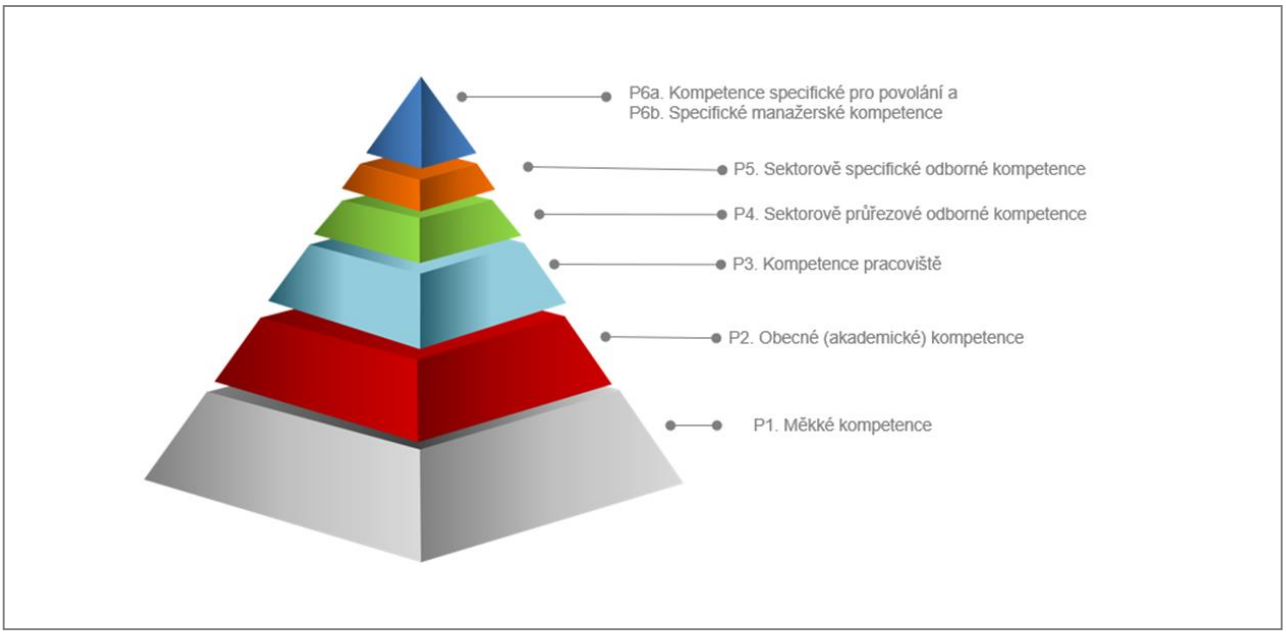
Vedle posilování všeobecné složky vzdělávání lze vyšší úspěšnosti a snížení odchodů ze vzdělání dosáhnout (ve spolupráci s OSPOD) prodloužením povinné školní docházky a efektivnějším využitím celkového průměrného času v počátečním vzdělávání ve vzájemné provazbě RVP ZŠ a oborů středních škol.

Období realizace	Od: Q4/2023	Do: Q4/2026
Kritéria	■ Zahájení debaty o prodloužení povinné školní docházky ■ Návrh nových RVP jednotlivých oborů vzdělání ■ Analýza postavení víceletých gymnázií ve vzdělávacím systému (Q2/2024)	

Klíčová aktivita C.2.2 Pyramidové uspořádání učiva v oborech (skupinách oborů) vzdělání

Obory vzdělání jsou konstruovány jako oblasti uceleného vzdělávání a jsou určeny konkrétními cíli vzdělávání, obsahem, rozsahem, strukturou učiva a délkou vzdělávání pro získání kvalifikace pro výkon povolání s důrazem na finální kompetence žáka a jsou základem pro navazující vzdělávání.

V dílčích hospodářských sektorech je třeba využít přenositelné dovednosti, kterými mají být vybaveni absolventi skupin oborů příbuzného zaměření (např. stavebnictví, strojírenství, administrativa, zemědělství, …).

RVP jednotlivých oborů vzdělání/skupin oborů budou na tento požadavek reagovat uspořádáním učiva na principu **„kompetenční pyramidy“** a obsahovat:

- *v nižších patrech* – měkké kompetence, znalosti a dovednosti důležité pro absolventa určitého **stupně vzdělání**,
- *ve vyšších patrech* – dovednosti a znalosti důležité pro skupinu oborů, kterými mají být vybaveni absolventi pro pracovní činnosti **v dané oblasti a sektoru**,
- *nejvyšší patra* – odborné kompetence pro jednotlivá **povolání a případné specializace**, v RVP uváděna jako **zaměření** oborů vzdělání.

Období realizace	**Od: Q4/2023**	**Do: Q4/2026**
Kritéria	■ Návrh pojetí nové oborové soustavy ■ Návrh nových RVP jednotlivých oborů vzdělání	

Klíčová aktivita C.2.3 Propojení Národní soustavy kvalifikací a RVP v obsahu vzdělávání

Systém profesních kvalifikací je poměrně rozsáhlý, avšak chybí jeho užší a srozumitelná provázanost s profilovou částí RVP.

Úprava profilujícího obsahu vzdělávání v jednotlivých oborech bude vycházet z požadavků na výkon pracovních činností uplatnitelných na trhu práce. Současně bude propojena s obsahem hodnoticích standardů profesních kvalifikací v oblastech, pro které profesní kvalifikace existují, podle Národní soustavy kvalifikací (dále „NSK“). Platné profesní kvalifikace budou po provedení kompatibilní analýzy využity pro začlenění do profilující složky vzdělání na úrovni předpokládaných nejvyšších pater v pyramidálním uspořádání RVP.

Období realizace	**Od: Q4/2023**	**Do: Q4/2026**
Kritéria	■ Návrh inovovaných nebo nových RVP oborů vzdělání	

Opatření C.3 Podpora kvality vzdělávání ve středních školách

Cílem opatření je zlepšení nástrojů na zvýšení kvality odborného vzdělávání, zkvalitnění systému dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků všeobecných a odborných předmětů, zavedení alternativní formy maturitní zkoušky do systému ukončování středoškolského vzdělávání, elektronizaci přijímání do středního vzdělávání a elektronizaci přihlašování žáků oborů vzdělání se závěrečnou zkouškou ke konání závěrečné zkoušky navazující na první implementační období Strategie 2030+.

Opatření vyplývá ze Strategie 2030+, konkrétně z části 1.7 Odborné vzdělávání ve středních a vyšších odborných školách.

Klíčová aktivita C.3.1 Elektronizace přihlašování žáků do středního vzdělávání (elektronické podání přihlášky)

Záměr realizace elektronického podání přihlášky vychází z potřeby zjednodušit a zefektivnit administrativní úkony spojené se vzdělávacím procesem a využít možností, které poskytuje postupující digitalizace veřejné správy.

V souladu s vládní strategií digitalizace a zejména vzhledem k naplnění zákona č. 12/2020 Sb., o právu na digitální služby a o změně některých zákonů, se jeví elektronizace přihlašovacích procesů jako krok, který může být vzhledem k současnému stavu českého e-Governmentu realizován poměrně efektivně a který může přinést značný prospěch jak jeho koncovým uživatelům (žáci, rodiče), tak školským pracovníkům.

Záměr je postaven na plné elektronizaci přihlašovacího procesu s využitím inteligentních formulářů a vazby na referenční informace ve státních registrech tak, aby celý proces byl co nejjednodušší, transparentní a kontrolovatelný. Tam, kde to bude nutné, budou i nadále používány listinné dokumenty.

Realizací elektronické přihlášky bude umožněna i nová funkcionalita – vícekolové elektronické vyhodnocování přijímacího řízení, které zefektivní celý proces přijímacího řízení.

Celý nový způsob zpřístupní funkcionalitu vzdělávacího systému současné úrovni využívání informačních technologií občany.

Současně bude do proměny podoby přijímacích zkoušek na SŠ promítnuta modernizace vzdělávacího obsahu na úrovni ZŠ, která je plánována v revizi RVP ZV. Termín uvedení do praxe je závislý na přijetí příslušných legislativních úprav ve školském zákoně a navazující provádějící vyhlášce s dostatečnou legisvakanční lhůtou pro aplikaci právní úpravy v praxi.

Klíčová aktivita nemá návaznost na první implementační období Strategie 2030+.

Období realizace	**Od: Q4/2023**	**Do: Q1/2024**
Kritéria	▪ Informační systém pro podávání přihlášek	

Klíčová aktivita C.3.2 Zlepšení nástrojů na zvýšení kvality odborného vzdělávání

Zkvalitňování odborného vzdělávání a dosahování kvalitního vzdělání absolventů středních škol je nezbytným předpokladem k udržení ekonomického postavení ČR. Ke zlepšení dojde např. v oblastech dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků středních škol, materiálového vybavení odborných škol, zlepšení kvality odborné přípravy žáků ve firemním prostředí, přípravě učebnic a dalšího výukového materiálu, využití nového uspořádání RVP.

Klíčová aktivita včetně dílčích aktivit vyplývá ze Strategie 2030+, konkrétně z části 1.7 Odborné vzdělávání ve středních a vyšších odborných školách.

Dílčí aktivita C.3.2.1 Příprava a další vzdělávání učitelů odborných předmětů středních škol (včetně stáží u zaměstnavatelů)

Potřeba inovovat znalosti učitelů odborného vzdělávání je v posledních letech v souvislosti s technologickým rozvojem stále naléhavější. Ze zjištění ČŠI[73] vyplývá, že přetrvává nedostatek nových, odborně kvalifikovaných učitelů odborných předmětů a učitelů odborného výcviku (zejména technických oborů a převážně v nematuritních oborech) a s tím související nutnost akceptovat neaprobovanou výuku. Bude tedy potřebné v této oblasti dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků zajistit:

a. Podmínky pro to, aby kurzy vedoucí k **inovaci či specializaci odborných kompetencí učitelů odborných předmětů a praktického vyučování** měly ekvivalentní postavení jako kurzy v systému DVPP (viz § 24 odst. 4 zákona o pedagogických pracovnících). Tím, že vysoké školy (nebo jejich programy) musely již dříve procházet systémem akreditace, je toto již dokladem určité kvality. Pokud bude realizátorem firma, ředitel školy bude dokladovat, že firma dlouhodobě realizuje odborné vzdělávání, které je navíc často sledováno firemním managementem. Jako účelné se jeví využít spolupráce školy a firmy, se kterou škola spolupracuje (včetně zahraniční spolupráce) na úrovni zajištění odborného vzdělávání (v rámci využití prvků duálního vzdělávání) a intenzivnější spolupráce v oblasti stáží pedagogických pracovníků na reálných pracovištích u zaměstnavatelů v rámci využití prvků duálního vzdělávání.

b. **Finanční zajištění účasti** na vzdělávání nabízeném vysokými školami a firmami (zaměstnavatelé a vzdělavatelé).
Finanční prostředky určené pro DVPP využijeme i pro účast ve vzdělávacích aktivitách (kurzy, semináře, workshopy atd.) poskytovaných mimo systém DVPP. Současně umožníme **využívání finančních prostředků určených pro vzdělávání pedagogických pracovníků středních a vyšších odborných škol, dále prostředků v rámci programu Erasmus+, OP JAK tak, aby pedagogičtí pracovníci mohli absolvovat tyto aktivity přímo ve firmách**, kdy firma např. nemůže vzdělávací aktivity připravovat a realizovat plošně, ale v rámci spolupráce školy s firmou bude umožněna účast i pedagogickým pracovníkům školy.[74]

c. Podporu učitelů odborných předmětů **pravidelně se vzdělávat** v oblasti své odbornosti (viz § 24 odst. 1 zákona o pedagogických pracovnících):

   1. stáž v prostředí reálné praxe u zaměstnavatele v intervalu 3 až 5 let podle charakteru oboru,
   2. vzdělávání v daném oboru, které bude mít doplňující, rozšiřující či inovační charakter oblasti – minimálně jednou za dobu 2 až 3 let podle charakteru.

Období realizace	Od: Q4/2023	Do: Q4/2026
Kritéria	■ Nabídka nových kurzů DVPP pro učitele všeobecných a odborných škol ■ Počet podpořených učitelů všeobecných a odborných předmětů středních škol ■ Počet vytvořených výukových materiálů pro vzdělávání v nových technologiích	

Dílčí aktivita C.3.2.2 Podpora jazykového vzdělávání žáků a učitelů ve středních školách

a. Zvýšená podpora výuky odborného cizího jazyka
S ohledem na uplatnitelnost absolventů zejména odborných škol na trhu práce a další vzdělávání se navrhuje ve vzdělávacích programech jazyků středních škol zachovat a případně posílit výuku cizojazyčné odborné terminologie, a to s odpovídajícím procentuálním počtem lexikálních jednotek obecně

73 Kvalita a efektivita vzdělávání a vzdělávací soustavy ve školním roce 2021/2022 – výroční zpráva ČŠI.
74 Pokud nebude do doby vydání DZ ČR 2023 tento bod součástí novely zákona č. 563/2004 Sb.

odborné a odborné terminologie. V prvním cizím jazyce mají žáci dosáhnout úrovně B1 dle Společného evropského referenčního rámce, úrovně A2 v druhém cizím jazyce, mají-li ho v RVP/ŠVP povinný. Tato úprava bude provedena v RVP posílením důrazu na mezipředmětové vazby, integrací jazykové přípravy do odborných předmětů a/nebo posílením výuky odborné terminologie v jazykových předmětech v rámci současné hodinové dotace. Dále se navrhuje systematicky posílit výuku cizojazyčné odborné terminologie a příp. vytvořit moderní výukové materiály pro konkrétní obory odborného vzdělávání. Pro financování lze využít nástroj OP JAK.

b. Podpora výuky češtiny u žáků s odlišným mateřským jazykem

Záměrem opatření je nastavení soustavné a systémové podpory pro žáky s odlišným mateřským jazykem ve středních školách. Primárně jde o úpravu podmínek pro konání přijímacích zkoušek, dále trvalé ukotvení bezplatné jazykové přípravy žáků cizinců ve středních školách (vyhláška č. 13/2005 Sb.3), případně nastavení vzdělávacích podmínek pro žáky s odlišným mateřským jazykem, aby zvládli vykonání maturitní zkoušky obdobně jako čeští žáci.

Období realizace	**Od: Q4/2023**	**Do: Q4/2026**
Kritéria	■ Tvorba a implementace moderních výukových materiálů pro výuku odborného cizího jazyka ■ Vydání metodických příruček na podporu jazykového vzdělávání ve středních školách	

Dílčí aktivita C.3.2.3 Zlepšení kvality praktického vyučování a praktické přípravy v odborných školách

Cílem aktivity je především zkvalitnění praktického vyučování v odborných školách (s prvky duálního systému – zejména v oborech vzdělání s odborným výcvikem) a oborech vzdělání s maturitní zkoušku kategorie L0 s odborným výcvikem a zapojení zaměstnavatelů do systému odborné přípravy a dalších specifických opatření směřujících k podpoře žáků a učitelů v oborech středního vzdělání a středního vzdělání s výučním listem.

V následujícím období budou zformulovány **hlavní principy a prvky odborné přípravy žáků u zaměstnavatelů** (včetně podpory odborné přípravy prostřednictvím zahraničních stáží), kterými je míněno počáteční střední odborné vzdělávání a příprava probíhající u místních partnerských zaměstnavatelů a škol, a **to zejména v rámci oborů vzdělání s odborným výcvikem**.

Základní podmínkou zahájení a dalšího rozvoje odborné přípravy u zaměstnavatelů je **místní partnerství** konkrétního zaměstnavatele s konkrétní střední odbornou školou, které umožní:

- zapojení zaměstnavatelů do definování koncepce rozvoje školy,
- tvorbu a revize školních vzdělávacích programů (např. pokud je potřeba zvýšit flexibilitu uspořádání učiva ve školním vzdělávacím programu ve vztahu k možnostem a potřebám firem), nebo
- konkrétní specifikaci obsahu a realizaci praktického vyučování v členění na prostředí podniku a školy, včetně účasti na konání závěrečných zkoušek, zejména v oborech vzdělání se závěrečnou zkouškou a výučním listem.

V rámci místních partnerství je také třeba metodicky podporovat firemní prostředí, zejména u malých a středních podniků, např. v oblasti **přípravy instruktorů odborného výcviku** (jako zaměstnanců firem s využitím profesní kvalifikace NSK pro instruktory ke zlepšení kvality poskytovaného odborného výcviku). Ke zvýšení podílu praxe ve firmách může také přispět další rozvoj využívání již dnes zavedených nástrojů, např. **daňový odpočet pro zaměstnavatele** – výdaje na žáka a na pořízení majetku.

Ve vyšším odborném vzdělávání dojde ke sjednocení minimální hodinové dotace praktického vyučování, kterou budou studenti absolvovat na reálných pracovištích fyzických a právnických osob.

Zlepšení spolupráce v oblasti praktické přípravy žáků umožní získání většího portfolia kompetencí, které jim ulehčí jejich profesní i osobní rozvoj. Spolupráce se týká i dalších důležitých oblastí, např. účasti zástupců zaměstnavatelů u závěrečných, maturitních zkoušek nebo absolutorií, aktivní spolupráce se školami při přípravě nebo aktualizaci školního vzdělávacího programu, využívání Národní soustavy kvalifikací apod.

Cílem aktivity bude také analýza současného výkonu odborné praxe, zejména ve vztahu k nabývání profesních, občanských a osobních kompetencí, a na jejím základě **vytvoření standardu kvality přípravy (a podmínek praktického vyučování) na pracovištích zaměstnavatelů a školních pracovištích**.

Období realizace	**Od: Q4/2023**	**Do: Q4/2026**
Kritéria	■ Analýza současného výkonu odborné praxe, zejména ve vztahu k nabývání profesních, občanských a osobnostních kompetencí ■ Návrh novely školského zákona ■ Návrh zvýhodnění pro zaměstnavatele, na jejichž pracovištích se žáci a studenti vzdělávají ■ Návrh standardu kvality přípravy na pracovištích zaměstnavatele na základě analýzy ■ Nárůst počtu místních partnerství mezi školami a zaměstnavateli oproti roku 2023	

Dílčí aktivita C.3.2.4 Podpora individuálních konzultací žáků ohrožených předčasným odchodem ze vzdělávání

Žákům středních (odborných) škol, u kterých je potenciální předpoklad předčasného odchodu ze vzdělávání, škola poskytne potřebnou konzultační pomoc. Důležitým aspektem je vytvořit plně personálně zabezpečená školní poradenská pracoviště (ŠPP) v rámci všech středních škol (speciální pedagog, psycholog, sociální pedagog v návaznosti na zkušenosti s pilotáží a implementací na úrovni základního školství) a s pomocí výchovných poradců a školních psychologů vytvořit v rámci ŠPP systém včasného diagnostikování problémů těchto žáků a pokusit se odstranit případné příčiny jejich neúspěšnosti, např. poskytnutím individuálního přístupu k žákům ze strany školy, přípravou vhodných učebních textů apod.

Období realizace	**Od: Q4/2023**	**Do: Q4/2027**
Kritéria	■ Vytvořený systém včasného diagnostikování problémů žáků včetně návrhu konkrétních aktivit a opatření k prevenci předčasných odchodů ze vzdělávání ■ Snížení podílu předčasných odchodů žáků ze vzdělávání oproti roku 2022	

Klíčová aktivita C.3.3 Modernizace ukončování středoškolského vzdělávání

V návaznosti na měnící se požadavky na obsah středoškolské přípravy bude třeba reagovat na způsob dosavadního ukončování středoškolského studia. Rozsah změn se stane předmětem diskusí, je však zřejmé, že tématy budou zejména elektronizace maturitní zkoušky a závěrečných zkoušek, potřeba přiznat i neúspěšným maturantům a „učňům“ dílčí stupeň středního vzdělání nebo možnost inovace školní části maturitní zkoušky a závěrečných zkoušek.

Klíčová aktivita včetně dílčích aktivit vyplývá ze Strategie 2030+, konkrétně z části 1.7 Odborné vzdělávání ve středních a vyšších odborných školách, z bodu 3. Upravit podmínky pro získání profesní kvalifikace a dosažení stupně vzdělání.

Období realizace	Od: Q4/2023	Do: Q4/2027
Kritéria	■ Návrh novely školského zákona	

Dílčí aktivita C.3.3.1 Digitalizace maturitní zkoušky

Se zvyšující potřebou digitální transformace společnosti je spojena i digitalizace testování. Zároveň je však nutné zajistit, že digitální testování bude odpovídat realitě testování dosud užívaného ve školách.

Digitální testování by nemělo využívat pouze uzavřených nebo úzce otevřených úloh (na kterých se kompetenční model vzdělávání nedá příliš ověřit), např. křížkováním správných odpovědi nebo výběrem mezi variantami a-b-c-d, ale mělo by **nabízet i široce otevřené úlohy s možností hodnocení úvah, postupů i alternativních řešení**. Cílem testování je zjistit míru osvojení učiva, kompetence a schopnost žáka řešit situace, což vyžaduje vývoj nových typů testů.

Rozhodnutí bude předcházet analýza možných negativních (či pozitivních) dopadů digitálního testování maturantů na výsledek u dané zkoušky. **Digitální vybavenost jednotlivých škol je nutností** pro úspěšné fungování plošného testování, jež dle zákona musí probíhat v jednom čase a ve srovnatelných podmínkách. Zabezpečení sítě proti případným kyberútokům je pouze jednou z částí bezpečnostních pravidel, bez kterých by se digitální testování také neobešlo.

Úpravy maturitních zkoušek by měly směřovat k digitalizaci. Než k ní dospějeme, musíme překlenout toto období jinou proveditelnou formou testování.

V rámci úplné digitalizace je pak třeba zabezpečit **technické zázemí** v takové kvalitě, aby každý žák měl k dispozici PC/tablet. Pro úspěšné zvládnutí digitalizace maturitní zkoušky je kromě digitální vybavenosti škol nezbytná i digitální gramotnost učitelů a žáků.

Období realizace	Od: Q4/2023	Do: Q4/2027
Kritéria	■ Realizovaná analýza dopadů digitálního testování maturantů ■ Návrh novely školského zákona k digitalizaci maturitní zkoušky	

Dílčí aktivita C.3.3.2 Alternativní forma profilové maturitní zkoušky (komplexní absolventská práce)

Základem je zpracování maturitní (absolventské) práce na komplexnější úrovni (zahrnující důležité oblasti znalostí a dovedností z profilu absolventa daného oboru vzdělání s maturitní zkouškou) za účasti odborníků z praxe ve firemním prostředí, která nahrazuje související profilové zkoušky komplexní maturitní absolventskou prací spojenou s její obhajobou.

Umožňuje propojení více forem profilové maturitní zkoušky (např. praktické zkoušky, písemné zkoušky, resp. ústní zkoušky s maturitní prací s obhajobou) do jednoho celku a komplexnější způsob hodnocení absolventské práce při její obhajobě v rámci souvisejících předmětů profilové části maturity.

Nezbytným a závazným atributem komplexní absolventské práce tedy je, že její zpracování probíhá **v reálném firemním prostředí za účasti odborníků z praxe**. Odborník z praxe bude spolupracovat se žáky při přípravě absolventské práce, hodnotit ji a účastnit se její obhajoby.

Neméně důležitým výrazným předpokladem pro přípravu absolventské práce je **schopnost týmové spolupráce pedagogického sboru** školy na vedení žáků při komplexním zpracování absolventské práce.

Období realizace	Od: Q4/2023	Do: Q4/2027
Kritéria	■ Zavedení komplexní absolventské práce do praxe	

Opatření C.4 Postavení VOŠ a modernizace absolutoria

V rámci opatření MŠMT vyhodnotí postavení vyšších odborných škol k trendům trhu práce a ve vztahu k celkovým záměrům v oblasti terciárního vzdělávání. Tato aktivita je i v souladu s doporučením pro zřizovatele uvedeným ve výroční zprávě ČŠI[75] – zpracovat aktuální analýzu smysluplnosti realizace profesního terciárního vzdělávání ve stávající podobě vyššího odborného vzdělávání v souvislosti s uplatněním absolventů vyšších odborných škol dle požadavků trhu práce. Současně bude vyhodnocen návrh na propojení rejstříkového řízení s akreditačními mechanismy vzdělávacích programů vyšších odborných škol a propojení uznávání zkoušek se zkouškami na vysokých školách. Bude připravena koncepce pro zavedení vzdělávacích programů tzv. krátkého cyklu (úrovně EQF5) a jejich možné ukotvení na vyšších odborných školách.

Opatření a klíčové aktivity (C.4.1 a C.4.2) nemají návaznost na první implementační období Strategie 2030+.

Klíčová aktivita C.4.1 Posouzení postavení vyšších odborných škol ve vzdělávacím systému

V rámci klíčové aktivity vyhodnotíme stav a pojetí vyššího odborného vzdělávání a uplatnitelnosti absolventů oborů vzdělání kategorie N. S ohledem na narůstající počet absolventů středních škol, ale také na vzrůstající počet studijních programů s profesním profilem bakalářských studijních programů bude pro vyšší odborné školy nadcházející období složité ve smyslu méně předvídatelného zájmu o studium. Klíčová bude pro zapsání nových oborů vzdělání vyššího odborného vzdělávání a jejich kapacity uplatnitelnost na trhu práce v konkurenci s bakalářskými studijními programy obdobného zaměření. Současně je potřebné se zaměřit i na analýzu možnosti zavedení kvalifikací na úrovni EQF 5 v podobě kratších vzdělávacích programů. Uvedené aktivity jsou v souladu s výroční zprávou ČŠI, ve které je mezi doporučeními na úrovni systému uvedeno:

- účelně a systémově koordinovat studium oborů vzdělání na vyšších odborných školách a na vysokých školách v bakalářském stupni a jejich prostupnost včetně (v návaznosti na trh práce) akreditace tříletých vzdělávacích programů (EQF6) a na míru zaměstnavatelů dvouletých profesních programů (EQF5),
- připravit strategii studijních oborů vyšších odborných škol a vysokých škol, které by se vzájemně doplňovaly.

Období realizace	Od: Q4/2023	Do: Q4/2026
Kritéria	■ Zpracování analýzy postavení VOŠ ve vzdělávacím systému včetně návrhu opatření (do roku 2025) ■ Implementace navrhovaných opatření (do roku 2026)	

75 Kvalita a efektivita vzdělávání a vzdělávací soustavy ve školním roce 2021/2022 – výroční zpráva ČŠI.

Klíčová aktivita C.4.2 Zavedení nového pojetí konání absolutoria formou komplexní absolventské práce s obhajobou ve vyšším odborném vzdělávání

Proměny trhu práce kladou vyšší nároky na absolventy vyššího odborného vzdělávání, a proto chceme, aby při absolutoriu docházelo ke komplexnímu ověření osvojení výstupů akreditovaného vzdělávacího programu s důrazem na jeho kompetenční pojetí jak po teoretické, tak i praktické stránce. Nejprve bude vyhlášeno pokusné ověřování nového pojetí konání absolutoria formou komplexní absolventské práce s obhajobou ve vyšším odborném vzdělávání s cílem ověřit možnosti formy zkoušky, která bude reflektovat kompetenční model vzdělávání i prokázání praktických dovedností. Na základě vyhodnocení realizace pokusného ověřování bude navržen funkční model komplexní absolventské práce a jeho legislativní ukotvení.

Období realizace	Od: Q4/2023	Do: Q3/2027
Kritéria	■ Návrh funkčního modelu a jeho legislativní ukotvení	

Opatření C.5 Zlepšování nástrojů pro vstup absolventů na trh práce

Pro usnadnění přechodu absolventů na trh práce je nezbytné partnerství mezi školami a firmami. Především se jedná o posílení a zlepšení spolupráce zejména v oblasti praktické přípravy žáků, ve které je důležité posilovat praktické vyučování (zejména odborný výcvik) v reálném prostředí firem, společně spolupráci plánovat (školní akční plán, plány spolupráce). Kariérové vzdělávání je třeba vnímat jako zásadní, a to nejen pro naplňování uvedených cílů, ale i pro další fungování žáků na trhu práce. Jedná se o systematickou práci na kariérovém rozvoji každého žáka a posilování profesní identity žáků

Opatření a klíčová aktivita navazují na implementační kartu Inovace oborové soustavy – klíčovou aktivitu 3.2. Podpora kariérového poradenství.

Klíčová aktivita C.5.1 Kariérové poradenství a vzdělávání

V rámci klíčové aktivity se zaměří pozornost nejen na roli kariérového poradenství ve školách, ale i na rozvoj dovedností pedagogů podporovat žáky v dokončení studia a v rámci jejich přechodu na trh práce. Školám bude poskytována podpora v průběžném rozvoji a posilování služeb kariérového poradenství a jejich individualizace. V souvislosti s prevencí předčasných odchodů ze vzdělávání budou základní a střední školy zároveň podporovány v identifikaci žáků ohrožených neúspěchem, kterým by měla být v rámci poradenství věnována zvýšená pozornost.

Podpora kariérového vzdělávání, poradenství a spolupráce s firmami sleduje několik cílů:

- poskytnout žákovi relevantní informace a rozvinout u každého žáka kompetence potřebné pro rozhodování při první i další profesní volbě a výběru vzdělávací dráhy, která ke zvolené kvalifikaci vede,
- vytvořit ve výuce školy a ŠVP podmínky pro hladkou adaptaci žáků na požadavky trhu práce zapracováním kompetencí k osobnostnímu rozvoji a kariérových kompetencí do RVP SOV a RVP ZV,
- podílet se na prevenci předčasných odchodů žáků ze středních škol nabídkou změny úrovně/oboru vzdělání či školy v souladu s jejich studijními předpoklady, zájmem a možnostmi, příp. nabídkou (ve spolupráci s poradcem ÚP ČR) zkoušky z odpovídajících profesních kvalifikací,
- pomoci každému žákovi, který o to projeví zájem, hledat takovou vzdělávací cestu, která nejlépe vyhovuje jeho dispozicím a zájmům,
- reagovat na akutní nedostatek pracovníků zejména v ICT a kybernetické bezpečnosti s důrazem na nedostatek žen/dívek v technických oborech,
- podporovat využívání již existujících nástrojů (např. Infoabsolvent apod.) a zajišťovat jejich další rozvoj,

- vytvářet podmínky pro navazování externí spolupráce škol s jinými poradenskými pracovišti (např. PPP, IPS ÚP apod.).

Východiskem pro naplňování uvedených cílů bude způsob zapracování rozvoje kariérových kompetencí žáků do RVP SOV (resp. RVP ZV) a formulace očekávaných výsledků učení.

Období realizace	**Od: Q4/2023**	**Do: Q4/2027**
Kritéria	■ Zapracování kompetencí k osobnostnímu rozvoji a kariérových kompetencí do RVP SOV a RVP ZV ■ Počet základních a středních škol, které poskytují kariérové poradenství v rámci školního poradenského pracoviště ■ Klesající podíl přestupujících žáků mezi obory vzdělání na celkovém počtu žáků středního vzdělávání v průběhu vzdělávání ve sledovaném období 2023–2027	

Přehled opatření

Opatření	Klíčová aktivita	Kritéria	Termín zahájení	Termín ukončení	Zdroj financování	Spolugesce
C.1 Nová struktura oborové soustavy středního vzdělávání	C.1.1. Optimalizace počtu oborů vzdělání středních škol	Analýza souladu trhu práce se vzdělávací nabídkou Návrh novely školského zákona Návrh nařízení vlády o soustavě oborů vzdělání Přehledná studijní nabídka pro uchazeče, žáky, rodiče a širokou veřejnost	Q4/2023	Q2/2025	Státní rozpočet	NPI ČR
	C.1.2 Zavedení pravidel pro tvorbu zaměření oborů vzdělání do oborové soustavy	Návrh pojetí nového nařízení vlády o soustavě oborů vzdělání (s převodníkem oborů vzdělání)	Q4/2023	Q4/2024	Státní rozpočet	NPI ČR
C.2 Inovovaný obsah RVP odpovídající rychle se měnícím potřebám	C.2.1 Posílení všeobecného základu, klíčových kompetencí a základních gramotností, prodloužení povinné školní docházky	Zahájení debaty o prodloužení povinné školní docházky Návrh nových RVP jednotlivých oborů vzdělání Analýza postavení víceletých gymnázií ve vzdělávacím systému	Q4/2023 Q4/2023	Q4/2026 Q2/2024	Státní rozpočet	NPI ČR MŠMT
	C.2.2 Pyramidové uspořádání učiva v oborech (skupinách oborů) vzdělání	Návrh pojetí nové oborové soustavy Návrh nových RVP jednotlivých oborů vzdělání	Q4/2023	Q4/2026	Státní rozpočet	NPI ČR
	C.2.3 Propojení NSK a RVP v obsahu vzdělávání	Návrh inovovaných nebo nových RVP oborů vzdělání	Q4/2023	Q4/2026	Státní rozpočet	NPI ČR
C.3 Podpora kvality vzdělávání ve středních školách	C.3.1 Elektronizace přihlašování žáků do středního vzdělávání (elektronické podání přihlášky)	Informační systém pro podávání přihlášek	Q4/2023	Q1/2024	Státní rozpočet	CZVV

	C.3.2 Zlepšení nástrojů na zvýšení kvality odborného vzdělávání					
	C.3.2.1 Příprava a další vzdělávání učitelů odborných předmětů středních škol (včetně stáží u zaměstnavatelů)	Nabídka nových kurzů DVPP pro učitele všeobecných a odborných škol Počet podpořených učitelů všeobecných a odborných předmětů středních škol Počet vytvořených výukových materiálů pro vzdělávání v nových technologiích	Q4/2023	Q4/2026	Státní rozpočet, Fondy EU – OP JAK	NPI ČR
	C.3.2.2 Podpora jazykového vzdělávání žáků a učitelů ve středních školách	Tvorba a implementace moderních výukových materiálů pro výuku odborného cizího jazyka Vydání metodických příruček na podporu jazykového vzdělávání ve středních školách	Q4/2023	Q4/2026	Státní rozpočet, Fondy EU – OP JAK	NPI ČR
	C.3.2.3 Zlepšení kvality praktického vyučování a praktické přípravy v odborných školách	Analýza současného výkonu odborné praxe zejména ve vztahu k nabývání profesních, občanských a osobnostních kompetencí Návrh novely školského zákona Návrh zvýhodnění pro zaměstnavatele, na jejichž pracovištích se žáci a studenti vzdělávají Návrh standardu kvality přípravy na pracovištích zaměstnavatelů na základě analýzy Nárůst počtu místních partnerství mezi školami a zaměstnavateli oproti roku 2023	Q4/2023	Q4/2026	Státní rozpočet	NPI ČR
	C.3.2.4 Podpora individuálních konzultací žáků ohrožených předčasným odchodem ze vzdělávání	Vytvořený systém včasného diagnostikování problémů žáků včetně návrhu konkrétních aktivit a opatření k prevenci předčasných odchodů ze vzdělávání Snížení podílu předčasných odchodů žáků ze vzdělávání oproti roku 2022	Q4/2023	Q4/2027	Státní rozpočet	NPI ČR

	C.3.3 Modernizace ukončování středoškolského vzdělávání	Návrh novely školského zákona	Q4/2023	Q4/2027	Státní rozpočet	CZVV
	C.3.3.1 Digitalizace maturitní zkoušky	Realizovaná analýza dopadů digitálního testování maturantů Návrh novely školského zákona k digitalizaci maturitní zkoušky	Q4/2023	Q4/2027	Státní rozpočet	CZVV
	C.3.3.2 Alternativní forma profilové maturitní zkoušky (komplexní absolventská práce)	Zavedení komplexní absolventské práce do praxe	Q4/2023	Q4/2027	Státní rozpočet	NPI ČR
C.4 Postavení VOŠ a modernizace absolutoria	C.4.1 Posouzení postavení vyšších odborných škol ve vzdělávacím systému	Zpracování analýzy postavení VOŠ ve vzdělávacím systému včetně návrhu opatření (do roku 2025) Implementace navrhovaných opatření (do roku 2026)	Q4/2023	Q4/2026	Státní rozpočet	NPI ČR, VŠ
	C.4.2 Zavedení nového pojetí konání absolutoria formou komplexní absolventské práce s obhajobou ve vyšším odborném vzdělávání	Návrh funkčního modelu a jeho legislativní ukotvení	Q4/2023	Q3/2027	Státní rozpočet	NPI ČR
C.5 Zlepšování nástrojů pro vstup absolventů na trh práce	C.5.1 Kariérové poradenství a vzdělávání	Zapracování kompetencí k osobnímu rozvoji a kariérových kompetencí do RVP SOV a RVP ZV Počet základních a středních škol, které poskytují kariérové poradenství v rámci školního poradenského pracoviště Klesající podíl přestupujících žáků mezi obory vzdělání na celkovém počtu žáků středního vzdělávání v průběhu vzdělávání ve sledovaném období 2023–2027	Q4/2023	Q4/2027	Státní rozpočet, Fondy EU – OP JAK	NPI ČR, MPSV

D. Podpora a rozvoj pedagogů a leaderů škol

Pedagogický leader je kompetentní a sebevědomý pedagog (ředitel), který uznává hodnotu vzdělání a je v souladu s trendy vývoje vzdělávací politiky. Zná stav a potřeby vlastní školy a má vizi, kam směřovat její rozvoj v souladu s těmito trendy. Vůdčí osobnost, která naslouchá, komunikuje a kooperuje s cílem najít konsenzus v potřebách všech aktérů zainteresovaných do života školy, vlastním příkladem motivuje k úsilí o změnu a cíleně připravuje podmínky pro zážitek úspěchu všech zúčastněných[76].

Popis cíle

Cílem priority je zvýšení kompetencí učitelů a ředitelů, aby mohly školy v souladu s prvním strategickým cílem Strategie 2030+ zaměřit vzdělávání na získávání kompetencí potřebných pro aktivní občanský, profesní a osobní život.

Zdůvodnění potřebnosti

Učitelé a pedagogičtí leadeři jsou klíčovými aktéry zavádění nových a inovativních metod ve vzdělávání směřujících k dosažení vyšší úrovně klíčových kompetencí a gramotností dětí, žáků a studentů. Šetření ČŠI[77] potvrzují, že vysoká kvalita pedagogického vedení školy, kolektivní charakter pedagogického vedení školy (leadership ředitele školy i učitelů) a učitelé otevření vlastnímu profesnímu rozvoji patří ke znakům úspěšné školy. Zásadním předpokladem kvalitního vzdělávání jsou tedy profesionální učitelé a pedagogický leadership ředitele školy. Připravení a motivovaní učitelé mohou lépe uplatňovat moderní formy výuky a reagovat na společenské změny i globální trendy. Efektivní a úspěšné řízení školy výrazně ovlivňuje kvalitu vzdělávacího procesu.

Nastavení systému komplexní profesní přípravy a podpory rozvoje učitelů a ředitelů škol po celou dobu jejich kariéry tak umožní stejný přístup ke kvalitnímu vzdělávání všem dětem, žákům a studentům a přispěje k maximálnímu rozvoji a dosahování lepších vzdělávacích výsledků každého jednotlivce.

Vyhodnocení Dlouhodobého záměru ČR 2019–2023 a prvního implementačního období Strategie 2030+

V oblasti dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků byla v předcházejícím období poskytována podpora začínajícím a uvádějícím učitelům prostřednictvím projektu Systém podpory učitelů a ředitelů (SYPO). Vytvořené příručky a e-learningové kurzy byly zpřístupněny všem školám. Projekt SYPO zajišťoval rovněž metodickou podporu učitelů prostřednictvím aktivit sítě metodických kabinetů.

V únoru 2023 vyhlásilo MŠMT pokusné ověřování Systému podpory provázejících učitelů, jehož cílem je realizovat, ověřit a vyhodnotit podporu provázejících učitelů, kteří vedou studenty učitelství na pedagogických praxích.

V rámci podpory pedagogického vedení škol byla zahájena pilotáž inovativního kvalifikačního studia pro ředitele škol a školských zařízení „Lídr školy“ realizovaná Národním pedagogickým institutem ČR. Byl pilotován program společné metodické podpory škol ze strany České školní inspekce a Národního pedagogického institutu – „Pilot 14“.

Dále byla připravena prioritizace realizovaných vzdělávacích programů v rámci nabídky NPI ČR. Novela zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, navrhla zúžení rozsahu akreditovaných vzdělávacích programů pouze na programy kvalifikační a specializační, které mají největší dopad na jejich účastníky a jsou zásadní pro zajištění výchovy a vzdělávání kvalifikovanými pedagogickými pracovníky.

76 Definice Strategie 2030+

77 Společné znaky vzdělávání v úspěšných základních školách: **https://www.csicr.cz/CSICR/media/Prilohy/2021_p%C5%99%C3%ADlohy/Dokumenty/TZ_Spolecne_znaky_vzdelavani_v_uspesnych_ZS.pdf**.

V průběhu předcházejícího období docházelo k navyšování platů pedagogických i nepedagogických pracovníků v regionálním školství. Novelou školského zákona došlo k zakotvení závazku rozpočtového určení objemu finančních prostředků na platy učitelů.

Soubor opatření a klíčových aktivit

D.1	Reforma pregraduální přípravy učitelů a učitelek
D.2	Posílení role ředitele jako leadera pedagogického procesu
D.3	Systém podpory a rozvoje učitelů v průběhu kariéry

Opatření D.1 Reforma pregraduální přípravy učitelů a učitelek

Kvalita pregraduální přípravy a obecněji kvalita fakult připravujících učitele má velký význam nejen pro kvalitu učitelů samotných, ale má i vedlejší pozitivní efekty. Podpora odborné veřejnosti, která se právě na fakultách připravujících učitele koncentruje, se promítá do přípravy učebních materiálů, odborné kurikulární práce, soustavného zdokonalování procesu vzdělávání na základě výsledků dosažených ve vědě, výzkumu a vývoji a co nejširšího uplatňování účinných moderních pedagogických přístupů a metod.

Reforma přípravy učitelů a učitelek v ČR na léta 2021 až 2024 stanovila za cíl proměnit přípravu učitelů a učitelek tak, abychom každý rok připravovali dostatek nových učitelů připravených pomáhat všem svým žákům naplno se rozvíjet, a vytyčila šest okruhů:

- zavedení kompetenčního profilu absolventa a vyhodnocování absolventů podle něj,
- proměna pedagogické praxe a její provázání se školní praxí,
- podpora inovací a nových cest přípravy učitelů,
- internacionalizace a otevřenost inspiraci ze zahraničí,
- podpora zvyšování atraktivity učitelského studia pro kvalitní uchazeče,
- rozvoj oborových didaktik.

V návaznosti na realizaci reformy v letech 2021 až 2024 zpracuje MŠMT inovovanou koncepci pregraduální přípravy pedagogických pracovníků na léta 2025 až 2028, která se následně promítne do opatření na úrovni vysokých škol. Opatření navazuje na třetí strategickou linii Strategie 2030+ Podpora pedagogických pracovníků a opatření 3.1 Systém komplexní profesní přípravy a podpory.

Klíčová aktivita D.1.1 Příprava opatření reformy pregraduální přípravy učitelů na další implementační období

Po vyhodnocení stávajícího období reformy pregraduální přípravy učitelů připraví MŠMT opatření na další období. Přípravě budou předcházet rešerše a hodnocení vlastní činnosti fakult, návazná šetření a vlastní analýzy. Příprava reformy pregraduální přípravy učitelů na období 2025 až 2028 proběhne participativně za účasti zástupců nejdůležitějších stakeholderů.

MŠMT zajišťuje institucionální podporu veřejných vysokých škol v konkrétních oblastech vzdělávací a tvůrčí činnosti prostřednictvím finančního nástroje – ukazatele P. Jedná se o nástroj pro řešení společenských priorit, které vysoké školy nejsou schopny v rámci své samosprávné působnosti řešit. MŠMT navrhne nastavení prvků motivačního financování přípravy pedagogických pracovníků a upraví ukazatel P tak, aby motivoval fakulty připravující učitele k propojování studia s praxí, ke zvyšování kvality praxí a zvyšování kvality studia. Připravený návrh změny podmínek pro čerpání ukazatele P bude diskutován se zástupci fakult připravujících učitele.

Období realizace	Od: Q4/2023	Do: Q3/2024
Kritéria	■ Zveřejněná Reforma pregraduální přípravy učitelů a učitelek na období 2025 až 2028	

Opatření D.2 Posílení role ředitele jako leadera pedagogického procesu

Jedním z cílů Strategie 2030+ je posílení role ředitele jako pedagogického leadera. Ředitelé škol jsou důležitým článkem řízení školského systému, na jejich pedagogických, odborných a řídicích schopnostech závisí úspěšný a efektivní chod školy a vzdělávacího procesu ve škole jako základního článku vzdělávání žáků. K zajištění tohoto cíle je nutné poskytovat ředitelům podporu po celou dobu jejich profesní kariéry. Klíčové je také zvýšení prestiže postavení ředitele, zajištění kvalitního a efektivního výběru ředitelů.

V prvním implementačním období Strategie 2030+ bylo inovováno vstupní vzdělávání ředitelů (kvalifikační program Lídr školy), záměrem je navázat a rozšířit systém podpory na navazující období kariéry ředitele, ale také identifikace a podpora talentovaných pedagogů, kteří budou následně vstupovat do role ředitelů škol.

Klíčová aktivita D.2.1 Vytvoření uceleného systému podpory ředitelů

Přístup vedení školy v oblasti řízení pedagogických procesů je dle kritérií kvalitní školy ČŠI[78] klíčový pro kvalitu vzdělání poskytovaného školou. Nutným předpokladem kvalitního pedagogického vedení školy je vlastní profesní a osobnostní rozvoj členů vedení školy. V druhém implementačním období Strategie 2030+ bude dokončen kompetenční profil ředitele školy, z kterého bude vycházet koncepce funkčního studia pro ředitele škol.

Cílem kompetenčního profilu jako nástroje pro (auto)evaluaci, vzdělávání a sebevzdělávání ředitelů je stanovit znalosti, dovednosti a osobnostní předpoklady ředitele pro dosažení předpokládané profesionality dle oblastí vymezených v Kritériích hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání ČŠI tak, aby byl ředitel kvalitní školy vůdčí osobností pedagogického procesu a dobrým manažerem. Kompetenční profil zároveň poskytne explicitní oporu i uchazečům o funkci ředitele školy. Současný způsob výběru ředitelů škol je pro zřizovatele škol administrativně náročný, zároveň u menších zřizovatelů neumožňuje proces profesionalizovat.

Z uvedených důvodů MŠMT analyzuje a vyhodnotí slabá místa současného systému výběru ředitelů škol a navrhne možné úpravy výběru nejvhodnějších kandidátů a následně samotného konkursního řízení tak, aby došlo nejen ke snížení administrativy, ale aby se zvýšila odbornost procesu hodnocení kandidátů na funkce ředitele.

Období realizace	Od: Q4/2023	Do: Q3/2027
Kritéria	■ Zveřejněný kompetenční profil ředitele školy (upravený Standard studia pro ředitele škol a školských zařízení) ■ Návrh modelu nového výběru ředitelů škol	

78 Kvalitní škola – metodický portál ČŠI: **https://kriteria.csicr.cz/Index/Mod/60**.

Klíčová aktivita D.2.2 Vzdělávání ředitelů škol

Současně s přípravou kompetenčního profilu ředitele školy bude probíhat reforma systému vzdělávání a podpory vedení škol. Reforma zdůrazní nabídku uceleného přípravného vzdělávání ještě před nastoupením do pozice ředitele i po celou dobu jeho kariérní dráhy, modulární nabídku prohlubujícího vzdělávání včetně stáží na jiných školách, nastavení systému začínajících a uvádějících ředitelů, možnosti supervizí, koučinku apod.

V rámci NPI ČR vytvoříme systém vzájemně provázaných aktivit vedoucích k podpoře vedení škol po celou dobu jejich kariérní dráhy, konkrétně:

- podpora nadaných a talentů, program pro zájemce o školský management,
- rozšířené kvalifikační studium (modulární),
- průběžné vzdělávání se zapojováním nejlepších ředitelů do podpory ostatních ředitelů.

Období realizace	Od: Q4/2023	Do: Q3/2027
Kritéria	■ Inovované studium pro členy vedení škol pro minimálně 300 účastníků	

Opatření D.3 Systém podpory a rozvoje učitelů v průběhu kariéry

Rozvíjení profesní kompetence učitelů přispívá k vyšší kvalitě výuky a ke kvalitnějšímu učení a lepším výsledkům žáků. Profesní kompetenci učitel prokazuje zejména při plánování a přípravě výuky, realizaci kurikula ve výuce, hodnocení žáků i během reflexe a evaluace výuky.

Na podpoře profesního rozvoje učitelů v oblasti profesních znalostí a schopnosti (sebe)reflexe a v oblasti práce s žáky se v předcházejícím období podílely především metodické kabinety realizované v rámci projektu Systém podpory profesního rozvoje učitelů a ředitelů (SYPO) z OP VVV. [79]

Cílem opatření je pokračovat v systémové podpoře učitelů, definovat standardy kvality práce učitele, ke kterému má příprava a průběžné vzdělávání učitelů směřovat, a podpořit pedagogickou práci škol.

Opatření naplňuje třetí strategickou linii Strategie 2030+ Podpora pedagogických pracovníků.

Klíčová aktivita D.3.1 Kompetenční profil učitele

Neexistence standardů kvality práce učitele je vnímána jako nedostatek bránící směřování k vyšší kvalitě pedagogické práce. Kvalita pedagogické práce učitele a rozvoj kompetencí po celý profesní život bude definována v kompetenčním profilu učitele. Kompetenční profil poslouží jednak vzdělavatelům učitelů, jednak samotným školám a učitelům. Definice kompetenčního profilu učitele a jeho promítnutí do pregraduální přípravy učitelů pozitivně ovlivní i realizaci kompetenčně orientovaného kurikula na všech stupních škol.

Nástrojem k posunu přemýšlení pedagogické veřejnosti o kvalitě práce učitele bude veřejná debata. Práce na kompetenčním profilu učitele naváže na standard absolventa studijního programu učitelství, a to v široké participaci s odbornou veřejností.

Z kompetenčního profilu bude vycházet systém kvalifikačního vzdělávání pro učitele a bude jedním z nástrojů aktivizace zájmu o učitelskou profesi a přípravu na proměňující se práci učitele, který umí uplatňovat moderní formy výuky a zároveň reflektuje potřeby dětí, žáků a studentů.

79 Modely systému profesní podpory pro jednotlivé kabinety **https://www.projektsypo.cz/1093-modely-systemu-podpory-pro-jednotlive-kabinety.html%20**.

Součástí kompetenčního profilu bude i nástroj k jeho vyhodnocování.

Období realizace	Od: Q4/2023	Do: Q4/2027
Kritéria	■ Zveřejněný kompetenční profil učitele	

Klíčová aktivita D.3.2 Systém podpory začínajících a uvádějících učitelů

Novelou zákona č. 563/2005 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, bylo zakotveno adaptační období učitele s účinností od 1. 1. 2024 včetně ustavení pozice uvádějícího učitele. Samotná legislativní úprava však nepostačuje a vyžaduje další metodické vedení, případně související systémová opatření.

V následujícím období vytvoříme kurzy pro začínající a uvádějící učitele a podpoříme síťování začínajících a uvádějících učitelů. Kurzy bude nabízet také NPI ČR s tím, že v rámci podpory uvádějících učitelů „odpilotuje" síťování učitelů různých škol, výměnu dobré praxe a společné sdílení a reflexe. Vzdělávání a síťování uvádějících učitelů bude realizováno prostřednictvím krajských pracovišť NPI ČR pro alespoň 450 uvádějících učitelů z celé České republiky (do roku 2027 bude zapojeno cca 1400 uvádějících učitelů). Metodická podpora začínajících a uvádějících učitelů naváže na podporu realizovanou v předcházejícím období v projektu Systém podpory profesního rozvoje učitelů a ředitelů (SYPO).

Období realizace	Od: Q4/2023	Do: Q4/2027
Kritéria	■ Pravidelně aktualizovaná metodika MŠMT ■ Vytvoření kurzu NPI ČR pro uvádějící učitele ■ Odpilotované síťování uvádějících učitelů	

Klíčová aktivita D.3.3 Revize podpůrných pedagogických činností

Současný systém podpůrných pedagogických pozic zahrnuje činnosti vykonávané pedagogickými pracovníky k jejich standardní činnosti – specializované pozice, výchovný poradce a neučitelské pedagogické pozice, které nejsou systémově uchopeny. Často jsou pozice definovány pouze prostřednictvím kvalifikačních předpokladů k jejich výkonu, nikoli standardem pro výkon a definicí vykonávaných činností. Není ani systémově podchycena podpora podpůrných pozic (odměňování, odpočet PPČ).

Cílem je vytvořit standard podpůrných pedagogických pozic, tj. definovat konkrétní činnosti a standardy pro jednotlivé pozice a návrh podpory pozic (financování, banka odpočtů) a vytvořit rámec pracovních činností jednotlivých pozic, např. třídního učitele, učitele-metodika, včetně legislativní úpravy. Ve vazbě na přípravu standardu podpůrných pedagogických pozic bude dokončeno ověření funkčnosti pozice sociálního pedagoga.

Období realizace	Od: Q4/2023	Do: Q3/2025
Kritéria	■ Standardy podpůrných pedagogických pozic ■ Legislativní návrh podpory podpůrných pozic	

Klíčová aktivita D.3.4 Revize požadavků na odbornou kvalifikaci pedagogických pracovníků

Zákon č. 563/2005 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, je účinný od 1. 1. 2005. V současné době se ukazuje, že již v mnoha ohledech není aktuální, a to zejména z důvodu chybějícího požadavku aprobovanosti, který se jeví i na základě šetření ČŠI[80] jako klíčový pro kvalitu výuky, nebo z důvodu nedostatečné úpravy dalšího profesního rozvoje pedagogických pracovníků (pouze ve smyslu dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků).

MŠMT zajistí analýzu a rešerše úpravy postavení a podmínek k výkonu činnosti pedagogických pracovníků v zahraničních vzdělávacích systémech. Dále provede veřejnou debatu o klíčových otázkách, kterými jsou zakotvení požadavků na pedagogické pracovníky, zakotvení prvků aprobovanosti, zavedení prvků kariérního řádu. Také budou definovány vykonávané pozice: uvádějící učitel, provázející učitel, učitel-metodik, případně další.

Období realizace	Od: Q4/2023	Do: Q4/2025
Kritéria	■ Věcný záměr zákona o pedagogických pracovnících	

Klíčová aktivita D.3.5 Systematická podpora dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků

Pro rozvoj systematické podpory dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků vytvoří NPI ČR webové rozhraní s nabídkou produktů a služeb v oblasti DVPP v oblasti prioritních témat MŠMT. Systém umožní přistupovat pedagogickým pracovníkům, školám a školským zařízením k nabízeným službám prostřednictvím personifikovaného rozhraní. Pedagogickým pracovníkům tak bude cíleně poskytována nabídka DVPP tematicky strukturovaná (propojitelná) včetně online vzdělávání. Současně bude web sloužit jako portfolio a průvodce profesního rozvoje pedagogického pracovníka.

Webové rozhraní bude pilotně ověřováno a následně proběhne onboarding klientů. V souvislosti se zajištěním kvality nabízených vzdělávacích programů bude zahájena příprava tvorby nástrojů pro hodnocení jejich kvality.

Krajská pracoviště NPI ČR zajistí konzultace, poradenství, síťování a podporu platforem vzájemného sdílení dobré praxe.

Priority DVPP pro období 2023–2027:

1. práce s kurikulem a inovace – digitální vzdělávání, občanské vzdělávání, kariérní vzdělávání, principy udržitelného rozvoje, badatelsky orientovaná výuka, projektová výuka, kreativní učení, výuka v přírodním prostředí, edukační programy paměťových a kulturních institucí,
2. individualizace práce s dětmi, žáky a studenty, práce s heterogenní skupinou včetně formativního hodnocení,
3. práce s dětmi/žáky s odlišným mateřským jazykem,
4. pedagogická diagnostika včetně různých forem hodnocení,
5. diagnostika a podpora nadání/talentu,
6. podpora well-beingu a duševního zdraví dětí a mladých lidí se zaměřením na systematickou podporu sociálních a emočních dovedností dětí, žáků a studentů, uplatňování respektujícího přístupu ve vzdělávání, respektující komunikace s dětmi, žáky, studenty a jejich zákonnými zástupci.

80 Kvalita a efektivita vzdělávání a vzdělávací soustavy ve školním roce 2021/2022 – výroční zpráva ČŠI **https://www.csicr.cz/cz/Aktuality/Kvalita-a-efektivita-vzdelavani-a-vzdelavaci-s-(5)**.

7. well-being učitelů – zvládání zátěže, konfliktů, stresu, self management, time management, podpora rozvoje systému supervizí,
8. podpora bezpečného prostředí ve školách, rozvoj participace,
9. průřezová témata ve výuce – genderová rovnost, lidská práva, udržitelnost.

Období realizace	**Od: Q1/2024**	**Do: Q4/2026**
Kritéria	▪ Pilotně ověřené webové rozhraní s aktualizovanou nabídkou DVPP	

Přehled opatření

Opatření	Klíčová aktivita	Kritéria	Termín zahájení	Termín ukončení	Zdroj financování	Spolugesce
D.1 Reforma pregraduální přípravy učitelů a učitelek	D.1.1 Příprava opatření reformy pregraduální přípravy učitelů na další implementační období	Zveřejněná Reforma pregraduální přípravy učitelů a učitelek na období 2025 až 2028	Q4/2023	Q3/2024	Státní rozpočet	NPI ČR, Grantová agentura
D.2 Posílení role ředitele jako leadera pedagogického procesu	D.2.1 Vytvoření uceleného systému podpory ředitelů	Zveřejněný kompetenční profil ředitele školy (upravený Standard studia pro ředitele škol a školských zařízení) Návrh modelu nového výběru ředitelů škol	Q4/2023	Q3/2027	Státní rozpočet	NPI ČR, ČŠI, zástupci zřizovatelů
	D.2.2 Vzdělávání ředitelů škol	Inovované studium pro členy vedení škol pro minimálně 300 účastníků	Q4/2023	Q3/2027	Státní rozpočet	NPI ČR, ČŠI
D.3 Systém podpory a rozvoje učitelů v průběhu kariéry	D.3.1 Kompetenční profil učitele	Zveřejněný kompetenční profil učitele	Q4/2023	Q3/2027	Státní rozpočet	NPI ČR, ČŠI
	D.3.2 Systém podpory začínajících a uvádějících učitelů	Pravidelně aktualizovaná metodika MŠMT Vytvoření kurzu NPI ČR pro uvádějící učitele Odpilotované síťování uvádějících učitelů	Q4/2023	Q4/2027	Státní rozpočet	NPI ČR, ČŠI
	D.3.3 Revize podpůrných pedagogických činností	Standardy podpůrných pedagogických pozic Legislativní návrh podpory podpůrných pozic	Q4/2023	Q3/2025	Státní rozpočet	NPI ČR, ČŠI
	D.3.4 Revize požadavků na odbornou kvalifikaci pedagogických pracovníků	Věcný záměr zákona o pedagogických pracovnících	Q4/2023	Q4/2025	Státní rozpočet	NPI ČR, ČŠI
	D.3.5 Systematická podpora dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků	Pilotně ověřené webové rozhraní s aktualizovanou nabídkou DVPP	Q1/2024	Q4/2026	Státní rozpočet	NPI ČR, ČŠI

E. Rovný přístup a efektivní podpora pro všechny žáky bez rozdílu

V rámci vzdělávací politiky je téma dlouhodobě aktuální a i přesto, že byla v průběhu let odstraněna řada formálních i neformálních bariér, jsou nerovnosti ve vzdělání přetrvávajícím rysem vzdělávací soustavy. Proto je třeba posílit schopnost vzdělávacího systému vyrovnávat sociální status rodiny a motivovat žáky k dosažení vyšších stupňů vzdělání a pomoci jim dosáhnout vyšší úrovně základních typů gramotností, stejně jako schopnost zabraňovat strukturálním a institucionálním nerovnostem a vyrovnávat nerovné příležitosti žáků.

Popis cíle

Cílem je minimalizace nerovností ve vzdělávání způsobených socioekonomickým statusem rodiny žáků v souladu se Strategií 2030+ a strategickým cílem „Snížit nerovnosti v přístupu ke kvalitnímu vzdělávání a umožnit maximální rozvoj potenciálu dětí, žáků a studentů“. Navazuje na první implementační období Strategie 2030+, na kartu opatření „Zvýšení kvality vzdělávání ve strukturálně postižených krajích“. Cíl zahrnuje také řešení nadreprezentace vzdělávání romských žáků mimo hlavní vzdělávací proud a diskriminace na základě etnicity; konkrétní řešení pak spočívají v naplňování příslušných opatření Strategie rovnosti, začlenění a participace Romů (Strategie romské integrace) 2021–2030.

Zdůvodnění potřebnosti

Závislost výsledků vzdělávání na socioekonomickém statusu žáků (dále „SES“) je stále významným problémem českého školství. Tito žáci jsou ohroženi horšími výsledky ve vzdělávání, předčasnými odchody ze vzdělávání, a tím i celoživotním sociálním vyloučením. Krize způsobená pandemií covid-19 ohrožení neúspěchem ještě prohloubila.

Na školy vzdělávající vyšší podíly žáků s nízkým SES jsou kladeny vyšší nároky z důvodu potřeby vyrovnávat znevýhodnění dětí. Tyto školy tedy potřebují spolehlivou a dlouhodobě udržitelnou finanční i metodickou podporu tak, aby efektivně dokázaly žákům kompenzovat podprůměrně podnětné domácí prostředí. Je vhodné, aby školy a školská zařízení dětem z nepodnětného prostředí poskytovaly jednak intenzivnější podporu samotného vzdělávání, jednak podporu nad rámec výuky (v případě potřeby poskytovat obědy a případně snídaně zdarma, nabízet zájmové vzdělávání, volnočasové aktivity, akademické kluby atp.). Na národních úrovních v evropských zemích se praktikují převážně tři způsoby podpory škol s vyšším podílem dětí s nízkým SES: snaha vyrovnat nevyváženost socioekonomického původu ve školách, poskytování cílené podpory znevýhodněným školám a pobídky pro učitele, aby pracovali v těchto školách.

Předškolní příprava dětí z rodin s nízkým SES a spolupráce s rodinou je zásadní pro úspěšné zvládnutí dalších stupňů vzdělávání a prevenci předčasných odchodů. „Dva roky v předškolním vzdělávání zvyšují v průměru u respondentů (z lokalit ohrožených sociálním vyloučením) odhadovanou pravděpodobnost zařazení do běžné ZŠ zhruba o 10 procentních bodů (z 84 na 94 %). Pouhý jeden rok předškolního vzdělávání nemá statistickou významnost – což je v souladu se zahraničními analýzami.“[81] Zásadní je nejen délka účasti na předškolním vzdělávání, ale samozřejmě i samotná kvalita vzdělávání.

Z Analýzy příčin vyššího podílu romských žáků vzdělávajících se dle RVP ZV UV ve třídách zřízených podle § 16 odst. 9, školského zákona, jejíž vypracování si MŠMT zadalo, vyplývá, že přetrvává stav, kde je neadekvátní podíl romských žáků vzděláván mimo hlavní vzdělávací proud.

81 Prokop 2021, analýza dat z Roma Survey 2011.

Vyhodnocení Dlouhodobého záměru ČR 2019–2023 a prvního implementačního období Strategie 2030+

V období 2019–2023 mohly školy čerpat finanční prostředky na sociální pedagogy prostřednictvím projektů šablon v OP VVV a návazně v OP JAK. MŠMT v rámci meziresortní spolupráce s MPSV navrhovalo diskutovat možnosti formy sociální práce ve školách a podpory žáků i rodin vyžadujících tento druh činností, tj. vymezit výkon sociální práce ve školách s podporou sociální práce na obcích směřující k podpoře vzdělávání a rodinného zázemí žáků s možností ukotvit systém vytvoření pozice sociálního pracovníka na obcích (mimo OSPOD), jenž by poskytoval metodickou a odbornou podporu „školním pracovníkům" a poskytoval rodinám odbornou sociální práci v případě nutnosti. Model sociální práce ve školách byl pilotně ověřován ve 400 školách, v nichž se vzdělává vyšší podíl socioekonomicky znevýhodněných žáků (financováno v rámci Národního plánu obnovy, 3.2.2 Podpora škol).

V rámci výzvy OP VVV Inovace v pedagogice byly realizovány dva projekty: „Rozdíly ve výsledcích a postojích žáků v rámci škol a jejich souvislost s podmínkami učení a vyučování" a „Vztah mezi docházkou do MŠ a výsledky, postoji a chováním žáků na 1. stupni ZŠ").

Od roku 2020 je metodické řízení školských poradenských zařízení v kompetenci MŠMT. V roce 2020 byla také schválena Jednotná pravidla pro poskytování poradenských služeb ve školských poradenských zařízeních jako metodický dokument využívaný zřizovateli a samotnými školskými poradenskými zařízeními. NPI ČR nabízí v rámci kurzů DVPP kurzy i pro odborníky ze školských poradenských zařízení.

Od roku 2021 je účinná novela vyhlášky č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů, jejímž cílem bylo jednoznačně stanovit, které služby mohou školská poradenská zařízení neveřejných zřizovatelů poskytovat za úplatu, a sjednotit tak postupy školských poradenských zařízení v ČR.

Soubor opatření a klíčových aktivit

E.1	Systém financování a podpory pro nejpotřebnější školy a žáky
E.2	Maximalizace účasti sociálně znevýhodněných dětí na předškolním vzdělávání
E.3	Implementace institucionalizace specializovaných pozic

Opatření E.1 Systém financování a podpory pro nejpotřebnější školy a žáky

Školy vzdělávající vyšší podíly žáků se sociálním znevýhodněním potřebují spolehlivou a dlouhodobě udržitelnou finanční i metodickou podporu tak, aby efektivně dokázaly žákům kompenzovat podprůměrně podnětné domácí prostředí a další příčiny jejich znevýhodnění ve vzdělávání.

Zlepšení vzdělávacích výsledků sociálně znevýhodněných dětí je obtížně dosažitelné, pokud školství nebude znevýhodněným dětem poskytovat zvýšenou podporu nezbytnou pro úspěch ve vzdělávacím procesu. Z dostupných dat je patrné, že je vhodné, aby podpora realizovaná ze strany vzdělávacího systému kromě opatření zaměřených na oblast výuky zahrnovala i další opatření s přímým pozitivním vlivem na vzdělávací výsledky, jako jsou obědy či snídaně zdarma (viz např. evaluace rozsáhlého programu snídaňových klubů pro znevýhodněné děti z Austrálie)[82], bezplatné volnočasové aktivity, akademické kluby, doučování, podpora školní docházky atp. K tomu musí mít vzdělávací systém vytvořené dostatečné finanční, personální a prostorové podmínky.

82 https://zapojmevsechny.cz/storage/app/media/Snidanove%20kluby/metodickou-kucharku-pro-skoly.pdf, https://zapojmevsechny.cz/clanek/detail/snidanove-kluby-pro-lepsi-zacatek-skolniho-dne.

Opatření naplňuje Strategii 2030+, navazuje na implementační kartu „Zvýšení kvality vzdělávání ve strukturálně postižených krajích“, opatření č. 1: „Komplexní podpora pro školy v obcích s vyšším podílem dětí a žáků ohrožených sociálním vyloučením v Karlovarském a Ústeckém kraji“.

Klíčová aktivita E.1.1 Návrh ukotvení indexového financování škol

V rámci klíčové aktivity MŠMT připraví návrh ukotvení indexového financování škol zohledňující podíl žáků ze socioekonomicky znevýhodněného prostředí, žáků z nízkopříjmových rodin, z rodin z odlišného kulturního prostředí nebo rodin s nízkým dosaženým vzděláním, tedy z prostředí, kde mohou postrádat podporu a podmínky, které jsou očekávány pro průchod celým vzdělávacím systémem.

Plánovaná opatření a předpoklad:

- nutná definice a metodický podklad a spolupráce školských poradenských zařízení k identifikaci těchto žáků a jejich spolehlivé vykazování,
- předpokladem je související datová informovanost – dostupnost indikátorů na úrovni školy, existence systému eEDU, propojení dat na úrovni MŠMT a MPSV.

Při přípravě systému financování uvedených škol MŠMT posoudí jeho udržitelnost, jak často a zda se bude indexované financování škol měnit, zda bude např. možné dlouhodobě plánovat kapacity podpůrných pozic a prostředků na ně.

Klíčovou aktivitu MŠMT realizuje v rámci Národního plánu obnovy – Podpora znevýhodněných škol.

Období realizace	**Od: Q4/2023**	**Do: Q1/2026**
Kritéria	■ Existující definice a metodický podklad spolupráce školských poradenských zařízení k identifikaci sociálně znevýhodněných žáků a jejich spolehlivé vykazování ■ Existence systému eEDU, propojení dat na úrovni MŠMT a MPSV ■ Návrh ukotvení indexového financování škol	

Klíčová aktivita E.1.2 Metodická podpora pro školy s vyšším podílem znevýhodněných žáků

V rámci klíčové aktivity MŠMT průběžně metodicky podpoří a povede nejpostiženější školy, tedy školy s vysokým podílem znevýhodněných žáků. Tato podpora umožní efektivní a datově podložené využívání finančních prostředků získaných prostřednictvím indexového financování např. na podporu práce sociálního pedagoga a dalších specialistů, na podporu volnočasových aktivit ve škole, na podporu spolupráce s rodiči a zapojování rodičů do života školy.

Klíčovou aktivitu MŠMT realizuje v rámci Národního plánu obnovy – Podpora znevýhodněných škol. Po skončení NPO bude MŠMT usilovat o udržení personálních kapacit.

Období realizace	**Od: Q1/2026**	**Do: Q3/2027**
Kritéria	■ Fungující program na podporu škol s vysokým podílem znevýhodněných dětí nebo žáků	

Klíčová aktivita E.1.3 Systém individualizované podpory dětí/žáků se sociálním znevýhodněním k pokrytí základních materiálních potřeb ve vzdělávání

Paralelně se systémovou podporou škol (klíčová aktivita E.1.1) je nutné vyjednat a nastavit systém individuální podpory socioekonomicky znevýhodněných dětí a žáků k úhradě základních materiálních potřeb k možnosti fungování ve vzdělávacím systému, např. úhrada snídaně, oběda, svačiny, pomůcky, volnočasových aktivit apod.

V případě zajištění základních potřeb pro úspěch dítěte a žáka ve vzdělávacím procesu není vhodným finančním mechanismem indexové financování škol z následujících důvodů:

a. Potřebné děti a potřební žáci (v oblasti základních potřeb, např. děti v rodinách v exekuci) se vzdělávají i na školách, které nedosáhnou na zvýšené finanční prostředky skrze indexové financování. Celkem se jedná o nezanedbatelné množství dětí a žáků, pro které je důvodné zajistit podporu formou navýšeného financování (na dítě či žáka, nikoli na školu).
b. Individualizovaná finanční podpora vytváří podmínky pro inkluzi, na rozdíl od podpory na školu, s níž je spojeno riziko kumulace potřebných dětí a žáků.
c. U individualizovaného financování přímo na dítě či žáka je možné dosahovat jasné zacílenosti a účelnosti (na rozdíl od financování na školu).
d. Zvýšené financování na školu, která následně prostředky přerozděluje, vytváří značnou administrativní zátěž pro školu, na rozdíl od financování přímo na dítě či žáka, které pokud je dobře nastaveno, může znamenat pro školu pouze minimální administrativní zátěž.

Součástí individualizované podpory dětí a žáků bude primárně odpuštění plateb zákonných zástupců za:

1. obědy, respektive veškeré stravování v případě mateřských škol,
2. školní družinu či školní klub, případně neformální vzdělávání (např. v rámci středisek volného času).

K návrhu systému podpory znevýhodněných žáků ustanovíme meziresortní pracovní skupinu, jejímiž hlavními členy budou zástupci MŠMT, MPSV a zřizovatelé škol. Současně příslušný gestor určený meziresortní pracovní skupinou navrhne legislativní změny.

Období realizace	Od: Q4/2023	Do: Q4/2024
Kritéria	■ Příprava návrhu řešení v rámci meziresortní pracovní skupiny ■ Implementace návrhu systému financování materiálních potřeb při vzdělávání pro socioekonomicky znevýhodněné děti/žáky	

Klíčová aktivita E.1.4 Zefektivnění systému školských poradenských zařízení zavedením sjednocených postupů při poskytování poradenských služeb

V rámci klíčové aktivity:

a. zefektivníme systém tak, že:

- zabezpečíme zefektivnění systému školských poradenských zařízení (ŠPZ) zavedením sjednocených postupů při poskytování poradenských služeb (až po přímé řízení), a to prostřednictvím pokračování zkvalitňování systému řízení ŠPZ,
- snížíme administrativní zátěž ŠPZ,
- dokončíme sjednocení kvality poskytovaných služeb formou metodického řízení a profesního rozvoje pracovníků ŠPZ,
- stanovíme spádovost pedagogicko-psychologických poraden,

- zajistíme vývoj kvalitních psychodiagnostických metod využitelných pro široké spektrum práce s dětmi a žáky,
- pravidelně budeme analyzovat počty žáků vzdělávaných mimo hlavní vzdělávací proud a analýzu budeme zveřejňovat. Její závěry budeme projednávat s reprezentanty těch území, kde bude identifikován větší podíl žáků vzdělávaných mimo hlavní vzdělávací proud.

b. sjednotíme diagnostiku tak, že:

- definujeme SES dětí a žáků a zkvalitníme jeho diagnostiku, za tím účelem vytvoříme pracovní skupinu (MPSV, MZD, odborná veřejnost) a vytvoříme jednotný nástroj odpovídající mezinárodním standardům,
- metodicky povedeme ŠPZ a ŠPP ze strany MŠMT prostřednictvím NPI ČR v oblasti diagnostiky důsledným rozlišením sociálního znevýhodnění a LMP (kvalitní diagnostické nástroje respektující mezinárodní standardy, metodiky jejich využití, další vzdělávání pracovníků a DVPP na téma identifikace a podpory dětí se sociálním znevýhodněním) s cílem zamezit nadměrnému zařazování sociálně znevýhodněných a romských dětí a žáků do tříd zřízených podle § 16 odst. 9 pro žáky s LMP jako jednomu z projevů segregace ve vzdělávání v ČR,
- vyjasníme vztah mezi ŠPZ a ŠPP v oblasti diagnostiky sociálního znevýhodnění,
- sjednotíme kvalifikaci a diagnostiku poruch chování ve spolupráci s odborníky resortu zdravotnictví (kliničtí psychologové, pedopsychiatři).

Aktivity jsou v souladu s doporučením uvedeným ve výroční zprávě ČŠI[83]:

- zmapovat současnou síť školských poradenských zařízení, jejich odborné zaměření a podpořit rovnoměrné rozložení a dostupnost pro klienty v jednotlivých krajích České republiky,
- standardizace činností ŠPZ se zajištěním jednotného přístupu ke klientům se stejným nebo podobným druhem speciálních vzdělávacích potřeb, vždy s přihlédnutím k individuálním potřebám klienta.

Období realizace	**Od: Q4/2023**	**Do: Q3/2027**
Kritéria	▪ Minimálně 4krát ročně se schází pracovní skupina k diagnostice sociálního znevýhodnění a LMP ▪ Vytvoření diagnostického nástroje pro diagnostiku sociálního znevýhodnění ▪ Implementace a průběžné vyhodnocení zavedení diagnostického nástroje pro diagnostiku sociálního znevýhodnění ▪ Nastavení jednotného postupu diagnostiky LMP ▪ Zpracování a implementace jednotných postupů ŠPZ (standard činnosti ŠPZ) v souladu s rovným přístupem ke vzdělávání dětí/žáků/studentů se speciálními vzdělávacími potřebami	

83 Kvalita a efektivita vzdělávání a vzdělávací soustavy ve školním roce 2021/2022 – výroční zpráva ČŠI.

Opatření E.2 Maximalizace účasti sociálně znevýhodněných dětí na předškolním vzdělávání

Předškolní příprava dětí ze socioekonomicky znevýhodněného prostředí a spolupráce s rodinou je zásadní pro úspěšné zvládnutí dalších stupňů vzdělávání a prevenci předčasných odchodů. V rámci opatření jsou plánovány následující klíčové aktivity:

- zhodnocení současného stavu a dle závěrů navržení úpravy systému úhrad za předškolní vzdělávání,
- vytvoření podmínek pro navázání spolupráce školy s rodinou.

Opatření naplňuje Strategii 2030+, navazuje na implementační kartu „Zvýšení kvality vzdělávání ve strukturálně postižených krajích“, na opatření č. 3 „Zvýšení účasti dětí na předškolním vzdělávání v Karlovarském a Ústeckém kraji“.

Klíčová aktivita E.2.1 Vytvoření podmínek pro navázání spolupráce školy s rodinou

Klíčová aktivita je úzce provázána s kapitolou A. Kvalitní a dostupné předškolní vzdělávání.

1. **Podpora financování mateřských škol dle sociálně ekonomické skladby dětí (obdobná podpoře základních škol z Národního plánu obnovy, viz klíčová aktivita E.1.1), se zaměří na:**
   - podporu podpůrných personálních pozic pro děti, pro práci s rodinou a identifikaci ohrožení dítěte ve spolupráci se sociálním segmentem aj.,
   - spolupráci mateřských škol s 1. stupněm ZŠ (případně přípravnými třídami) a usnadnění přechodu dětí do základního vzdělávání.
2. Meziresortní pracovní skupina (MŠMT a MPSV a zástupci zřizovatelů) ke zvýšení účasti v předškolním vzdělávání (viz kapitola A. Kvalitní a dostupné předškolní vzdělávání, klíčová aktivita „A.2.1 Monitoring příčin neúčasti na předškolním vzdělávání a návrh opatření“) připraví:
   - návrhy systémových opatření pro zvýšení účasti v předškolním vzdělávání.

Období realizace	**Od: Q4/2023**	**Do: Q1/2026**
Kritéria	■ Vytvoření návrhu systémového financování MŠ s vyšším podílem socioekonomicky znevýhodněných dětí po vzoru podpory ZŠ	

Opatření E.3 Implementace institucionalizace specializovaných pozic

Cílem implementace modelu institucionalizace je saturovat systém tak, aby služeb školního psychologa, školního speciálního pedagoga a sociálního pedagoga/sociálního pracovníka mohlo využívat co nejširší spektrum žáků a zároveň byla dlouhodobě zajištěna profesní stabilita těchto pozic.

Podpůrné pozice školní psycholog a školní speciální pedagog napomáhají vytvářet ve školách bezpečné prostředí, efektivně zvládat společné vzdělávání, poskytovat specifickou podporu žákům podle individuálních potřeb, přispívají ke zlepšování školního klimatu, významně se podílí na prevenci školního neúspěchu, na zlepšování vzdělávacích výsledků žáků a maximálním využití jejich vzdělávacího potenciálu. Ve školách s vyšším podílem žáků se sociálním znevýhodněním je žádoucí ve spolupráci s resortem MPSV podpořit zavedení pozice školního sociálního pracovníka, který ve spolupráci s obcemi, NNO a dalšími subjekty podporuje rodiny těchto žáků v procesu povinného vzdělávání, zejména v komunikaci se školami, a v sociální oblasti pak seznamuje rodiny s jejich právy i povinnostmi při poskytování sociální péče státu.

Zavedením navrženého modelu dojde k přímé podpoře žáků, jejich zákonných zástupců a pedagogických pracovníků školy vedoucí ke zlepšení výsledků vzdělávání každého jednotlivce, a to na základě možnosti okamžité diagnostiky a nastavení podpůrných opatření prvního stupně včetně jejich průběžného vyhodnocení ze strany odborníků. Základní školy budou tak podpořeny nejen při vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, ale také i při řešení jiných problémů, při nichž je vhodná přítomnost školního psychologa.

V souvislosti se zajištěním těchto služeb přímo na škole dojde rovněž k významnému snížení administrativní zátěže jak na straně škol, tak na straně školských poradenských zařízení.

MŠMT bude fungování systému monitorovat a vyhodnocovat realizaci modelu. Parametry pro hodnocení budou nastaveny interně jako podklad pro regulaci financování ze státního rozpočtu. Proběhne také finální zhodnocení týkající se vyhodnocení výše úvazku, hranice pro podporu samostatných základních škol a prostřednictvím PPP, spádovosti, zvýhodnění pro daný podíl žáků se speciálními vzdělávacími potřebami apod., na něž budou navazovat případné úpravy. Tato závěrečná evaluace proběhne k 30. 6. 2024 a bude sledovat reálné počty obsazených pozic a s nimi spojené finanční náklady, míru naplněnosti potřeb, saturaci požadavků systému a dopadů na vzdělávání.

Dále je třeba změna (legislativní i věcná) paradigmatu školního poradenského pracoviště tak, aby ředitelé škol měli dostatečné kompetence k organizaci jeho efektivního fungování ve prospěch žáků, jejich zákonných zástupců i pedagogů a dalších pomáhajících profesí ve škole.

Předkládaný systém institucionalizace podpůrných pedagogických pozic (školní psycholog a školní speciální pedagog) byl nastaven na základě Strategie 2030+. Opatření a klíčové aktivity reagují na strategický cíl č. 2 „Snížit nerovnosti v přístupu ke kvalitnímu vzdělávání a umožnit maximální rozvoj potenciálu dětí, žáků a studentů“, strategickou linii Podpora pedagogické práce škol a implementační kartu Podpora a řízení škol.

Klíčová aktivita E.3.1 Nastavení spádovosti pedagogicko-psychologických poraden ve vztahu k institucionalizaci podpůrných pozic

Zajištění odborných pedagogických pozic školní psycholog a školní speciální pedagog pro školy s nižším počtem žáků než 180 bude realizováno prostřednictvím sdílených pozic, jejichž zaměstnavatelem je kterákoliv pedagogicko-psychologická poradna (PPP) v daném kraji. Systémové nastavení (zajištění spádové PPP pro každou základní školu v nastaveném parametru) výše úvazku financovaného ze státního rozpočtu je nutné realizovat z úrovně MŠMT i jednotlivých krajů. MŠMT bude při legislativním vymezení spádovosti vycházet ze smluv, které školy a poradny uzavřely v rámci institucionalizace OP JAK (2022–2024). Spádovost poraden je omezena hranicí kraje. Školám, které neuzavřely smlouvu v rámci OP JAK, bude spádová PPP stanovena MŠMT ve spolupráci s krajskými úřady. Tato spádovost nebude mít žádný vliv na výběr poradny zákonným zástupcem žáka za účelem diagnostiky.

Období realizace	Od: Q4/2023	Do: Q4/2024
Kritéria	■ Každá základní škola zapsaná v rejstříku škol a školských zařízení (do 179 žáků) má v kraji sídla subjektu určenou spádovou PPP	

Klíčová aktivita E.3.2 Systémová podpora činnosti školních poradenských pracovišť

Klíčová aktivita se zaměří na redefinici činnosti pozice výchovného poradce a metodika prevence a standardních činností ostatních podpůrných pedagogických pozic (školní psycholog, školní speciální pedagog) v prováděcích předpisech, a to s ohledem na analýzu potřeb praxe. V návaznosti na legislativní změny zajistíme systémovou metodickou podporu z centrální úrovně prostřednictvím NPI ČR se zapojením PPP tak, aby systém byl v této oblasti jednotný a nevznikaly diametrální odlišnosti působení těchto pozic zaměstnaných školou a pracovníky PPP. PPP povede metodicky odborné pracovníky ŠPP všech škol v určeném spádovém obvodu.

Období realizace	Od: Q4/2023	Do: Q3/2027
Kritéria	■ Změna pravomoci ředitele školy ve věci určení snížení rozsahu přímé pedagogické činnosti u kterékoliv podpůrné pedagogické pozice v ŠPP na základě individuálních podmínek a potřeb školy	

Klíčová aktivita E.3.3 Zvyšování počtu obsazených pozic ŠP a ŠSP

MŠMT bude dále usilovat o zvyšování zájmu absolventů psychologie i speciální pedagogiky o práci ve školství. Ve spolupráci s vysokými školami bude řešit zvýšení počtu absolventů těchto oborů, rozšiřování možností získání kvalifikace školního speciálního pedagoga apod. Model institucionalizace je prvním krokem motivace absolventů k nástupu do resortu školství. Záměrem je zajistit profesní stabilitu pracovních pozic školního psychologa a školního speciálního pedagoga výhledově nezávislou na dotačních titulech, formování jejich pracovních schopností cestou zvyšování kvalifikace prostřednictvím dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků.

Do prostředí škol s vyšším podílem žáků ze sociálně znevýhodněného prostředí pak při komunikaci se zákonnými zástupci vstupuje školní sociální pracovník, který zajišťuje podporu rodin v sociální oblasti.

Z hlediska pracovníka jeho personální rozvoj přispívá k osobnímu rozvoji, seberealizaci, k jeho motivaci a spokojenosti s prací a v práci. Umožňuje tak vývoj pracovníkovy kariéry v souladu s jeho potřebami a osobními cíli, a tím vytváří atraktivitu daného zaměstnání. Veškeré tyto aspekty napomáhají k získávání kvalitních pracovních sil v oboru.

V rámci klíčové aktivity:

- MŠMT spolupracuje s pedagogickými fakultami (katedry speciální pedagogiky a psychologie) v oblasti pregraduální přípravy,
- ČŠI realizuje kvantitativní šetření,
- MŠMT ve spolupráci s NPI ČR:
  - připraví vzdělávací nabídku DVPP na potřeby praxe,
  - zajistí vzdělávání a nastavení systému intervizí,
  - MŠMT ve spolupráci s MPSV připraví návrh možných činností v oblasti školství pro sociální pracovníky na obcích.

Období realizace	**Od: Q4/2023**	**Do: Q3/2027**
Kritéria	▪ Počet škol, na kterých podpůrné pozice působí ▪ Podíl těchto škol v rámci jednotlivých krajů ▪ Počet pracovníků na těchto pozicích, z nich zapojeno do nabízených programů DVPP, z toho ještě supervizní výcvik ▪ Počet škol, kde je pravidelně intervize uskutečňována za účelem zvýšení kvality činnosti školního poradenského pracoviště	

Přehled opatření

Opatření	Klíčová aktivita	Kritéria	Termín zahájení	Termín ukončení	Zdroj financování	Spolugesce
E.1 Systém financování a podpory pro nejpotřebnější školy a žáky	E.1.1. Návrh ukotvení indexového financování škol	Existující definice a metodický podklad spolupráce školských poradenských zařízení k identifikaci sociálně znevýhodněných žáků a jejich spolehlivé vykazování Existence systému eEDU, propojení dat na úrovni MŠMT a MPSV Návrh ukotvení indexového financování škol	Q4/2023	Q1/2026	Státní rozpočet, kraje, obce	NPI ČR, ČŠI, MPSV, ČSU, ASZ
	E.1.2 Metodická podpora pro školy s vyšším podílem znevýhodněných žáků	Fungující program podpory škol s vysokým podílem znevýhodněných dětí nebo žáků	Q1/2026	Q3/2027	Státní rozpočet	NPI ČR, ASZ
	E.1.3 Systém individualizované podpory dětí/žáků se sociálním znevýhodněním k pokrytí základních materiálních potřeb ve vzdělávání	Příprava návrhu řešení v rámci meziresortní pracovní skupiny Implementace návrhu systému financování materiálních potřeb při vzdělávání pro socioekonomicky znevýhodněné děti/žáky	Q4/2023	Q4/2024	Státní rozpočet	MPSV, NPI ČR, MMR
	E.1.4 Zefektivnění systému školských poradenských zařízení zavedením sjednocených postupů při poskytování poradenských služeb	Minimálně 4krát ročně se schází pracovní skupina k diagnostice sociálního znevýhodnění Vytvoření diagnostického nástroje pro diagnostiku sociálního znevýhodnění Implementace a průběžné vyhodnocení zavedení diagnostického nástroje pro diagnostiku sociálního znevýhodnění Nastavení jednotných pravidel diagnostiky LMP Zpracování a implementace jednotných základních postupů ŠPZ (standard činnosti ŠPZ) v souladu s rovným přístupem ke vzdělávání dětí/žáků/studentů se speciálními vzdělávacími potřebami	Q4/2023	Q3/2027	Státní rozpočet	MZD, MPSV, NPI ČR, ASZ

E.2 Maximalizace účasti sociálně znevýhodněných dětí na předškolním vzdělávání	E.2.1 Vytvoření podmínek pro navázání spolupráce školy s rodinou	Vytvoření návrhu systémového financování MŠ s vyšším podílem socioekonomicky znevýhodněných dětí po vzoru podpory ZŠ	Q4/2023	Q1/2026	Státní rozpočet	MPSV, ASZ, NPI ČR
E.3 Implementace institucionalizace specializovaných pozic	E.3.1 Nastavení spádovosti pedagogicko-psychologických poraden ve vztahu k institucionalizaci podpůrných pozic	Každá základní škola zapsaná v rejstříku škol a školských zařízení (do 179 žáků) má v kraji sídla subjektu určenou spádovou PPP	Q4/2023	Q4/2024	Státní rozpočet	MV, ASZ
	E.3.2 Systémová podpora činnosti školních poradenských pracovišť	Změna pravomoci ředitele školy ve věci určení snížení rozsahu přímé pedagogické činnosti u kterékoliv podpůrné pedagogické pozice v ŠPP na základě individuálních podmínek a potřeb školy	Q4/2023	Q3/2027	Státní rozpočet	
	E.3.3 Zvyšování počtu obsazených pozic ŠP a ŠSP	Počet škol, na kterých podpůrné pozice působí Podíl těchto škol v rámci jednotlivých krajů Počet pracovníků na těchto pozicích, z nich zapojeno do nabízených programů DVPP, z toho ještě supervizní výcvik Počet škol, kde je pravidelně intervize uskutečňována za účelem zvýšení kvality činnosti školního poradenského pracoviště	Q4/2023	Q3/2027	Státní rozpočet	NPI ČR

F. Prevence rizikového chování a náhradní výchovná péče

Systém péče o ohrožené děti zahrnuje 3 hlavní skupiny dětí ohrožených tím, že jejich potřeby nejsou naplňovány v dostatečné míře, a to děti ohrožené zanedbáváním či špatným zacházením (týráním či zneužíváním); děti s náročným chováním a děti se zdravotním postižením. Cílem mezioborového tématu je podpora rozvoje dítěte v jeho přirozeném rodinném prostředí a vhodnými výchovnými, vzdělávacími a preventivními aktivitami ve školách, školských zařízeních pro zájmové vzdělávání, školských poradenských zařízeních a střediscích výchovné péče; případně prostřednictvím odborné specializované péče v náhradní výchovné péči ve školských pobytových zařízeních.

Popis cíle

Cílem je zefektivnění systému péče o ohrožené děti a jejich rodiny, který bude prioritně realizován prostřednictvím:

- opatření (ve školním a školském prostředí) směřujících k prevenci umístění dětí do ústavní výchovy,
- mezioborového přístupu,
- vstupní diagnostiky s cílem posouzení potřeb každého dítěte,
- minimalizace doby strávené dítětem v ústavní výchově,
- zvýšení kvality péče o děti v podobě nových přístupů a strategií práce s dětmi s poruchami chování (prostřednictvím specializovaných programů)
- a zajištění ochrany práv každého dítěte a naplňováním jeho potřeb.

Zdůvodnění potřebnosti

Současně nastavený systém péče o ohrožené děti a jejich rodiny vykazuje jistá negativa. Preventivní služby jsou nuceny řešit poskytování specializované intervence na úkor krátkodobé efektivní a cílené diagnostiky a prevence, zejména absentuje odborná diagnostika dětí s náročným chováním před umístěním do zařízení, pokrytí preventivně výchovné péče je podhodnocené a nesystémové.

Děti jsou umísťovány dle volných kapacit zařízení, nikoliv dle jejich potřeb. Není tak efektivně a dostatečně využit potenciál specializace služeb zařízení a některá zařízení jsou nucena pracovat s potřebami dětí, na které nejsou prostorově, odborně i kapacitně uzpůsobena. Děti jsou v systému neúměrně dlouhou dobu, což jim snižuje pravděpodobnost úspěšného návratu do běžného života.

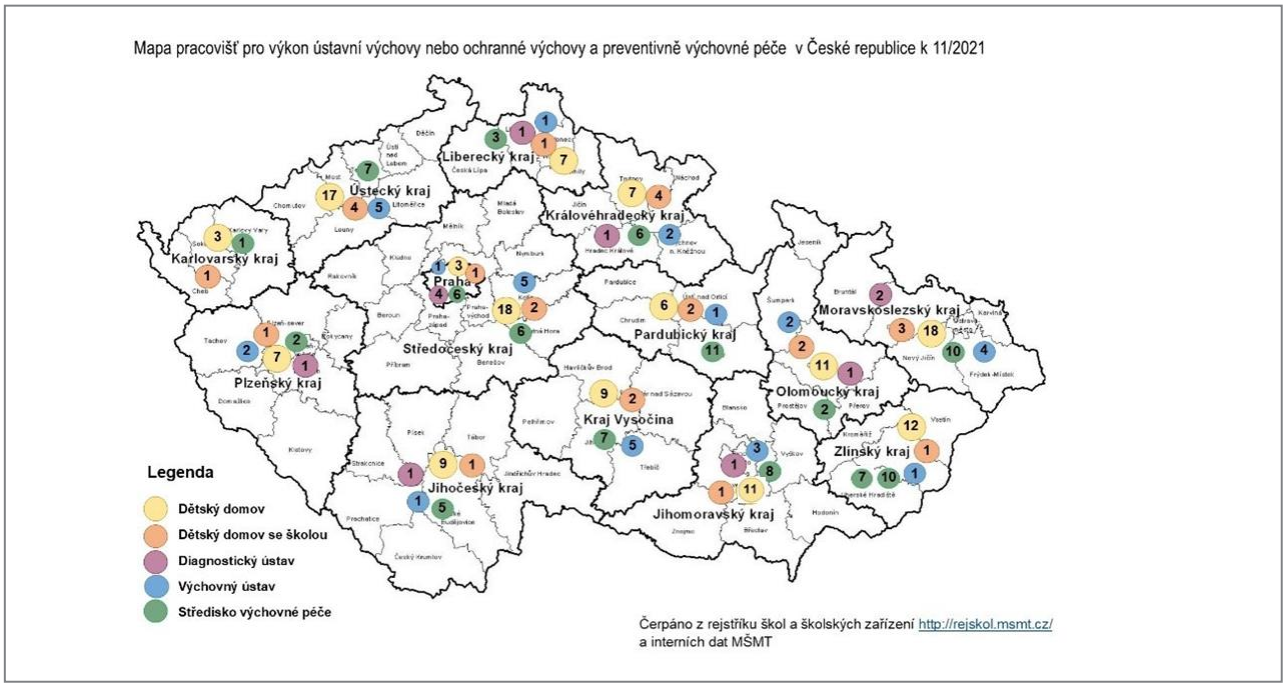
Pro děti opouštějící náhradní péči není dostatečná podpora (není kapacita na efektivní poskytování následné péče po odchodu ze zařízení) a není jednoznačné ustanovení ochranné výchovy v zákoně, zároveň absentuje třetí institut pro děti, které jsou stíhané pro trestný čin.

MŠMT je spoluodpovědné za plnění Národní strategie ochrany práv dětí na roky 2021 až 2029 (schválené vládou České republiky). Jeden z primárních cílů zní: „Děti mají zaručenou bezpečnou péči v rodinném prostředí.“ MŠMT je (mimo jiné) spoluodpovědné za realizaci následujících opatření:

- definice minimální sítě preventivních a poradenských služeb a dalších podpůrných aktivit pro ohrožené děti a rodiny, nastavení finančního mechanismu pro financování této sítě,
- vytvoření systému včasné podpory a pomoci dětem a rodinám v rizikových situacích,
- transformace všech současných pobytových zařízení pro děti.

V současnosti prochází ročně školským systémem péče o ohrožené děti cca 8 tis. dětí. Významně od roku 2007/2008 stoupá poptávka po preventivních službách, které nabízejí střediska výchovné péče (dále „SVP“) v různých formách.

Mapa počtu pracovišť dle typů poskytovaných služeb v ČR (stav k 11/2021)

V posledních letech je situace taková, že:

- ačkoliv většina krajů má zastoupení širšího spektra zařízení dle poskytování specializovaných služeb a programů, děti jsou do zařízení umísťovány nikoli dle svých potřeb, ale podle volných kapacit zařízení,
- zařízení, která mají plnit primárně preventivní péči, diagnostiku a poskytovat odborná doporučení pro následnou práci s potřebami dětí, pracují dlouhodobě se závažnými poruchami chování a specifickými potřebami dětí, a tím nejsou naplněny jejich odborné kapacity, cíl a účel, pro které jsou zřízena.

V průběhu I. pololetí roku 2022 byly definovány predikce potřeb dětí, a to s ohledem na demografický vývoj. Současně v souvislosti s reformou psychiatrické péče v ČR dochází ke snižování lůžkových kapacit v psychiatrické péči. V souvislosti s uvedenou reformou je patrný trend v nárůstu přijímaných dětí do zařízení po ukončení hospitalizace a dochází k významnému posunu potřeb změny přístupů k těmto dětem a specializovaným programům.

Vyhodnocení Dlouhodobého záměru ČR 2019–2023 a prvního implementačního období Strategie 2030+

V oblasti primární prevence MŠMT v minulém období pracovalo a nadále pracuje na:

- rozvoji spolupráce, a to jak na vertikální, tak i horizontální úrovni v rámci všech aktérů,
- kvalitním vzdělávání pedagogických pracovníků a dalších aktérů,
- aktualizaci právního rámce a vymezení kompetencí jednotlivých aktérů,
- rozšíření digitálního nástroje jako způsobu předávání informací o realizaci preventivních aktivit na školách.

V rámci online systému evidence preventivních aktivit (SEPA) bylo provedeno šetření na ZŠ ohledně využívání preventivních postupů a aktivit při distančním vzdělávání. Probíhala komunikace s krajskými koordinátory primární prevence na krajských úřadech.

MŠMT v oblasti prevence rizikového chování vychází z Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019–2027 včetně jejich akčních plánů (usnesení vlády České republiky ze dne 18. března 2019 č. 190).

V roce 2019 MŠMT schválilo plán koncepce rozvoje a transformace sítě zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy a pro preventivně výchovnou péči zřizovaných MŠMT s přihlédnutím k potřebám jednotlivých regionů. Současně byly nastaveny personální standardy pro jednotlivé typy zařízení, aby mohla být zajištěna srovnatelná a adekvátní péče pro děti podle jejich specifických individuálních potřeb a současně zajištěna bezpečnost dětí i zaměstnanců zařízení.

Všechna zařízení ústavní a ochranné výchovy mají k dispozici standardy kvality péče o děti ve školských zařízeních pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy a pro preventivně výchovnou péči.

Postupně byl naplňován harmonogram otevírání nových SVP v obcích a regionech, kde dosud služba není zavedena, a v souladu s podporou rozvoje sítě také ze strany obcí a krajů (kraje a obce dle svých možností participují na nájmu, prostorách, vybavení prostor, MŠMT poskytuje odborný personál).

Soubor opatření a klíčových aktivit

F.1	Prevence rizikového chování
F.2	Preventivně výchovná péče – střediska výchovné péče
F.3	Revize podoby ústavní a ochranné výchovy a preventivně výchovné péče

Opatření F.1 Prevence rizikového chování

Nastavení bezpečného prostředí na školách je nezbytné pro moderní vzdělávací systém. K jeho zabezpečení slouží mimo jiné funkční systém primární prevence rizikového chování, jehož funkčnost je možné zajistit prostřednictvím koordinačních, legislativních a finančních opatření.

Jeho garance je možná prostřednictvím:

- vedoucích pracovníků škol a školských zařízení, pedagogických pracovníků a dalších aktérů primární prevence, kteří se mohou této oblasti v dostatečném rozsahu věnovat, mají dostatečnou metodickou podporu a možnost se kvalitně vzdělávat v oblasti primární prevence,
- programů primární prevence, jejichž kvalita a bezpečnost je garantována prostřednictvím funkčního systému hodnocení kvality,
- funkčního systému výkaznictví preventivních aktivit, který umožní efektivní plánování realizovaných preventivních aktivit na konkrétní škole, jejich vyhodnocování na krajské a celostátní úrovni a
- dostatečného finančního zajištění systému primární prevence rizikového chování ve školách a školských zařízeních.

Často dnes chybí pedagogičtí pracovníci, kteří mají možnost optimálně se věnovat oblasti primární prevence na konkrétní škole. V současném systému není nastaveno hodnocení kvality nabízených preventivních aktivit, které jsou školám nabízeny. Školy nemají stanoven povinný způsob předávání informací o realizovaných preventivních aktivitách.

Opatření a klíčové aktivity nemají přímou návaznost na první implementační období Strategie 2030+, navazují na Dlouhodobý záměr ČR 2019–2023:

- rozvojem spolupráce, a to jak na vertikální, tak i horizontální úrovni v rámci všech aktérů,
- kvalitním vzděláváním pedagogických pracovníků a dalších aktérů,
- aktualizací právního rámce a vymezením kompetencí jednotlivých aktérů,
- dlouhodobou, systematickou podporou nespecifické primární prevence ve školách,
- rozšířením digitálního nástroje jako způsobu předávání informací o realizaci preventivních aktivit na školách.

Klíčová aktivita F.1.1 Stabilizace a systémová podpora řízení a koordinace systému primární prevence

MŠMT upevní existující struktury řízení a koordinace systému primární prevence na vertikální úrovni, tj. po linii MŠMT – krajský úřad – pedagogicko-psychologická poradna – školní metodik prevence. Zajistí metodickou podporu jednotlivých článků systému prostřednictvím pravidelných setkání, kulatých stolů, seminářů, konferencí.

Větší důraz bude kladen také na oblast duševního zdraví, tj. zajištění jak odpovídajícího metodického vedení a provázení v této oblasti pro metodické pracovníky a pedagogy, tak vytváření podmínek pro podporu well-beingu, např. ve formě supervizí jako další formy vzdělávání pro tyto pracovníky.

V rámci klíčové aktivity MŠMT ve spolupráci s NPI ČR:

- průběžně metodicky podpoří pedagogy, metodiky prevence, krajské školní koordinátory prevence a další aktéry prostřednictvím realizace konferencí, vzdělávacích dnů pro krajské školské koordinátory prevence a metodiky prevence působící na pedagogicko-psychologických poradnách formou workshopu, e-learnigového kurzu či semináře a také prostřednictvím metodických setkání s krajskými školskými koordinátory prevence,
- průběžně reviduje metodické pokyny a doporučení, případně připraví nové metodické pokyny a doporučení v oblasti primární prevence rizikového chování dětí, žáků a studentů na základě aktuálních skutečností vyplývajících z praxe,
- zajistí financování vzdělávacích akcí (semináře, konference, supervize atd.) a metodických pokynů a doporučení,
- stabilizuje spolupráci MŠMT na horizontální úrovni se všemi aktéry působícími v oblasti primární prevence (Úřad vlády, MPSV, MV, MZD) a zajistí účast v pracovních skupinách na horizontální úrovni, které se dotýkají oblasti primární prevence rizikového chování.

Období realizace	**Od: Q4/2023**	**Do: Q3/2027**
Kritéria	■ Realizace alespoň 1 konference za rok pro všechny aktéry v oblasti prevence ■ Realizace 1 vzdělávacího dne za rok pro krajské školské koordinátory prevence a metodiky prevence působící na pedagogicko-psychologických poradnách ■ Realizace 5 metodických setkání s krajskými školskými koordinátory prevence ■ Revize alespoň 3 metodických materiálů (každoročně) ■ Existence funkčního systému řízení primární prevence ■ Každoroční finanční podpora formou dotačního programu	

Klíčová aktivita F.1.2 Vytvoření systému hodnocení kvality programů školské primární prevence

Školy a školská zařízení potřebují rychlou a jednoduchou orientaci v nabízených programech školské primární prevence tak, aby mohly dětem, žákům a studentům nabízet kvalitní a bezpečné programy. S ohledem na požadavek kvality daných programů stanovíme kritéria hodnocení subjektů, jež programy nabízejí, a tím umožníme i metodikům prevence/školám efektivnější orientaci v nabídce.

Postupně vytvoříme systém hodnocení odborné kvality včetně kontroly programů školské primární prevence poskytovaných ve školách a školských zařízeních, a to v následujících krocích:

- návrh legislativního rámce, bude-li to pro realizaci hodnocení kvality nezbytné,
- vytvoření standardů kvality pro systém hodnocení odborné kvality subjektů, jež nabízejí programy školské primární prevence (ve spolupráci s NPI ČR), návrh systému hodnocení kvality,

- zařazení systému hodnocení odborné kvality, včetně kontroly, poskytovatelů programů primární prevence do standardní činnosti NPI ČR a MŠMT,
- postupné hodnocení odborné kvality, včetně kontroly, poskytovatelů programů školské primární prevence poskytovaných ve školách a školských zařízeních,
- zajištění průběžného metodického vedení a vzdělávání hodnotitelů kvality poskytovatelů programů školské primární prevence,
- zajištění kontinuálního financování celého procesu systému hodnocení odborné kvality s využitím spoluúčasti hodnocených subjektů.

Období realizace	**Od: Q4/2023**	**Do: Q3/2027**
Kritéria	■ Funkční systém hodnocení kvality ■ Vizualizace poskytovatelů programů primární prevence	

Klíčová aktivita F.1.3 Monitoring a hodnocení preventivních aktivit škol a školských zařízení

Moderním nástrojem podpory preventivních pracovníků určeným zejména školám a školským zařízením realizujícím komplexní preventivní programy je Interaktivní platforma podpory duševního zdraví a prevence rizikového chování (IPREV). V rámci IPREV funguje online systém evidence preventivních aktivit (SEPA), jehož cílem je sjednotit a zjednodušit podobu plánování preventivních aktivit na školách a jejich hodnocení na konci roku. Vychází z koncepce preventivního programu školy a je zaměřen na správu informací o preventivních aktivitách na školách tak, aby byl jednotný pro všechny základní a střední školy v České republice. Záměrem MŠMT je zařadit do systému IPREV také vizualizaci poskytovatelů programů primární prevence vytvořenou v klíčové aktivitě F.1.2.

Systém přináší zapojeným školám mnohé výhody v podobě ucelených informací o primární prevenci realizované na škole, o výskytu rizikového chování žáků, intervencích pedagogů a dalších aktérů, je nástrojem pro zpracování preventivního programu školy na „míru“ a nástrojem pro zpracování evaluace preventivních aktivit za oblast primární prevence na škole. Aby systém umožnil zapojeným školám využít celý jeho potenciál, je zejména v první fázi zavádění náročnější na administraci, a tak není využíván většinou škol.

Systém přináší benefity rovněž MŠMT, krajům a pedagogicko-psychologickým poradnám jako zdroj přehledných informací o celé oblasti primární prevence (personální informace vztahující se k dané problematice, výskyt rizikového chování, realizované intervence, programy pro žáky, o subjektech, které tyto programy zajišťují a jejich evaluace, vzdělávání pro pedagogy v této oblasti a jejich evaluace atd). Na základě těchto dat může MŠMT a kraje plánovat rozvoj, koordinovat a evaluovat oblast primární prevence.

Cílem opatření je rozšířit počet škol, které se do online systému zapojí.

Období realizace	**Od: Q4/2023**	**Do: Q3/2027**
Kritéria	■ Aktualizace online systému pro všechny aktéry v oblasti primární prevence	

Opatření F.2 **Preventivně výchovná péče – střediska výchovné péče**

Opatření vychází ze skutečnosti, že pokrytí ČR středisky výchovné péče je v současné době nesystémové a podhodnocené.

Cenným prvkem pro preventivní práci s dítětem a rodinou v systému je speciálně pedagogická a psychologická činnost vykonávaná středisky výchovné péče, která díky své terénní a ambulantní formě práce může:

- úzce spolupracovat se školským terénem,
- poskytovat intervenci v kontextu přirozeného sociálního prostředí dítěte (škola, rodina),
- rozvíjet včasnou intervenci.

Cílem činnosti středisek v kombinaci s preventivními sociálními a zdravotními službami (i prostřednictvím multidiciplinárních mobilních týmů) je podpořit rodinu a dítě v rizikové situaci tak, aby rodina byla (případně se opět stala) bezpečným prostředím pro dítě a nemuselo dojít ke kulminaci neřešených problémů a nakonec k odebrání dítěte. Pro klienty bude tato služba v dojezdové vzdálenosti tak, aby se při běžném pracovním vytížení mohli i dlouhodobě účastnit individuálních nebo skupinových intervenčních programů. Pokrytí ČR středisky výchovné péče ukazuje na deficitní nebo nedostatkovou existenci středisek v některých krajích a celkově nesystémové pokrytí v ČR, proto je potřebné vytvořit jejich dostupnou celorepublikovou síť.[84]

Prvním předpokladem je, aby v každém kraji bylo zastoupeno středisko výchovné péče obsahující:

- ambulantní,
- celodenní
- a internátní oddělení.

Dalším předpokladem je pak podpora ambulantního oddělení v každém okrese daného kraje tak, aby byla ambulantní a potažmo terénní práce co nejvíce bezbariérová.

Opatření a klíčové aktivity nemají přímou návaznost na první implementační období Strategie 2030+, navazují na Dlouhodobý záměr ČR 2019–2023.

Klíčová aktivita F.2.1 **Rozvoj sítě středisek výchovné péče**

V rámci klíčové aktivity posílíme rozvoj kvality a dostupnost zejména ambulantní služby za účelem vyšší míry prevence rizikového chování. K rozvoji kapacit středisek výchovné péče dojde vždy na základě zabezpečení prostor ze strany obcí/krajů s ohledem na skutečnost, že odborná služba je určena vždy primárně dětem v daném území, personální zabezpečení odborné péče bude zajištěno ze strany MŠMT. Posílíme preventivně výchovnou oblast a prevenci umísťování dětí z rodiny do ústavní výchovy, a to zejména transformací diagnostických ústavů a sjednocením a zkvalitněním činnosti středisek výchovné péče.

Posílíme kompetence pracovníků SVP ve výzkumně ověřených přístupech v práci s dětmi s negativními zkušenostmi v dětství (vývojovým traumatem) prostřednictvím dalšího vzdělávání. Podpoříme zapojení pracovníků SVP do mezioborové spolupráce v podpoře ohrožených dětí.

Změnou školského zákona MŠMT zabezpečí zařazení středisek výchovné péče do systému školských poradenských zařízení.

84 ANV: Návrh Transformace systému ústavní/ochranné výchovy a preventivně výchovné péče, 2017, str. 10.

Období realizace	Od: Q4/2023	Do: Q3/2027
Kritéria	■ Nová právní úprava, která plně nahradí zákon č. 109/2002 Sb. ■ Zřízení 18 SVP ambulantních, 3 SVP stacionářů (z toho min. 10 do roku 2025) ■ Dostupná střediska výchovné péče – v návaznosti na velikost populace a dle míry výskytu rizikového chování v daném území, a to v návaznosti na analýzu potřeb regionů realizovanou průběžně MŠMT, demografický vývoj v daném regionu a současně predikci vývoje. Vzhledem k nedostatečným kapacitám SVP budou nová střediska, respektive zvyšování jejich kapacit do rejstříku škol zapisována také s ohledem na stávající síť středisek a jejich kapacity.	

Klíčová aktivita F.2.2 Revize standardů kvality v ambulantních formách středisek výchovné péče

Standardy kvality pro ambulantní SVP navazují na proces nastavování a zvyšování kvality péče o děti ve školských zařízeních pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy a preventivně výchovné péče počínající již vytvořenými Standardy kvality péče o děti v těchto zařízeních. Standardy byly vytvořeny v roce 2018. S ohledem na měnící se spektrum rizikového chování a klimatu ve školách, stejně tak v návaznosti na nové diagnostické nástroje a postupy provedeme revizi těchto standardů.

Období realizace	Od: Q4/2023	Do: Q3/2027
Kritéria	■ Revidované standardy kvality pro ambulantní SVP	

Klíčová aktivita F.2.3 Standardy kvality v celodenních a internátních formách středisek výchovné péče

Standardy kvality pro ambulantní SVP navazují na proces nastavování a zvyšování kvality péče o děti ve školských zařízeních pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy a preventivně výchovné péče počínající již vytvořenými Standardy kvality péče o děti v těchto zařízeních. Standardy byly vytvořeny v roce 2018 zatím pouze pro ambulantní formy péče. Je nezbytné nastavit standardy i pro stacionární oddělení a pobytová oddělení SVP.

Období realizace	Od: Q4/2023	Do: Q3/2027
Kritéria	■ Zveřejněné standardy kvality pro stacionární péči v SVP ■ Zveřejněné standardy kvality pro pobytová SVP	

Opatření F.3 Revize podoby ústavní a ochranné výchovy a preventivně výchovné péče

Cílem opatření je zavedení efektivních intervencí za účelem zvýšení dostupnosti preventivní i následné práce s dítětem a rodinou, která je v současné době nedostatečná. Zavedené intervence zabezpečí dětem a jejich rodinám dostupnost a včasnost poskytované péče. Intervenční postupy se přiblíží přirozenému sociálnímu, rodinnému a školnímu prostředí dítěte, podpoří se aktivizace rodiny.

Spolužití dítěte se svou rodinou a dalšími blízkými osobami bude umožněno do té míry, do které toho rodiče budou schopni (nastavení ambulantní, stacionární nebo pobytové formy dle možností a potřeb dítěte a jeho rodiny) ve spolupráci resortů školství, sociálních věcí a zdravotnictví.

Opatření a klíčové aktivity nemají přímou návaznost na první implementační období Strategie 2030+, navazují na Dlouhodobý záměr ČR 2019–2023.

Klíčová aktivita F.3.1 Prevence umístění dětí do ústavní výchovy

MŠMT posílí rozvoj kvality a dostupnosti zejména **ambulantní služby** za účelem vyšší míry prevence rizikového chování. Primární prevence je základem, je však nutné ji poskytovat pouze nezbytně nutnou dobu, pokud nefunguje, je třeba okamžitě přistoupit k efektivním opatřením a intervencím z oblasti sekundární a terciární prevence. Dojde k posílení **preventivně výchovné oblasti a prevenci odchodů dětí z rodiny do ústavní výchovy**, a to zejména transformací diagnostických služeb a péče za nezbytné meziresortní spolupráce a provázanosti aktivit (školských, sociálních, zdravotních).

Služby a střediska výchovné péče budou dostupná ve všech okresech v návaznosti na velikost populace celkově a současně dle míry výskytu rizikového chování v daném území tak, že poskytnou cílené, ověřené a efektivní služby ve spolupráci s dalšími resorty pro bezproblémový odchod dětí do rodiny a vřazení do běžného života.

Ve školním prostředí bude podporováno **zvyšování kompetencí pedagogů** k včasné identifikaci potřeb dítěte tak, aby byly včas a efektivně realizovány nezbytné preventivní intervence vedoucí k odklonění od rizikového chování, případně minimalizaci dopadů s rizikovým chováním souvisejících. Téma prevence ohrožení dítěte bude zařazeno do přípravy pedagogických pracovníků (pregraduální, postgraduálních i v rámci DVPP). Současně musí být nastaven takový postup, že rodiče či osoby pečující budou mít povinnost se účastnit programů, docházet do skupin, účastnit se povinně akcí na podporu jejich „rodičovských" a jiných kompetencí tak, aby došlo k vyrovnání podmínek v rodině, kde dítě, jež je ohroženo rizikovým chováním, žije.

Pozornost se zaměří na dostatečnou a efektivní **komplexní diagnostiku dětí** s cílem eliminovat umístění dítěte do zařízení a současně uplatňovat včasné efektivní a adekvátní intervence ve vztahu k potřebám dítěte.

Období realizace	**Od: Q4/2023**	**Do: Q3/2027**
Kritéria	■ Nová právní úprava, která plně nahradí zákon č. 109/2002 Sb. ■ Střediska výchovné péče dostupná ve všech okresech ■ Vytvořený a ověřený návrh fungujícího meziresortního systému ■ Zvýšení počtu školních metodiků prevence absolvujících specializační studium ze současných 60 % na 80 % v roce 2027; aktualizace obsahu vzdělávacích programů ■ Zvýšení počtu dětí, které absolvují komplexní diagnostiku z 25,7 % (2020/2021) minimálně na 40 %	

Klíčová aktivita F.3.2 Minimalizace doby strávené dítětem v ústavní výchově

Stávající systém **umožňuje nahodilé umísťování dětí do zařízení pro preventivně výchovnou, ústavní a ochrannou péči, a to zpravidla dle volných kapacit zařízení a bez předchozí diagnostiky (tím pádem bez zjištění skutečných potřeb dítěte)**.

Soudy na návrh orgánu sociálně-právní ochrany dětí (dále také „OSPOD") **umísťují dítě bez ohledu na typ zařízení**. Problém představuje též nejednotný náhled soudní praxe i odborné veřejnosti na otázku, zda je ústavní zařízení účastníkem řízení. Některé soudy ústavní zařízení za účastníka nepovažují, mnoho z těchto soudů si pak ani nevyžádá jeho vyjádření, čímž příslušné zařízení nemá o probíhajícím procesu žádné informace ani možnost do něj jakkoliv zasáhnout, popř. se odvolat, **čímž popsaným postupem tak může docházet k porušování práv dětí** (nevhodné umístění s ohledem na školu, rodinu, typ zařízení aj.). Role DÚ a s tím související potřebná

diagnostika dítěte je v současné době omezena, OSPOD ani soudy však nejsou schopny tuto činnost nahradit. Je třeba uvést, že se nejedná o lékařskou diagnostiku, ale diagnostiku potřeb dětí.

- Děti umístěné přímo do zařízení ústavní **výchovy bez kvalitní diagnostiky a případové konference** se potýkají s problematickou adaptací v těchto zařízeních a následně se u nich vyskytují obtížně řešitelné výchovné potíže. Možnosti výchovného ovlivňování konkrétním zařízením se dále často míjejí s potřebami dětí.
- Dochází k dlouhému projednávání celé záležitosti.
- Skutečná doba pobytu dětí od 1. ledna 2014 trvá ve většině případů mnohem delší dobu než 8 týdnů, v některých případech se pohybuje i kolem 50 týdnů a průměrně kolem 20 týdnů.
- Důsledkem je plná obsazenost lůžek v DÚ, což způsobuje další problémy. Dětem se při takovéto prodlevě nedostává včas odpovídající péče (např. vzdělávání na střední škole anebo se kvůli zdlouhavým lhůtám na přemístění z DÚ oddaluje o řady týdnů specializovaná terapeutická péče).
- **Výrazně se tak zvýšil počet dětí nevhodně či pozdě umístěných v zařízeních.** V současné době, kdy pravomoc rozhodovat ve věci umístění a přemístění dětí v síti zařízení má výhradně soud, **dochází k prodlevám při umísťování a přemísťování dětí**.

Celá síť nepružně reaguje na potřeby dětí, a těm se tak v případě nesprávného umístění, případně nově vzniklé potřeby dostává adekvátní péče významně později (v některých případech vůbec), než je třeba, a to kvůli složitosti procesů a zdlouhavému rozhodovacímu procesu.

Stávající systém **nepružně reaguje na potřeby dětí**, a tak jsou děti v zařízeních neúměrně dlouho, a to jak v případech, kdy je dítě:

- **správně umístěno** a má dojít k jeho návratu do rodiny;
- **správně umístěno** a má dojít k přemístění do následného zařízení (nejčastěji v případech přechodu z povinné školní docházky na střední vzdělávání);
- **správně umístěno**, ale neúměrně dlouho v diagnostickém ústavu;
- **nesprávně umístěno** a je nezbytné je přemístit do zařízení s adekvátní péčí ve vztahu k jeho potřebám.

Minimalizujeme dobu, kterou dítě v případě potřeby stráví v zařízení pro ústavní výchovu, a zmírníme negativní dopad ústavní výchovy, a to posilováním vazby mezi dítětem a jeho rodinou (blízkými osobami), podporou pozitivních aspektů v kontaktu mezi dítětem a rodinou a podporou připravenosti rodiny pro návrat dítěte domů.

Cílené nástroje minimalizace doby v ústavní péči, které považujeme za klíčové při tvorbě nového zákona, který nahradí stávající zákon 109/2002 Sb., jsou:

- diagnostika dětí před přijetím do zařízení (cílem je případné odvrácení umístění při posouzení potřeb a nastavení efektivních intervencí v rodinném a školním prostředí a současně umístění dítěte v případě potřeby dle skutečných problémů a potřeb dětí),
- případové konference před přijetím dětí do zařízení, příp. přemístěním dítěte,
- respektování doporučení diagnostického ústavu (příp. pobytového SVP) ze strany OSPOD a soudů.

MŠMT učiní kroky směřující k **zefektivnění spolupráce mezi resorty**, zejména s Ministerstvem práce a sociálních věcí, Ministerstvem spravedlnosti, Nejvyšším státním zastupitelstvím, v koordinovaném přístupu k institucionální výchově (urychlení rozhodnutí soudů, metodické vedení OSPOD apod.). Jeho součástí bude vytvořený **meziresortní systém zjišťování a vyhodnocování dat** pro posouzení úspěšnosti socializace dětí po odchodu ze zařízení, který umožní vyhodnocování efektivity systému péče o ohrožené děti a současně realizaci případných dalších opatření. Navržené kroky jsou v souladu s doporučením uvedeným ve výroční zprávě ČŠI[85]: Zefektivnit spolupráci mezi resorty (urychlení rozhodnutí soudů).

85 Kvalita a efektivita vzdělávání a vzdělávací soustavy ve školním roce 2021/2022 – výroční zpráva ČŠI.

Připravíme fungující systém spolupráce zařízení – rodina – škola – OSPOD – sociální služby, reflektivní skupiny dětí a rodičů, rodinné mediace, střídavé pobyty rodina – zařízení, flexibilní uvolňování do rodinné péče, posilování odpovědnosti rodičů za dění v rodině apod. Systém ve spolupráci s místně příslušnými orgány sociálně právní ochrany dětí podpoří úsilí o brzký návrat dětí do rodiny, je-li to v nejlepším zájmu dítěte, prostřednictvím úzké spolupráce s rodinou.

Podpoříme vzdělávání dětí v ústavní výchově v běžných školách, pokud to bude v nejlepším zájmu dítěte, a to na základě podrobného vyhodnocení jejich vzdělávacích potřeb a vytvoření plánu přechodu do kmenových škol dětí.

Období realizace	**Od: Q4/2023**	**Do: Q3/2027**
Kritéria	■ Nová právní úprava, která plně nahradí zákon č. 109/2002 Sb. ■ Nastavená efektivní spolupráce resortů ■ Zkrácení doby pobytu dětí v zařízeních oproti roku 2022 prostřednictvím taxativního vymezení v nové právní úpravě ■ Návrh plánu přechodu do běžných škol pro každé dítě na základě vyhodnocení jeho vzdělávacích potřeb	

Klíčová aktivita F.3.3 Zvýšení kvality péče o děti v podobě nových přístupů a strategií práce s dětmi s poruchami chování (prostřednictvím specializovaných programů)

V rámci klíčové aktivity podpoříme zvyšování profesních kompetencí pracovníků příslušných zařízení ve vztahu k dětem a jejich rodinám formou vzdělávacích programů, supervizí a stáží zaměřených zejména na posilování odborných kompetencí pracovníků a podporu individuálního přístupu k dítěti atd. Ve spolupráci s NPI ČR bude připraven efektivní systém vzdělávání pracovníků ústavní výchovy a preventivně výchovné péče, který bude dostupný v rámci celé ČR a bude zahrnovat cílené vzdělávání pro pracovníky přímo řízených organizací a dětských domovů. **Další vzdělávání** pracovníků bude rozšířeno o oblasti terapeutických aktivit, které mají vliv na změnu chování dětí, a bude rozšířena nabídka dalšího vzdělávání v systému péče o ohrožené děti.

Budou revidovány **personální standardy pro jednotlivé typy zařízení** včetně vymezení jejich zaměření, rozsahu a obsahu pro jednotlivé pedagogy a odborné pracovníky. Také bude **pravidelně vyhodnocováno plnění standardů** kvality péče v zařízeních ústavní a výchovné péče. Zlepšení pracovních podmínek podpoří potřebné **zvýšení počtu kvalifikovaných pracovníků** ve školských zařízeních a **personální zabezpečení etopedické a psychologické péče** v dětských domovech.

Pro zlepšení „interního“ fungování systému péče o ohrožené děti a jejich rodiny i pro řešení problematické otázky trvale slabého zájmu odborné veřejnosti hledat v tomto systému pracovní uplatnění bude nezbytné: 1) **zlepšení komunikace a vzájemné informovanosti** účastníků systému, 2) **systémová podpora síťování a sdílení dobré praxe** a 3) **informovanost širší odborné i laické veřejnosti**.

Období realizace	**Od: Q4/2023**	**Do: Q3/2027**
Kritéria	■ Nastavený efektivní systém vzdělávání pracovníků – zvýšená kvalifikovanost personálu o 20 % do roku 2030 oproti roku 2022 ■ Zveřejněné personální standardy pro jednotlivé typy zařízení ■ Zveřejněný systém vyhodnocování plnění standardů kvality i personálních standardů ■ Zvyšující se počet DD, které mají k dispozici psychologa nebo etopeda	

Klíčová aktivita F.3.4 Moderní, efektivní, dostupný a prostupný meziresortní systém s důrazem na kvalitu a profesionalitu poskytované včasné a cílené péče o klienty

V rámci klíčové aktivity sjednotíme a zkvalitníme poskytovanou péči v zařízeních se specializovanou péčí (např. výchovně léčebný režim, děti se závislostí apod.) pomocí vytvoření specializovaných programů (v oblasti adiktologie, psychiatrické péče, výchovně léčebné péče atp.), které jsou jasně definovány prostorově, časově, personálně, obsahově a jsou standardizovány. Zřídíme specializované zařízení (min. 1 v Čechách a 1 na Moravě) pro děti uvedené v §38 odst. 1 písm. B) zákona č. 109/2002 Sb., jejichž léčba na psychiatrické klinice je ukončena, ale nemohou ze závažných důvodů zůstat v rodinném prostředí.

MŠMT podnikne kroky směřující ke zvyšování kvality zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy a preventivně výchovné péče.

V rámci středisek výchovné péče pilotně ověříme mobilní multidisciplinární týmy pro oblast duševního zdraví.

Období realizace	**Od: Q4/2023**	**Do: Q3/2024**
Kritéria	■ Nová právní úprava, která plně nahradí zákon č. 109/2002 Sb. ■ Dostupné specializované programy v rámci ČR ■ Všechna zařízení v ČR v oblasti ústavní a ochranné výchovy a pro preventivně výchovnou péči poskytují péči na základě Standardů kvality péče (hodnotí ČŠI)	

Klíčová aktivita F.3.5 Transformace sítě zařízení a transformace péče o ohrožené děti v dětských domovech

MŠMT zřídí na území každého okresu **ambulantní střediska výchovné péče**, zohlední přitom vždy velikost populace v daném území a současně míru výskytu rizikového chování u populace dětí a mládeže v daném území. U vybraných okresů (případně krajů) bude přihlédnuto k údajům o výskytu zvýšeného rizikového chování dětí a mládeže s potřebou celodenních a pobytových SVP.

MŠMT zabezpečí personální kapacity středisek výchovné péče.

Na celém území ČR budou nabízeny specializované programy (adiktologické programy, ochranná výchova a další), čímž je zajištěna dostupnost specializovaných programů v rámci ČR.

Dětské domovy poskytnou péči dětem s nařízenou ústavní výchovou, které nemají závažné poruchy chování.

Potřebné kroky:

1. analýza stávající situace v DD v ČR,
2. do sítě zařízení mohou být umístěny děti pouze na základě předchozí diagnostiky (realizují SVP pobytová a diagnostické ústavy),
3. v rámci ČR:
   - zařízení pro děti s extrémními poruchami chování (dále jen EPCHO) – 2 v Čechách, 2 na Moravě,
   - zařízení pro cizince – 1 centrální pracoviště + 1 v Čechách a 1 na Moravě – Zařízení pro děti cizince, Pšov, Višňové,
   - zařízení pro nezletilé matky s dětmi – Praha, Černovice, Moravský Krumlov.

Období realizace	Od: Q4/2023	Do: Q3/2027
Kritéria	■ Každoroční zřízení nových ambulantních SVP ■ Nárůst podílu péče v menších rodinných skupinách včetně s tím související úpravy kapacit dle potřeb a možností jednotlivých zřizovatelů ■ Eliminace přenášení „ústavních prvků“ do transformovaných zařízení	

Přehled opatření

Opatření	Klíčová aktivita	Kritéria	Termín zahájení	Termín ukončení	Zdroj financování	Spolugesce
F.1 Prevence rizikového chování	F.1.1 Stabilizace a systémová podpora řízení a koordinace systému primární prevence	Realizace alespoň 1 konference za rok pro všechny aktéry v oblasti prevence Realizace 1 vzdělávacího dne za rok pro krajské školské koordinátory prevence a metodiky prevence působící na pedagogicko-psychologických poradnách Realizace 5 metodických setkání s krajskými školskými koordinátory prevence Revize alespoň 3 metodických materiálů (každoročně) Existence funkčního systému řízení primární prevence Každoroční finanční podpora formou dotačního programu	Q4/2023	Q4/2027	Státní rozpočet	NPI ČR
	F.1.2 Vytvoření systému hodnocení kvality programů školské primární prevence	Funkční systém hodnocení kvality včetně týmu hodnotitelů Vizualizace poskytovatelů programů primární prevence	Q4/2023	Q3/2027	Státní rozpočet	NPI ČR, ASZ
	F.1.3 Monitoring a hodnocení preventivních aktivit škol a školských zařízení	Aktualizace online systému pro všechny aktéry v oblasti primární prevence	Q4/2023	Q3/2027	Státní rozpočet	
F.2 Preventivně výchovná péče – střediska výchovné péče	F.2.1 Rozvoj sítě středisek výchovné péče	Nová právní úprava, která plně nahradí zákon č. 109/2002 Sb. Zřízení 18 SVP ambulantních, 3 SVP stacionářů (z toho min. 10 do roku 2025) Dostupná střediska výchovné péče – v návaznosti na velikost populace a dle míry výskytu rizikového chování v daném území, a to v náva-	Q4/2023	Q3/2027	Státní rozpočet	

		znosti na analýzu potřeb regionů realizovanou průběžně MŠMT, demografický vývoj v daném regionu a současně predikci vývoje. Vzhledem k nedostatečným kapacitám SVP budou nová střediska, respektive zvyšování jejich kapacit do rejstříku škol zapisována také s ohledem na stávající síť středisek a jejich kapacity				
	F.2.2 Revize standardů kvality v ambulantních formách středisek výchovné péče	Revidované standardy kvality pro ambulantní SVP	Q4/2023	Q3/2027	Státní rozpočet	NPI ČR
	F.2.3 Standardy kvality v celodenních a internátních formách středisek výchovné péče	Zveřejněné standardy kvality pro stacionární péči v SVP Zveřejněné standardy kvality pro pobytová SVP	Q4/2023	Q3/2027	Státní rozpočet	Zástupci PŘO, ANV, ASP a FICE, ČŠI, NPI ČR
F.3 Revize podoby ústavní a ochranné výchovy a preventivně výchovné péče	F.3.1. Prevence umístění dětí do ústavní výchovy	Nová právní úprava, která plně nahradí zákon č. 109/2002 Sb. Střediska výchovné péče dostupná ve všech okresech Vytvořený a ověřený návrh fungujícího mezirezortního systému Zvýšení počtu školních metodiků prevence absolvujících specializační studium ze současných 60 % na 80 % v roce 2027; aktualizace obsahu vzdělávacích programů Zvýšení počtu dětí, které absolvují komplexní diagnostiku, z 25,7 % (2020/2021) minimálně na 40 %	Q4/2023	Q3/2027	Státní rozpočet, kraje, obce	Zástupci PŘO, ANV, ASP a FICE, ČŠI, OSPOD
	F.3.2 Minimalizace doby strávené dítětem v ústavní výchově	Nová právní úprava, která plně nahradí zákon č. 109/2002 Sb. Nastavená efektivní spolupráce resortů Zkrácení doby pobytu dětí v zařízeních oproti roku 2022 prostřednictvím taxativního vymezení v nové právní úpravě	Q4/2023	Q3/2027	Státní rozpočet	Zástupci PŘO, ANV, ASP a FICE, ČŠI, OSPOD, MPSV, MS

		Návrh plánu přechodu do běžných škol pro každé dítě na základě vyhodnocení jeho vzdělávacích potřeb				
	F.3.3 Zvýšení kvality péče o děti v podobě nových přístupů a strategií práce s dětmi s poruchami chování (prostřednictvím specializovaných programů)	Nastavený efektivní systém vzdělávání pracovníků – zvýšená kvalifikovanost personálu o 20 % do roku 2030 oproti roku 2022 Zveřejněné personální standardy pro jednotlivé typy zařízení Zveřejněný systém vyhodnocování plnění standardů kvality i personálních standardů Zvyšující se počet DD, které mají k dispozici psychologa nebo etopeda	Q4/2023	Q3/2027	Státní rozpočet	NPI ČR, ČŠI
	F.3.4 Moderní, efektivní, dostupný a prostupný meziresortní systém s důrazem na kvalitu a profesionalitu poskytované včasné a cílené péče o klienty	Nová právní úprava, která plně nahradí zákon č. 109/2002 Sb. Dostupné specializované programy v rámci ČR Všechna zařízení v ČR v oblasti ústavní a ochranné výchovy a pro preventivně výchovnou péči poskytují péči na základě Standardů kvality péče (hodnotí ČŠI)	Q4/2023	Q3/2024	Státní rozpočet	Zástupci PŘO, ANV, ASP a FICE, ČŠI
	F.3.5 Transformace sítě zařízení a transformace péče o ohrožené děti v dětských domovech	Každoroční zřízení nových ambulantních SVP Nárůst podílu péče v menších rodinných skupinách včetně s tím související úpravy kapacit dle potřeb a možností jednotlivých zřizovatelů Eliminace přenášení „ústavních prvků“ do transformovaných zařízení	Q4/2023	Q3/2027	Státní rozpočet	Asociace speciálních pedagogů, Asociace náhradní výchovy, FICE, Asociace krajů, MPSV, MZD, MV, ČŠI

G. Systémová podpora a řízení škol

Aby mohly školy zajišťovat kvalitní výuku pro každého žáka, potřebují nezbytně systémovou podporu. I na datech z českého prostředí je jednoznačně doloženo, že investice do zlepšení kvality práce učitelů (ve smyslu dosahování lepších vzdělávacích výsledků žáků) jsou vysoce návratnou investicí, u které existuje předpoklad, že povede k velmi výraznému zvýšení hospodářského růstu země.[86]

Popis cíle

Hlavním cílem priority je rozvoj funkčního systému podpory škol a jejich zřizovatelů. Opatření navazují na první implementační období Strategie 2030+ a jejich obsahem je efektivně řídit a koordinovat vzdělávací systém regionálního školství, což přispěje ke zvýšení kvality vzdělávání, spolupráci, zefektivnění řízení škol a školské soustavy, a díky tomu i ke snížení nerovností ve vzdělávání.

Zdůvodnění potřebnosti

Ze studie České školství v mapách: Prostorová analýza podmínek, průběhu a výsledků předškolního, základního a středního vzdělávání, kterou vydala ČŠI v květnu 2022 a která se zabývá nejdůležitějšími charakteristikami české vzdělávací soustavy na úrovni okresů, vyplývá, že za jeden z problémů pro výkon ředitelské profese považuje vedení škol nedostatečnou podporu ze strany školského systému. Více než polovina ředitelů upozorňuje na administrativní zátěž, která jim ubírá čas na pedagogické směrování školy.

Více nepedagogické povinnosti zatěžují ředitele základních škol s méně něž 50 žáky, kterých bylo v roce 2021 v ČR 27,6 %. Na rozdíl od větších škol nemají pozice jako zástupce ředitele, sekretariát nebo ekonoma, kteří mohou vedení školy s administrativními činnostmi pomoci. I proto je mimo jiné cílem této priority vytvářet spojená ředitelství pro více škol, která budou mít jednotné administrativní zázemí. Na jednotlivých pracovištích se pak může vedení věnovat pedagogickému leadershipu.

Vysoká míra decentralizace vzdělávacího systému ČR váže na školy nejen vyšší administrativní povinnosti, ale znamená také fragmentaci odborných a podpůrných kapacit nebo ztíženou komunikaci mezi velkým množstvím aktérů a narůstající nerovnosti. V posledních letech jim navíc zátěž přibyla třeba vlivem pandemie covid-19 a migrační vlny z Ukrajiny, tedy kvůli nepredikovatelným situacím.

Pilotáž středního článku podpory, která proběhla v letech 2021–2023, ukázala jeho činnost v oblasti institucionální podpory škol a jejich zřizovatelů jako velmi dobře hodnocenou a pro řízení vzdělávacího systému a snižování nerovností přínosnou, proto MŠMT zavede tento systémový prvek do všech krajů ČR.

Vyhodnocení Dlouhodobého záměru ČR 2019–2023 a prvního implementačního období Strategie 2030+

Od ledna 2020 byl spuštěn nový systém financování regionálního školství, kterému předcházela masivní vzdělávací kampaň zaměřená nejen na ředitele škol, ale i na úředníky obecních úřadů obcí s rozšířenou působností a krajských úřadů. Účelem změny financování regionálního školství u krajských, obecních a svazkových škol bylo především otevření prostoru pro zvýšení kvality poskytovaného vzdělávání, posílení některých oblastí (nepedagogická práce, překryvy učitelů v mateřských školách, vyšší míra dělení hodin na základních a středních školách) a odstranění mezikrajových rozdílů.

V oblasti poskytování metodické podpory ředitelům i dalším členům vedení škol a zřizovatelům škol při plnění jejich zřizovatelské role se stal výrazným prvkem střední článek podpory pilotovaný v regionech Semily a Svitavy (2021–2023). Od ledna 2023 se připojil k pilotáži i Karlovarský kraj. Střední článek se podílel také na zajištění

86 Citace Strategie 2030+

telefonické linky pomoci v souvislosti s pandemií covid-19 v oblasti školství a informační linky k Ukrajině. Pro rozšíření podpory vedení škol a zřizovatelů středního článku na území celé České republiky připravilo MŠMT individuální projekt systémový z OP JAK.

MŠMT v roce 2022 vytvořilo model systémového ukotvení pozic speciálních pedagogů a školních psychologů tak, aby alespoň na částečný úvazek mohli působit v každé základní škole v ČR. Model bude do roku 2025 financován a ověřován prostřednictvím šablon z OP JAK.

V roce 2020 MŠMT spustilo metodický portál Edu.cz, který se osvědčil zejména při zajištění podpory školám a školským zařízením v období pandemie covid-19 i v souvislosti s migrací z Ukrajiny.

Současně probíhala tvorba funkčního prostředí eEDU a nová elektronizace vybraných registrů (rejstřík škol a školských zařízení, registr školských právnických osob a registr vysokých škol a uskutečňovaných studijních programů).

Soubor opatření a klíčových aktivit

G.1	Střední článek podpory
G.2	Zefektivnění činnosti škol a školských zařízení
G.3	Evidence-based policy
G.4	Optimalizace školského rejstříku

Opatření G.1 Střední článek podpory

Cílem opatření je poskytovat cílenou centrální a regionální metodickou podporu všem školám a školským zařízením i zřizovatelům prostřednictvím středního článku na celém území ČR a zprostředkovávat komunikaci mezi centrem a územími, a to v rámci realizace individuálního projektu systémového střední článek podpory z OP JAK. Celoplošné rozšíření středního článku naváže na pilotáž, která probíhala v letech 2021–2023 v okresech Semily a Svitavy. Zkušenosti z pilotního projektu prokázaly, že fungování středního článku podpory a jeho metodické vedení je důležitým prvkem pro zvýšení kvality řízení škol.

Ke zvýšení odbornosti při řízení vzdělávacího systému přispěje rovněž systematická příprava pracovníků MŠMT, odborů školství na krajských a obecních úřadech a pracovníků přímo řízených organizací MŠMT i odborné veřejnosti. Pro tyto aktéry bude vytvořen modulový vzdělávací kurz rozvíjející kompetence v oblasti strategického plánování a řízení vzdělávací politiky.

Opatření naplňuje čtvrtou strategickou linii Strategie 2030+ Zvýšení odborných kapacit, důvěry a vzájemné spolupráce.

Klíčová aktivita G.1.1 Implementace středního článku podpory

Střední článek je strukturní prvek podpory v institucionální oblasti, který se zasadí o profesionalizaci vedení škol i výkonu role zřizovatelů, efektivní nastavení vzdělávací soustavy, vytváření rovných podmínek pro vzdělávání, a v důsledku tak přispěje k naplňování cílů Strategie 2030+ a zvyšování kvality vzdělávání v ČR. V rámci celé České republiky bude pracovat centrální tým, který zajistí plošnou metodickou podporu škol a jejich zřizovatelů zejména v nepedagogické oblasti, nastaví systém komunikace mezi MŠMT a školami a zajistí metodické vedení členů týmu a koordinaci aktivit včetně řízení projektu. Regionální týmy se zaměří na podporu zřizovatelů a managementu škol v oblasti řízení organizace a na koordinaci podpory v oblasti řízení pedagogického procesu zejména ve spolupráci s ČŠI a NPI ČR. Podpora škol a jejich zřizovatelů tak bude realizována oběma

způsoby, jak formou centrální, tak formou individuální či skupinovou, podle potřeb jednotlivých škol či skupin škol a zřizovatelů s cílem zajistit efektivní naplňování cílů podpory.

Střední článek podpory, realizovaný MŠMT v rámci individuálního projektu systémového střední článek podpory, se zaměří na tři hlavní cíle:

- nastavení systému komunikace a metodické podpory pro vedení škol v oblasti řízení organizace a vedení lidí a pro zřizovatele při plnění zřizovatelské role vůči školám,
- poskytování informací a centrální metodické podpory v oblasti řízení organizace a vedení lidí pro vedení všech škol a školských zařízení a jejich zřizovatele,
- poskytování individualizované metodické podpory v oblasti řízení organizace a vedení lidí všem mateřským a základním školám a jejich zřizovatelům.

Implementace naváže na zkušenosti z pilotáže v letech 2021–2023 a na výstupy z externí evaluace středního článku v pilotních okresech. Celoplošně budou rozšiřovány formy intervencí a obsah podpory, které nejlépe odpovídají potřebám cílových skupin a přispívají ke zvyšování efektivity, profesionality a kvality vzdělávacího systému. Nedílnou součástí činnosti středního článku bude postupná realizace systémových opatření vedoucích ke snižování administrativní zátěže tak, jak vyplývají ze závěrů výzkumu Jihočeské univerzity v rámci projektu TA ČR.

Období realizace	**Od: Q4/2023**	**Do: Q3/2027**
Kritéria	■ Vybudování a činnost regionálních týmů ve všech krajích s výjimkou hl. m. Prahy ■ Funkční centrální metodická podpora – helpdesk pro vedení škol a zřizovatele ■ Individuální a skupinové konzultace pro školy a zřizovatele ■ Zveřejněné metodické a informační materiály	

Klíčová aktivita G.1.2 Analýza efektivity výkonu přenesené působnosti státní správy ve školství na úroveň ORP a krajů

V průběhu realizace projektu Střední článek podpory proběhne analýza personálních kapacit krajských úřadů a obcí s rozšířenou působností v oblasti výkonu přenesené působnosti v segmentu školství včetně revize vykonávaných agend, návrhů možnosti digitalizace a optimalizace výkonu státní správy. Tuto analýzu plánuje MŠMT podat jako resortní výzkumnou potřebu u TA ČR do programu BETA 3 v letech 2025 – 2026.

Období realizace	**Od: Q1/2025**	**Do: Q4/2026**
Kritéria	■ Analýza efektivity výkonu přenesené působnosti státní správy ve školství na ORP a kraje včetně návrhů možnosti digitalizace a optimalizace výkonu státní správy	

Klíčová aktivita G.1.3 Příprava modelu financování činností středního článku po roce 2028

Na základě provedené analýzy efektivity výkonu přenesené působnosti státní správy ve školství na úroveň ORP a krajů a vlastní evaluace projektu Střední článek podpory vypracujeme konkrétní model personálně organizačního zajištění metodických činností středního článku. Následně zpracujeme návrh modelu financování činností středního článku po ukončení projektu.

Období realizace	Od: Q1/2026	Do: Q3/2027
Kritéria	■ Návrh modelu financování činnosti středního článku	

Klíčová aktivita G.1.4 Zvýšení kompetencí pracovníků veřejné správy ve školství

Potřeba zvýšení odbornosti při řízení vzdělávacího systému bude naplněna systematickou přípravou vedoucích pozic ve vzdělávání. Nejprve MŠMT definuje potřebné znalosti, dovednosti a kompetence pro jednotlivé vedoucí pozice ve vzdělávání a ty prováže se systémem jejich dalšího vzdělávání a profesního rozvoje.

V návaznosti na definované standardy bude vytvořen modulový vzdělávací kurz zaměřený na rozvoj kompetencí při výkonu státní správy a samosprávy v oblasti školství. Kurz bude primárně určen zaměstnancům MŠMT, pracovníkům odborů školství na krajských a obecních úřadech a pracovníkům přímo řízených organizací MŠMT; zároveň však bude otevřený i pro zájemce z řad široké odborné veřejnosti jako jsou ředitelé, učitelé, zástupci školských asociace a další. Kurz bude modulově uspořádán podle témat (řízení vzdělávacích systémů, financování, obsah vzdělávání atd.) a bude obsahovat jak teoretické základy, tak praktické příklady z praxe včetně zahraničních.

Období realizace	Od: Q1/2024	Do: Q3/2027
Kritéria	■ Modulový vzdělávací kurz zaměřený na rozvoj kompetencí při výkonu státní správy a samosprávy v oblasti školství	

Opatření G.2 Zefektivnění činnosti škol a školských zařízení

Spektrum činností, které školy, resp. jejich vedení vykonávají, je široké. Ředitel školy je odpovědnou osobou jak za kvalitu vzdělávání (pedagogické procesy a inovace), tak za vedení organizace (výkon manažerské a statutární role). V malých školách (typicky malotřídních) je administrativní činnost mnohdy vykonávaná z rozhodující části pouze ředitelem. Proto je třeba vytvořit podmínky, které umožní ředitelům škol věnovat většinu času činnostem, které mají největší dopad na kvalitu učení dětí a žáků, což je pedagogické vedení školy.

Z výzkumu TA ČR zaměřeného na podrobnou analýzu administrativních činností základních škol a příkladů dobré praxe vyplývá návrh nástrojů ke zlepšení činnosti škol. K zefektivnění činnosti škol a školských zařízení přispěje nastavení opatření, která budou stanovena dle pravidelného a dlouhodobého vyhodnocování financování pedagogické i nepedagogické práce na školách, a také podpory efektivního právně-organizačního nastavení vzdělávací soustavy (spojování ředitelství, svazkování škol), vytvoření modelu nejmenší efektivní velikosti školy a opatření vedoucí ke snížení administrativní zátěže ředitele školy.

Zlepšení kvality a řízení vzdělávací soustavy je příležitost ke snížení krajových nerovností. Navrhovaná opatření respektují strukturu vzdělávací soustavy a staví na příkladech dobré praxe, tj. toho, co funguje.

Klíčová aktivita G.2.1 Nastavení pravidelného a dlouhodobého vyhodnocování financování pedagogické práce

MŠMT nastaví pravidelné a dlouhodobé vyhodnocování financování pedagogické práce na školách. Vyhodnocování bude probíhat ve dvou úrovních. Každoroční sběr statistických dat bude doplněn o pravidelné kvalitativní vyhodnocování jednotlivých parametrů systému, které mají podporovat zvyšování kvality vzdělávání (např. dělení hodin, tandemová výuka, naplněnost tříd, oborové normativy středních škol, vzdělávání žáků dle § 38 a § 41 školského zákona a další).

Období realizace	Od: Q1/2024	Do: Q3/2027
Kritéria	■ Každoroční statistické analýzy ■ Výstupy z kvalitativních šetření dle stanoveného harmonogramu	

Klíčová aktivita G.2.2 Úprava modelu financování regionálního školství tak, aby více podporovalo (motivovalo) spojování ředitelství

Vzdělávací soustava je místně natolik rozdrobená, rozdělená do řady škol jako samostatných právních subjektů, což má negativní dopad na vzdělávání dětí a žáků. Na základě analýzy upravíme model financování škol a školských zařízení tak, aby více motivoval zřizovatele ke spojování ředitelství. Cílem je podpořit efektivní právně-organizační nastavení vzdělávací soustavy v jednotlivých obcích a regionech, nikoli snižovat počty míst poskytovaného vzdělávání.

Nastavení konkrétní podoby parametrů bude předmětem samotné implementace opatření. Cílem je racionalizace vzdělávací soustavy, její dlouhodobá udržitelnost a zároveň profesionalizace vedení škol.

Období realizace	Od: Q1/2024	Do: Q4/2024
Kritéria	■ Návrh úprav modelu financování	

Klíčová aktivita G.2.3 Vytvoření modelu nejmenší efektivní velikosti školy na úrovni jednoho zřizovatele

Cílem klíčové aktivity je identifikovat nejmenší efektivní velikost školy a zdůvodnit, proč je tato velikost minimální z pohledu pedagogické, organizační a provozní efektivity. Zároveň vysvětlovat zřizovatelům výhody společného zřizovaní škol ze strany více obcí a fungování společného ředitelství pro více míst pro provozování vzdělávání. Zároveň je potřeba dbát na zajištění dostupnosti mateřských a základních škol včetně řešení dopravní dostupnosti v případě slučování škol či zániku malých škol.

Napříč kraji ČR se setkáváme s jevem, kdy jeden zřizovatel zřizuje velmi malé školy jako samostatné právnické osoby bez ohledu na efektivitu a negativní důsledky pro kvalitu vzdělávání, které tato forma organizace škol může přinášet. Vytvoříme pro zřizovatele inspirativní model nejmenší efektivní velikosti školy, tedy takové velikosti, při které je důvodné, aby škola existovala jako samostatná právnická osoba. Opatření přinese vyšší míru profesionalizace vedení školy jako právnické osoby, umožní efektivní sdílení pedagogických i nepedagogických pozic a ve svém důsledku přispěje k vyšší kvalitě vzdělávání.

Práce v rámci aktivity se bude týkat primárně mateřských a základních škol. Implementace na případné další školy bude předmětem odborné debaty při přípravě samotného modelu. Model bude připravován jako odborné stanovisko státu v této oblasti.

Období realizace	Od: Q1/2024	Do: Q1/2025
Kritéria	■ Model nejmenší efektivní velikosti školy	

Klíčová aktivita G.2.4 Převzetí nepedagogických činností zřizovatelem

V prvním implementačním období Strategie 2030+ byl zpracován věcný záměr k převzetí části nepedagogických činností zřizovatelem včetně části prostředků a úvazků v rámci nepedagogického modelu škol.

Na základě věcného záměru k převzetí části nepedagogických činností zřizovatelem připraví MŠMT návrh legislativních úprav. Změna přispěje k vyšší efektivitě využívání veřejných prostředků a úvazků včetně snížení zátěže ředitelů škol nepedagogickou prací (např. IT správa školy atd.).

Tato klíčová změna tak povede k řešení v současné době nežádoucí situace, kdy provozní prostředky jsou školám hrazeny prostřednictvím zřizovatele z rozpočtového určení daní, a stát vedle toho hradí mzdové prostředky spojené s faktickou správou budov. V praxi jsou některé činnosti zajišťovány alternativně vlastním zaměstnancem školy nebo jako služba hrazená z prostředků zřizovatele. Opatření tak povede k větší transparentnosti způsobu financování nepedagogické činnosti škol. Stát nadále bude hradit pouze část nepedagogických úvazků, které jsou úzce spojené se vzdělávací činností.

Období realizace	**Od: Q1/2024**	**Do: Q4/2024**
Kritéria	■ Návrh legislativních úprav	

Klíčová aktivita G.2.5 Rozdělení role ředitele školy

V návaznosti na věcný záměr rozdělení role ředitele školy, který vznikl v prvním implementačním období Strategie 2030+, připravíme návrh legislativních úprav, které umožní uplatnit v praxi škol fakultativní role ředitele. Cílem změny je umožnit profesionalizaci vedení škol, a to jak v oblasti pedagogického vedení školy, tak v odborném vedení agendy vyplývající z právní subjektivity a správy majetku. Tento model bude vhodný zejména pro školy s vysokým počtem žáků, tříd a zaměstnanců.

Období realizace	**Od: Q1/2024**	**Do: Q4/2024**
Kritéria	■ Návrh legislativních úprav	

Klíčová aktivita G.2.6 Vytvoření modelu institucionalizace podpůrných pedagogických pozic v předškolním a středním vzdělávání

Nastavení parametrů financování pro účely čerpání finančních prostředků na podpůrné pedagogické pozice v předškolním vzdělávání (školní psycholog, speciální pedagog-logoped) a středním vzdělávání (školní psycholog, školní speciální pedagog) naváže na ověřování modelu institucionalizace v základním vzdělávání. Parametrizace bude vycházet z pilotního ověření a s časovým odstupem od plošné implementace modelu institucionalizace podpůrných pedagogických pozic v základním vzdělávání.

Období realizace	**Od: Q1/2026**	**Do: Q3/2027**
Kritéria	■ Návrh legislativních úprav a parametrizace institucionalizace v předškolním a středním vzdělávání	

Klíčová aktivita G.2.7 Stanovení spádovosti v legislativě a vytvoření online nástroje

Na základě dosavadních výstupů a podkladů ke spádovosti, především Mapy spádových obvodů vytvořené ČŠI[87], MŠMT ve spolupráci s ČŠI a Českým úřadem zeměměřickým a katastrálním připraví návrh legislativních

87 https://www.vzdelavanivdatech.cz/.

úprav tak, aby obce stanovovaly spádové obvody v systému Registru územní identifikace, adres a nemovitostí (RUIAN). Následně tak obce nebudou vydávat vyhlášky o spádových obvodech, nebude třeba vyhledávat vyhlášky ke zjištění spádových obvodů. Vznikne jednotná online automatizovaná mapa spádových obvodů a datový přehled aktuální v reálném čase na základě dat Českého úřadu zeměměřického a katastrálního v rámci RUIAN.

Období realizace	**Od: Q4/2023**	**Do: Q4/2026**
Kritéria	■ Návrh legislativních úprav ■ Funkční mapa spádových obvodů a datový přehled	

Opatření G.3 Evidence-based policy

Pro účinné intervence, které povedou ke zvyšování kvality a výkonnosti vzdělávací soustavy, je třeba disponovat komplexní sadou kvalitních dat, přesvědčivými modely efektivity jednotlivých intervenčních nástrojů, evaluacemi intervencí i dlouhodobými analýzami dopadů jejich aplikace a pilotními studiemi. Permanentní, dlouhodobý a kvalitní monitoring výsledků vzdělávací soustavy umožní včas a přesně diagnostikovat problémy a nedostatky včetně jejich změn v čase a zejména určit jejich příčiny a kontexty, ve kterých se proměňují. Současně je potřeba zadávat k vypracování nové unikátní analýzy na konkrétní témata, např. ve spojitosti s plánováním rozsáhlejší intervence.

Za účelem dosažení popsaného stavu MŠMT ve spolupráci s ČŠI realizuje individuální projekt systémový Datově-analytická podpora pro hodnocení a řízení vzdělávací soustavy ČR z OP JAK. Oblast resortního výzkumu bude také podpořena prostřednictvím výzvy OP JAK. K zajištění dostupnosti dat pro longitudinální výzkum včetně schopnosti vyhodnocovat vzdělávací dráhy jednotlivců přispěje tzv. jednotný identifikátor žáka, který umožní vyšší provázanost dat včetně sledování celé vzdělávací dráhy jedince i v dospělosti.

Klíčová aktivita G.3.1 Posílení datové politiky

Nedostatečné využívání dat, která má MŠMT k dispozici, jejich chybějící nebo nesystematizované propojení s dalšími resortními organizacemi (zejména s daty ČŠI, NPI ČR, CZVV ad.) a nedostatečná personální kapacita neumožňují s výslednými datovými zdroji lépe a efektivněji pracovat, a poskytovat tak potřebné množství analyticky podložených podkladů pro rozhodování zejména o směřování vzdělávání a vzdělávací soustavy.

Cílem aktivity je vytvářet podklady pro hodnocení kvality a efektivity vzdělávání a vzdělávací soustavy všech stupňů (MŠ, ZŠ, SŠ, VOŠ, VŠ) a pro přijímání efektivních vzdělávacích politik a intervencí na různých úrovních řízení vzdělávání. Realizace bude zajištěna prostřednictvím individuálního projektu systémového Datově-analytická podpora pro hodnocení a řízení vzdělávací soustavy ČR.

Projekt nastaví, ověří a implementuje procesy a nástroje nezbytné pro efektivní získávání a využívání analytických dat o kvalitě a výkonnosti vzdělávací soustavy, dopadech intervencí MŠMT i kvalitě jednotlivých škol měřené v kontextu prostředí, ve kterém škola působí. Prostřednictvím národních a mezinárodních šetření, pokročilých sekundárních analýz, jejich výsledků včetně trendových a časových analýz, nastavení metodického prostředí pro zpětnou evaluaci vzdělávací soustavy posílí MŠMT kapacity pro efektivní rozhodování a řízení vzdělávací politiky na základě dat (evidence-based policy). Za tím účelem vznikne datový model školy, metodika pro pořizování a správu dat a bude vytvořena komplexní a jednotná databáze všech datových zdrojů včetně provázání jednotlivých datových zdrojů mezi sebou navzájem (databáze dat). Vstupy do projektu v podobě dat významně podpoří i nově budovaný Informační systém vzdělávání (eEDU), prostřednictvím kterého bude ve výsledku (zejména po realizaci jeho druhé etapy) dostupná nejen většina primárních dat MŠMT, ale díky jeho systémové integraci s dalšími klíčovými informačními systémy v resortu i další významná data o vzdělávání. Data budou prostřednictvím systému přístupná (dle úrovně oprávnění) široké škále uživatelů včetně veřejnosti.

Období realizace	Od: Q4/2023	Do: Q3/2027
Kritéria	■ Vytvořena analytická jednotka ■ Vytvořena funkční databáze analýz ■ Připravena funkční databáze dat ■ Vytvořeno přívětivé uživatelské rozhraní pro snadný přístup k datům o vzdělávání a vzdělávací soustavě	

Klíčová aktivita G.3.2 Podpora pedagogického a resortního výzkumu

Podpora pedagogického výzkumu, posílení systému výzkumu v oblasti výchovy a vzdělávání a podpora pedagogického výzkumu v oblasti modernizace cílů, obsahů a metod vzdělávání, podmínek práce pedagogických pracovníků, struktury a řízení vzdělávací soustavy včetně ověření a využití nových poznatků bude zajištěna prostřednictvím výzvy z OP JAK.

Podpořeny budou aktivity vedoucí k posílení dlouhodobého budování systematizované datové základny pro sledování užitečnosti a účinnosti konkrétních opatření na snížení nerovnosti a zvýšení spravedlivosti v přístupu ke vzdělávání; k podpoře analytické činnosti vyhodnocující efektivitu nástrojů ke snižování nerovností v přístupu ke vzdělávání, která umožní jejich evaluaci v čase od úrovně národní až po jednotlivé školy a komparaci získaných poznatků v mezinárodním kontextu.

Období realizace	Od: Q1/2025	Do: Q3/2027
Kritéria	■ Vydaná průběžná zpráva z realizovaných výzkumů k danému termínu	

Klíčová aktivita G.3.3 Jednotný identifikátor subjektu vzdělávání (dítěte, žáka a studenta)

Existence jednotného identifikátoru subjektu vzdělávání (JISV) je nezbytná pro vyhodnocování dopadu vzdělávací politiky, jejích nástrojů a konkrétních opatření do životní dráhy jednotlivce. Díky možnosti propojování různých databází (sdružovaných státní správou) bude možné sledovat průchod jednotlivce, tj. dítěte, žáka a studenta vzdělávací soustavou od předškolního vzdělávání přes základní, střední, vyšší odborné a vysokoškolské vzdělávání až po další vzdělávání v průběhu jeho života.

Tento identifikátor dítě získá při prvním vstupu do vzdělávání. Součástí Informačního systému vzdělávání, jehož je registr žáků zamýšlenou součástí, však bude i funkcionalita (služba) pro občana/zákonného zástupce, která zajistí elektronicky zápis dítěte k předškolnímu/základnímu vzdělávání. V rámci této služby tak bude možné např. vyhodnocovat i to, kolik dětí nebylo přijato k předškolnímu vzdělávání, třebaže jejich rodiče o něj projevili zájem.

Cílem této aktivity je přidělit fyzické osobě, které je na území České republiky poskytováno státem garantované vzdělání, jednoznačný bezvýznamový identifikátor a zajistit podmínky pro jeho využívání.

Období realizace	Od: Q4/2023	Do: Q4/2026
Kritéria	■ Návrh legislativní úpravy JISV ■ Vytvoření a využívání nástroje pro přidělování JISV	

Opatření G.4 Optimalizace školského rejstříku

Klíčová aktivita G.4.1 Novela školského zákona – propojení rejstříku se základními registry

V návaznosti na implementaci nového informačního systému pro vedení rejstříku škol a školských zařízení dojde k novele školského zákona, která umožní automatizovat některá rejstříková řízení.

V rámci první etapy budování nového informačního systému vzdělávání eEDU proběhne nová elektronizace rejstříku škol a školských zařízení. Tato nová elektronizace přinese napojení rejstříku škol a školských zařízení na základní registry a změny v základních registrech budou automaticky načteny do rejstříku.

Tím dojde k administrativnímu odbřemenění škol, protože nebude nutné žádat o zápis změny údajů v rejstříku škol a školských zařízení u údajů, které se evidují v základních registrech, protože k jejich úpravě dojde automaticky.

Období realizace	Od: Q4/2023	Do: Q3/2027
Kritéria	■ Platná a účinná novela školského zákona – propojení rejstříku se základními registry	

Klíčová aktivita G.4.2 Nová aplikace rejstříku s výstupy pro veřejnost, jako má obchodní rejstřík – výpis s minulostí a automaticky elektronicky podepsaný úřadem

V rámci budování nového informačního systému vzdělávání eEDU probíhá nová elektronizace rejstříku škol a školských zařízení. Tato nová elektronizace přinese veřejnosti možnost získat samoobslužně výpis z rejstříku škol a výpis z rejstříku školských právnických osob. Z veřejné části rejstříku bude možné stáhnout výpis (ve formátu pdf) opatřený elektronickou pečetí úřadu. Tímto dojde k automatizaci a zrychlení vydávání výpisů z rejstříku škol a školských zařízení a ke snížení administrativní zátěže zúčastněných stran.

Období realizace	Od: Q4/2023	Do: Q3/2027
Kritéria	■ Fungující nová aplikace rejstříku s výstupy pro veřejnost, jako má obchodní rejstřík – výpis s minulostí a automaticky elektronicky podepsaný úřadem	

Klíčová aktivita G.4.3 Analýza segmentu soukromých a církevních škol

Po dobu platnosti předchozího Dlouhodobého záměru došlo k disproporčně vyššímu nárůstu kapacit nespádových mateřských a základních škol. Cílem je podrobněji analyzovat vývoj kapacit nespádových škol v konkrétních územích a analyzovat případné rozdíly mezi regiony v souvislosti s poptávkou.

Dále je cílem zjistit samotné příčiny poptávky po nespádových školách (nedostatek kapacit veřejných škol, specifika odlišných vzdělávacích programů, případná vyšší kvalita vzdělávání, otázka „exkluzivity“, filozofický či náboženský postoj ke světu, jiné).

Většina evropských vzdělávacích systémů nabízí stejně jako český vzdělávací systém různé zřizovatelské formy škol v rámci stejné vzdělávací dráhy (soukromé, státní/veřejné, církevní). Různorodost může vycházet vstříc různorodým potřebám žáků, ale také může zvyšovat nerovnosti ve vzdělávání. Aby český vzdělávací systém zachoval rovnováhu mezi těmito dvěma hodnotami (právo určit si vzdělávací dráhu na jedné straně a sociální koheze na straně druhé), je potřeba analyzovat, proč u části žáků dochází k výběru jiné než spádové/veřejné školy, s jakými motivy vznikají nové školy (alternativní, komerční nebo jiný záměr). Na základě výsledků analýzy pak je možné navrhnout případná opatření.

Na základě analýzy dat budou stanovena jasná kritéria pro zápis nových nespádových škol do rejstříku včetně případného omezení (např. maximálního podílu na celkovém počtu žáků v regionu), a to po diskuzi s dotčenými aktéry, viz klíčová aktivita G.4.4.

Období realizace	Od: Q4/2023	Do: Q4/2024
Kritéria	■ Publikovaná analýza vývoje kapacit neveřejných škol a podmínek jejich fungování	

Klíčová aktivita G.4.4 Úprava kritérií pro zápis nespádových škol

Tato klíčová aktivita bude navazovat na aktivitu G.4.3.

Do rejstříku budou zapisovány jen takové nespádové školy, které v žádosti odpovídajícím způsobem zdůvodní potřebnost svého vzniku. Na základě analýzy dat budou stanovena jasná kritéria pro zápis nových nespádových škol do rejstříku včetně případného omezení (např. maximálního podílu na celkovém počtu žáků v regionu), a to v diskusi s dotčenými aktéry. Tato kritéria budou uvedena v Dlouhodobém záměru ČR připravovaném v roce 2027.

Spádové školy ze své podstaty vycházejí vstříc potřebám většiny žáků spádové oblasti, v důsledku čehož jsou jejich vzdělávací programy výsledkem určitého kompromisu. Smysl nespádových (tj. soukromých a církevních) základních škol je především v nabídce vzdělávacích konceptů (stále v rámci RVP), které sice nevyhovují většině, ale pro něž existuje dostatečná poptávka mezi žáky a zákonnými zástupci a které spádová škola nerealizuje. Podmínky zápisu nespádových škol by měly právě toto hledisko co možná nejpřesněji reflektovat a stimulovat.

Důvodem pro plánované stanovení jasných kritérií a regulaci počtu zapisovaných nespádových škol je finanční a spádová stabilita sítě veřejných škol.

Období realizace	Od: Q4/2024	Do: Q3/2027
Kritéria	■ Úprava kritérií pro zápis nespádových škol v rámci zápisu do školských rejstříků	

Přehled opatření

Opatření	Klíčová aktivita	Kritéria	Termín zahájení	Termín ukončení	Zdroj financování	Spolugesce
G.1 Střední článek podpory	G.1.1 Implementace středního článku podpory	Vybudování a činnost regionálních týmů ve všech krajích s výjimkou hl. m. Prahy Funkční centrální metodická podpora – helpdesk pro vedení škol a zřizovatele Individuální a skupinové konzultace pro školy a zřizovatele Zveřejněné metodické a informační materiály	Q4/2023	Q3/2027	Fondy EU – OP JAK	NPI ČR
	G.1.2 Analýza efektivity výkonu přenesené působnosti státní správy ve školství na úroveň ORP a krajů	Analýza efektivity výkonu přenesené působnosti státní správy ve školství na ORP a kraje včetně návrhů možnosti digitalizace a optimalizace výkonu státní správy	Q1/2025	Q4/2026	Státní rozpočet	
	G.1.3 Příprava modelu financování činností středního článku po roce 2028	Návrh modelu financování činností středního článku	Q1/2026	Q3/2027	Státní rozpočet	
	G.1.4 Zvýšení kompetencí pracovníků veřejné správy ve školství	Modulový vzdělávací kurz zaměřený na rozvoj kompetencí při výkonu státní správy a samosprávy v oblasti školství	Q1/2024	Q3/2027	Státní rozpočet	NPI ČR, ČŠI
G.2 Zefektivnění činnosti škol a školských zařízení	G.2.1 Nastavení pravidelného a dlouhodobého vyhodnocování financování pedagogické práce	Každoroční statistické analýzy Výstupy z kvalitativních šetření dle stanoveného harmonogramu	Q1/2024	Q3/2027	Státní rozpočet	
	G.2.2 Úprava modelu financování regionálního školství tak, aby více podporovalo (motivovalo) spojování ředitelství	Návrh úprav modelu financování	Q1/2024	Q4/2024	Státní rozpočet	

	G.2.3 Vytvoření modelu nejmenší efektivní velikosti školy na úrovni jednoho zřizovatele	Model nejmenší efektivní velikosti školy	Q1/2024	Q1/2025	Státní rozpočet	
	G.2.4 Převzetí nepedagogických činností zřizovatelem	Návrh legislativních úprav	Q1/2024	Q4/2024	Státní rozpočet	
	G.2.5 Rozdělení role ředitele školy	Návrh legislativních úprav	Q1/2024	Q4/2024	Státní rozpočet	
	G.2.6 Vytvoření modelu institucionalizace podpůrných pedagogických pozic v předškolním a středním vzdělávání	Návrh legislativních úprav a parametrizace institucionalizace v předškolním a středním vzdělávání	Q1/2026	Q3/2027	Státní rozpočet	
	G.2.7 Stanovení spádovosti v legislativě a vytvoření online nástroje	Návrh legislativních úprav Funkční mapa spádových obvodů a datový přehled	Q4/2023	Q4/2026	Státní rozpočet	
G.3 **Evidence-based policy**	G.3.1 Posílení datové politiky	Vytvořena analytická jednotka Vytvořena funkční databáze analýz Připravena funkční databáze dat Vytvořeno přívětivé uživatelské rozhraní pro snadný přístup k datům o vzdělávání a vzdělávací soustavě	Q4/2023	Q3/2027	Fondy EU – OP JAK	ČŠI
	G.3.2 Podpora pedagogického a resortního výzkumu	Vydaná průběžná zpráva z realizovaných výzkumů k danému termínu	Q1/2025	Q3/2028	Fondy EU	
	G.3.3 Jednotný identifikátor subjektu vzdělávání (dítěte, žáka a studenta)	Návrh legislativní úpravy JISV Vytvoření a využívání nástroje pro přidělování JISV	Q4/2023	Q4/2026	Státní rozpočet	

G.4 Optimalizace školského rejstříku	G.4.1 Novela školského zákona – propojení rejstříku se základními registry	Platná a účinná novela školského zákona – propojení rejstříku se základními registry	Q4/2023	Q3/2027	Státní rozpočet	
	G.4.2 Nová aplikace rejstříku s výstupy pro veřejnost, jako má obchodní rejstřík – výpis s minulostí a automaticky elektronicky podepsaný úřadem	Fungující nová aplikace rejstříku s výstupy pro veřejnost, jako má obchodní rejstřík – výpis s minulostí a automaticky elektronicky podepsaný úřadem	Q4/2023	Q3/2027	Státní rozpočet	
	G.4.3 Analýza segmentu soukromých a církevních škol	Publikovaná analýza vývoje kapacit neveřejných škol a podmínek jejich fungování	Q4/2023	Q4/2024	Státní rozpočet	
	G.4.4 Úprava kritérií pro zápis nespádových škol	Úprava kritérií pro zápis nespádových škol v rámci zápisu do školských rejstříků	Q4/2024	Q3/2027	Státní rozpočet	

H. Vzdělávání v celoživotní perspektivě

Celoživotní učení je složitý komplex aktivit, které dovolují přechody mezi vzděláváním a zaměstnáním a získávání stejných kvalifikací různými cestami kdykoli během života. Zahrnuje tři navzájem propojené složky – formální vzdělávání, neformální vzdělávání a informální učení. Nedílnou součástí celoživotního učení se musí stát občanské vzdělávání, vzdělávání pro udržitelný rozvoj a rozvoj digitálních kompetencí ve spolupráci s různými poskytovateli (např. školami, školskými zařízeními pro zájmové vzdělávání, univerzitami, paměťovými institucemi, neziskovými organizacemi).

Popis cíle

Hlavním cílem je vytvořit u dětí a mládeže pozitivní vztah k učení se novým věcem, připravit je na kontinuální učení v průběhu celého života a nastavit vhodné prostředí pro další vzdělávání.

Jedná se o podporu pružného systému celoživotního učení umožňujícího do něj kdykoliv vstoupit, doplnit znalosti a dovednosti podle individuálních požadavků a mít možnost je potvrdit v celostátně uznávaném systému. Dílčím cílem je pak rozvoj měkkých kompetencí (soft skills) využitelných nejen v rámci celoživotního učení, ale i při orientaci a uplatnění na trhu práce.

Zdůvodnění potřebnosti

V současné době je vývoj společnosti velmi dynamický a již nyní je obvyklé, že dospělý změní v průběhu svého profesního života dvakrát až třikrát svou profesi. Je zřejmé, že nelze vystačit po celý pracovní život pouze se znalostmi a dovednostmi získanými v počátečním vzdělávání. Technologický vývoj průmyslové revoluce vytváří tlak na celoživotní učení ve všech sférách trhu práce včetně nízkokvalifikovaných a manuálních pracovních činností. Stejně tak je nutné pracovat i na zvyšování soft skills a dalších kompetencí mimo čistě faktické znalosti. Proto je nutné zlepšit celkově nízkou motivaci ke vzdělávání v ČR opakovaně vyplývající např. z výsledků šetření PISA a TIMSS, AES, LFS, neboť pouze jedinec, který má osvojené kompetence k celoživotnímu učení, bude schopen flexibilně reagovat na nové potřeby trhu práce a společenského vývoje obecně.

Vyhodnocení Dlouhodobého záměru ČR 2019–2023 a prvního implementačního období Strategie 2030+

V oblasti nadání a talentu byly v roce 2020 v rámci rozvojového programu Vybavení školských poradenských zařízení diagnostickými nástroji poskytnuty školským poradenským zařízením nástroje k diagnostice nadání/talentu, inteligence apod. Podpora nadaných pokračovala i prostřednictvím Talentcentra spadajícího pod NPI ČR, které koordinovalo činnost krajských sítí podpory nadání zřízených ve všech krajích ČR. Expertní skupina Krajských koordinátorů podpory nadání poskytovala školám individualizovanou podporu vedoucí k nastavení Systému podpory nadání, rozšiřovala Krajské sítě podpory nadání, realizovala zasedání Krajské koordinační skupiny.

Zájmové vzdělávání bylo finančně podpořeno v rámci projektů realizovaných z výzev OP VVV: Zvyšování kvality neformálního vzdělávání, Implementace KAP I, Budování kapacit pro rozvoj škol II, Implementace Strategie digitálního vzdělávání II, Místní akční plány rozvoje vzdělávání II, Akční plánování v území, Šablony II a Šablony III.

Lepší podmínky pro činnost školských zařízení pro zájmové vzdělávání, především školních družin, byly vytvořeny díky reformě financování regionálního školství zavedením zcela odlišného systému financování pedagogické práce. Pro školní družinu byl stanoven max. rozsah přímé pedagogické činnosti hrazený ze státního rozpočtu v podobě týdenního maximálního počtu hodin přímé pedagogické činnosti v závislosti na organizační struktuře školní družiny, tj. v závislosti na počtu oddělení školní družiny.

V oblasti vytváření podmínek pro další vzdělávání občanů byla nadále rozvíjena Národní soustava kvalifikací jako nástroj pro ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání. Byla zpracována analytická a evaluační zpráva k fungování NSK a vyhodnocení efektivity systému, která byla následně představena zástupcům zaměstnavatelů a ministerstev (autorizujících orgánů). V rámci kmenové činnosti NPI ČR byla vytvořena přiřazovací mapa profesních kvalifikací a úplných profesních kvalifikací k soustavě oborů vzdělání s ohledem na jejich obsahovou

blízkost a možnost využití profesních kvalifikací pro tvorbu nových RVP. Byl schválen (a následně realizován) návrh implementace a budování NSK po skončení povinné udržitelnosti projektu NSK2 po roce 2020.

V rámci formulování doporučení pro optimalizaci sítě autorizovaných osob byly zpracovány analýzy mapující poptávku po profesních kvalifikacích z pohledu krajských trhů práce, potřeby cílových skupin se ztíženým přístupem na trh práce a potenciál škol v jednotlivých krajích ve vazbě na NSK. Na podporu a síťování klíčových aktérů v oblasti dalšího vzdělávání byla vybudována síť krajských koordinátorů, kteří působí na krajských pracovištích NPI ČR.

Soubor opatření a klíčových aktivit

H.1	Rozvoj potenciálu každého jednotlivce
H.2	Propojení všech složek vzdělávání – formálního, zájmového a neformálního vzdělávání a učení
H.3	Podpora školských zařízení pro zájmové vzdělávání a organizací pracujících s dětmi a mládeží
H.4	Vytváření podmínek pro další vzdělávání občanů

Opatření H.1 Rozvoj potenciálu každého jednotlivce

Jednou ze stěžejních rolí vzdělávacího systému je rozvíjet u žáků kompetence k učení. To si lze jen obtížně představit bez vytvoření pozitivního vztahu k učení. Je třeba děti a žáky připravit tak, aby přistupovali ke kontinuálnímu celoživotnímu učení a učení se novým věcem jako ke zcela samozřejmé součásti lidského života.

S tím úzce souvisí další úkol vzdělávacích institucí – vést jednotlivce v jakémkoliv věku k podnikavosti v rovině osobní, profesní a společenské, k tomu, aby od útlého věku chápali vzdělávání jako příležitost, vnímali svou zodpovědnost za vlastní rozvoj, osvojili si dovednost samostatně se učit a v souladu se svými schopnostmi vyhledávat příležitosti, jak tyto své dovednosti a znalosti uplatnit v praxi.

Klíčová aktivita H.1.1 Podpora motivace k cílenému studiu cizích jazyků

Vícejazyčnost, znalost dvou či více cizích jazyků, je velmi důležitá pro uplatnění absolventů ve sjednocené Evropě. Princip vícejazyčnosti je součástí mnoha evropských deklarací (např. Doporučení Výboru ministrů členským státům o významu vícejazyčného a interkulturního vzdělávání pro demokratickou kulturu ze dne 2. února 2022[88]). MŠMT v rámci této aktivity žáky podpoří v nalezení vnitřní motivace ke studiu více cizích jazyků, a to jak ve vzdělávání formálním (volbou dalšího cizího jazyka), tak i zájmovém či neformálním, případně v jazykových školách. Motivace ke studiu cizích jazyků bude podpořena prostřednictvím komunikační kampaně, mezinárodních projektů, výměnných pobytů, aktivit v rámci příhraniční spolupráce atd.

V rámci klíčové aktivity MŠMT bude:

- iniciovat a podporovat vytvoření dostatečného množství metodických a výukových materiálů pro výuku dalšího cizího jazyka tak, aby se standardem na výstupu ze základního vzdělávání v praxi stalo dosažení úrovně A1 Evropského referenčního rámce,
- analyzovat nabídku kvalitního mimoškolního vzdělávání v cizích jazycích v jednotlivých regionech; navrhnout opatření ke zlepšení nabídky v regionech, kde nebude dostatečná,

88 Viz: https://cs.wikipedia.org/wiki/Funk%C4%8Dn%C3%AD_gramotnost.

- podporovat metodu CLIL jako zcela přirozený a silný nástroj pro odstraňování bariér komunikace v cizím jazyce,
- připravovat nové kurzy DVPP pro podporu metody CLIL,
- propagovat a podporovat Erasmus+, eTwinning, program EDISON a další flexibilní formy mezinárodní spolupráce, v jejichž rámci žáci mohou a zároveň musí zcela bez zábran využívat cizí jazyk jako prostředek komunikace k dosažení cílů projektu,
- rozšiřovat informovanost o dostupných možnostech neformálního vzdělávání mezi zaměstnanci školských zařízení a jejich žáky. Existuje řada dostupných neformálně vzdělávacích aktivit včetně mezinárodních (například výměny mládeže v rámci Erasmus+), jejichž náklady jsou často plně hrazené, a tedy se jich mohou účastnit i mladí lidé, kteří by jinak zahraniční zkušenost získali jen obtížně, je však nezbytné rozšířit povědomí o nich. Totéž platí pro projekty pro pracovníky s mládeží,
- podporovat přípravu přehledného elektronického manuálu/metodiky pro školy ke všem formám mezinárodní spolupráce a aktivit, včetně podrobných návodů na vyplnění formulářů apod.

Období realizace	**Od: Q4/2023**	**Do: Q3/2026**
Kritéria	▪ Kvantitativní i kvalitativní analýza nabídek pro vzdělávání v cizím jazyce mimo formální vzdělávání (kroužky, jazykové školy, jiné) v regionech, návrh opatření na základě této analýzy ▪ Zvýšení zájmu o výměny mládeže a mobility pracovníků s mládeží v rámci Erasmus+ (zvýšení počtu lidí, kteří se budou přihlašovat na projekty, zejména mezi lidmi účastnícími se poprvé) ▪ Neklesající vývoj podílu počtu žáků dosahujících na konci ZŠ (resp. SŠ) požadovaných úrovní v prvním cizím jazyce i dalším cizím jazyce podle Evropského referenčního rámce	

Klíčová aktivita H.1.2 Podpora nadání a talentu

Cílem klíčové aktivity bude dále podporovat rozvoj nadání a talentu žáků a jejich kompetencí potřebných v kontextu technologického pokroku a současných trendů **ve všech oblastech vzdělávání** tak, jak tyto proměny a nové nároky na vzdělávací systém reflektuje Strategie 2030+. Tato podpora bude **přesahovat rámec příslušného stupně (oboru) vzdělávání žáka** a bude zaměřena na všechny oblasti vzdělávání.

Vzhledem k neustále rostoucímu počtu soutěží a akcí pro nadanou a talentovanou mládež, často vzájemně kolidujících, je zcela nezbytné v této oblasti prioritizovat, usnadnit účastníkům, školám, ale i organizátorům jednotlivých soutěží (organizacím a spolkům) orientaci a na základě této prioritizace jasně deklarovat podporu MŠMT. Za tím účelem bude **vytvořen evidenční systém obsahující** priority a doporučení MŠMT tak, aby byly vyloučeny kolize termínů podpořených soutěží a akcí.

Soutěže a přehlídky mohou významně pomoci s vyhledáváním nadaných a talentovaných dětí a mládeže. MŠMT každoročně vyhlašuje dotační výzvy na podporu soutěží a přehlídek, do kterých je zapojeno cca 700 000 žáků ZŠ a SŠ. Významnými aktéry, kteří napomáhají k vyhledávání nadání a talentu a samotné soutěže buď organizují nebo se podílí na jejich organizaci, jsou základní školy, střední školy, vysoké školy a školská zařízení pro zájmové vzdělávání a také základní umělecké školy a nestátní neziskové organizace. Jedním z nástrojů, který významně pomůže stabilitě prostředí soutěží a přehlídek, může být zajištění víceletého financování, které je pro MŠMT prioritou.

Podporu nadání/talentu nelze omezovat pouze na soutěže. Je třeba **zrevidovat a přenastavit systém nástrojů pro podporu nadání/talentu** v rámci formálního vzdělávání, mj. hledat nástroje posilující vnitřní motivaci žáků k rozvoji jejich nadání a talentu. K tomu bude využita i revize rámcových vzdělávacích programů.

K efektivnímu využití vybraných nástrojů pro podporu nadání/talentu je nezbytné **nastavit jasnější kritéria pro diagnostiku nadání/talentu** a mimořádného nadání jak ve školách, tak především ve školských poradenských zařízeních v souladu s doporučením ČŠI[89], a to nejen v oblasti rozumové, ale i v dalších oblastech. Diagnostika nadání/talentu musí být také hlouběji propojena s kariérovým poradenstvím.

Je potřebné zvážit úpravu individualizované podpory pro nadané žáky, např. možnost jejich zapojení do distančních vzdělávacích programů zahraničních škol různých stupňů, a současně systematicky podporovat a oceňovat výměnu zkušeností nabytých při úspěšné podpoře nadaných a mimořádně nadaných žáků ve školách.

Mnohem zásadnější a viditelnější roli v podpoře nadaných a mimořádně nadaných musí hrát **Krajské sítě podpory nadání** v čele s krajskými koordinátory podpory nadání spolupracujícími s garantem podpory nadání v rámci NPI ČR.

Období realizace	**Od: Q1/2024**	**Do: Q3/2027**
Kritéria	■ Vytvořený digitální kalendář jednotlivých soutěží a akcí s prioritami a doporučeními MŠMT ■ Upravené RVP z pohledu podpory nadání/talentu ve všech stupních vzdělávání ■ Stanovení kritérií pro diagnostiku nadání/talentu ■ Provedena revize systému podpůrných opatření v oblasti nadání/talentu	

Klíčová aktivita H.1.3 Podpora dobrovolnictví

Výchova dětí a mládeže k dobrovolnictví, jak na školách, tak v oblasti neformálního vzdělávání v mládežnických organizacích, tvoří důležitou součást výchovy v moderní společnosti a zakládá důležitý potenciál pro řešení problematických/krizových situací v dnešním světě. Pomáhá rozvíjet solidaritu ve společnosti, pěstuje empatii a schopnost přijímat cizí názory i kultury. Je třeba vytvářet podmínky pro rozvoj dobrovolnictví mladých lidí. Studie ukazují, že dobrovolnictví může přinést těm, kteří se do něj zapojí, nový smysl, identitu a pocit sounáležitosti, zlepšuje spokojenost se životem, snižuje samotu a izolaci a snižuje příznaky deprese a úzkosti jak mezi samotnými dobrovolníky, tak mezi těmi, které podporují.

Evropská strategie pro mládež 2019–2027 stanoví podporu dobrovolnických aktivit a výchovu k dobrovolnictví jako jednu z priorit v politikách mládeže. V této souvislosti se MŠMT v následujícím období zaměří na zajištění informovanosti o Evropském sboru solidarity, o solidárních projektech a dobrovolnictví, na organizaci workshopů a informačních dnů v jednotlivých krajích, na motivování škol k zapojení dobrovolníků, na šíření informací o přínosech zapojení do dobrovolnických aktivit na internetových stránkách. Cílem podpory dobrovolnictví je rozvoj solidarity a tolerance mezi lidmi, jeho uznávání v rámci formálního vzdělávání a vytváření příležitosti pro zapojení populace do dobrovolnických aktivit.

Období realizace	**Od: Q1/2024**	**Do: Q3/2027**
Kritéria	■ Organizované dny dobrovolnictví – workshopy/informační dny v jednotlivých krajích ■ Podpora rozvoje dobrovolnictví a vzdělávání dobrovolníků v dotačních výzvách MŠMT zaměřených na práci s dětmi a mládeží a neformální vzdělávání	

89 Tematická zpráva – Podpora vzdělávání nadaných a mimořádně nadaných žáků v ZŠ a SŠ: **https://www.csicr.cz/cz/Aktuality/Tematicka-zprava-%E2%80%93-Podpora-vzdelavani-nadanych-a-m**

Opatření H.2 Propojení všech složek vzdělávání – formálního, zájmového a neformálního vzdělávání a informálního učení

Vzájemné propojování všech složek vzdělávání nabývá významu v souvislosti s rostoucím důrazem na osvojování klíčových kompetencí žáky. Na straně formálního vzdělávání je jeho podstatou nejen zohledňování neformálně získaných znalostí a dovedností ve formálním vzdělávání žáka, ale také využívání inovativních a zážitkových forem práce s dětmi a mládeží obvyklých v zájmovém a neformálním vzdělávání. Na straně neformálního a zájmového vzdělávání se jedná o činnosti, které podpoří budování a rozvoj klíčových kompetencí popsaných v příslušných rámcových vzdělávacích programech, a tím na formální vzdělávání vhodně navážou. Propojování všech složek vzdělávání se projeví i na zásadním zlepšení vnitřní motivace k celoživotnímu učení.

Opatření naplňuje Strategii 2030+, navazuje na implementační kartu Revize RVP ZV a systém metodické podpory pro školy a pedagogy, na klíčovou aktivitu 2.3 Propojení formálního a zájmového vzdělávání v základních školách. V rámci klíčové aktivity byla připravována systémová řešení včetně případné potřeby změn ve školském zákoně. V prvním implementačním období byly identifikovány bariéry bránící funkčnímu propojení formálního a neformálního, resp. zájmového vzdělávání a navržena systémová řešení pro jejich odstranění, která budou realizována v druhém implementačním období.

Klíčová aktivita H.2.1 Propojení formálního a zájmového vzdělávání ve škole

MŠMT na základě identifikovaných bariér bránících funkčnímu propojení formálního a zájmového vzdělávání navrhne systémová řešení pro jejich odstranění. Současně vytvoří soubor výstupů a kompetencí v rámci RVP pro základní vzdělávání využitelných pro toto propojení. Dále připraví metodiku propojení formálního a zájmového vzdělávání.

Klíčová aktivita navazuje na první implementační období Strategie 2030+, na implementační kartu Revize RVP ZV a systém metodické podpory pro školy a pedagogy, klíčovou aktivitu 2.3 Propojení formálního a zájmového vzdělávání v základních školách, kde byly tyto bariéry pojmenovány; v druhém implementačním období se soustředíme na jejich odstranění. Propojení formálního a neformálního vzdělávání bude výslovně popsáno ve školních vzdělávacích programech škol (na základě příslušné kapitoly revidovaného RVP ZV).

V případě školních družin a školních klubů půjde o logické provázání a přímou návaznost jejich zájmových volnočasových aktivit na povinnou složku vzdělávání, o účelnější využití personálních i finančních zdrojů a užší pojetí těchto činností. Školní vzdělávací programy školních družin a školních klubů, které existují při základních školách, se stanou integrální součástí ŠVP základní školy, aby bylo ono požadované propojení i tímto způsobem podpořeno. Uvedená změna vyžaduje změnu platné a účinné legislativy, školského zákona.

Do RVP pro základní vzdělávání zahrneme využití klíčových kompetencí získaných v zájmovém vzdělávání. Nastavíme **systém vyhodnocování a uznávání výsledků zájmového vzdělávání** ve školách **změnou právních předpisů** včetně školského zákona. Systém bude nastaven tak, aby kompetence získané v jednotlivých zájmových útvarech a zájmových volnočasových činnostech byly zohledňovány i v rámci formálního vzdělávání ve škole jako určitý bonus, přidaná hodnota, s níž žáci přicházejí a obohacují svoji osobnost o další vědomosti, schopnosti, dovednosti a postoje. Výstupy RVP pro základní vzdělávání upravíme tak, aby umožnily zohledňovat dovednosti a znalosti získané v zájmovém vzdělávání a byly součástí školního portfolia jednotlivých žáků.

Důležité bude zvýšení dostupnosti zájmového vzdělávání zvýšením kapacit a počtu školních družin a školních klubů v ČR a propagace a pozitivní přijetí myšlenky propojení formálního a zájmového vzdělávání pedagogickou, rodičovskou i širší veřejností.

Období realizace	**Od: Q4/2023**	**Do: Q3/2027**
Kritéria	■ Návrh změny školského zákona a příslušných prováděcích předpisů ■ Metodika propojení formálního a zájmového vzdělávání ve škole	

Klíčová aktivita H.2.2 Propojování formálního, zájmového a neformálního vzdělávání

V souvislosti s realizovanými projekty propojujícími formální, zájmové a neformální vzdělávání dochází k impulzům, které mají potenciál přispět k proměně obsahu, metod a forem vzdělávání, ale i celkové atmosféry, v níž školní vzdělávání probíhá. Propojováním výše zmíněných forem vzdělávání je rovněž možné přispět ke snižování nerovností ve vzdělávacím systému. Budeme nabízet metodickou podporu pro pracovníky formálního i neformálního a zájmového vzdělávání.

V rámci realizace klíčové aktivity považuje MŠMT za důležité podporovat školy všech stupňů ve spolupráci s externími poskytovateli zájmového a neformálního vzdělávání. Je nezbytné, aby propojování bylo realizováno obousměrně, tedy směrem od neformálního k formálnímu vzdělávání, ale také naopak.

Poskytovatelé zájmového a neformálního vzdělávání budou vzděláváni ve znalosti rámcových vzdělávacích programů a jejich cílů, které budou svými aktivitami vhodně rozvíjet nebo na ně navazovat. Klíčovým prvkem je také aktivní podpora mladých lidí v účasti na neformálním vzdělávání prostřednictvím škol, tj. komplexní informování o možnostech účasti na neformálním a zájmovém vzdělávání.

Školy všech stupňů budou systematicky spolupracovat s mimoškolními organizacemi, např. NNO pracujícími s dětmi a mládeží, zaměstnavateli a odbornými pracovišti, středisky volného času, knihovnami, muzei a dalšími paměťovými i uměleckými institucemi, centry excelence, science centry, středisky ekologické výchovy a dalšími poskytovateli vzdělávacích služeb, programů a stimulujících mimoškolních aktivit (odborná soustředění, přípravné kurzy, online vzdělávání, badatelská činnost aj.). MŠMT prodiskutuje s Ministerstvem kultury možnost odstranění všech bariér, které brání užší a efektivnější vzájemné spolupráci škol s knihovnami, muzei, galeriemi a dalšími paměťovými institucemi.

Nastavíme **systém vyhodnocování a uznávání výsledků zájmového a neformálního vzdělávání získaného u poskytovatelů zájmového a neformálního vzdělávání školami** v rámci formálního vzdělávání ve škole. Pro uznávání výsledků neformálního vzdělávání využijeme nástroje mikrocertifikátů (microcredentials).

Pro zaměstnance škol a školských zařízení, stejně jako pro pracovníky s mládeží v neformálním vzdělávání existuje celá řada dostupných vzdělávacích aktivit. MŠMT musí zajistit dostatečnou informovanost o těchto aktivitách a napomoci vytvořit prostředí, které bude jednotlivé pracovníky k účasti na těchto aktivitách motivovat.

Období realizace	**Od: Q1/2024**	**Do: Q3/2027**
Kritéria	■ Zveřejnění informačních materiálů pro školy o možnostech zájmového a neformálního vzdělávání včetně mezinárodní spolupráce a výměny zkušeností ■ Zveřejnění informačních materiálů pro školy na podporu zvýšení zájmu o mobility ■ Metodika k propojování formálního, zájmového a neformálního vzdělávání ■ Návrh systému vzájemného uznávání neformálně získaných znalostí	

Klíčová aktivita H. 2.3 Revize rámcového vzdělávacího programu pro základní umělecké vzdělávání a její implementace

MŠMT připraví revizi Rámcového vzdělávací programu pro základní umělecké vzdělávání (RVP ZUV) na základě vyhodnocení celého implementačního období v základních uměleckých školách a praktických zkušeností pedagogických pracovníků při práci s kurikulem. Revize bude reflektovat Strategii 2030+. RVP ZUV bude srozumitelný pro pedagogy a zákonné zástupce a žákům umožní diferenciaci uměleckého vzdělávání podle jejich zájmů a nadání/talentu.

Prostřednictvím revidovaného RVP ZUV chceme zajistit pedagogům základních uměleckých škol srozumitelný a vypovídající dokument k vytvoření efektivních školních vzdělávacích programů podporujících modernizaci výuky směrem ke klíčovým kompetencím, rovnému přístupu ke vzdělávání, digitalizaci, formativnímu hodnocení a dalším stěžejním tématům uměleckého vzdělávání 21. století.

V rámci klíčové aktivity proběhnou následující činnosti:

- vytvoření koncepce revize RVP ZUV,
- zpracování a vydání RVP ZUV,
- představení revidovaného RVP ZUV odborné veřejnosti, seznámení se změnami a harmonogramem jejich zavádění do praxe,
- odstranění bariér pro nadané děti ze sociálně slabého prostředí.

Školy budou povinny vzdělávat podle revidovaného RVP ZUV od 1. 9. 2027.

Období realizace	**Od: Q4/2023**	**Do: Q3/2026**
Kritéria	▪ Zveřejněný revidovaný RVP ZUV	

Opatření H.3 Podpora školských zařízení pro zájmové vzdělávání a organizací pracujících s dětmi a mládeží

Cílem opatření je podpora, rozšíření a zkvalitnění nabídky volnočasových a vybraných cílených aktivit ve školských zařízeních pro zájmové vzdělávání (především střediscích volného času) a neziskových organizacích určených pro organizované nebo neorganizované děti a mládež, odborná příprava a vzdělávání pracovníků s dětmi a mládeží, dále vytváření podmínek pro rozvoj neformálního vzdělávání, rozvoj dobrovolnictví a dobrovolné práce s dětmi a mládeží a mezinárodní spolupráce dětí a mládeže.

Opatření je úzce provázáno s klíčovými aktivitami v rámci opatření č. 2 Propojení všech složek vzdělávání – formálního, zájmového a neformálního vzdělávání a informálního učení.

Klíčová aktivita H.3.1 Dostupnost nabídky aktivit a služeb pro neorganizované děti a mládež

Klíčová aktivita se zaměřuje především na děti a mládež, které se ocitly v obtížné životní situaci nebo jsou jí ohroženy a nevyhledávají standardní formy institucionalizované pomoci a péče.

Cílem aktivity je:

- podpořit více organizace a školská zařízení, která aktivity pro neorganizovanou mládež poskytují, a tím umožnit dětem a mládeži lépe se orientovat v jejich sociálním prostředí, a
- vytvářet podmínky, aby v případě zájmu mohly řešit svoji nepříznivou sociální situaci návštěvou organizací nebo školských zařízení, ve kterých budou trávit volný čas.

Podpořené organizace poskytnou spektrum specifických programů, sociální intervenci a sociální podporu, umožní navázat a udržovat kontakt, poskytnou informace, odbornou pomoc, podporu a vytvoří podmínky pro sociální začlenění a pozitivní změnu ve způsobu života dětí a mládeže. V případě domů dětí a mládeže a školních klubů se jedná především o akce s cíleným programem a zaměřením a činností tzv. otevřených klubů.

Jako jeden z nástrojů pro naplnění této aktivity mohou sloužit i mezinárodní programy jako Erasmus+, které cílí na budování kapacit a rozvoj jak samotných zařízení – včetně zaměstnanců a pracovníků s mládeží – tak mládeže.

Období realizace	Od: Q1/2024	Do: Q3/2027
Kritéria	■ Zachování nebo zvýšení dostupnosti nabídky pro neorganizovanou mládež v místě (bez ohledu na poskytovatele) ve srovnání s rokem 2022 ■ Nárůst podílu neorganizovaných dětí a mládeže navštěvujících organizace a zařízení poskytující jim služby a aktivity ■ Zvýšení informovanosti mezi školskými zařízeními a organizacemi pracujícími s neorganizovanou mládeží o možnostech zapojení do evropských vzdělávacích programů	

Klíčová aktivita H.3.2 Analýza aktivit dětí a mládeže v neformálním a zájmovém vzdělávání v ČR včetně doporučení pro další kroky v oblasti

Cílem výzkumu bude prvotní zmapování aktivit pro děti a mládež v neformálním i zájmovém vzdělávání realizovaných jak školami a školskými zařízeními, tak i dalšími poskytovateli (např. neziskovými organizacemi, knihovnami atd.).

Následně výzkum zanalyzuje modely a formy financování neformálního vzdělávání a jeho provázání s plněním cílů formálního vzdělávání v případech, kde to bude možné. Následně dojde ke zmapování dobré praxe v zahraničí v dané oblasti.

Doporučení vyplývající z výzkumu povedou k pravidelnému sledování aktivit v oblasti neformálního a zájmového vzdělávání v ČR z pohledu trendů zájmů mezi dětmi a mládeží, účinnosti realizovaných projektů, propojování formálního a neformálního vzdělávání a také regionálních rozdílů ve zkoumané oblasti.

Období realizace	Od: Q4/2023	Do: Q3/2027
Kritéria	■ Analýza aktivit dětí a mládeže v neformálním a zájmovém vzdělávání v ČR včetně návrhů doporučení pro další kroky	

Opatření H.4 Vytváření podmínek pro další vzdělávání občanů

Další vzdělávání je nedílnou součástí celoživotního procesu učení, který podporuje osobní rozvoj jednotlivce, rozšiřuje a prohlubuje jeho profesní znalosti a dovednosti, stejně jako jeho zájmy a občanské kompetence. Další vzdělávání musí reagovat na změny trhu práce a z těchto změn plynoucí nové požadavky na vědomosti, dovednosti, podporovat profesní mobilitu. Další vzdělávání podporuje přechod jednotlivce mezi vzděláváním a prací, a vytváří tak pro jednotlivce možnost úspěšného přechodu mezi různými zaměstnáními či pracovními pozicemi, a vede tak k jeho lepšímu společenskému uplatnění.

Cílem opatření je nastavit podmínky pro vzdělávání dospělých tak, aby každý dospělý mohl podle svých potřeb využívat možnosti vzdělávání nabízené různými poskytovateli včetně škol, aby mohl v průběhu svého života rozvíjet své znalosti, dovednosti, kompetence v souladu se svými studijními předpoklady, zájmy i pracovním uplatněním. Oblast zahrnuje další profesní, zájmové i občanské vzdělávání, neformální vzdělávání i informální učení.

Součástí dalšího vzdělávání musí být i široce dostupná poradenská činnost, užívání nástrojů kariérového poradenství, zajištění možnosti uznávání výsledků učení a jejich dokládání – certifikace.

Klíčová aktivita H.4.1 Vytváření prostředí pro rozvoj a inovaci struktury dalšího vzdělávání

V souladu se zákonem č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání) bude MŠMT dále rozvíjet Národní soustavu kvalifikací jako základní nástroj pro změnu, zvýšení, uznání a potvrzení již získané kvalifikace jednotlivce; pokračovat bude optimalizace NSK, revize vybraných standardů profesních kvalifikací, doplňování dalších standardů tak, aby odpovídaly měnícím se požadavkům trhu práce.

MŠMT realizuje aktivity vedoucí ke zvyšování počtu autorizovaných osob i držitelů osvědčení z profesní kvalifikace.

MŠMT připraví ve spolupráci s MPSV návrh využití Centrální databáze kompetencí (CDK), která bude moci v budoucnu být využívána nejen pro formulaci odborných způsobilostí/kompetencí při definování standardů Národní soustavy kvalifikací, ale např. i pro tvorbu rámcových vzdělávacích programů nebo zavádění procesů mikrocertifikace.

Období realizace	Od: Q4/2023	Do: Q3/2027
Kritéria	■ Počet nových a revidovaných profesních kvalifikací (min. 40 PK za kalendářní rok) ■ Počet nových autorizací (min. 100 za celé období) ■ Počet úspěšných absolventů zkoušky z profesní kvalifikace (min. 15 tis. osob) ■ Návrh využití Centrální databáze kompetencí	

Klíčová aktivita H.4.2 Podpora flexibilních cest k získání, zvýšení, rozšíření a potvrzení kvalifikace

Efektivní další vzdělávání musí vytvářet pro získání kvalifikace různé cesty, které reagují nejen na aktuální i predikované potřeby trhu práce, ale také na potřeby a životní podmínky učících se.

MŠMT ve spolupráci s MPSV a střešními zaměstnavatelskými a profesními organizacemi navrhne nastavení implementace modularizace rekvalifikačních vzdělávacích programů, zejména těch, které vedou po vykonání zkoušky k získání profesní kvalifikace. Smyslem modularizace rekvalifikačních vzdělávacích programů je posílení individualizace dalšího vzdělávání a vytvoření příležitostí pro zohlednění konkrétních potřeb jednotlivce, jeho dílčích znalostí, profesních zkušenosti nebo již dosažených výsledků učení.

Podpoříme zavádění tzv. mikrocertifikátů[90], které zvyšují uplatnitelnost jejich držitelů na trhu práce a podporují individualizaci vzdělávání. Mikrocertifikát, v českých podmínkách nový certifikát osvědčující znalosti, dovednosti a kompetence jednotlivce získané v rámci malé jednotky učení, bude jednoznačně vymezen vzhledem k již existujícím certifikátům v oblasti vzdělávání dospělých a budou specifikovány možnosti jeho využití.

Podpoříme rozvoj kariérového poradenství v celoživotní perspektivě s důrazem na vytváření individuálních modulově koncipovaných vzdělávacích cest, které budou využívat a vhodně propojovat jak certifikáty vztahující se k NSK, tak mikrocertifikáty, popř. výsledky učení, které jednotlivec získá ve formálním i neformálním vzdělávání a v rámci informálního učení. Podpoříme spolupráci se sociálními partnery a její provázání do formálního a zájmového vzdělávání pro potřeby kariérního růstu a snazšího uplatnění na trhu práce. Kariérové poradenství bude využíváno jako efektivní nástroj zvyšování motivace dospělé populace k účasti na dalším vzdělávání, aktivity budou projednávány s Národním poradenským fórem.

90 https://education.ec.europa.eu/cs/education-levels/higher-education/micro-credentials

Období realizace	Od: Q4/2023	Do: Q3/2027
Kritéria	■ Návrh nastavení a implementace systému akreditace modularizovaných vzdělávacích programů ■ Návrh novely vyhlášky č. 176/2009 Sb., v návaznosti na novelu zákona o zaměstnanosti ■ Návrh nastavení a implementace systému mikrocertifikace ■ Metodické materiály k rozvoji kariérového poradenství ve vazbě na nově zaváděné systémy modulárního vzdělávání a mikrocertifikace	

Klíčová aktivita H.4.3 Podpora škol v poskytování dalšího vzdělávání

Podpoříme školy, zejména odborné, v poskytování různých forem a typů dalšího vzdělávání a dalšího profesního vzdělávání realizovaného v souladu s NSK. Podpoříme školy ve využití nově koncipovaných mikrocertifikátů, k tvorbě modulově koncipovaných vzdělávacích programů pro dospělé a dále k využívání nově zavedené Databáze rekvalifikačních programů jako nástroje pro nabídku vzdělávacích kurzů. Odborné školy budou pomocí modulů propojovat počáteční a další vzdělávání, využívat možnosti uznávání výsledků učení tam, kde je to přípustné.

Metodicky podpoříme střední školy, vyšší odborné školy a vysoké školy k činnosti autorizovaných osob (metodická pomoc, síťování, sdílení příkladů dobré praxe, propagace). Poskytování dalšího vzdělávání je možné zařadit jako bod ve výročních zprávách mezi kritéria pro hodnocení práce škol.

Pedagogickým pracovníkům umožníme zvýšit si své kompetence pro oblast vzdělávání dospělých a získat lektorské kompetence.

Klíčová je nejen podpora vzniku nových příležitostí, ale i informování o již probíhajících projektech a možnostech jejich financování, a to jak mezi účastníky (koncovými uživateli), tak mezi potenciálními realizátory projektů (neziskové organizace, knihovny aj.).

Období realizace	Od: Q4/2023	Do: Q3/2027
Kritéria	■ Počet metodických návštěv škol a metodických intervencí (min. 1 v každém kraji), konference (2) ■ Uspořádané krajské semináře (14) a webináře (8) ■ Počet nových autorizovaných osob z řad škol (min. 80 za celé období)	

Klíčová aktivita H.4.4 Rozvoj a podpora dalšího neprofesního vzdělávání

MŠMT podporuje role škol, paměťových institucí (muzeí a knihoven), ekocenter a science center, univerzit, neziskových organizací a uměleckých a dalších institucí v oblasti poskytování služeb dalšího neprofesního vzdělávání s důrazem na občanské vzdělávání, vzdělávání pro udržitelný rozvoj a rozvoj funkční gramotnosti občanů, vč. digitálních kompetencí.

V rámci klíčové aktivity identifikujeme a popíšeme základní občanské kompetence a vytvoříme podpůrný metodický materiál pro potřeby institucí poskytujících další vzdělávání. Materiál bude popisovat občanské vzdělávání a navrhovat aktivity, které mohou být realizovány. Budou vytvořeny modelové vzdělávací programy na podporu funkčních gramotností dospělých[91].

Období realizace	**Od: Q4/2023**	**Do: Q3/2027**
Kritéria	■ Metodika pro potřeby institucí poskytujících další vzdělávání ■ Nárůst počtu institucí poskytujících další neprofesní vzdělávání pro oblast občanského vzdělávání a vzdělávání ve funkčních gramotnostech ve sledovaném období ■ Modelové vzdělávací programy na podporu funkčních gramotností dospělých ■ Vytvořené metodické materiály a zajištěna podpora při získávání kvalifikace lektorů, trenérů a tutorů, kteří se budou věnovat výuce funkčních gramotností a klíčových kompetencí	

91 Viz: **https://cs.wikipedia.org/wiki/Funk%C4%8Dn%C3%AD_gramotnost**.

Přehled opatření

Opatření	Klíčová aktivita	Kritéria	Termín zahájení	Termín ukončení	Zdroj financování	Spolugesce
H.1 Rozvoj potenciálu každého jednotlivce	H.1.1 Podpora motivace k cílenému studiu cizích jazyků	Kvantitativní i kvalitativní analýza nabídek pro vzdělávání v cizím jazyce mimo formální vzdělávání (kroužky, jazykové školy, jiné) v regionech; návrh opatření na základě této analýzy Zvýšení zájmu o výměny mládeže a mobility pracovníků s mládeží v rámci Erasmus+ (zvýšení počtu lidí, kteří se budou přihlašovat na projekty, zejména mezi lidmi účastnícími se poprvé) Neklesající vývoj podílu počtu žáků dosahujících na konci ZŠ (resp. SŠ) požadovaných úrovní v prvním cizím jazyce i dalším cizím jazyce podle Evropského referenčního rámce	Q4/2023	Q3/2026	Státní rozpočet	
	H.1.2 Podpora nadání a talentu	Vytvořený digitální kalendář jednotlivých soutěží a akcí s prioritami a doporučeními MŠMT Upravené RVP z pohledu podpory nadání/talentu ve všech stupních vzdělávání Stanovení kritérií pro diagnostiku nadání/talentu Provedena revize systému podpůrných opatření v oblasti nadání/talentu	Q1/2024	Q3/2027	Státní rozpočet	
	H.1.3 Podpora dobrovolnictví	Organizované dny dobrovolnictví – workshopy/informační dny v jednotlivých krajích Podpora rozvoje dobrovolnictví a vzdělávání dobrovolníků v dotačních výzvách MŠMT zaměřených na práci s dětmi a mládeží a neformální vzdělávání	Q1/2024	Q3/2027	Státní rozpočet	

H.2 Propojení všech složek vzdělávání – formálního, zájmového a neformálního vzdělávání a informálního učení	H.2.1 Propojení formálního a zájmového vzdělávání ve škole	Návrh změny školského zákona a příslušných prováděcích předpisů Metodika propojení formálního a zájmového vzdělávání ve škole	Q4/2023	Q3/2027	Státní rozpočet	
	H.2.2 Propojování formálního, zájmového a neformálního vzdělávání	Zveřejnění informačních materiálů pro školy o možnostech zájmového a neformálního vzdělávání včetně mezinárodní spolupráce a výměny zkušeností Zveřejnění informačních materiálů pro školy na podporu zvýšení zájmu o mobility Metodika k propojování formálního, zájmového a neformálního vzdělávání Návrh systému vzájemného uznávání neformálně získaných znalostí	Q1/2024	Q3/2027	Státní rozpočet	
	H.2.3 Revize rámcového vzdělávacího programu pro základní umělecké vzdělávání a její implementace	Zveřejněný revidovaný RVP ZUV	Q4/2023	Q3/2026	Státní rozpočet	
H.3 Podpora školských zařízení pro zájmové vzdělávání a organizací pracujících s dětmi a mládeží	H.3.1 Dostupnost nabídky aktivit a služeb pro neorganizovanou mládež	Zachování nebo zvýšení dostupnosti nabídky pro neorganizovanou mládež v místě (bez ohledu na poskytovatele) ve srovnání s rokem 2022 Nárůst podílu neorganizovaných dětí a mládeže navštěvujících organizace a zařízení poskytující jim služby a aktivity Zvýšení informovanosti mezi školskými zařízeními a organizacemi pracujícími s neorganizovanou mládeží o možnostech zapojení do evropských vzdělávacích programů	Q1/2024	Q3/2027	Státní rozpočet	
	H.3.2 Analýza aktivit dětí a mládeže v neformálním a zájmovém vzdělávání v ČR včetně doporučení pro další kroky v oblasti	Analýza aktivit dětí a mládeže v neformálním a zájmovém vzdělávání v ČR včetně návrhů doporučení pro další kroky	Q4/2023	Q3/2027	TAČR	

H.4 Vytváření podmínek pro další vzdělávání občanů	H.4.1 Vytváření prostředí pro rozvoj a inovaci struktury dalšího vzdělávání	Počet nových a revidovaných profesních kvalifikací (min. 40 PK za kalendářní rok) Počet nových autorizací (min. 100 za celé období) Počet úspěšných absolventů zkoušky z profesní kvalifikace (min. 15 tis. osob) Návrh využití Centrální databáze kompetencí	Q4/2023	Q3/2027	Státní rozpočet, Fondy EU – OPZ+	MPSV, členové tripartity, zaměstnavatelé, školy, vzdělavatelé, ministerstva
	H.4.2 Podpora flexibilních cest k získání, zvýšení, rozšíření a potvrzení kvalifikace	Návrh nastavení a implementace systému akreditace modularizovaných vzdělávacích programů Návrh novely vyhlášky č. 176/2009 Sb., v návaznosti na novelu zákona o zaměstnanosti Návrh nastavení a implementace systému mikrocertifikace Metodické materiály k rozvoji kariérového poradenství ve vazbě na nově zaváděné systémy modulárního vzdělávání a mikrocertifikace	Q4/2023	Q3/2027	Státní rozpočet, Fondy EU – OPZ+	MPSV, členové tripartity, zaměstnavatelé, školy, vzdělavatelé, ministerstva
	H.4.3 Podpora škol v poskytování dalšího vzdělávání	Počet metodických návštěv škol a metodických intervencí (min. 1 v každém kraji), konference (2) Uspořádané krajské semináře (14) a webináře (8) Počet nových autorizovaných osob z řad škol (min. 80 za celé období)	Q4/2023	Q3/2027	Státní rozpočet, Fondy EU – OPZ+	MPSV, členové tripartity, zaměstnavatelé, školy, vzdělavatelé, ministerstva
	H.4.4 Rozvoj a podpora dalšího neprofesního vzdělávání	Metodika pro potřeby institucí poskytujících další vzdělávání Nárůst počtu institucí poskytujících další neprofesní vzdělávání pro oblast občanského vzdělávání a vzdělávání ve funkčních gramotnostech ve sledovaném období Modelové vzdělávací programy na podporu funkčních gramotností dospělých Vytvořené metodické materiály a zajištěna podpora při získávání kvalifikace lektorů, trenérů a tutorů, kteří se budou věnovat výuce funkčních gramotností a klíčových kompetencí	Q4/2023	Q3/2027	Státní rozpočet, Fondy EU – OPZ+	MPSV, členové tripartity, zaměstnavatelé, školy, vzdělavatelé, ministerstva

I. Strategie dalšího rozvoje sítě škol a školských zařízení

Kritéria rozvoje a optimalizace vzdělávací soustavy a struktury budoucí vzdělávací nabídky škol

Činnost školy a školského zařízení mohou vykonávat subjekty zapsané v rejstříku škol a školských zařízení, přičemž řízení o zápisu školy nebo školského zařízení do rejstříku škol a školských zařízení je upraveno ve školském zákoně. Zjištěný nesoulad žádosti o zápis do rejstříku škol a školských zařízení s Dlouhodobým záměrem České republiky nebo příslušného kraje je zákonným důvodem pro zamítnutí žádosti.

Strategie dalšího rozvoje sítě škol a školských zařízení, kritéria rozvoje a optimalizace vzdělávací soustavy úzce navazuje na kritéria uvedená v předchozím Dlouhodobém záměru 2019–2023. Primárním zájmem je zajistit kvalitní vzdělávání ve školách a školských zařízeních a jejich dostupnost. Při stanovení podmínek pro zápis nových mateřských a základních škol do rejstříku škol a školských zařízení a pro navyšování jejich kapacit[92] je respektováno rozdílné postavení a účel škol spádových a nespádových. Zápis nových škol a školských zařízení jako náhrada za školu nebo školské zařízení, jehož činnost vykonávala jiná právnická osoba, bude umožněn pouze v odůvodněných případech tak, aby nedocházelo k účelovému, ryze formálnímu rozdělování škol a školských zařízení, jejichž činnost původně vykonávala jedna právnická osoba.

1. PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

1.1 V oblasti předškolního vzdělávání bude do rejstříku škol a školských zařízení zapisováno **navýšení kapacit spádových mateřských škol, další místa poskytování vzdělávání, případně spádové mateřské školy nové** pouze:

a) v místech[93], kde kapacity spádových mateřských škol nedostačují k přijetí všech dětí ve věku od 3 do 6 let, nebo

b) v místech, ve kterých lze vzhledem k demografickému vývoji důvodně předpokládat, že kapacity spádových mateřských škol budou v příštích pěti letech nedostatečné pro přijetí všech dětí ve věku od 3 do 6 let,

c) v případě reálného zájmu ze strany zákonných zástupců dětí mladších 3 let, který není možné v důsledku nedostatečných kapacit uspokojit.

1.2. Navyšování kapacit **nespádových mateřských škol, další místa poskytování vzdělávání, případně nové nespádové mateřské školy** budou do rejstříku škol a školských zařízení zapisovány pouze:

a) v případě reálného zájmu zejména ze strany zákonných zástupců[94] dětí s bydlištěm v přiměřené dojezdové době (zohledněna budou i stanoviska dalších subjektů, např. místní samosprávy a místních spolků věnujících se vzdělávání) a zároveň budou-li v přiměřené dojezdové době kapacity nespádových mateřských škol zapsaných v rejstříku škol a školských zařízení, které poskytují vzdělávání obdobným způsobem, naplněné, a

b) pouze v těch lokalitách[95], v nichž by zápisem těchto kapacit nedošlo k meziročnímu nárůstu kapacit nespádových škol o více jak 1 % z kapacit škol spádových vedených ve školském rejstříku k 30. 9. roku, který předchází školnímu roku, v němž má nastat účinnost zápisu údajů do rejstříku škol

92 Pojem „kapacita“ školy nebo školského zařízení užívaný v této kapitole označuje nejvyšší povolený počet dětí, žáků a studentů ve škole nebo školském zařízení, včetně jejich odloučených pracovišť, lůžek, stravoven, tříd, skupin nebo jiných obdobných jednotek, uvedených v rozhodnutí o zápisu do rejstříku škol a školských zařízení.

93 Pojem „místo“ je neurčitý termín, který není možné blíže specifikovat z důvodů faktické různorodosti možných řešených případů a bude předmětem výkladu v jednotlivých správních řízeních o zápisu údajů do rejstříku škol a školských zařízení (vymezen bude v závislosti na velikosti obce a dopravní obslužnosti).

94 Zjišťování reálného zájmu se týká se pouze zápisu nových MŠ.

95 Pojem lokalita bude v jednotlivých správních řízeních o zápisu údajů do rejstříku škol a školských zařízení určen na základě přiměřené dojezdové doby, a to na úrovni okresu (úroveň LAU 1) a území hlavního města Prahy, případně jako průměr dotčených okresů (okresů v přiměřené dojezdové době).

a školských zařízení, s výjimkou lokalit, ve kterých bude v následujících letech trvalý převis poptávky po umístění dětí do MŠ. Při tomto tempu nárůstu může docházet k postupnému navyšování kapacit nespádových škol tak, aby nebyla ohrožena soustava škol spádových a nedošlo k meziročnímu skokovému nárůstu kapacit nespádových škol, který by zapříčinil nedostatek dětí na školách spádových, a tím podstatnou mírou snížil ekonomickou efektivnost systému spádových škol. Tento nárůst zároveň představuje dostatečný prostor pro rozvoj nespádových škol.

2. ZÁKLADNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

2.1. V oblasti základního vzdělávání bude do rejstříku škol a školských zařízení zapisováno **navýšení kapacit spádových základních škol, další místa poskytovaného vzdělávání, případně spádové základní školy** nové pouze:

a) v místech s nedostatečnými kapacitami spádových základních škol pro přijetí celého populačního ročníku v rámci školského obvodu dané školy, nebo

b) v místech, ve kterých lze vzhledem k demografickému vývoji důvodně předpokládat, že kapacity spádových základních škol budou v příštích pěti letech nedostatečné pro přijetí celého populačního ročníku v rámci školského obvodu dané školy.

2.2. Navyšování kapacit **nespádových základních škol, další místa poskytovaného vzdělávání, případně nové nespádové základní školy** budou do rejstříku škol a školských zařízení zapisovány pouze:

a) v případě reálného zájmu zejména ze strany zákonných zástupců[96] dětí s bydlištěm v přiměřené dojezdové době (zohledněna budou i stanoviska dalších subjektů, např. místní samosprávy a místních spolků věnujících se vzdělávání) a zároveň budou-li v přiměřené dojezdové době kapacity nespádových základních škol zapsaných v rejstříku škol a školských zařízení, které poskytují vzdělávání obdobným způsobem, naplněné, a

b) pouze v lokalitách, v nichž by zápisem těchto kapacit nedošlo k meziročnímu nárůstu kapacit nespádových škol o více jak 1 % kapacit škol spádových vedených ve školském rejstříku k 30. 9. roku, který předchází školnímu roku, v němž má nastat účinnost zápisu údajů do rejstříku škol a školských zařízení. Při tomto tempu nárůstu může docházet k postupnému navyšování kapacit nespádových škol tak, aby nebyla ohrožena soustava škol spádových a nedošlo k meziročnímu skokovému nárůstu kapacit nespádových škol, který by zapříčinil nedostatek žáků na školách spádových, a tím podstatnou mírou snížil ekonomickou efektivnost systému spádových škol. Tento nárůst zároveň představuje dostatečný prostor pro rozvoj nespádových škol.

2.3. V oblasti základních škol, nestanoví-li dlouhodobé záměry vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy jednotlivých krajů jinak, **nebudou** do rejstříku škol a školských zařízení:

a) zapisovány nové obory vzdělání 79-01-B/01 Základní škola speciální,

b) zapisovány nové školy zřízené podle § 16 odst. 9 školského zákona.

Dlouhodobé záměry vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy jednotlivých krajů se mohou odchýlit od tohoto ustanovení a umožnit zápis základních škol zřizovaných podle § 16 odst. 9 školského zákona a zápis oboru vzdělání 79-01-B/01 Základní škola speciální na základě kritérií (zejména počet žáků se 4. a 5. stupněm podpůrných opatření) obsažených v jednotlivých krajských dlouhodobých záměrech vycházejících z reálné potřeby navyšování kapacit těchto škol v kraji. I přes případnou odlišnou úpravu v dlouhodobém záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy daného kraje nebude do rejstříku škol a školských zařízení zapisován obor vzdělání 79-01-B/01 Základní škola speciální tam, kde by nedošlo k naplnění minimálního počtu žáků ve třídě stanoveného právním předpisem.

96 Zjišťování reálného zájmu se týká se pouze zápisu nových ZŠ.

2.4. Vzhledem k povaze základního vzdělávání není vhodné diferencovat podmínky zápisu do rejstříku škol a školských zařízení na úrovni krajů. Proto musí být výše uvedené podmínky pro zápis nových základních škol a pro navyšování jejich kapacit stejné napříč všemi kraji s výjimkou případů uvedených v bodu 2.3.

3. STŘEDNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

3.1 **Zápisy nových středních škol, nových míst poskytování vzdělávání nebo navyšování kapacit středních škol** (vyjma středních škol poskytujících vzdělávání v oborech vzdělání pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami):

a) nové střední školy (a nová místa poskytovaného vzdělávání středních škol) v rámci kraje budou zapisovány do rejstříku škol a školských zařízení v odůvodněných případech s ohledem na očekávaný průběh demografické křivky nastupujících kohort 15letých, dále na dostupnost stávajících kapacit středních škol a podle potřeb trhu práce v každém kraji,

b) navyšování kapacit současných středních škol bude zapisováno v odůvodněných případech, a to s ohledem na očekávaný průběh demografické křivky (viz bod a), dále stávající naplněnost dané školy a kvalitu školy[97] a u oborů odborného vzdělávání s přihlédnutím k uplatnitelnosti absolventů školy na trhu práce a podle potřeb trhu práce v každém kraji.

Zvyšující se počet 15letých v následném období 2023/27 se bude týkat zejména Prahy a Středočeského a Jihomoravského kraje. V ostatních krajích je třeba počítat spíše se stagnací nebo i poklesem demografické křivky. Konkrétní možné navýšení kapacit středních škol (nebo naopak případné snížení) upraví jednotlivé krajské úřady ve svých dlouhodobých záměrech vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy.

Zohlednění potřeb trhu práce v kraji a predikce kvalifikačních potřeb podle bodu a), resp. přihlédnutí k uplatnitelnosti absolventů školy na trhu práce a potřebám trhu práce s ohledem na predikce kvalifikačních potřeb podle bodu b) se nevztahuje na gymnázia a lycea.

Žádost o zápis nové střední školy nebo nového místa poskytování vzdělávání musí být zároveň v souladu s body v části 3. 2.

3.2 **Zápis nových oborů vzdělání, navyšování kapacit stávajících oborů vzdělání**

a) obory vzdělání pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami nebo obory čtyřletého gymnázia, resp. lycea mohou být do rejstříku škol a školských zařízení zapisovány a jejich kapacity navyšovány v návaznosti na demografický vývoj, naplněnost a dostupnost stávajících oborových kapacit[98],

b) v oblasti oborů vzdělání s maturitní zkouškou všeobecného zaměření 8letých oborů vzdělání nebudou vzhledem k dopadům nadměrného odchodu žáků 5. ročníků ZŠ do 1. ročníků 8letých gymnázií do rejstříku škol a školských zařízení zapisovány nové školy, obory ani navyšovány stávající oborové kapacity. Navýšení kapacity oboru 6letého gymnázia lze zapsat za předpokladu současného ekvivalentního snížení kapacity oboru 8letého gymnázia na dané škole.

Výjimečně je možné zapsat obor vzdělání Gymnázium se sportovní přípravou nebo navýšit jeho kapacitu. Zápis tohoto oboru vzdělání nebo změna jeho kapacity musí být v souladu s krajskou koncepcí rozvoje sportovního nadání upravenou v krajském dlouhodobém záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy daného kraje,

97 Hodnocení školy Českou školní inspekcí, úspěchy žáků školy, spolupráce se zaměstnavateli apod.

98 Pojem „oborová kapacita“ užívaný v této kapitole označuje nejvyšší povolený počet žáků a studentů v jednotlivých oborech vzdělání a formách vzdělávání.

c) další obory vzdělání s maturitní zkouškou:

Při zápisu ostatních oborů vzdělání (M, L0) může být do struktury oborů vzdělání s maturitní zkouškou v kraji zapsán obor vzdělání, který bude nahrazovat ve stejné kapacitě a stejné formě jiný aktivní obor vzdělání s maturitní zkouškou, přičemž bude zohledňována analýza uplatnění absolventů příslušné skupiny oborů na trhu práce, dojezdová vzdálenost jiné školy, která má stejný obor zařazen ve své nabídce vzdělávání, a stávající kapacity požadovaných oborů v kraji.

Na základě analýzy provedené příslušným krajským úřadem v dlouhodobých záměrech vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy jednotlivých krajů, která bude obsahovat zhodnocení regionálních potřeb trhu práce a míru nezaměstnanosti a uplatnitelnosti absolventů na trhu práce v daném kraji (například využitím údajů od zástupců zaměstnavatelů a úřadů práce), mohou být v dlouhodobých záměrech krajů uvedeny obory vzdělání s maturitní zkouškou (kat. M, L0), pro které se při zápisu do rejstříku škol a školských zařízení **neuplatní požadavek, aby nově zařazený nebo kapacitně posílený obor vzdělání nahrazoval ve stejné kapacitě jiný aktivní obor vzdělání s maturitní zkouškou**. V případě hl. m. Prahy je možné posuzovat potřeby trhu práce, míru nezaměstnanosti a uplatnitelnost absolventů s ohledem na širší (metropolitní) oblast.

Těmito obory vzdělání mohou být obory vzdělání technického, přírodovědného, sociálního, zdravotního zaměření (M, L0) uvedené v nařízení vlády č. 211/2010 Sb. jako skupiny oborů č. 16, 18, 21, 23, 26, 28, 34, 36, 37, 41, 53 a 75, kde nově může být v souvislosti s nárůstem demografické křivky 15letých v kraji zařazen nebo kapacitně posílen příslušný obor vzdělání, pokud bude odpovídat předpokládaným dlouhodobým potřebám trhu práce v kraji a předpokladům pro kvalitní výuku ve škole,

d) v oblasti oborů vzdělání s výučním listem (H) nezvyšovat kapacity oborů vzdělání ve skupinách oborů vzdělání, v nichž je v posledních pěti letech vykazována míra nezaměstnanosti vyšší, než je průměr míry nezaměstnanosti absolventů v rámci příslušného kraje (v případě hl. m. Prahy širší metropolitní oblasti), nebo tendence míry nezaměstnanosti rostoucí a jejich oborová kapacita je postačující pro dlouhodobé pokrytí potřeb trhu práce. MŠMT na svých webových stránkách a ve Věstníku MŠMT do 31. 7. zveřejní přehled skupin oborů vzdělání, v nichž je dosahováno dlouhodobě vyšší míry nezaměstnanosti (jako průměr nezaměstnanosti absolventů středních škol za období posledních pěti let) a bude jej upravovat na základě údajů Úřadu práce a aplikovat pro řízení v následujícím školním roce,

e) obory vzdělání s unikátním obsahem nebo obory vzdělání jedinečné v rámci ČR, jejichž oborová kapacita není postačující pro dlouhodobé pokrytí potřeb trhu práce, budou v rámci navyšování stávajících kapacit nebo zápisu nové střední školy nebo nového místa poskytování vzdělávání do rejstříku škol a školských zařízení zapisovány s ohledem na naplněnost a dostupnost stávajících kapacit s přihlédnutím k nadregionální povaze těchto oborů. Seznam těchto oborů vzdělání zveřejní MŠMT na webových stránkách MŠMT a ve Věstníku MŠMT,

f) u oborů vzdělání nástavbového studia (L5) v krajích, v nichž míra dlouhodobé nezaměstnanosti absolventů nástavbového studia v kraji přesahuje průměr míry nezaměstnanosti všech absolventů daného oboru vzdělávání v ČR, nebude možné provádět jejich zápis a navyšovat jejich oborové kapacity.

4. VYŠŠÍ ODBORNÉ VZDĚLÁVÁNÍ

4.1 **Nové vyšší odborné školy (dále jen „VOŠ“), další místo poskytovaného vzdělávání nebo navýšení kapacity VOŠ** budou do rejstříku škol a školských zařízení zapisovány v oborech regulovaných povolání (Zdravotnictví a Pedagogika, učitelství a sociální péče) nebo ze skupiny oborů technického a přírodovědného vzdělávání, např. Informační technologie, Elektrotechnika, Kybernetická bezpečnost, Umělá inteligence, strojní, stavební a ekologické obory a s ohledem na demografický nárůst, potřeby regionálního rozvoje, naplněnost a dostupnost stávajících kapacit a současně také s ohledem na budoucí potřeby trhu práce a predikci kvalifikačních potřeb. Výčet uvedených oborů vzdělání VOV může být upřesněn v dlouhodobém záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v kraji.

4.2 **Obory vyššího odborného vzdělání s unikátním obsahem nebo obory VOŠ jedinečné v rámci ČR**, jejichž oborová kapacita není postačující pro dlouhodobé pokrytí potřeb trhu práce, budou v rámci navyšování stávajících kapacit nebo zápisu nové vyšší odborné školy nebo nového místa poskytování vzdělávání do rejstříku škol a školských zařízení zapisovány s ohledem na naplněnost a dostupnost stávajících kapacit s přihlédnutím k nadregionální povaze těchto oborů. Seznam těchto oborů vzdělání zveřejní MŠMT na svých webových stránkách a ve Věstníku MŠMT.

5. KONZERVATOŘE

Z důvodu dostatečných volných kapacit konzervatoří nebudou po dobu platnosti tohoto Dlouhodobého záměru v oblasti konzervatoří do rejstříku škol a školských zařízení zapisovány nové školy, nová místa poskytování vzdělávání ani navýšení kapacit.

6. JAZYKOVÉ VZDĚLÁVÁNÍ

Do rejstříku škol a školských zařízení nebudou vzhledem ke klesajícímu počtu žáků a dostačujícím kapacitám zapisovány nové jazykové školy s právem státní jazykové zkoušky ani nebudou navyšovány kapacity jazykových škol s právem státní jazykové zkoušky a zapisována nová místa poskytovaného vzdělávání.

7. ZÁKLADNÍ UMĚLECKÉ VZDĚLÁVÁNÍ

7.1 Po dobu platnosti tohoto Dlouhodobého záměru **nebudou** do rejstříku škol a školských zařízení **zapisovány nové ZUŠ ani navyšovány kapacity ZUŠ bez rozdílu zřizovatele** v těch krajích, ve kterých v době rozhodování o žádosti podíl kapacit ZUŠ na populaci ve věku 6–18 let překračuje 20 %. Zvýšení kapacity konkrétní ZUŠ v těchto krajích, případně zřízení ZUŠ nové je možné pouze za současného recipročního snížení kapacity jiné ZUŠ ve stejném kraji.

7.2 V krajích, ve kterých podíl nabízených kapacit ZUŠ na populaci ve věku 6–18 let v době rozhodování o žádosti nepřesahuje 20 %, mohou být kapacity základních uměleckých škol navyšovány v souladu s demografickým vývojem, stávajícími kapacitami ZUŠ a jejich obsazeností v rámci příslušného kraje, maximálně však do dosažení 20 % podílu kapacit ZUŠ na populaci 6–18 let. Zápisem nových kapacit ZUŠ nesmí docházet ke zvyšování disparit v nabídce základního uměleckého vzdělávání v rámci daného kraje.

8. ŠKOLSKÁ ZAŘÍZENÍ PRO ZÁJMOVÉ VZDĚLÁVÁNÍ

8.1 **Školní družiny a školní kluby:**

Součet kapacit školní družiny a školního klubu, zřízených při základní škole, nesmí být vyšší než kapacita dané základní školy. Neplatí pro případy uvedené pod bodem 8.1 b).

a) Povolování zápisu nových školních družin nebo školních klubů nebo zvyšování jejich kapacity bude umožněno pouze v případě, že činnost školní družiny nebo školního klubu bude vykonávat nebo vykonává stejná právnická osoba jako činnost příslušné školy (dále jen „žadatel“). Tedy v případě školních družin základní škola s 1. stupněm a v případě školního klubu základní škola s 2. stupněm, šestileté nebo osmileté gymnázium nebo konzervatoř s osmiletým vzdělávacím programem,

b) v případě, kdy školní družina nebo školní klub bude zajišťovat zájmové vzdělávání i pro žáky jiných škol, lze při zápisu nové školní družiny nebo školního klubu nebo zvýšení jejich kapacity přihlédnout ke kapacitám školních družin nebo školních klubů a naplněnosti škol v daném místě.

8.2 **Střediska volného času**

Konkrétní kritéria pro zápis středisek volného času do rejstříku škol a školských zařízení stanoví krajský úřad ve svém dlouhodobém záměru podle místních podmínek, zejména s ohledem na počet dětí, žáků, studentů vzdělávajících se ve školách na území kraje a demografický vývoj. V žádném případě však není možno zřídit nové středisko volného času v přiměřené dojezdové vzdálenosti od místa, kde už SVČ působí.

Nebudou zapisována nová místa poskytovaného vzdělávání nebo školských služeb mimo území kraje, v němž má sídlo právnická osoba, která činnost střediska volného času vykonává.

9. ŠKOLSKÁ PORADENSKÁ ZAŘÍZENÍ

V oblasti školských poradenských zařízení:

a) zápis nových míst poskytování školských služeb bude umožněn jen v odůvodněných případech a s ohledem na demografický nárůst a dostupnost stávajících zařízení,

b) nová zařízení nebudou po dobu platnosti tohoto Dlouhodobého záměru do rejstříku škol a školských zařízení zapisována. Případnou potřebu navýšení kapacit těchto zařízení lze řešit personálním posílením stávajících zařízení.

10. STŘEDISKA VÝCHOVNÉ PÉČE

Současná síť středisek výchovné péče bude doplňována s ohledem na velikost populace a dle míry výskytu rizikového chování v daném území, a to v návaznosti na analýzu potřeb regionů, demografický vývoj v daném regionu a současně predikci vývoje míry rizikového chování v populaci. Vzhledem k předpokládaným nedostatečným kapacitám středisek výchovné péče budou v územích se zvýšenou potřebností podle věty první v následném období zřizována nová střediska, respektive bude možné zvyšovat jejich kapacitu do rejstříku škol a školských zařízení, a to s ohledem na stávající síť středisek. V ostatních územích (kde není zvýšená míra výskytu rizikového chování) budou nová střediska výchovné péče (případně navyšování jejich kapacit) zapisována do rejstříku škol a školských zařízení pouze v případech prokázané potřebnosti s ohledem na stávající síť středisek výchovné péče a jejich kapacity.

11. OSTATNÍ ŠKOLSKÁ ZAŘÍZENÍ

V oblasti ostatních školských služeb budou nová školská zařízení a jejich kapacity do rejstříku škol a školských zařízení zapisovány s ohledem na počet dětí, žáků a studentů vzdělávajících se ve školách na území kraje a na demografický vývoj. Bližší kritéria pro zápis nových školských zařízení poskytujících ostatní školské služby a navyšování kapacit těchto školských zařízení stanoví krajské úřady ve svých dlouhodobých záměrech. Zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, školská výchovná a ubytovací zařízení a školská zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy budou do rejstříku škol a školských zařízení zapisována s ohledem na potřebnost zajištění služeb, které poskytují, a s ohledem na záměr rozvoje sítě příslušných zařízení v kraji (s výjimkou zařízení zřizovaných ministerstvem).

5 Přehled všech opatření a klíčových aktivit

A. KVALITNÍ A DOSTUPNÉ PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

Opatření	Klíčová aktivita	Kritéria	Termín zahájení	Termín ukončení	Zdroj financování	Spolugesce
A.1 Zajištění implementace aktualizovaného RVP PV	A.1.1. Podpora implementace RVP PV do škol	Upravený nástroj (digitální prostředí) pro tvorbu ŠVP PV Ověření práce s inovovaným kurikulem v minimálně 500 mateřských školách Upravené ŠVP v mateřských školách od 1. 9. 2024 (dobrovolně), od 1. 9. 2025 (povinně)	Q4/2023	Q4/2025	Státní rozpočet, Fondy EU – OP JAK	NPI ČR
	A.1.2 Podpora dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v PV	Nabídka DVPP pro PV, každoroční aktualizace (2024) Realizované kurzy (webináře, semináře), minimálně 500 proškolených účastníků do konce roku 2027 Zajištění DVPP zaměřeného na podporu implementace RVP PV: 500 MŠ do konce roku 2024, do konce roku 2025 všechny MŠ	Q2/2024	Q3/2027	Státní rozpočet, Fondy EU – OP JAK	NPI ČR
A.2 Dostupné předškolní vzdělávání v souladu se zákonnou nárokovostí od 3 let věku dítěte	A.2.1 Monitoring příčin neúčasti na předškolním vzdělávání a realizace opatření	Zpráva z monitoringu příčin neúčasti na PV včetně vydání návrhu relevantních opatření (do roku 2024) Implementace navrhovaných opatření (do roku 2026) Evaluace dopadů zavedení navrhovaných opatření (2027) Zvyšování podílu dětí zapojených do předškolního vzdělávání	Q4/2023	Q3/2027	Státní rozpočet	NPI ČR, ČŠI
	A.2.2 Zajištění potřebných kapacit	Analýza RUD se zaměřením na to, nakolik je využíváno pro MŠ Analýza systému financování kapacit MŠ Pravidelná demografická analýza změn počtu obyvatel, resp. dětí, včetně demografické predikce počtu obyvatel dané věkové skupiny	Q4/2023	Q3/2027	Státní rozpočet, Fondy EU – IROP	NPI ČR, ČŠI

		Identifikace oblastí, v nichž by mohly být kapacity MŠ nedostatečné, z toho vycházející spolupráce se zřizovateli v identifikovaných oblastech				
A.3 Redukce počtu odkladů povinné školní docházky	A.3.1 Podpora pedagogické diagnostiky v MŠ a speciálně pedagogické diagnostiky ve školských poradenských zařízeních	Aktualizovaná nabídka kurzů pedagogické diagnostiky DVPP – nabídka ve všech krajích ČR Minimálně 500 proškolených pedagogických pracovníků PPP a MŠ při komunikaci se zákonnými zástupci Model jednotného postupu pro posouzení školní zralosti pro všechna ŠPZ Snížení počtu odkladů školní docházky nejméně o 1/3 ve srovnání roku 2027 oproti roku 2023	Q4/2023	Q3/2027	Státní rozpočet	NPI ČR
	A.3.2 Zefektivnění podmínek a organizace předškolního vzdělávání	Provedeny analýzy v předškolním vzdělávání Návrh dalších opatření na základě analýz	Q4/2023	Q3/2027	Státní rozpočet	
	A.3.3 Zvyšování kompetencí pedagogických pracovníků v MŠ a dalších aktérů ke vzdělávání dětí z odlišného sociokulturního prostředí	Minimálně 500 proškolených pedagogických pracovníků v DVPP zaměřeném na vzdělávání dětí z odlišného sociokulturního prostředí	Q4/2023	Q3/2027	Státní rozpočet, Fondy EU – NPO	NPI ČR
	A.3.4 Zpřísnění legislativních kritérií, za kterých bude možný odklad školní docházky	Novela školského zákona (s odloženou účinností)	Q4/2023	Q3/2027	Státní rozpočet	

B. MODERNÍ ZÁKLADNÍ VZDĚLÁVÁNÍ PRO 21.STOLETÍ

Opatření	Klíčová aktivita	Kritéria	Termín zahájení	Termín ukončení	Zdroj financování	Spolugesce
B.1 Dokončení revize RVP ZV	B.1.1. Dokončení tvorby RVP ZV	Zveřejněný RVP ZV v digitálním prostředí usnadňujícím tvorbu ŠVP	Q4/2023	Q4/2024	Státní rozpočet	NPI ČR
	B.1.2 Informační a osvětová kampaň k zavádění revidovaného kurikula	Odborné konference Odborné panely Pravidelný newsletter do škol Řízená mediální kampaň obsahující i řízené debaty pro širokou veřejnost	Q4/2023	Q2/2025	Státní rozpočet, Fondy EU – OP JAK	NPI ČR
B.2 Implementace revidovaného RVP ZV	B.2.1 Metodická podpora a vzdělávání pedagogických pracovníků při práci s kurikulem	Zajištění systematického vzdělávání pedagogů k práci s ŠVP – se zapojením externích školitelů a školních koordinátorů ŠVP a školních koordinátorů environmentální výchovy (EV) 3 modelové ŠVP Upravený nástroj (digitální prostředí) pro tvorbu ŠVP	Q4/2023	Q3/2027	Fondy EU – OP JAK	NPI ČR
	B.2.2 Systematizace a tvorba učebních materiálů pro práci s revidovaným kurikulem	Databáze otevřených vzdělávacích zdrojů pro učitele Zveřejněné kompletní učební materiály a sady lekcí pro výuku Vydaný návrh souboru řešení posuzování učebnic/učebních materiálů pro ZV	Q4/2023	Q3/2027	Státní rozpočet, Fondy EU – OP JAK	NPI ČR
	B.2.3 Tvorba ověřovacích úloh a úloh pro jednotnou přijímací zkoušku	Zveřejněné ověřovací úlohy pro očekávané výstupy RVP ZV	Q4/2023	Q3/2025	Státní rozpočet	CZVV, ČŠI

B.3 Hodnocení ve vzdělávání	B.3.1 Podpora formativní zpětné vazby	Zveřejněná Metodika formativního hodnocení Zveřejněná inovovaná vzdělávací nabídka k formativnímu a kriteriálnímu hodnocení Formativní hodnocení je součástí vzdělávání učitelů minimálně pro 1. stupeň ZŠ	Q1/2024	Q3/2027	Státní rozpočet, Fondy EU – OP JAK	NPI ČR, CZVV, ČŠI
	B.3.2 Změny v hodnocení žáků na vysvědčení v 1. až 3. ročníku základního vzdělávání	Novela školského zákona, vyhlášky č. 48/2005 Sb. a vyhlášky č. 3/2015 Sb. Metodická podpora pro učitele ke změnám hodnocení žáků Vydaná evaluace provedených změn hodnocení žáků v 1. až 3. ročníku základního vzdělávání a návrh změn hodnocení ve vyšších ročnících základního vzdělávání Zpracována analýza příčin, okolností a dopadů opakování ročníku z prospěchových důvodů	Q1/2024	Q3/2027	Státní rozpočet	NPI ČR, CZVV, ČŠI
	B.3.3 Hodnocení výsledků vzdělávání v uzlových bodech	Zavedení autoevaluačního reflektivního systému	Q1/2024	Q3/2027	Státní rozpočet	NPI ČR, CZVV, ČŠI
B.4 RVP pro speciální vzdělávání	B.4.1 Návrh cílů a obsahů RVP pro základní školu speciální a RVP pro praktickou školu	Zveřejněné RVP pro základní školu speciální a RVP pro praktickou školu	Q4/2023	Q3/2025	Státní rozpočet	NPI ČR
	B.4.2 Informační a metodická podpora zavádění revidovaného RVP pro základní školu speciální a RVP pro praktickou školu	Odborné konference Kulaté stoly Odborné panely Pravidelný newsletter do škol Besedy se zákonnými zástupci, informační materiály	Q4/2023	Q3/2027	Fondy EU – OP JAK	NPI ČR

C. VŠEOBECNÉ A ODBORNÉ VZDĚLÁVÁNÍ PRO UPLATNĚNÍ V DALŠÍM STUDIU I V PRAXI

Opatření	Klíčová aktivita	Kritéria	Termín zahájení	Termín ukončení	Zdroj financování	Spolugesce
C.1 Nová struktura oborové soustavy středního vzdělávání	C.1.1. Optimalizace počtu oborů vzdělání středních škol	Analýza souladu trhu práce se vzdělávací nabídkou Návrh novely školského zákona Návrh nařízení vlády o soustavě oborů vzdělání Přehledná studijní nabídka pro uchazeče, žáky, rodiče a širokou veřejnost	Q4/2023	Q2/2025	Státní rozpočet	NPI ČR
	C.1.2 Zavedení pravidel pro tvorbu zaměření oborů vzdělání do oborové soustavy	Návrh pojetí nového nařízení vlády o soustavě oborů vzdělání (s převodníkem oborů vzdělání)	Q4/2023	Q4/2024	Státní rozpočet	NPI ČR
C.2 Inovovaný obsah RVP odpovídající rychle se měnícím potřebám	C.2.1 Posílení všeobecného základu, klíčových kompetencí a základních gramotností, prodloužení povinné školní docházky	Zahájení debaty o prodloužení povinné školní docházky Návrh nových RVP jednotlivých oborů vzdělání Analýza postavení víceletých gymnázií ve vzdělávacím systému	Q4/2023 Q4/2023	Q4/2026 Q2/2024	Státní rozpočet	NPI ČR MŠMT
	C.2.2 Pyramidové uspořádání učiva v oborech (skupinách oborů) vzdělání	Návrh pojetí nové oborové soustavy Návrh nových RVP jednotlivých oborů vzdělání	Q4/2023	Q4/2026	Státní rozpočet	NPI ČR
	C.2.3 Propojení NSK a RVP v obsahu vzdělávání	Návrh inovovaných nebo nových RVP oborů vzdělání	Q4/2023	Q4/2026	Státní rozpočet	NPI ČR
C.3 Podpora kvality vzdělávání ve středních školách	C.3.1 Elektronizace přihlašování žáků do středního vzdělávání (elektronické podání přihlášky)	Informační systém pro podávání přihlášek	Q4/2023	Q1/2024	Státní rozpočet	CZVV

	C.3.2 Zlepšení nástrojů na zvýšení kvality odborného vzdělávání					
	C.3.2.1 Příprava a další vzdělávání učitelů odborných předmětů středních škol (včetně stáží u zaměstnavatelů)	Nabídka nových kurzů DVPP pro učitele všeobecných a odborných škol Počet podpořených učitelů všeobecných a odborných předmětů středních škol Počet vytvořených výukových materiálů pro vzdělávání v nových technologiích	Q4/2023	Q4/2026	Státní rozpočet, Fondy EU – OP JAK	NPI ČR
	C.3.2.2 Podpora jazykového vzdělávání žáků a učitelů ve středních školách	Tvorba a implementace moderních výukových materiálů pro výuku odborného cizího jazyka Vydání metodických příruček na podporu jazykového vzdělávání ve středních školách	Q4/2023	Q4/2026	Státní rozpočet, Fondy EU – OP JAK	NPI ČR
	C.3.2.3 Zlepšení kvality praktického vyučování a praktické přípravy v odborných školách	Analýza současného výkonu odborné praxe zejména ve vztahu k nabývání profesních, občanských a osobnostních kompetencí Návrh novely školského zákona Návrh zvýhodnění pro zaměstnavatele, na jejichž pracovištích se žáci a studenti vzdělávají Návrh standardu kvality přípravy na pracovištích zaměstnavatelů na základě analýzy Nárůst počtu místních partnerství mezi školami a zaměstnavateli oproti roku 2023	Q4/2023	Q4/2026	Státní rozpočet	NPI ČR
	C.3.2.4 Podpora individuálních konzultací žáků ohrožených předčasným odchodem ze vzdělávání	Vytvořený systém včasného diagnostikování problémů žáků včetně návrhu konkrétních aktivit a opatření k prevenci předčasných odchodů ze vzdělávání Snížení podílu předčasných odchodů žáků ze vzdělávání oproti roku 2022	Q4/2023	Q4/2027	Státní rozpočet	NPI ČR

	C.3.3 Modernizace ukončování středoškolského vzdělávání	Návrh novely školského zákona	Q4/2023	Q4/2027	Státní rozpočet	CZVV
	C.3.3.1 Digitalizace maturitní zkoušky	Realizovaná analýza dopadů digitálního testování maturantů Návrh novely školského zákona k digitalizaci maturitní zkoušky	Q4/2023	Q4/2027	Státní rozpočet	CZVV
	C.3.3.2 Alternativní forma profilové maturitní zkoušky (komplexní absolventská práce)	Zavedení komplexní absolventské práce do praxe	Q4/2023	Q4/2027	Státní rozpočet	NPI ČR
C.4 Postavení VOŠ a modernizace absolutoria	C.4.1 Posouzení postavení vyšších odborných škol ve vzdělávacím systému	Zpracování analýzy postavení VOŠ ve vzdělávacím systému včetně návrhu opatření (do roku 2025) Implementace navrhovaných opatření (do roku 2026)	Q4/2023	Q4/2026	Státní rozpočet	NPI ČR, VŠ
	C.4.2 Zavedení nového pojetí konání absolutoria formou komplexní absolventské práce s obhajobou ve vyšším odborném vzdělávání	Návrh funkčního modelu a jeho legislativní ukotvení	Q4/2023	Q3/2027	Státní rozpočet	NPI ČR
C.5 Zlepšování nástrojů pro vstup absolventů na trh práce	C.5.1 Kariérové poradenství a vzdělávání	Zapracování kompetencí k osobnímu rozvoji a kariérových kompetencí do RVP SOV a RVP ZV Počet základních a středních škol, které poskytují kariérové poradenství v rámci školního poradenského pracoviště Klesající podíl přestupujících žáků mezi obory vzdělání na celkovém počtu žáků středního vzdělávání v průběhu vzdělávání ve sledovaném období 2023–2027	Q4/2023	Q4/2027	Státní rozpočet, Fondy EU – OP JAK	NPI ČR, MPSV

D. PODPORA A ROZVOJ PEDAGOGŮ A LEADERŮ ŠKOL

Opatření	Klíčová aktivita	Kritéria	Termín zahájení	Termín ukončení	Zdroj financování	Spolugesce
D.1 Reforma pregraduální přípravy učitelů a učitelek	D.1.1 Příprava opatření reformy pregraduální přípravy učitelů na další implementační období	Zveřejněná Reforma pregraduální přípravy učitelů a učitelek na období 2025 až 2028	Q4/2023	Q3/2024	Státní rozpočet	NPI ČR, Grantová agentura
D.2 Posílení role ředitele jako leadera pedagogického procesu	D.2.1 Vytvoření uceleného systému podpory ředitelů	Zveřejněný kompetenční profil ředitele školy (upravený Standard studia pro ředitele škol a školských zařízení) Návrh modelu nového výběru ředitelů škol	Q4/2023	Q3/2027	Státní rozpočet	NPI ČR, ČŠI, zástupci zřizovatelů
	D.2.2 Vzdělávání ředitelů škol	Inovované studium pro členy vedení škol pro minimálně 300 účastníků	Q4/2023	Q3/2027	Státní rozpočet	NPI ČR, ČŠI
D.3 Systém podpory a rozvoje učitelů v průběhu kariéry	D.3.1 Kompetenční profil učitele	Zveřejněný kompetenční profil učitele	Q4/2023	Q3/2027	Státní rozpočet	NPI ČR, ČŠI
	D.3.2 Systém podpory začínajících a uvádějících učitelů	Pravidelně aktualizovaná metodika MŠMT Vytvoření kurzu NPI ČR pro uvádějící učitele Odpilotované síťování uvádějících učitelů	Q4/2023	Q4/2027	Státní rozpočet	NPI ČR, ČŠI
	D.3.3 Revize podpůrných pedagogických činností	Standardy podpůrných pedagogických pozic Legislativní návrh podpory podpůrných pozic	Q4/2023	Q3/2025	Státní rozpočet	NPI ČR, ČŠI
	D.3.4 Revize požadavků na odbornou kvalifikaci pedagogických pracovníků	Věcný záměr zákona o pedagogických pracovnících	Q4/2023	Q4/2025	Státní rozpočet	NPI ČR, ČŠI
	D.3.5 Systematická podpora dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků	Pilotně ověřené webové rozhraní s aktualizovanou nabídkou DVPP	Q1/2024	Q4/2026	Státní rozpočet	NPI ČR, ČŠI

E. ROVNÝ PŘÍSTUP A EFEKTIVNÍ PODPORA PRO VŠECHNY ŽÁKY BEZ ROZDÍLU

Opatření	Klíčová aktivita	Kritéria	Termín zahájení	Termín ukončení	Zdroj financování	Spolugesce
E.1 Systém financování a podpory pro nejpotřebnější školy a žáky	E.1.1. Návrh ukotvení indexového financování škol	Existující definice a metodický podklad spolupráce školských poradenských zařízení k identifikaci sociálně znevýhodněných žáků a jejich spolehlivé vykazování Existence systému eEDU, propojení dat na úrovni MŠMT a MPSV Návrh ukotvení indexového financování škol	Q4/2023	Q1/2026	Státní rozpočet, kraje, obce	NPI ČR, ČŠI, MPSV, ČSU, ASZ
	E.1.2 Metodická podpora pro školy s vyšším podílem znevýhodněných žáků	Fungující program podpory škol s vysokým podílem znevýhodněných dětí nebo žáků	Q1/2026	Q3/2027	Státní rozpočet	NPI ČR, ASZ
	E.1.3 Systém individualizované podpory dětí/žáků se sociálním znevýhodněním k pokrytí základních materiálních potřeb ve vzdělávání	Příprava návrhu řešení v rámci meziresortní pracovní skupiny Implementace návrhu systému financování materiálních potřeb při vzdělávání pro socioekonomicky znevýhodněné děti/žáky	Q4/2023	Q4/2024	Státní rozpočet	MPSV, NPI ČR, MMR
	E.1.4 Zefektivnění systému školských poradenských zařízení zavedením sjednocených postupů při poskytování poradenských služeb	Minimálně 4krát ročně se schází pracovní skupina k diagnostice sociálního znevýhodnění Vytvoření diagnostického nástroje pro diagnostiku sociálního znevýhodnění Implementace a průběžné vyhodnocení zavedení diagnostického nástroje pro diagnostiku sociálního znevýhodnění Nastavení jednotných pravidel diagnostiky LMP Zpracování a implementace jednotných základních postupů ŠPZ (standard činnosti ŠPZ) v souladu s rovným přístupem ke vzdělávání dětí/žáků/studentů se speciálními vzdělávacími potřebami	Q4/2023	Q3/2027	Státní rozpočet	MZD, MPSV, NPI ČR, ASZ

E.2 Maximalizace účasti sociálně znevýhodněných dětí na předškolním vzdělávání	E.2.1 Vytvoření podmínek pro navázání spolupráce školy s rodinou	Vytvoření návrhu systémového financování MŠ s vyšším podílem socioekonomicky znevýhodněných dětí po vzoru podpory ZŠ	Q4/2023	Q1/2026	Státní rozpočet	MPSV, ASZ, NPI ČR
E.3 Implementace institucionalizace specializovaných pozic	E.3.1 Nastavení spádovosti pedagogicko-psychologických poraden ve vztahu k institucionalizaci podpůrných pozic	Každá základní škola zapsaná v rejstříku škol a školských zařízení (do 179 žáků) má v kraji sídla subjektu určenou spádovou PPP	Q4/2023	Q4/2024	Státní rozpočet	MV, ASZ
	E.3.2 Systémová podpora činnosti školních poradenských pracovišť	Změna pravomoci ředitele školy ve věci určení snížení rozsahu přímé pedagogické činnosti u kterékoliv podpůrné pedagogické pozice v ŠPP na základě individuálních podmínek a potřeb školy	Q4/2023	Q3/2027	Státní rozpočet	
	E.3.3 Zvyšování počtu obsazených pozic ŠP a ŠSP	Počet škol, na kterých podpůrné pozice působí Podíl těchto škol v rámci jednotlivých krajů Počet pracovníků na těchto pozicích, z nich zapojeno do nabízených programů DVPP, z toho ještě supervizní výcvik Počet škol, kde je pravidelně intervize uskutečňována za účelem zvýšení kvality činnosti školního poradenského pracoviště	Q4/2023	Q3/2027	Státní rozpočet	NPI ČR

F. PREVENCE RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ A NÁHRADNÍ VÝCHOVNÁ PÉČE

Opatření	Klíčová aktivita	Kritéria	Termín zahájení	Termín ukončení	Zdroj financování	Spolugesce
F.1 Prevence rizikového chování	F.1.1 Stabilizace a systémová podpora řízení a koordinace systému primární prevence	Realizace alespoň 1 konference za rok pro všechny aktéry v oblasti prevence Realizace 1 vzdělávacího dne za rok pro krajské školské koordinátory prevence a metodiky prevence působící na pedagogicko-psychologických poradnách Realizace 5 metodických setkání s krajskými školskými koordinátory prevence Revize alespoň 3 metodických materiálů (každoročně) Existence funkčního systému řízení primární prevence Každoroční finanční podpora formou dotačního programu	Q4/2023	Q4/2027	Státní rozpočet	NPI ČR
	F.1.2 Vytvoření systému hodnocení kvality programů školské primární prevence	Funkční systém hodnocení kvality včetně týmu hodnotitelů Vizualizace poskytovatelů programů primární prevence	Q4/2023	Q3/2027	Státní rozpočet	NPI ČR, ASZ
	F.1.3 Monitoring a hodnocení preventivních aktivit škol a školských zařízení	Aktualizace online systému pro všechny aktéry v oblasti primární prevence	Q4/2023	Q3/2027	Státní rozpočet	
F.2 Preventivně výchovná péče – střediska výchovné péče	F.2.1 Rozvoj sítě středisek výchovné péče	Nová právní úprava, která plně nahradí zákon č. 109/2002 Sb. Zřízení 18 SVP ambulantních, 3 SVP stacionářů (z toho min. 10 do roku 2025) Dostupná střediska výchovné péče – v návaznosti na velikost populace a dle míry výskytu rizikového chování v daném území, a to v náva-	Q4/2023	Q3/2027	Státní rozpočet	

		znosti na analýzu potřeb regionů realizovanou průběžně MŠMT, demografický vývoj v daném regionu a současně predikci vývoje. Vzhledem k nedostatečným kapacitám SVP budou nová střediska, respektive zvyšování jejich kapacit do rejstříku škol zapisována také s ohledem na stávající síť středisek a jejich kapacity				
	F.2.2 Revize standardů kvality v ambulantních formách středisek výchovné péče	Revidované standardy kvality pro ambulantní SVP	Q4/2023	Q3/2027	Státní rozpočet	NPI ČR
	F.2.3 Standardy kvality v celodenních a internátních formách středisek výchovné péče	Zveřejněné standardy kvality pro stacionární péči v SVP Zveřejněné standardy kvality pro pobytová SVP	Q4/2023	Q3/2027	Státní rozpočet	Zástupci PŘO, ANV, ASP a FICE, ČŠI, NPI ČR
F.3 Revize podoby ústavní a ochranné výchovy a preventivně výchovné péče	F.3.1. Prevence umístění dětí do ústavní výchovy	Nová právní úprava, která plně nahradí zákon č. 109/2002 Sb. Střediska výchovné péče dostupná ve všech okresech Vytvořený a ověřený návrh fungujícího mezirezortního systému Zvýšení počtu školních metodiků prevence absolvujících specializační studium ze současných 60 % na 80 % v roce 2027; aktualizace obsahu vzdělávacích programů Zvýšení počtu dětí, které absolvují komplexní diagnostiku, z 25,7 % (2020/2021) minimálně na 40 %	Q4/2023	Q3/2027	Státní rozpočet, kraje, obce	Zástupci PŘO, ANV, ASP a FICE, ČŠI, OSPOD
	F.3.2 Minimalizace doby strávené dítětem v ústavní výchově	Nová právní úprava, která plně nahradí zákon č. 109/2002 Sb. Nastavená efektivní spolupráce resortů Zkrácení doby pobytu dětí v zařízeních oproti roku 2022 prostřednictvím taxativního vymezení v nové právní úpravě	Q4/2023	Q3/2027	Státní rozpočet	Zástupci PŘO, ANV, ASP a FICE, ČŠI, OSPOD, MPSV, MS

		Návrh plánu přechodu do běžných škol pro každé dítě na základě vyhodnocení jeho vzdělávacích potřeb				
	F.3.3 Zvýšení kvality péče o děti v podobě nových přístupů a strategií práce s dětmi s poruchami chování (prostřednictvím specializovaných programů)	Nastavený efektivní systém vzdělávání pracovníků – zvýšená kvalifikovanost personálu o 20 % do roku 2030 oproti roku 2022 Zveřejněné personální standardy pro jednotlivé typy zařízení Zveřejněný systém vyhodnocování plnění standardů kvality i personálních standardů Zvyšující se počet DD, které mají k dispozici psychologa nebo etopeda	Q4/2023	Q3/2027	Státní rozpočet	NPI ČR, ČŠI
	F.3.4 Moderní, efektivní, dostupný a prostupný meziresortní systém s důrazem na kvalitu a profesionalitu poskytované včasné a cílené péče o klienty	Nová právní úprava, která plně nahradí zákon č. 109/2002 Sb. Dostupné specializované programy v rámci ČR Všechna zařízení v ČR v oblasti ústavní a ochranné výchovy a pro preventivně výchovnou péči poskytují péči na základě Standardů kvality péče (hodnotí ČŠI)	Q4/2023	Q3/2024	Státní rozpočet	Zástupci PŘO, ANV, ASP a FICE, ČŠI
	F.3.5 Transformace sítě zařízení a transformace péče o ohrožené děti v dětských domovech	Každoroční zřízení nových ambulantních SVP Nárůst podílu péče v menších rodinných skupinách včetně s tím související úpravy kapacit dle potřeb a možností jednotlivých zřizovatelů Eliminace přenášení „ústavních prvků“ do transformovaných zařízení	Q4/2023	Q3/2027	Státní rozpočet	Asociace speciálních pedagogů, Asociace náhradní výchovy, FICE, Asociace krajů, MPSV, MZD, MV, ČŠI

G. SYSTÉMOVÁ PODPORA A ŘÍZENÍ ŠKOL

Opatření	Klíčová aktivita	Kritéria	Termín zahájení	Termín ukončení	Zdroj financování	Spolugesce
G.1 Střední článek podpory	G.1.1 Implementace středního článku podpory	Vybudování a činnost regionálních týmů ve všech krajích s výjimkou hl. m. Prahy Funkční centrální metodická podpora – helpdesk pro vedení škol a zřizovatele Individuální a skupinové konzultace pro školy a zřizovatele Zveřejněné metodické a informační materiály	Q4/2023	Q3/2027	Fondy EU – OP JAK	NPI ČR
	G.1.2 Analýza efektivity výkonu přenesené působnosti státní správy ve školství na úroveň ORP a krajů	Analýza efektivity výkonu přenesené působnosti státní správy ve školství na ORP a kraje včetně návrhů možnosti digitalizace a optimalizace výkonu státní správy	Q1/2025	Q4/2026	Státní rozpočet	
	G.1.3 Příprava modelu financování činností středního článku po roce 2028	Návrh modelu financování činností středního článku	Q1/2026	Q3/2027	Státní rozpočet	
	G.1.4 Zvýšení kompetencí pracovníků veřejné správy ve školství	Modulový vzdělávací kurz zaměřený na rozvoj kompetencí při výkonu státní správy a samosprávy v oblasti školství	Q1/2024	Q3/2027	Státní rozpočet	NPI ČR, ČŠI
G.2 Zefektivnění činnosti škol a školských zařízení	G.2.1 Nastavení pravidelného a dlouhodobého vyhodnocování financování pedagogické práce	Každoroční statistické analýzy Výstupy z kvalitativních šetření dle stanoveného harmonogramu	Q1/2024	Q3/2027	Státní rozpočet	
	G.2.2 Úprava modelu financování regionálního školství tak, aby více podporovalo (motivovalo) spojování ředitelství	Návrh úprav modelu financování	Q1/2024	Q4/2024	Státní rozpočet	

	G.2.3 Vytvoření modelu nejmenší efektivní velikosti školy na úrovni jednoho zřizovatele	Model nejmenší efektivní velikosti školy	Q1/2024	Q1/2025	Státní rozpočet	
	G.2.4 Převzetí nepedagogických činností zřizovatelem	Návrh legislativních úprav	Q1/2024	Q4/2024	Státní rozpočet	
	G.2.5 Rozdělení role ředitele školy	Návrh legislativních úprav	Q1/2024	Q4/2024	Státní rozpočet	
	G.2.6 Vytvoření modelu institucionalizace podpůrných pedagogických pozic v předškolním a středním vzdělávání	Návrh legislativních úprav a parametrizace institucionalizace v předškolním a středním vzdělávání	Q1/2026	Q3/2027	Státní rozpočet	
	G.2.7 Stanovení spádovosti v legislativě a vytvoření online nástroje	Návrh legislativních úprav Funkční mapa spádových obvodů a datový přehled	Q4/2023	Q4/2026	Státní rozpočet	
G.3 Evidence-based policy	G.3.1 Posílení datové politiky	Vytvořena analytická jednotka Vytvořena funkční databáze analýz Připravena funkční databáze dat Vytvořeno přívětivé uživatelské rozhraní pro snadný přístup k datům o vzdělávání a vzdělávací soustavě	Q4/2023	Q3/2027	Fondy EU – OP JAK	ČŠI
	G.3.2 Podpora pedagogického a resortního výzkumu	Vydaná průběžná zpráva z realizovaných výzkumů k danému termínu	Q1/2025	Q3/2028	Fondy EU	
	G.3.3 Jednotný identifikátor subjektu vzdělávání (dítěte, žáka a studenta)	Návrh legislativní úpravy JISV Vytvoření a využívání nástroje pro přidělování JISV	Q4/2023	Q4/2026	Státní rozpočet	

G.4 Optimalizace školského rejstříku	G.4.1 Novela školského zákona – propojení rejstříku se základními registry	Platná a účinná novela školského zákona – propojení rejstříku se základními registry	Q4/2023	Q3/2027	Státní rozpočet	
	G.4.2 Nová aplikace rejstříku s výstupy pro veřejnost, jako má obchodní rejstřík – výpis s minulostí a automaticky elektronicky podepsaný úřadem	Fungující nová aplikace rejstříku s výstupy pro veřejnost, jako má obchodní rejstřík – výpis s minulostí a automaticky elektronicky podepsaný úřadem	Q4/2023	Q3/2027	Státní rozpočet	
	G.4.3 Analýza segmentu soukromých a církevních škol	Publikovaná analýza vývoje kapacit neveřejných škol a podmínek jejich fungování	Q4/2023	Q4/2024	Státní rozpočet	
	G.4.4 Úprava kritérií pro zápis nespádových škol	Úprava kritérií pro zápis nespádových škol v rámci zápisu do školských rejstříků	Q4/2024	Q3/2027	Státní rozpočet	

H. VZDĚLÁVÁNÍ V CELOŽIVOTNÍ PERSPEKTIVĚ

Opatření	Klíčová aktivita	Kritéria	Termín zahájení	Termín ukončení	Zdroj financování	Spolugesce
H.1 Rozvoj potenciálu každého jednotlivce	H.1.1 Podpora motivace k cílenému studiu cizích jazyků	Kvantitativní i kvalitativní analýza nabídek pro vzdělávání v cizím jazyce mimo formální vzdělávání (kroužky, jazykové školy, jiné) v regionech; návrh opatření na základě této analýzy Zvýšení zájmu o výměny mládeže a mobility pracovníků s mládeží v rámci Erasmus+ (zvýšení počtu lidí, kteří se budou přihlašovat na projekty, zejména mezi lidmi účastnícími se poprvé) Neklesající vývoj podílu počtu žáků dosahujících na konci ZŠ (resp. SŠ) požadovaných úrovní v prvním cizím jazyce i dalším cizím jazyce podle Evropského referenčního rámce	Q4/2023	Q3/2026	Státní rozpočet	
	H.1.2 Podpora nadání a talentu	Vytvořený digitální kalendář jednotlivých soutěží a akcí s prioritami a doporučeními MŠMT Upravené RVP z pohledu podpory nadání/talentu ve všech stupních vzdělávání Stanovení kritérií pro diagnostiku nadání/talentu Provedena revize systému podpůrných opatření v oblasti nadání/talentu	Q1/2024	Q3/2027	Státní rozpočet	
	H.1.3 Podpora dobrovolnictví	Organizované dny dobrovolnictví – workshopy/informační dny v jednotlivých krajích Podpora rozvoje dobrovolnictví a vzdělávání dobrovolníků v dotačních výzvách MŠMT zaměřených na práci s dětmi a mládeží a neformální vzdělávání	Q1/2024	Q3/2027	Státní rozpočet	

H.2 Propojení všech složek vzdělávání – formálního, zájmového a neformálního vzdělávání a informálního učení	H.2.1 Propojení formálního a zájmového vzdělávání ve škole	Návrh změny školského zákona a příslušných prováděcích předpisů Metodika propojení formálního a zájmového vzdělávání ve škole	Q4/2023	Q3/2027	Státní rozpočet	
	H.2.2 Propojování formálního, zájmového a neformálního vzdělávání	Zveřejnění informačních materiálů pro školy o možnostech zájmového a neformálního vzdělávání včetně mezinárodní spolupráce a výměny zkušeností Zveřejnění informačních materiálů pro školy na podporu zvýšení zájmu o mobility Metodika k propojování formálního, zájmového a neformálního vzdělávání Návrh systému vzájemného uznávání neformálně získaných znalostí	Q1/2024	Q3/2027	Státní rozpočet	
	H.2.3 Revize rámcového vzdělávacího programu pro základní umělecké vzdělávání a její implementace	Zveřejněný revidovaný RVP ZUV	Q4/2023	Q3/2026	Státní rozpočet	
H.3 Podpora školských zařízení pro zájmové vzdělávání a organizací pracujících s dětmi a mládeží	H.3.1 Dostupnost nabídky aktivit a služeb pro neorganizovanou mládež	Zachování nebo zvýšení dostupnosti nabídky pro neorganizovanou mládež v místě (bez ohledu na poskytovatele) ve srovnání s rokem 2022 Nárůst podílu neorganizovaných dětí a mládeže navštěvujících organizace a zařízení poskytující jim služby a aktivity Zvýšení informovanosti mezi školskými zařízeními a organizacemi pracujícími s neorganizovanou mládeží o možnostech zapojení do evropských vzdělávacích programů	Q1/2024	Q3/2027	Státní rozpočet	
	H.3.2 Analýza aktivit dětí a mládeže v neformálním a zájmovém vzdělávání v ČR včetně doporučení pro další kroky v oblasti	Analýza aktivit dětí a mládeže v neformálním a zájmovém vzdělávání v ČR včetně návrhů doporučení pro další kroky	Q4/2023	Q3/2027	TAČR	

H.4 Vytváření podmínek pro další vzdělávání občanů	H.4.1 Vytváření prostředí pro rozvoj a inovaci struktury dalšího vzdělávání	Počet nových a revidovaných profesních kvalifikací (min. 40 PK za kalendářní rok) Počet nových autorizací (min. 100 za celé období) Počet úspěšných absolventů zkoušky z profesní kvalifikace (min. 15 tis. osob) Návrh využití Centrální databáze kompetencí	Q4/2023	Q3/2027	Státní rozpočet, Fondy EU – OPZ+	MPSV, členové tripartity, zaměstnavatelé, školy, vzdělavatelé, ministerstva
	H.4.2 Podpora flexibilních cest k získání, zvýšení, rozšíření a potvrzení kvalifikace	Návrh nastavení a implementace systému akreditace modularizovaných vzdělávacích programů Návrh novely vyhlášky č. 176/2009 Sb., v návaznosti na novelu zákona o zaměstnanosti Návrh nastavení a implementace systému mikrocertifikace Metodické materiály k rozvoji kariérového poradenství ve vazbě na nově zaváděné systémy modulárního vzdělávání a mikrocertifikace	Q4/2023	Q3/2027	Státní rozpočet, Fondy EU – OPZ+	MPSV, členové tripartity, zaměstnavatelé, školy, vzdělavatelé, ministerstva
	H.4.3 Podpora škol v poskytování dalšího vzdělávání	Počet metodických návštěv škol a metodických intervencí (min. 1 v každém kraji), konference (2) Uspořádané krajské semináře (14) a webináře (8) Počet nových autorizovaných osob z řad škol (min. 80 za celé období)	Q4/2023	Q3/2027	Státní rozpočet, Fondy EU – OPZ+	MPSV, členové tripartity, zaměstnavatelé, školy, vzdělavatelé, ministerstva
	H.4.4 Rozvoj a podpora dalšího neprofesního vzdělávání	Metodika pro potřeby institucí poskytujících další vzdělávání Nárůst počtu institucí poskytujících další neprofesní vzdělávání pro oblast občanského vzdělávání a vzdělávání ve funkčních gramotnostech ve sledovaném období Modelové vzdělávací programy na podporu funkčních gramotností dospělých Vytvořené metodické materiály a zajištěna podpora při získávání kvalifikace lektorů, trenérů a tutorů, kteří se budou věnovat výuce funkčních gramotností a klíčových kompetencí	Q4/2023	Q3/2027	Státní rozpočet, Fondy EU – OPZ+	MPSV, členové tripartity, zaměstnavatelé, školy, vzdělavatelé, ministerstva

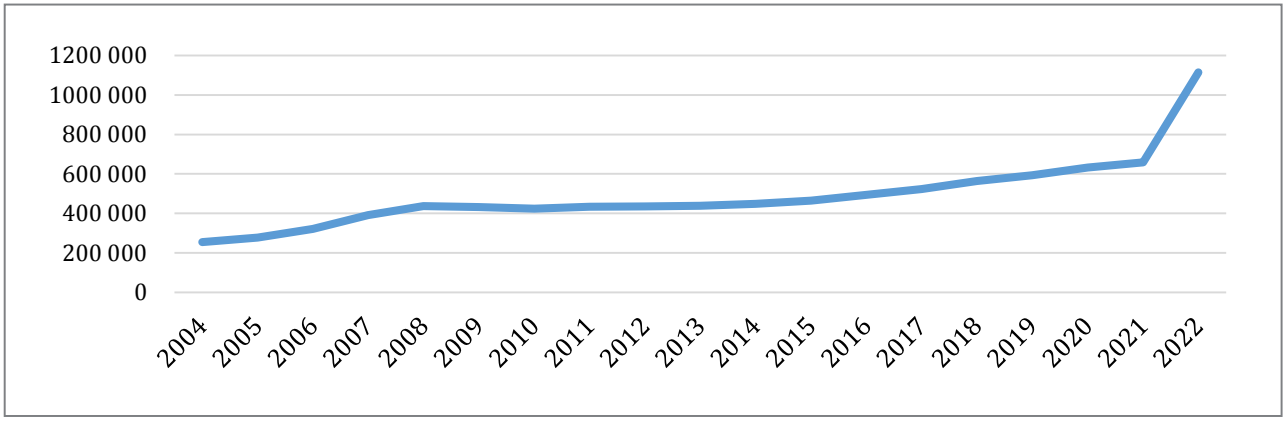
6 Analýzy[99]

6.1 Analýza vzdělávací soustavy na základě předpokládaného demografického vývoje[100]

Predikce předpokládaného demografického vývoje v tomto období s sebou přináší vlivem událostí v předchozích letech a nejistotě, která se promítá do let následujících, mnohá úskalí. Velmi obtížně jde predikovat budoucí počty dětí, žáků, a to hned vlivem několika skutečností, např:

- Pokles porodnosti v roce 2019 a 2020 vystřídala zvýšená porodnost v roce 2021, v roce následujícím však došlo k výraznému propadu. Počet žen ve fertilním věku (a následně tím i porodnost) může být ovlivněn obtížně předvídatelnými vnějšími okolnostmi, viz např. přerušení trendu klesajícího počtu žen v reprodukčním věku v důsledku silné uprchlické vlny z Ukrajiny. ČR dlouhodobě patří mezi státy s podprůměrným podílem počtu cizinců (ve srovnání s ostatními státy EU), kladné migrační saldo v posledních letech rychle rostlo. Vlivem stále trvajícího válečného konfliktu mohou i nadále počty osob z cizích zemí růst, nicméně následující vývoj nelze spolehlivě předvídat.

Graf 13 – Počty cizinců (bez cizinců s platným azylem)

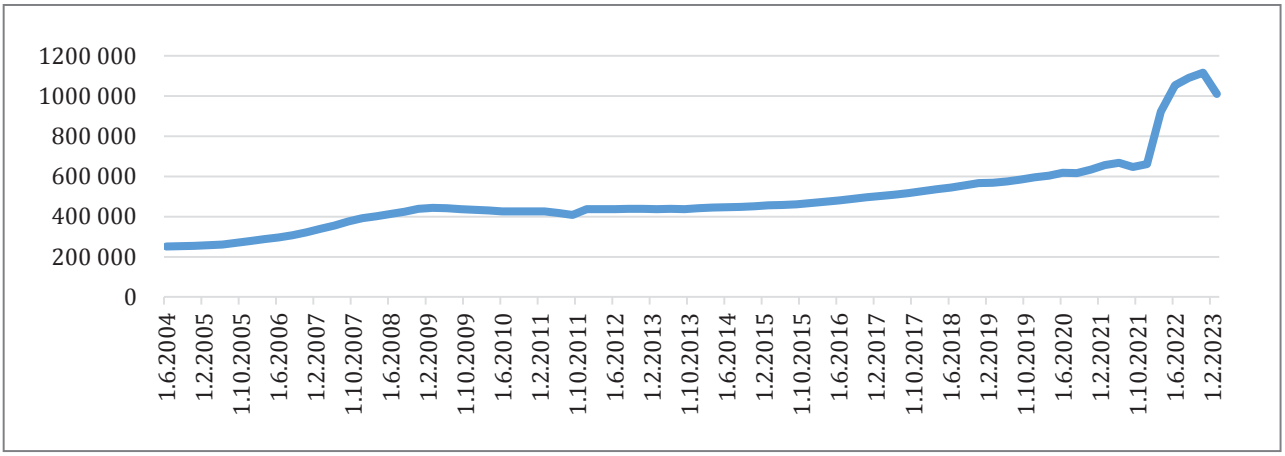

Zdroj: Ředitelství služby cizinecké policie (2022)

99 Zde uvádíme analýzy prováděné nebo zadávané MŠMT. Materiál vychází i z dalších dostupných analýz dalších resortů.

100 Pozn. Předpokládaný demografický vývoj byl zpracován na základě dostupných dat Českého statistického úřadu k 31. 12. 2022 a vlastních výpočtů. Data do roku 2022 zobrazují skutečný stav, od roku 2023 se jedná o predikci. Predikční model může být výrazně ovlivněn v současné době nepředvídatelnými procesy v souvislosti se změnou ekonomické situace a válečného konfliktu na Ukrajině, a s tím související porodností a migrací.

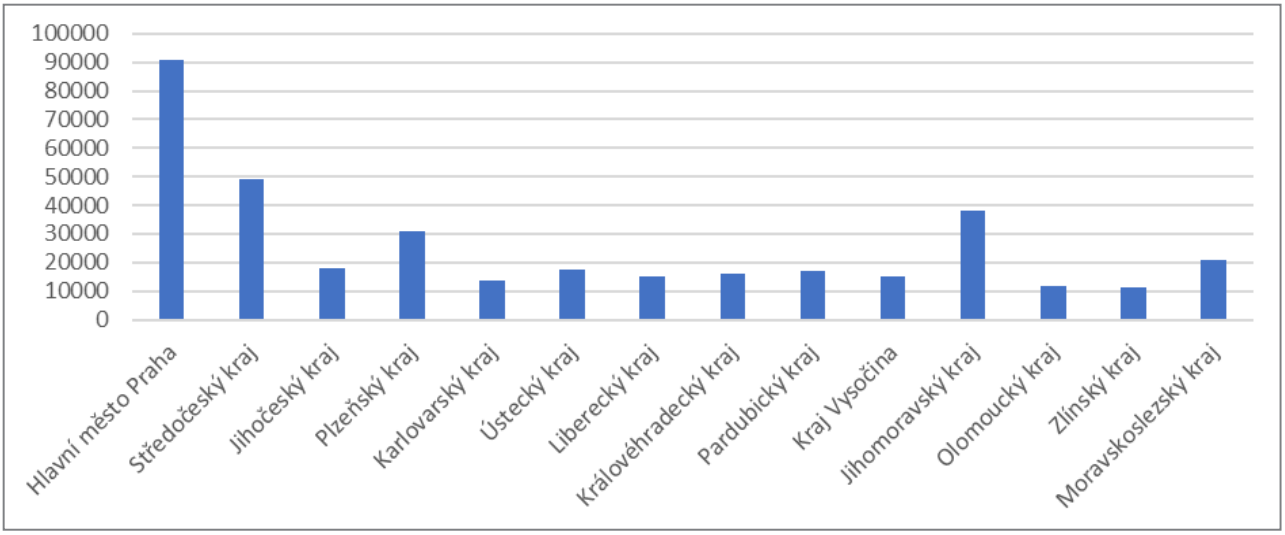
Graf 14 – Počty cizinců celkem v ČR

*Zdroj: Vlastní zpracování dat (**www.czso.cz**, 2021)*

- V rámci počtu přistěhovalých cizinců jsou nyní v souvislosti s válečným konfliktem na Ukrajině významně zastoupeny ženy. Počet osob s platnou dočasnou ochranou v ČR v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na Ukrajině k 31. 12. 2022 představoval 432 428 osob, z toho 63% žen.
- Nerovnoměrné rozložení přistěhovalých cizinců – nejvyšší počty cizinců byly na podzim roku 2022 dle *Cizineckého informačního systému* evidovány v rámci hl. m. Prahy, Středočeského, Plzeňského, Jihomoravského a Moravskoslezského kraje, tato skutečnost, která nemá stabilní charakter, má zásadní vliv na budoucí predikce.

Graf 15 – Počty osob s uděleným pobytovým oprávněním v ČR v souvislosti s válkou na Ukrajině k 29. 10. 2023

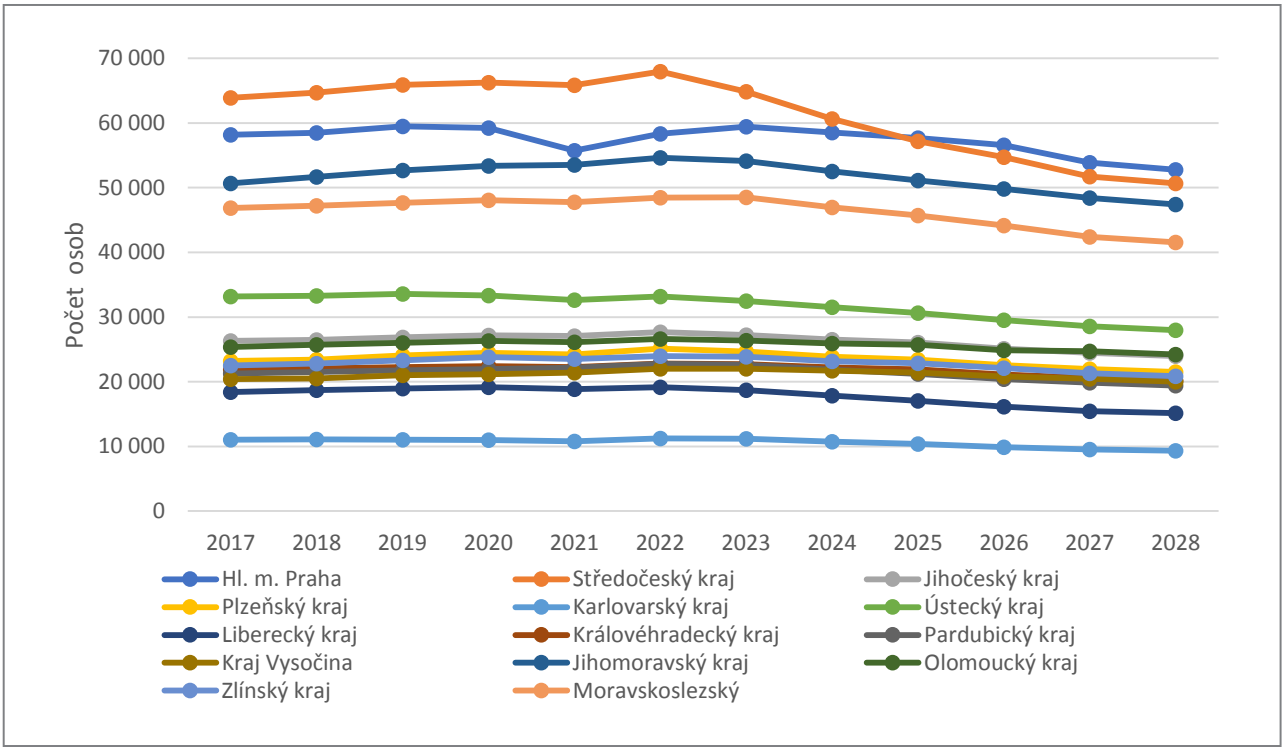

*Zdroj: Vlastní zpracování dat (**www.mvcr.cz**)*

- Vlivem případného vytváření nepříznivých socioekonomických a jiných podmínek může dojít ke snížení porodnosti, které lze sledovat již v roce 2022.

Svého vrcholu v počtu dětí ve věku 2 až 5 let většina krajů dosáhla v roce 2022. Od následujícího roku 2023 do roku 2028 lze v jednotlivých krajích předpokládat klesající vývoj počtu dětí dané věkové skupiny. Nejvýraznější je tento pokles u Středočeského kraje.

Graf 16 – Přehled vývoje a předpokládaného vývoje počtu osob ve věku 2 až 5 let

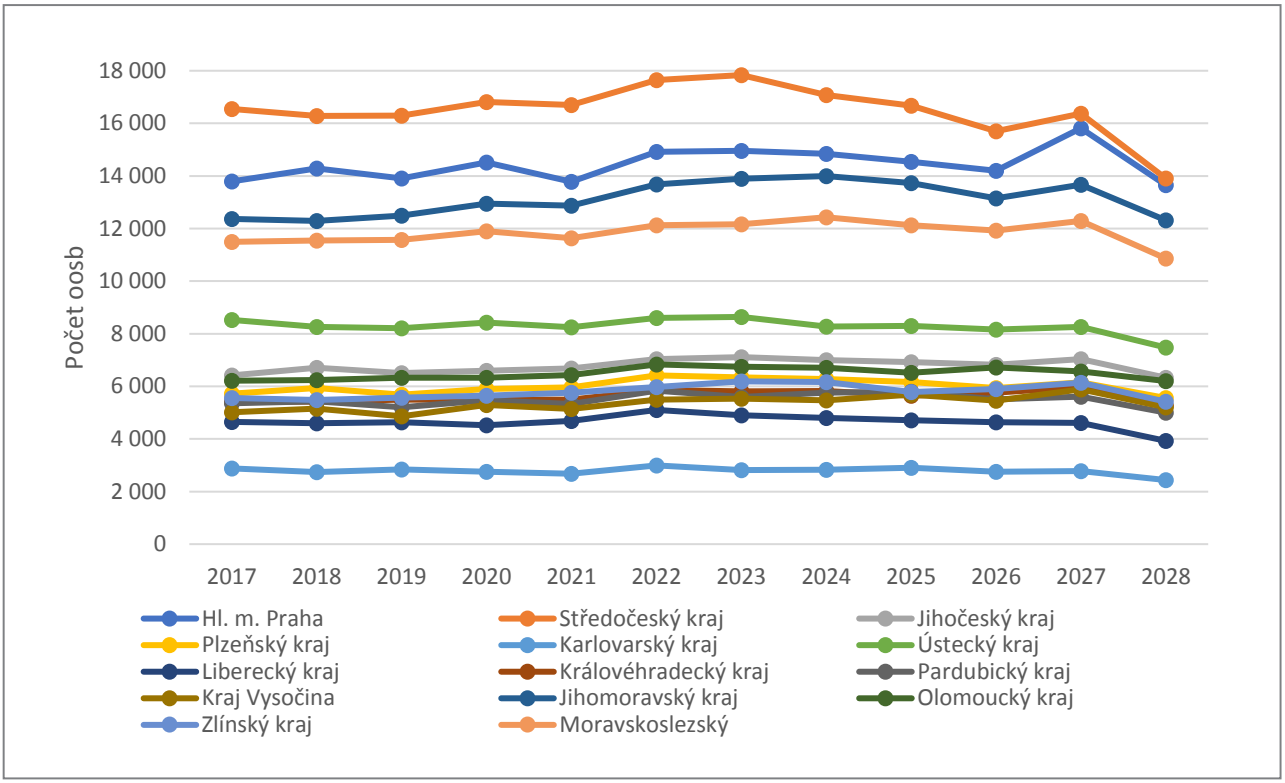
Tabulka 1 – Přehled vývoje a předpokládaného vývoje počtu osob ve věku 2 až 5 let

Území	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Hl. m. Praha	58 173	58 502	59 465	59 237	55 729	58 313	59 423	58 522	57 680	56 557	53 865	52 755
Středočeský kraj	63 881	64 692	65 882	66 246	65 857	67 939	64 841	60 620	57 180	54 749	51 742	50 675
Jihočeský kraj	26 337	26 455	26 877	27 187	27 055	27 686	27 232	26 524	26 055	25 129	24 480	23 975
Plzeňský kraj	23 228	23 402	24 077	24 447	24 230	25 114	24 666	23 853	23 399	22 563	21 975	21 522
Karlovarský kraj	11 027	11 117	11 041	11 009	10 802	11 264	11 186	10 758	10 371	9 907	9 557	9 360
Ústecký kraj	33 206	33 281	33 582	33 339	32 630	33 183	32 469	31 557	30 610	29 532	28 563	27 974
Liberecký kraj	18 399	18 730	18 963	19 179	18 867	19 140	18 698	17 836	17 077	16 163	15 467	15 148
Královéhradecký k	21 917	22 088	22 260	22 430	22 241	22 814	22 715	22 235	21 907	21 095	20 609	20 184
Pardubický kraj	21 285	21 521	21 772	21 944	22 178	22 768	22 602	21 873	21 208	20 429	19 842	19 433
Kraj Vysočina	20 413	20 510	21 026	21 149	21 405	22 036	22 022	21 705	21 438	20 814	20 448	20 026
Jihomoravský kraj	50 652	51 676	52 689	53 386	53 537	54 603	54 121	52 500	51 100	49 823	48 429	47 431
Olomoucký kraj	25 375	25 716	26 030	26 316	26 108	26 608	26 387	25 933	25 719	24 883	24 744	24 233
Zlínský kraj	22 515	22 810	23 296	23 802	23 500	23 957	23 891	23 161	22 885	22 111	21 296	20 857
Moravskoslezský	46 878	47 237	47 640	48 055	47 744	48 451	48 495	46 982	45 725	44 153	42 429	41 554

*Zdroj: Vlastní zpracování dat ČSÚ (**www.czso.cz**,2023)*

Předpokládaný vývoj počtu 6letých, tedy žáků, kteří budou mířit do 1. tříd základních škol, je v rámci jednotlivých oblastí velmi rozlišný. V rámci hl. města Prahy, Středočeského kraje, Jihočeského kraje a Zlínského kraje lze očekávat v roce 2023 mírný nárůst počtu dětí v tomto věku a v případě Jihomoravského kraje lze tento nárůst očekávat až do roku 2024. Poté je předpokládán do roku 2026 stabilní až mírně klesající trend a v roce 2027 mírný nárůst s následnou klesající tendencí v roce 2028.

Graf 17 – Přehled vývoje a předpokládaného vývoje počtu osob ve věku 6 let

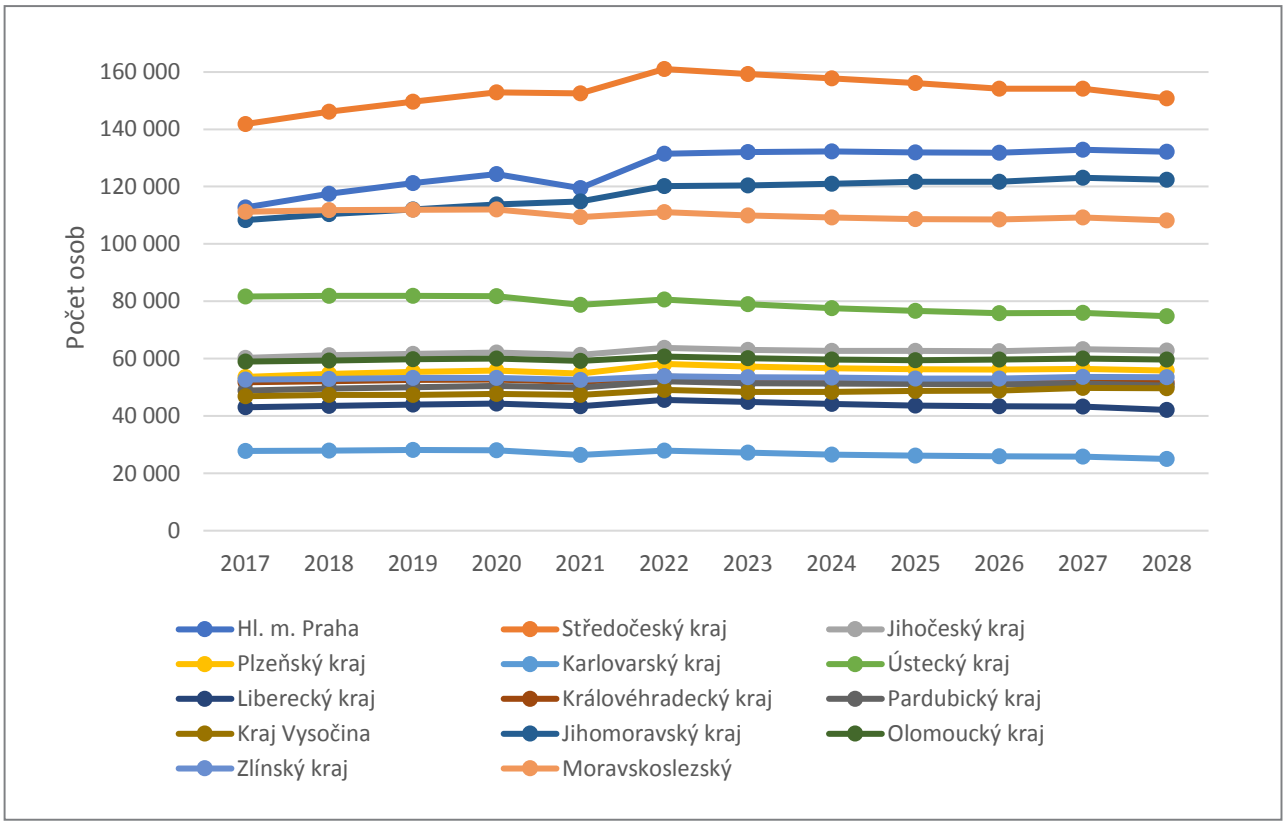

*Zdroj: Vlastní zpracování dat ČSÚ (**www.czso.cz**,2023)*

Tabulka 2 – Přehled vývoje a předpokládaného vývoje počtu osob ve věku 6 let

Území	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Hl. m. Praha	13 795	14 291	13 907	14 517	13 782	14 922	14 961	14 848	14 536	14 201	15 813	13 662
Středočeský kraj	16 545	16 286	16 292	16 810	16 695	17 649	17 838	17 081	16 670	15 700	16 368	13 903
Jihočeský kraj	6 417	6 710	6 502	6 590	6 684	7 035	7 112	7 001	6 916	6 815	7 030	6 327
Plzeňský kraj	5 728	5 940	5 690	5 895	5 958	6 411	6 342	6 280	6 159	5 938	6 151	5 556
Karlovarský kraj	2 877	2 737	2 841	2 756	2 672	2 992	2 816	2 833	2 906	2 758	2 782	2 439
Ústecký kraj	8 533	8 258	8 211	8 421	8 247	8 605	8 646	8 279	8 300	8 166	8 266	7 476
Liberecký kraj	4 652	4 597	4 642	4 524	4 681	5 101	4 904	4 801	4 707	4 635	4 608	3 933
Královéhradecký k	5 419	5 421	5 501	5 497	5 498	5 862	5 810	5 822	5 650	5 759	5 981	5 266
Pardubický kraj	5 361	5 434	5 209	5 474	5 327	5 842	5 600	5 760	5 793	5 510	5 611	5 005
Kraj Vysočina	5 011	5 148	4 869	5 292	5 145	5 491	5 527	5 466	5 688	5 455	5 887	5 200
Jihomoravský kraj	12 363	12 292	12 494	12 948	12 867	13 677	13 902	13 998	13 736	13 147	13 668	12 312
Olomoucký kraj	6 211	6 246	6 323	6 325	6 428	6 835	6 745	6 707	6 514	6 716	6 573	6 200
Zlínský kraj	5 553	5 485	5 575	5 649	5 760	5 979	6 184	6 162	5 780	5 894	6 143	5 424
Moravskoslezský	11 495	11 551	11 568	11 906	11 630	12 133	12 165	12 437	12 132	11 929	12 295	10 866

Graf 18 – Přehled vývoje a předpokládaného vývoje počtu osob ve věku 6 až 14 let

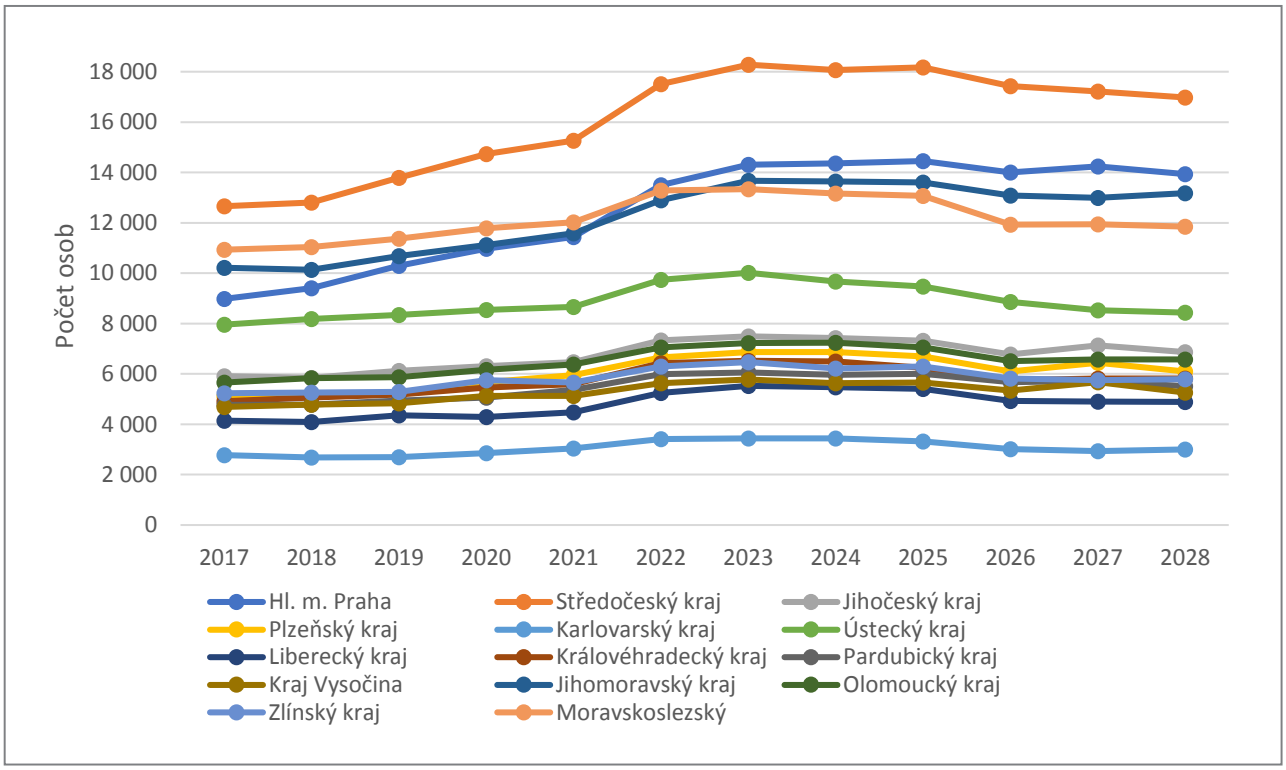
*Zdroj: Vlastní zpracování dat ČSÚ (**www.czso.cz**,2023)*

Tabulka 3 – Přehled vývoje a předpokládaného vývoje počtu osob ve věku 6 až 14 let

Území	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Hl. m. Praha	112 686	117 479	121 209	124 366	119 531	131 433	131 978	132 243	131 970	131 803	132 897	132 139
Středočeský kraj	141 822	146 143	149 601	152 799	152 507	160 941	159 226	157 696	156 069	154 174	154 163	150 770
Jihočeský kraj	60 243	61 182	61 636	62 090	61 309	63 761	63 050	62 777	62 744	62 659	63 305	62 815
Plzeňský kraj	53 646	54 692	55 434	55 872	54 768	58 177	57 277	56 662	56 290	56 202	56 500	55 821
Karlovarský kraj	27 804	27 919	28 173	28 060	26 445	27 953	27 229	26 612	26 200	25 924	25 821	25 036
Ústecký kraj	81 681	81 921	81 873	81 852	78 807	80 596	79 041	77 594	76 691	75 880	75 931	74 798
Liberecký kraj	43 067	43 596	44 044	44 331	43 458	45 609	44 880	44 197	43 619	43 366	43 316	42 117
Královéhradecký k	51 814	52 168	52 591	52 690	51 872	53 772	52 937	52 333	51 883	51 963	52 379	51 660
Pardubický kraj	48 878	49 627	50 026	50 549	49 907	52 186	51 462	51 332	51 195	51 129	51 337	50 583
Kraj Vysočina	46 876	47 320	47 417	47 720	47 378	49 097	48 452	48 422	48 788	48 851	49 834	49 663
Jihomoravský kraj	108 265	110 376	111 981	113 773	114 772	120 171	120 354	121 036	121 644	121 741	123 044	122 345
Olomoucký kraj	59 024	59 367	59 830	60 030	59 221	60 696	60 172	59 751	59 486	59 682	60 107	59 720
Zlínský kraj	52 719	52 999	53 324	53 298	52 562	53 868	53 513	53 471	53 070	53 105	53 655	53 560
Moravskoslezský	111 220	111 752	111 907	111 977	109 309	111 063	109 889	109 294	108 625	108 556	109 207	108 226

U skupiny osob ve věku 6–14 let lze od roku 2022 do roku 2028 očekávat poměrně stabilní vývoj. Konkrétně v rámci skupiny 15letých by v následujících letech v rámci vybraných krajů mohl být výrazný přetlak na počty kapacit středních škol, a to zejména mezi roky 2023–2025. Silné populační ročníky žáků na středních školách lze očekávat až do roku 2028.

Graf 19 – Přehled vývoje a předpokládaného vývoje počtu osob ve věku 15 let

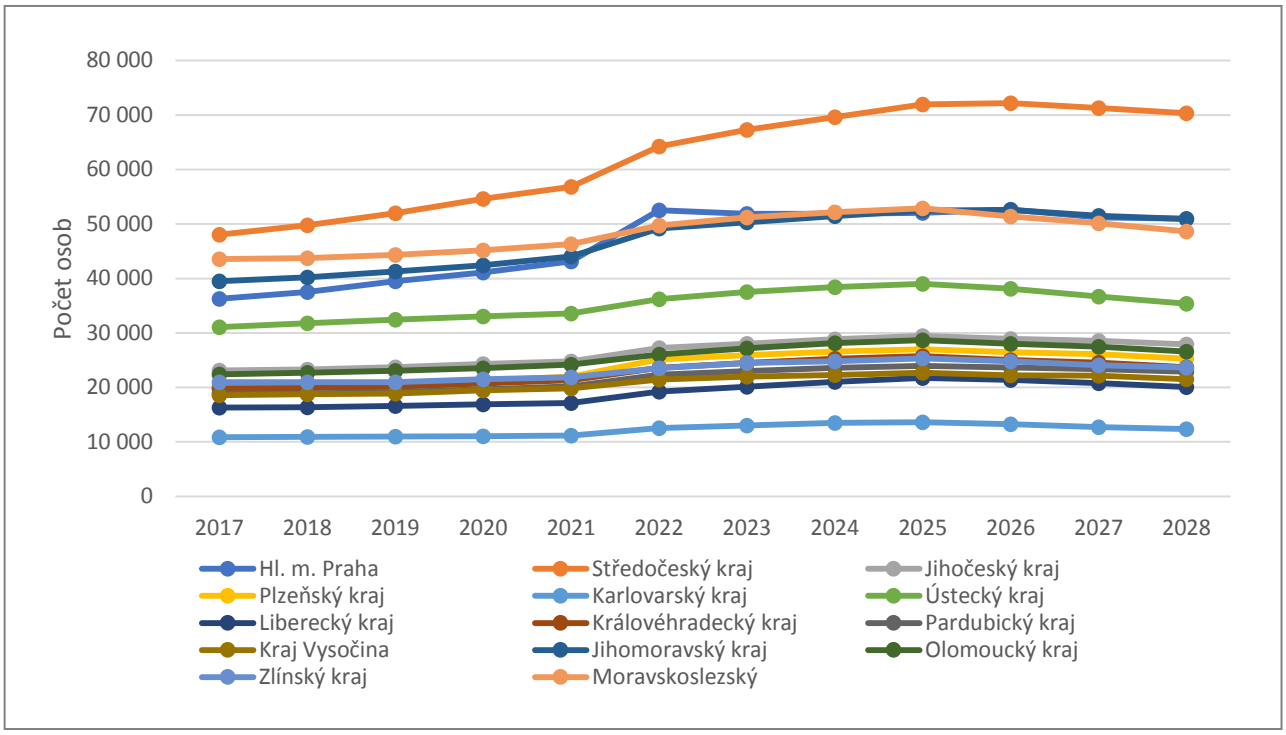

*Vlastní zpracování dat ČSÚ (**www.czso.cz**,2023)*

Tabulka 4 – Přehled vývoje a předpokládaného vývoje počtu osob ve věku 15 let

Území	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Hl. m. Praha	8 984	9 409	10 304	10 980	11 447	13 495	14 312	14 359	14 459	14 002	14 246	13 941
Středočeský kraj	12 669	12 816	13 797	14 732	15 268	17 515	18 290	18 072	18 173	17 434	17 227	16 986
Jihočeský kraj	5 909	5 840	6 122	6 307	6 467	7 328	7 492	7 426	7 320	6 782	7 135	6 867
Plzeňský kraj	5 112	5 097	5 244	5 671	5 949	6 653	6 875	6 867	6 702	6 098	6 441	6 094
Karlovarský kraj	2 773	2 689	2 696	2 861	3 044	3 411	3 444	3 443	3 322	3 018	2 942	3 005
Ústecký kraj	7 964	8 189	8 346	8 539	8 667	9 741	10 017	9 678	9 472	8 863	8 526	8 441
Liberecký kraj	4 147	4 088	4 352	4 285	4 478	5 244	5 533	5 480	5 411	4 928	4 900	4 889
Královéhradecký k	4 921	5 066	5 188	5 466	5 595	6 429	6 519	6 492	6 247	5 759	5 821	5 819
Pardubický kraj	4 764	4 781	4 946	5 065	5 362	5 999	6 058	5 963	6 009	5 667	5 728	5 508
Kraj Vysočina	4 687	4 778	4 830	5 135	5 130	5 640	5 781	5 629	5 659	5 347	5 669	5 256
Jihomoravský kraj	10 214	10 145	10 689	11 119	11 593	12 902	13 667	13 644	13 604	13 095	13 000	13 182
Olomoucký kraj	5 663	5 836	5 867	6 159	6 381	7 054	7 234	7 240	7 062	6 513	6 580	6 578
Zlínský kraj	5 235	5 258	5 290	5 749	5 663	6 293	6 468	6 221	6 296	5 824	5 751	5 794
Moravskoslezský	10 935	11 045	11 377	11 784	12 027	13 292	13 339	13 169	13 076	11 926	11 949	11 858

Graf 20 – Přehled vývoje a předpokládaného vývoje počtu osob ve věku 15 až 19 let

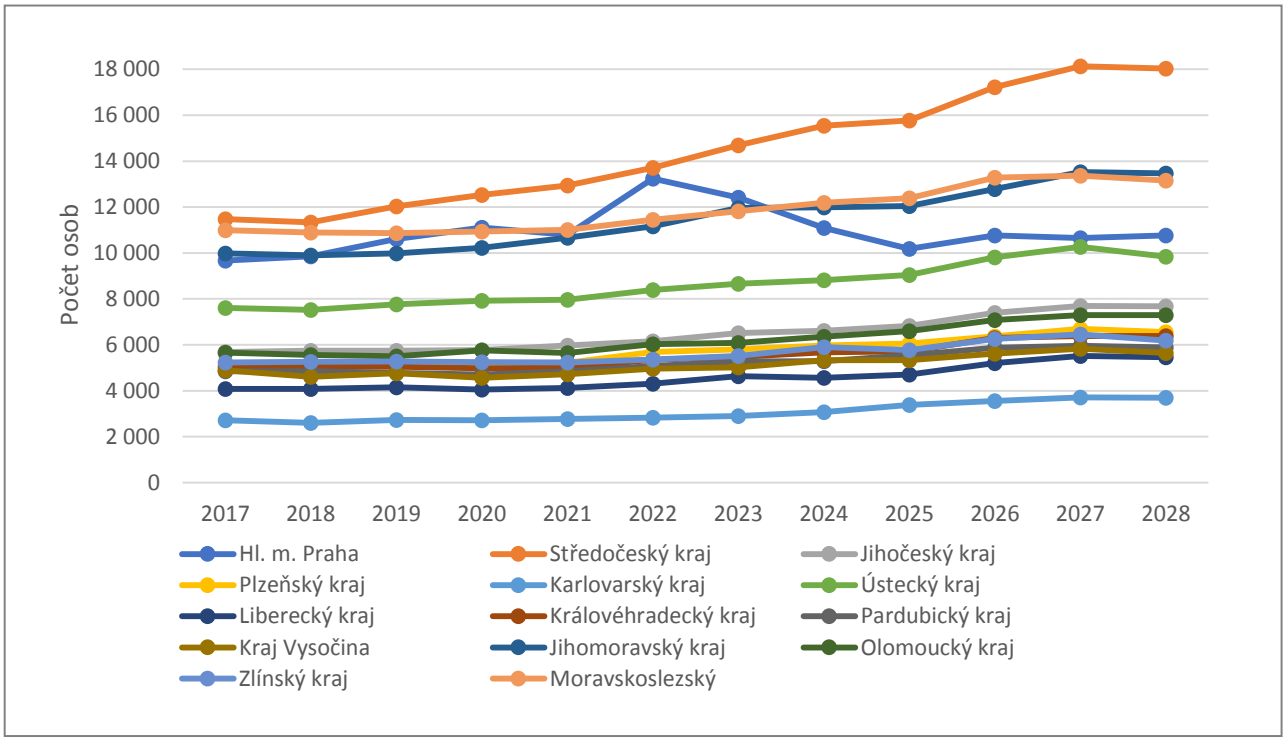
*Vlastní zpracování dat ČSÚ (**www.czso.cz**,2023)*

Tabulka 5 – Přehled vývoje a předpokládaného vývoje počtu osob ve věku 15 až 18 let

Území	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Hl. m. Praha	36 295	37 522	39 477	41 114	43 135	52 546	51 871	51 875	52 057	52 638	51 216	50 985
Středočeský kraj	48 026	49 802	51 996	54 630	56 844	64 265	67 281	69 593	71 941	72 164	71 307	70 309
Jihočeský kraj	23 128	23 277	23 720	24 291	24 771	27 230	28 031	28 854	29 477	28 925	28 582	27 926
Plzeňský kraj	20 005	20 340	20 610	21 288	21 997	25 137	25 898	26 602	26 979	26 485	26 092	25 243
Karlovarský kraj	10 855	10 943	10 959	11 057	11 179	12 507	13 034	13 502	13 611	13 252	12 713	12 326
Ústecký kraj	31 084	31 804	32 411	33 068	33 588	36 223	37 533	38 447	39 005	38 137	36 674	35 392
Liberecký kraj	16 322	16 351	16 599	16 876	17 143	19 231	20 101	21 023	21 755	21 371	20 801	20 094
Královéhradecký kraj	19 829	19 909	20 132	20 732	21 348	23 575	24 482	25 258	25 751	25 045	24 577	23 686
Pardubický kraj	18 892	18 896	19 194	19 636	20 167	22 346	22 969	23 599	23 957	23 680	23 330	22 858
Kraj Vysočina	18 558	18 764	18 869	19 474	19 818	21 429	22 003	22 287	22 672	22 237	22 145	21 482
Jihomoravský kraj	39 476	40 222	41 285	42 428	44 059	49 190	50 304	51 460	52 467	52 606	51 518	50 929
Olomoucký kraj	22 428	22 692	23 072	23 539	24 206	26 068	27 188	28 111	28 683	28 038	27 457	26 597
Zlínský kraj	20 938	20 981	20 989	21 526	21 856	23 558	24 487	24 810	25 308	24 817	24 097	23 661
Moravskoslezský	43 565	43 744	44 321	45 153	46 299	49 705	51 189	52 145	52 878	51 385	50 150	48 668

Do roku 2025 lze předpokládat nárůst počtu osob ve věku 15 až 18 let – tedy osob účastnících se středního vzdělávání. V případě hl. města Prahy a některých krajů (Středočeský a Jihomoravský) se předpokládá, že se počty osob v tomto věku budou zvyšovat až do roku 2026. Mezi lety 2027 a 2028 lze očekávat pokles počtu 15 až 18letých ve všech krajích včetně hl. města Prahy.

Graf 21 – Přehled vývoje a předpokládaného vývoje počtu osob ve věku 19 let

*Zdroj: Vlastní zpracování dat ČSÚ) (**www.czso.cz**,2023)*

Tabulka 6 – Přehled vývoje a předpokládaného vývoje počtu osob ve věku 19 let

Území	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Hl. m. Praha	9 676	9 858	10 608	11 114	10 790	13 236	12 410	11 087	10 185	10 760	10 652	10 758
Středočeský kraj	11 476	11 339	12 027	12 529	12 947	13 707	14 693	15 548	15 776	17 223	18 130	18 037
Jihočeský kraj	5 688	5 743	5 744	5 770	5 975	6 159	6 510	6 608	6 822	7 401	7 687	7 677
Plzeňský kraj	4 910	4 900	5 179	5 122	5 212	5 692	5 799	5 969	6 057	6 368	6 701	6 549
Karlovarský kraj	2 709	2 603	2 727	2 718	2 766	2 826	2 905	3 068	3 383	3 547	3 713	3 690
Ústecký kraj	7 606	7 517	7 759	7 924	7 965	8 385	8 659	8 812	9 048	9 807	10 263	9 838
Liberecký kraj	4 076	4 077	4 152	4 052	4 123	4 302	4 633	4 563	4 703	5 197	5 520	5 454
Královéhradecký k	5 049	5 046	5 044	4 979	5 010	5 340	5 475	5 673	5 718	6 304	6 388	6 382
Pardubický kraj	4 853	4 851	4 773	4 706	4 851	5 075	5 278	5 282	5 539	5 878	5 955	5 882
Kraj Vysočina	4 887	4 610	4 758	4 564	4 714	4 955	5 017	5 325	5 331	5 622	5 833	5 647
Jihomoravský kraj	9 987	9 895	9 985	10 221	10 669	11 166	11 959	11 987	12 052	12 779	13 532	13 473
Olomoucký kraj	5 658	5 553	5 502	5 755	5 646	6 029	6 081	6 351	6 596	7 077	7 295	7 291
Zlínský kraj	5 225	5 258	5 277	5 246	5 226	5 363	5 520	5 896	5 777	6 256	6 456	6 191
Moravskoslezský	10 999	10 894	10 861	10 938	11 001	11 444	11 824	12 189	12 390	13 288	13 364	13 149

V rámci předpokládaného vývoje počtu osob ve věku 19 let lze obdobný přetlak počtu studentů na kapacity VOŠ očekávat mezi roky 2024–2028.

6.2 Analýza potřeb škol a školských zařízení na republikové úrovni

V souvislosti s přípravou DZ ČR 2023–2027, jakož i dlouhodobých záměrů vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy krajů (dále jen „DZ v krajích“) byl přes Technologickou agenturu ČR zadán výzkum, jehož cílem bylo získat informace o potřebách škol a vybraných školských zařízeních.

Za tímto účelem byly zkonstruovány tři dotazníky. První z nich byl určen pro mateřské, základní a střední školy, konzervatoře a vyšší odborné školy, druhý pro základní umělecké školy a střediska volného času a třetí pro školská poradenská zařízení. Dotazníky tematicky vycházely z mapování potřeb stakeholderů, jehož se účastnili

odborníci z řad MŠMT, ČŠI, NPI ČR, DZS a dalších organizací. Mezi témata, která byla dle vhodnosti zařazena u některých dotazníků, patřila například podpora a rozvoj pedagogických pracovníků, komplexní rozvoj dětí, žáků a studentů, propojování formálního a neformálního vzdělávání, spolupráce škol se školskými poradenskými zařízeními či metodická podpora ze strany MŠMT. Plošné dotazníkové šetření probíhalo v listopadu a prosinci 2022, a to s poměrně vysokou návratností, která v průměru dosáhla téměř 80 %.

Výstupy ze šetření MŠMT rozeslalo krajům v dubnu 2023 coby datové soubory pro přípravu analytických podkladů krajských akčních plánů. Jde o data zpracovaná z plošného šetření realizovaného pro MŠMT výzkumným konsorciem STEM a PAQ Research přes program BETA2 Technologické agentury.

Všechny analýzy za jednotlivé kraje je možné stáhnout zde: **https://www.edu.cz/kraje-od-msmt-dostaly-datove-sety-pro-pripravu-krajskych-akcnich-planu/**

Kompletní přehled odkazů na data ve vzdělávání: **https://www.edu.cz/data/odkazy-na-data-ve-vzdelavani/**

6.3 Datové soubory

Největší datová sada ze zdrojů MŠMT, ČŠI, CZVV a NPI ČR je v rámci Monitorovacího rámce stavu a vývoje vzdělávací soustavy ČR (dále jen Monitorovací rámec či monitorovací soustava). Ten doplňuje implementaci Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+ (dále jen S2030+) a má sloužit primárně pro monitoring vývoje široké škály dostupných ukazatelů o stavu vzdělávací soustavy ČR v porovnatelné časové řadě. Monitorovací rámec sdružuje jak informace pocházející z národních zdrojů, tak informace pocházející z mezinárodních šetření.

Tam, kde je to možné s ohledem na vlastnosti a reprezentativitu, jsou data dostupná i samostatně pro jednotlivé kraje či regiony soudržnosti. Údaje jsou zveřejněny s vysvětlujícími informacemi, které mají umožnit porozumět kontextu a omezením prezentovaných časových řad.

Monitorovací soustava připravená pro tvorbu krajských DZ a další datové zdroje: **https://www.edu.cz/kraje-od-msmt-dostaly-datove-sety-pro-pripravu-krajskych-dlouhodobych-zameru/**

Kompletní monitorovací soustava je pak k dispozici na: **https://www.edu.cz/data/monitorovaci-ramec-vzdelavaci-soustavy-cr/**

6.4 Analýza krajských kapacit

Cílem dalšího šetření přes TA ČR, které zadalo MŠMT, je zmapování činností a na ně navázaných personálních kapacit v rámci podpory mateřských, základních a středních škol na úrovni jednotlivých krajů. Hlavním cílem výzkumu je zmapování dostupnosti, typů činností a alokovaných kapacit v rámci aktivit krajů ČR vč. hl. m. Prahy (dále jen krajů) (v přenesené a samostatné působnosti, ale také v oblastech, které jim neukládá zákon a vyhlášky, tj. v ostatních oblastech podpory škol), krajských vzdělávacích center, pedagogických či dalších fakult, ČŠI, NPI ČR či dalších aktérů při podpoře mateřských, základních a středních škol na úrovni kraje.

Na konci roku 2023 bude k dispozici komparativní studie mezi kraji, z níž bude patrné, jaký typ podpory a poradenství poskytují jednotlivé kraje a další relevantní subjekty s cílem zmapování co největšího množství poskytovaných služeb a podpory, o jejíž dostupnosti jsou ředitelé a učitelé škol informování. Výzkum následně ověří, jakým způsobem činnosti krajů podporují či mohou podporovat cíle vzdělávací politiky České republiky (Strategie 2030+, Dlouhodobý záměr ČR 2019–2023 a Dlouhodobý záměr ČR 2023–2027 atd.) a současně poskytne výstupy využitelné při přípravě analytické části krajských dlouhodobých záměrů v podpoře MŠ, ZŠ a SŠ. Kromě toho budou získány také poznatky využitelné pro podpůrné aktivity středního článku podpory na území krajů a aktivit připravovaného individuálního projektu systémového Podpora kurikulární práce škol na úrovni krajů. Poslední částí výzkumu je vyhodnocení obsahu vybraných výkonových výkazů MŠMT v této oblasti s cílem získat doporučení, jak revidovat jejich obsah.

Analýza bude dostupná na portálu MŠMT: **https://www.edu.cz/data/analyzy/**

6.5 Šetření: Jak jsou začínající učitelé připraveni na svou práci

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy realizovalo v roce 2022 v rámci reformy pregraduální přípravy učitelů unikátní pilotní šetření kompetencí a postojů začínajících učitelů a čerstvých absolventů učitelství. Šetření se zúčastnilo zhruba 500 čerstvých absolventů či studentů posledních ročníků učitelských programů, u kterých se předpokládá, že studium v nejbližších měsících dokončí, a přes 1 600 začínajících učitelů v prvních dvou letech praxe. Jedná se tedy o největší šetření svého druhu v ČR za posledních 30 let a v současné době probíhá jeho druhý ročník.

Jak začínající učitelé v prvních dvou letech výkonu profese hodnotí své kompetence

- Umí rozvíjet digitální gramotnost žáků: téměř 70 % se domnívá, že umí efektivně zapojovat do své výuky digitální nástroje (*a jen 15 % uvádí, že to je pro ně problém*).
- Pozitivně hodnotí svou schopnost činit výuku pro žáky relevantní a podnětnou: jen 15 % si nevěří, že umí *„klást otázky, u kterých musí žáci přemýšlet“* nebo *„propojovat učivo s každodenním životem žáků“*. Nevěří si ve zvládání pokročilejších, komplexních kompetencí, které jsou však klíčové pro efektivní učení žáků. Až 70 % začínajících učitelů se domnívá, že dokáže vytvářet prostředí, kde se žáci nebojí chybovat, ale méně než polovina si věří v tom, že dokáže s chybami pracovat tak, aby to žákům pomohlo lépe porozumět učivu. Podobně 60 % začínajících učitelů podle svého mínění umí vést výuku tak, aby žáci dostávali příležitost spolupracovat, ale jen zhruba třetina si je jistá tím, že je umí zapojovat i do hodnocení vlastní práce nebo do nastavování kritérií hodnocení.
- Čeští začínající učitelé nepříznivě hodnotí svou schopnost spolupráce s kolegy: pouze necelá třetina se domnívá, že dokáže realizovat mezipředmětovou výuku společně s ostatními pedagogy, a necelá polovina (respektive přibližně 45 %) usuzuje, že umí spolupracovat s kolegy na plánování výuky a přípravě podkladů pro výuku.

U absolventů oboru učitelství pak data ukazují, že

- se díky studiu cítí relativně více připraveni plánovat a reflektovat jednotlivé vyučovací hodiny a nastavovat vlídné prostředí pro žáky (55 % respondentů hodnotí, že je studium připravilo *„vést žáky k tomu, aby se nebáli ve výuce chybovat“*; 53 % hodnotí, že jsou díky studiu schopní *„po výuce vyhodnotit, do jaké míry vyučovací hodina proběhla podle plánu“*),
- cítí se však relativně méně připraveni zvládat náročné chování žáků (jen 23 % respondentů hodnotí, že je studium připravilo *„zasáhnout v situaci, kdy ve třídě dojde k porušení domluvených pravidel“*) a podobně jako začínající učitelé zapojovat žáky do procesu hodnocení, komunikovat s rodiči (mírně přes 20 % respondentů hodnotí, že jsou díky studiu *„připravení vysvětlit rodičům příčiny obtíží žáka ve svém předmětu a navrhnout vhodná opatření k jejich zmírnění“*) a spolupracovat s kolegy.

Výzkumná zpráva je k dispozici: **https://www.edu.cz/unikatni-setreni-jak-jsou-zacinajici-ucitele-pripraveni-na-svou-praci/**

6.6 Výzkum: Ověření dopadů zavedení povinného posledního ročníku předškolního vzdělávání

Cílem výzkumu z období 2018–2021 bylo navrhnout opatření, které je možné realizovat bez úpravy právních předpisů, pokud opatření legislativní změnu vyžaduje, je u něj uveden odkaz na příslušný návrh legislativního opatření. Ta opatření, která nejsou primárně v gesci MŠMT (například kapacity MŠ), je doporučeno podpořit zejména formou metodických doporučení.

Výzkum byl zpracován týmem z Ústavu výzkumu a rozvoje vzdělávání Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy v programu BETA2 Technologické agentury ČR. Výzkumná zpráva má sedm částí. Samotným sedmi částem předchází popis principů, kterými je vhodné řídit implementaci navrhovaných opatření. První část (A.) se zabývá monitorováním, druhá (B.) financováním, třetí část (C.) formami povinného předškolního vzdělávání, čtvrtá (D.)

zápisem, pátá (E.) docházkou, šestá (F.) odklady povinné školní docházky a sedmá (F.) průřezovými opatřeními, přičemž je vždy stručně shrnut aktuální stav a pak představeny návrhy jednotlivých opatření. K dispozici je na: **https://www.edu.cz/vysledky-vyzkumu-overeni-dopadu-zavedeni-povinneho-posledniho-rocniku-predskolniho-vzdelavani/**

6.7 Zpráva o stavu péče o ohrožené děti v České republice v roce 2023

Zpráva z roku 2023, která vznikla ve spolupráci Nadace J&T, která zajistila sběr a zpracování dat vztahujících se k sociálním službám a veškerých dalších dat, a MŠMT, které provedlo statistickou analýzu o výkonu sociálně-právní ochrany dětí (SPOD) za jednotlivé správní obvody obcí s rozšířenou působností, analýzu dat školských výkazů Z14 o činnosti dětských domovů, Z34 o činnosti Středisek výchovné péče, analýzu dat z šetření mezi krajskými úřady a z dat mimořádného šetření mezi zařízeními výkonu ústavní a ochranné výchovy.

K dispozici je na: **https://www.edu.cz/nadace-jt-ve-spolupraci-s-msmt-vydala-zpravu-o-stavu-pece-o-ohrozene-deti-v-ceske-republice-v-roce-2023**

6.8 Strategie rovnosti žen a mužů na léta 2021–2030

Strategie rovnosti žen a mužů na léta 2021 – 2030 v kapitole Poznání mapuje nerovnosti mezi dívkami a chlapci a muži a ženami ve vzdělávacím systému. Součástí této strategie je taktéž implementační část, která obsahuje konkrétní opatření vztahující se k dané kapitole. Ta jsou rozdělena do tří strategických cílů. První je zaměřen na zajištění maximálního rozvoje potenciálu dívek a chlapců, resp. žen a mužů a obsahuje opatření zaměřená na odstranění genderových předsudků ovlivňujících studijní a kariérní dráhy (vč. učitelství) a zmenšení rozdílu ve znalostech různých skupin žactva. Druhý cíl je zaměřen na rozšíření obsahu vzdělávání o genderovou perspektivu, např. v rámci RVP či metodické podpory pro vyučující v oblasti genderové rovnosti. Třetí cíl je zaměřen na uplatňování genderového hlediska v chodu a v řízení vzdělávacích institucích.

K dispozici na: **https://www.vlada.cz/assets/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/Aktuality/Strategie_rovnosti_zen_a_muzu.pdf**

7 Vyhodnocení stavu plnění strategických dokumentů

7.1 Plnění Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2019–2023

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2019–2023 (dále jen „DZ ČR 2019–2023“) byl zpracován v souladu s ustanovením § 9 odst. 1 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů. Jeho obsahové členění odpovídalo požadavkům vyhlášky č. 15/2005 Sb., kterou se stanoví náležitosti dlouhodobých záměrů a výročních zpráv. Dokument DZ ČR 2019–2023 byl platný od jeho schválení na jednání vlády dne 8. července 2019 (Usnesením č.489) do konce roku 2023.

DZ ČR 2019–2023 byl připraven pro celý systém regionálního školství a určil rámec dlouhodobých záměrů krajů a sjednotil přístup státu a jednotlivých krajů zejména v oblasti nastavení parametrů vzdělávací soustavy a cílů vzdělávací politiky ČR. Přitom Dlouhodobý záměr byl jeden z implementačních dokumentů Strategie 2020 a plnil Programové prohlášení vlády z června 2018 a Strategický rámec České republiky 2030. S ohledem na přípravu nové Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+ (v letech 2019–2020) byla zajištěna plná synergie obou dokumentů a jednotlivých intervencí.

DZ ČR 2019–2023 obsahoval tři klíčové cíle:

- více peněz za kvalitní práci pedagogů,
- dokončení revize kurikula a podpoření implementace inovovaných RVP do škol,
- zlepšení řízení škol a školských zařízení zefektivněním spolupráce centra a středního článku řízení (krajské úřady).

Kompletní vyhodnocení je samostatnou přílohou tohoto dokumentu.

7.2 Vyhodnocení prvního implementačního období Strategie 2030+

Implementace Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030+ (dále Strategie 2030+) je rozdělena do 3 období, kdy každé vychází z identifikace klíčových opatření, která mají nejvýznamnější potenciál přispět k naplnění cílů této Strategie 2030+.

Při schválení Strategie 2030+ vládou byly schváleny i jako samostatné přílohy tzv. implementační karty pro plnění opatření a aktivit v 1. období – pro období Q4/2020 – Q3/2023. Vedle toho byl platný Dlouhodobý záměr vzdělávání ČR na období 2019–2023 a docházelo tedy k souběhu plnění opatření těchto 2 dokumentů (viz. výše).

Každá implementační karta měla pro dané období svou řídicí pracovní skupinu, která byla stanovena příkazem ministra školství ve složení: projektový manažer (gesčně příslušný ředitel odboru MŠMT), zástupce manažera, koordinátor S2030+, tajemník, věcně odborní zástupci MŠMT a zástupci CZVV, ČŠI a NPI ČR.

Vyhodnocení postupu implementace za 1. implementační období bylo v přípravě průběžně, finální materiál po skončení realizačního období bude předložen poradě vedení MŠMT a následně Vládě ČR v roce 2024.

Interní evaluace Strategie 2030+ za 1. období je samostatnou přílohou tohoto dokumentu.

8 PŘÍLOHY

8.1 SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

A–V – Značení dosaženého stupně kvalifikace:

- **A** Bez vzdělání
- **B** Neúplné základní vzdělání
- **C** Základní vzdělání
- **D** Nižší střední vzdělání
- **E** Nižší střední odborné vzdělání
- **H** Střední odborné vzdělání s výučním listem
- **J** Střední nebo střední odborné vzdělání bez maturity i výučního listu
- **K** Úplné střední všeobecné vzdělání
- **L** Úplné střední odborné vzdělání s vyučením i maturitou
- **M** Úplné střední odborné vzdělání s maturitou (bez vyučení)
- **N** Vyšší odborné vzdělání
- **P** Vyšší odborné vzdělání v konzervatoři
- **R** Vysokoškolské bakalářské vzdělání
- **T** Vysokoškolské magisterské vzdělání
- **V** Vysokoškolské doktorské vzdělání

AI – Artificial Intelligence; Umělá inteligence

AP – Asistent pedagoga

AŘZŠ – Asociace ředitelů základních škol

BOZP – Bezpečnost a ochrana zdraví při práci

CDK – Centrální databáze kompetencí

CERMAT – Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání je instituce, která provádí standardizované testování a hodnocení žáků a studentů v České republice

CLIL – Content and Language Integrated Learning; Obsahově a jazykově integrované učení, vyučovací metoda založená na výuce školního předmětu prostřednictvím cizího jazyka

Covid-19 – Koronavirové onemocnění způsobené virem SARS-CoV-2

CZVV – Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání

ČNB – Česká národní banka

ČR – Česká republika

ČSÚ – Český statistický úřad

ČŠI – Česká školní inspekce

DigComp – Evropský rámec pro digitální kompetence (EK)

DigCompEdu – Digital Competence Framework for Educators; Evropský rámec digitálních kompetencí pro pedagogy

Digikoalice – Iniciativa, která se zaměřuje na podporu digitálního vzdělávání v České republice

DZ ČR 2023–2027, též. Dlouhodobý záměr ČR 2023–2027 – Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2023–2027

DPS – Doplňující pedagogické studium

DVPP – Další vzdělávání pedagogických pracovníků

E, H, M, K, L0, L5, N atd. – Kategorie oborů vzdělávání, viz. **https://www.infoabsolvent.cz/Obory/1**

ECEC – Early Childhood Education and Care (Výchova a péče o předškolní děti), označení pro vzdělávání a péči poskytovanou dětem ve věku před nástupem do základní školy

eEDU – Informační systém vzdělávání

eGovernment – Elektronizace veřejné správy

EQF – European qualification framework; Evropské kvalifikační rámce

Erasmus+ – Program Evropské unie pro vzdělávání, odbornou přípravu, mládež a sport, který podporuje mezinárodní mobility, spolupráci a projekty v oblasti vzdělávání a mládeže

ET 2030 – Usnesení Rady o strategickém rámci pro evropskou spolupráci ve vzdělávání a odborné přípravě za účelem dosažení Evropského prostoru vzdělávání

eTwinning – Síť pro mezinárodní spolupráci ve vzdělávání, která umožňuje školám a učitelům spolupracovat a sdílet zkušenosti a projekty s partnerskými školami v Evropě.

EU – Evropská unie

EU-27 – Evropská unie se 27 členskými státy (užíváno v porovnání dat)

Eurostat – Statistický úřad Evropské unie

EV – environmentální výchova

Evropský sbor solidarity – Program Evropské unie, který podporuje dobrovolnické aktivity a solidaritu mezi mladými lidmi v Evropě

EVVO – Environmentální vzdělávání, zaměřené na témata a osvětu ochrany životního prostředí

Fondy EU – Fondy Evropské unie, škála nástrojů, které slouží k podpoře vyváženého rozvoje regionů EU s důrazem na snížení sociálních a ekonomických rozdílů, **https://www.dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/informace-o-fondech**

HDP – Hrubý domácí produkt

ICT – Information and Communication Technologies; Informační a komunikační technologie

IROP – Integrovaný regionální operační program

ISCED – International Standard Classification of Education; Mezinárodní standard klasifikace vzdělání

IT – Informační technologie

IVP – Individuální vzdělávací plán

JISV – Jednotný identifikátor subjektu vzdělávání

JPZ – Jednotná přijímací zkouška

KA – Klíčová aktivita (v rámci dokumentu i implementačních karet S2030+)

KAP – Krajský akční plán

LMP – Lehké mentální postižení

MAP – Místní akční plán rozvoje vzdělávání

MAS – Místní akční skupina

MD – Ministerstvo dopravy České republiky

MF ČR – Ministerstvo financí České republiky

MP – Mentální postižení

MPO – Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky

MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky

MS – Ministerstvo spravedlnosti České republiky

MŠ – Mateřské školy

MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky

MV – Ministerstvo vnitra České republiky

MZ – Maturitní zkouška

MZD – Ministerstvo zdravotnictví České republiky

MZe – Ministerstvo zemědělství České republiky

NNO – Non-Governmental Organization – Nestátní nezisková organizace

NPI ČR – Národní pedagogický institut České republiky

NSK – Národní soustava kvalifikací

NUTS – Nomenklatura územních statistických jednotek (hierarchický systém klasifikace územních jednotek v Evropské unii)

OECD – Organisation for Economic Co-operation and Development, Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj; mezinárodní organizace

OMJ – Odlišný mateřský jazyk

ONIV – Ostatní neinvestiční výdaje

OP JAK – Operační program Jan Amos Komenský, v gesci MŠMT

OP VVV – Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání, v předchozím programovém období v gesci MŠMT

ORP – Obec s rozšířenou působností

OSPOD – Orgán sociálně-právní ochrany dětí

OŠD – Odklad školní docházky

PAS – Porucha autistického spektra

PC – Personal computer; počítač

PHAmax – Hodnota určující maximální týdenní počet hodin přímé pedagogické činnosti asistenta pedagoga financovaný ze státního rozpočtu

PHmax – Hodnota určující maximální týdenní počet hodin vyučování v rozsahu podle rámcového vzdělávacího programu financovaný ze státního rozpočtu

PIRLS – Progress in International Reading Literacy Study (Mezinárodní šetření pokroku v čtenářské gramotnosti)

PISA – Programme for International Student Assessment; mezinárodní šetření

PK/ÚPK – Profesní kvalifikace/Úplná profesní kvalifikace

PO – Právnická osoba

PPČ – Podpůrné pedagogické činnosti

PPP – Pedagogicko-psychologická poradna

PPV – Povinné předškolní vzdělávání

PV – Předškolní vzdělávání

RVP – Rámcový vzdělávací program – dokument, který stanovuje základní principy, cíle a obsah vzdělávání v České republice. RVP se vztahuje na všechny stupně a formy vzdělávání a slouží jako rámec pro tvorbu školních vzdělávacích programů

RVP PV – Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání

RVP SOV – Rámcový vzdělávací program pro střední odborné vzdělávání

RVP ZUV – Rámcový vzdělávací program pro základní umělecké vzdělávání

RVP ZV – Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání

Sb. – Sbírka zákonů

SC – Strategický cíl

SES – Socioekonomický status (žáka)

SMO ČR – Svaz měst a obcí České republiky

SMS ČR – Svaz místních samospráv České republiky

SPC – Speciální pedagogické centrum

SR – Státní rozpočet

SŠ – Střední škola, vzdělávací instituce poskytující středoškolské vzdělání

S2030+, též. Strategie 2030+ – Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030+

SVL – Sociálně vyloučené lokality

SVP – Středisko výchovné péče (dle kontextu); speciální vzdělávací potřeby (dle kontextu)

SYPO – Projekt Systém podpory profesního rozvoje učitelů a ředitelů

SZn – Sociální znevýhodnění / Žák se sociálním znevýhodněním

Školský zákon – Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání

ŠMP – Školní metodik prevence

ŠPO – Školská právnická osoba

ŠPP – Školní poradenské pracoviště

ŠPZ – Školská poradenská zařízení

ŠVP – Školní vzdělávací program – dokument, který stanovuje základní principy, cíle a obsah vzdělávání v jednotlivé škole

TA ČR – Technologická agentura České republiky

TIMSS – Trends in International Mathematics and Science Study; Mezinárodní šetření v matematice a přírodních vědách

TP – Tělesné postižení

UNESCO – United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization; Organizace spojených národů pro vzdělávání, vědu a kulturu

VOŠ – Vyšší odborná škola

VP – Výchovný poradce

VŠ – Vysoká škola

ZP – Zdravotní postižení / Žák se zdravotním postižením

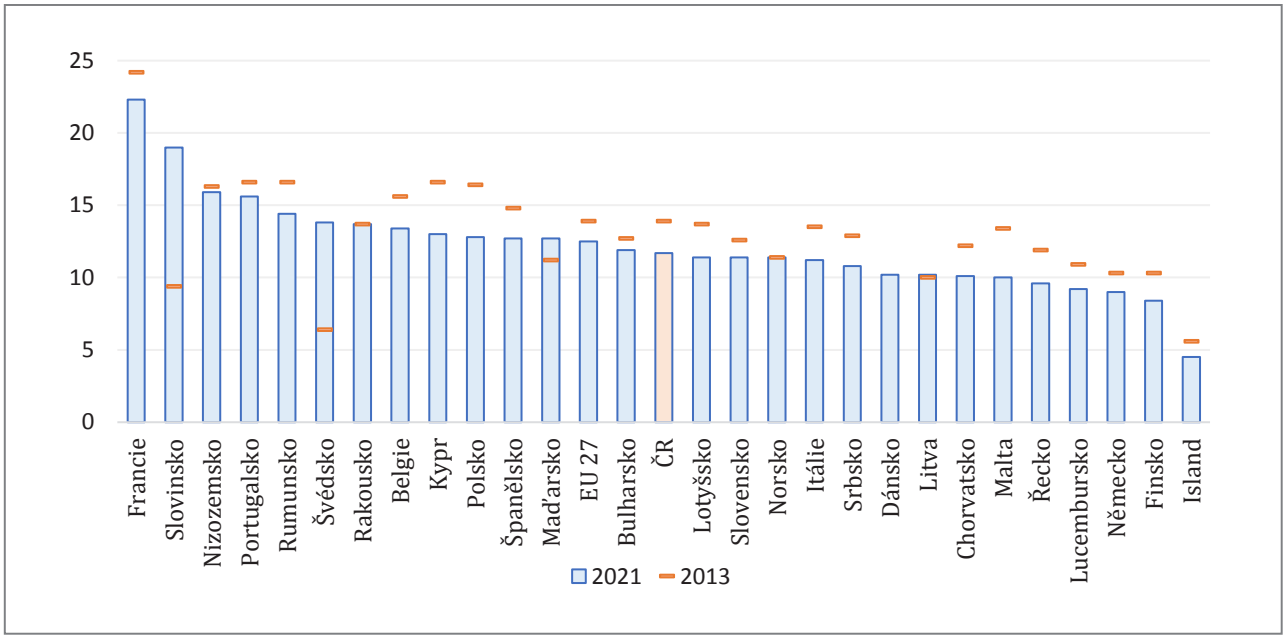
ZŠ – Základní škola

ZUŠ – Základní umělecká škola

ZUV – Základní umělecké vzdělávání

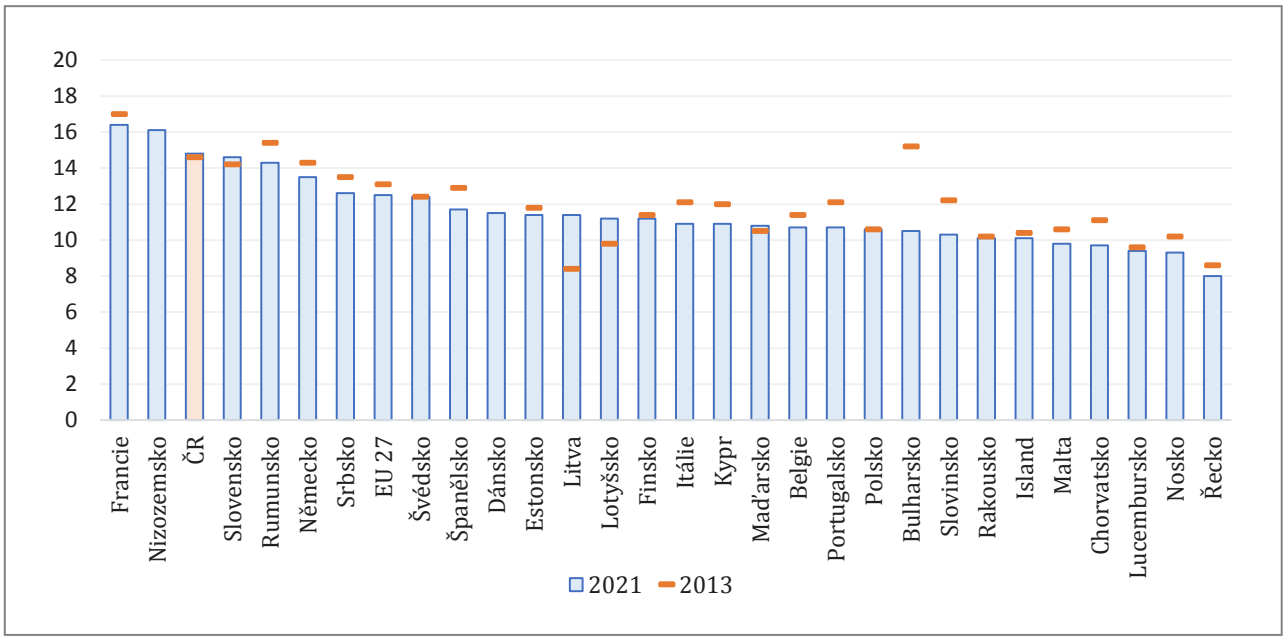
8.2 Grafy

Graf 22 – Srovnání počtu dětí na jednoho učitele v mateřských školách u vybraných evropských zemí

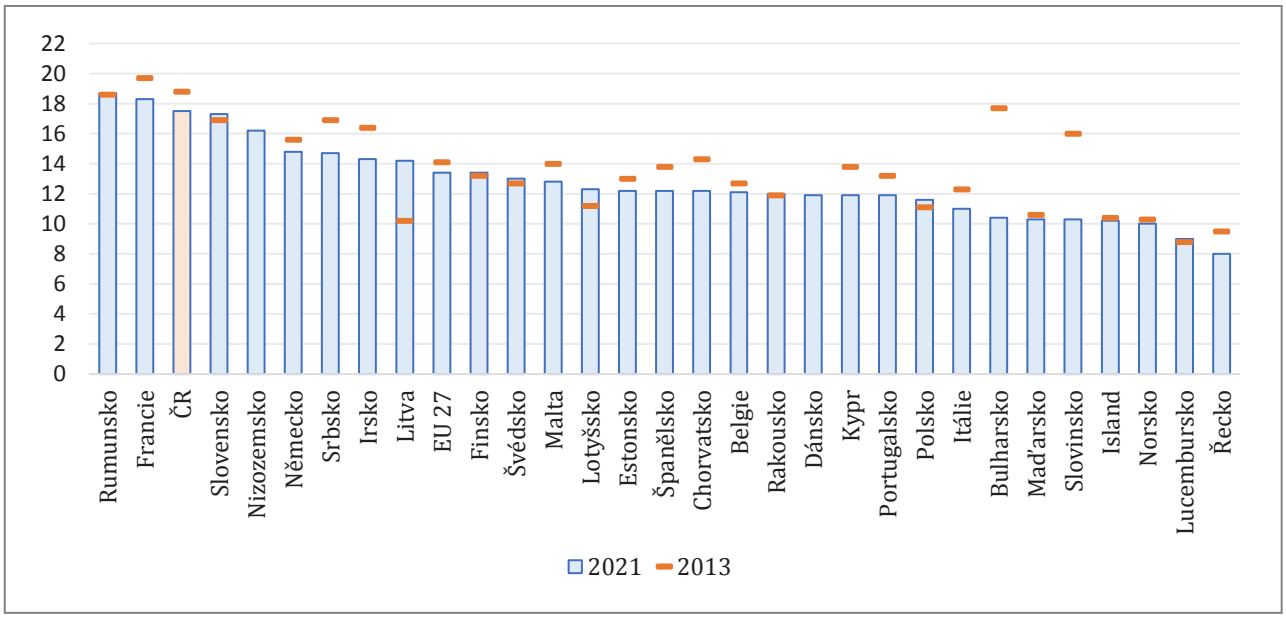
Zdroj: Eurostat (2023). Odkaz:
https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/bookmark/17aaec7e-07f7-4f07-b5ed-3ed092eecdb3?lang=en

Graf 23 – Srovnání počtu žáků na jednoho učitele v základních školách u vybraných evropských zemí

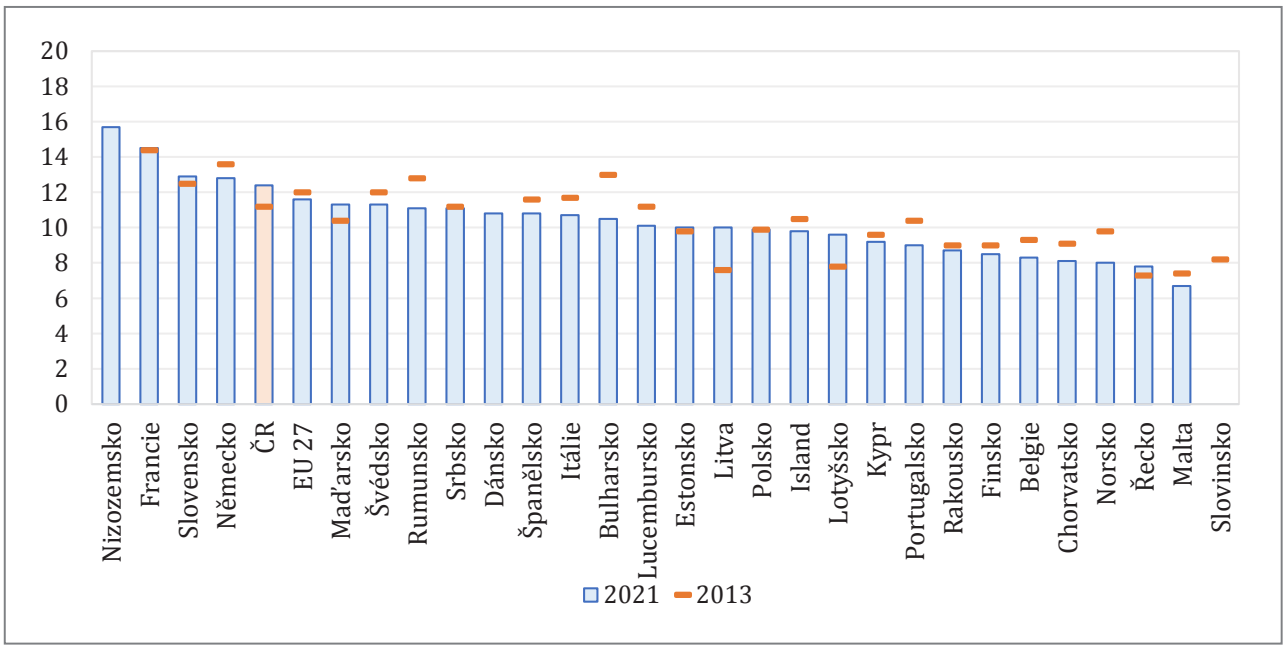
Zdroj: Eurostat (2023). Odkaz:
https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/EDUC_UOE_PERP04__custom_7204242/default/table?lang=en

Graf 23a – Srovnání počtu žáků na jednoho učitele (1. stupeň ZŠ) u vybraných evropských zemí

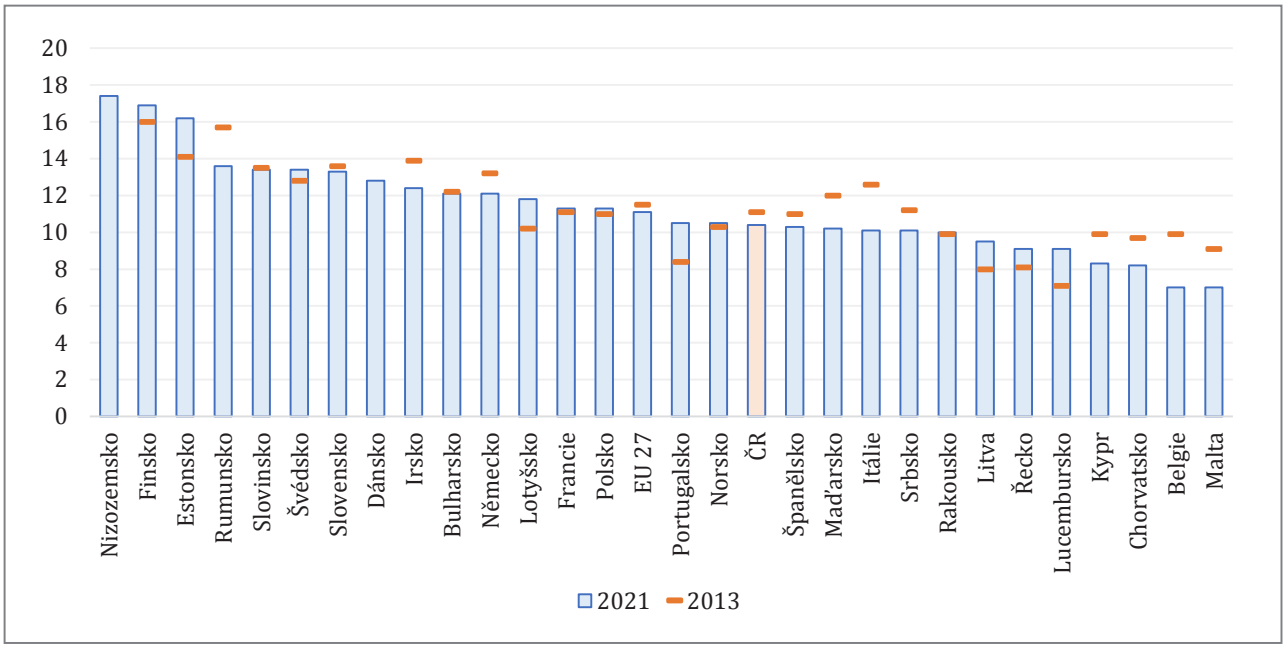
Zdroj: Eurostat (2023). Odkaz:
https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/EDUC_UOE_PERP04__custom_7204270/default/table?lang=en

Graf 23b – Srovnání počtu žáků na jednoho učitele (2. stupeň ZŠ) u vybraných evropských zemí

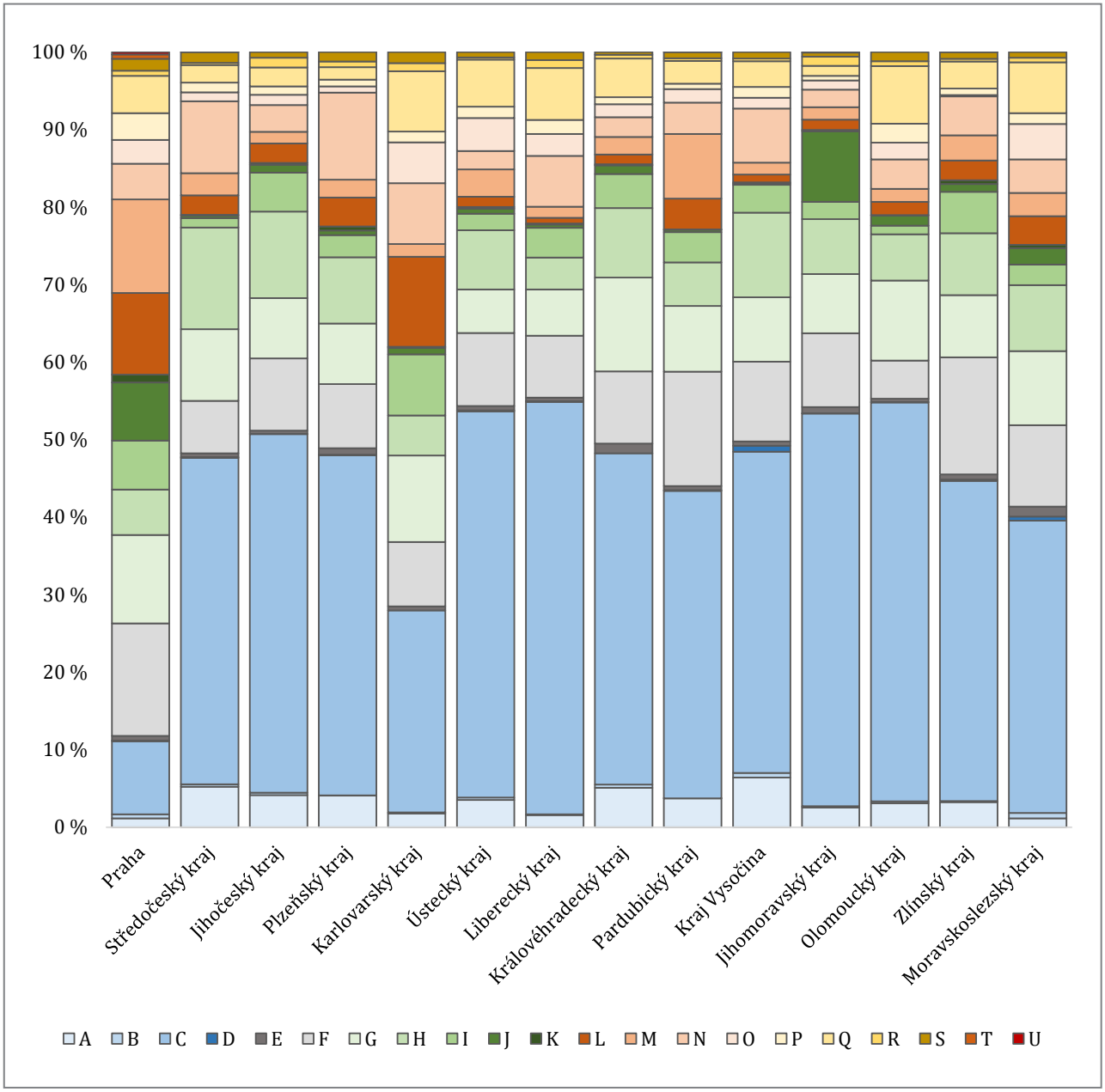
Zdroj: Eurostat (2023). Odkaz:
https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/EDUC_UOE_PERP04__custom_7204289/default/table?lang=en

Graf 24 – Srovnání počtu studentů na jednoho učitele na středních školách u vybraných evropských zemí

Zdroj: Eurostat (2023). Odkaz:
https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/bookmark/2d1773c7-7352-4367-8d1c-045a8a5e9153?lang=en

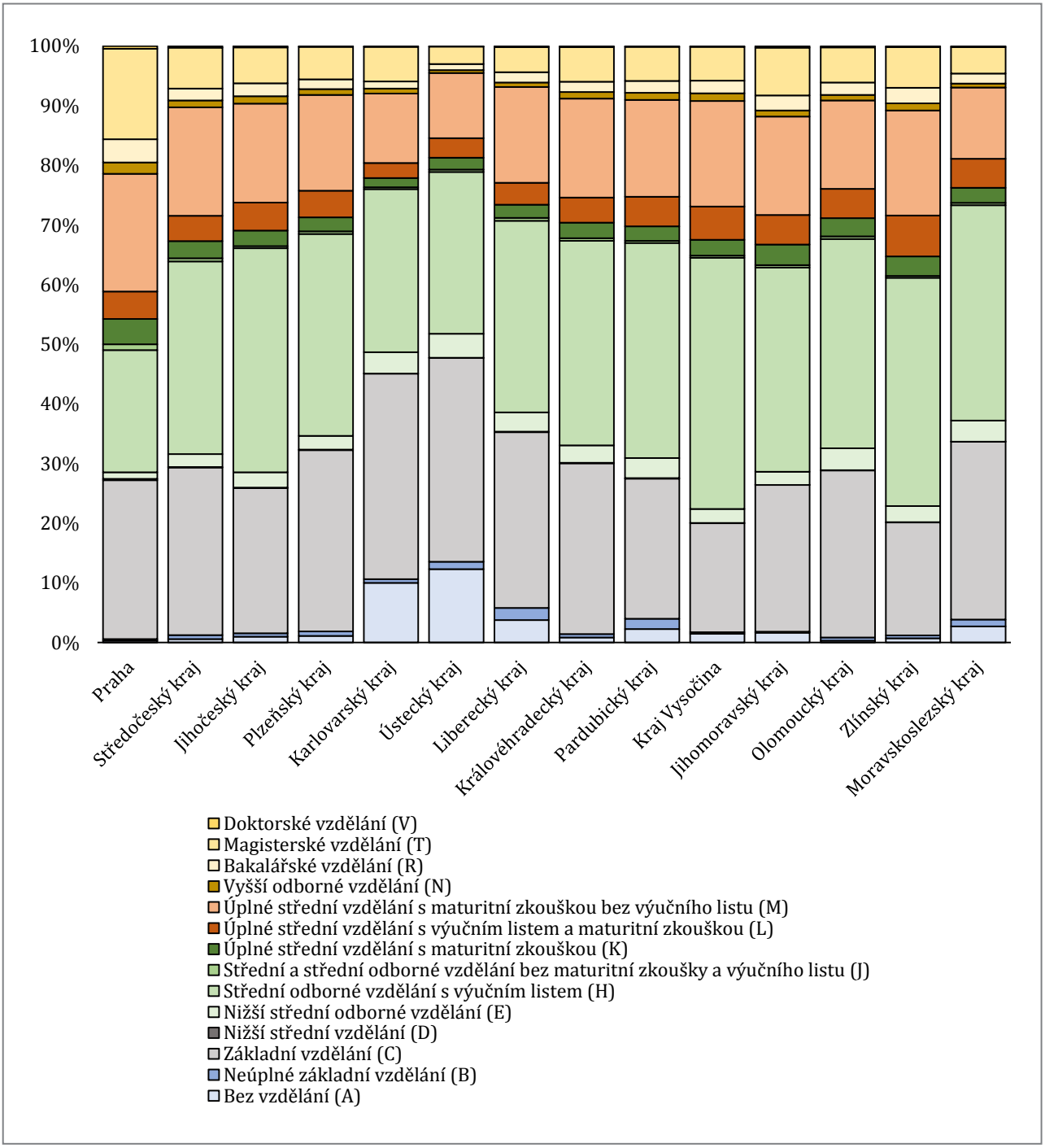
Graf 25 – Struktura volných míst v krajích a hl. m. Praha podle klasifikace CZ-NACE[101] (2022)

Zdroj: Vlastní zpracování dat (MPSV, 2023).

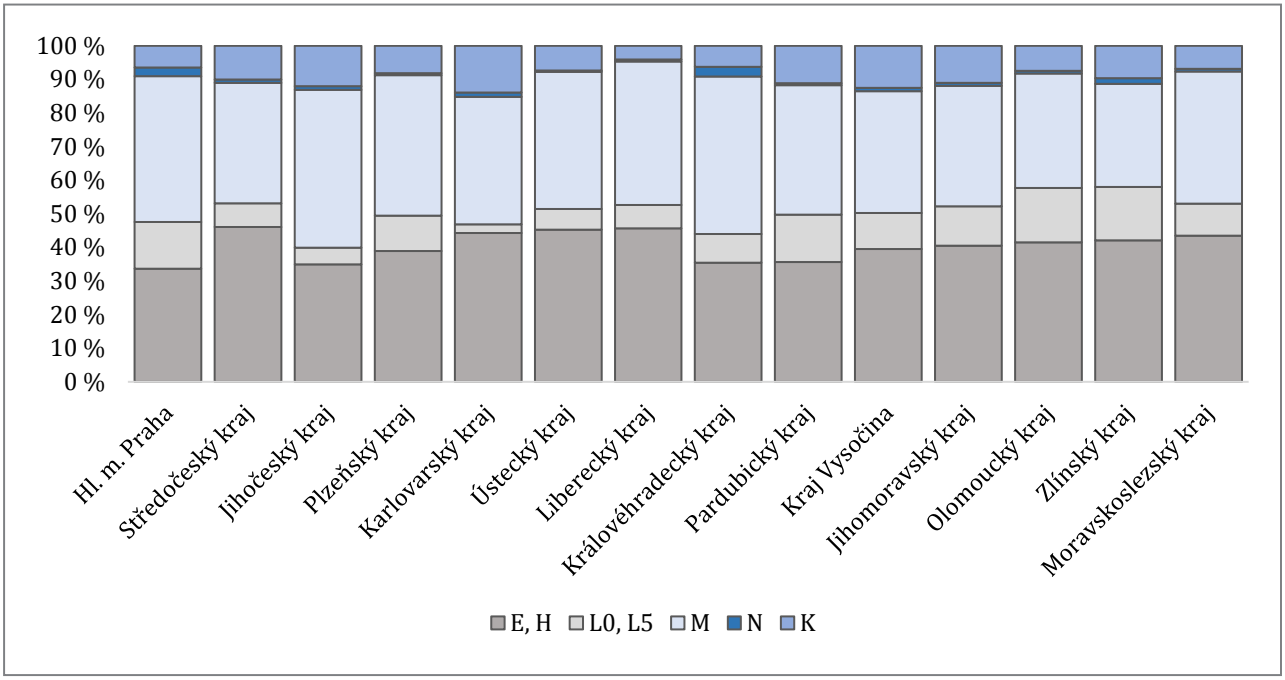
101 Pozn.: Klasifikace ekonomických činnosti. Data k 31. 12. 2022.
A – Zemědělství, lesnictví, rybaření. B – Těžba a dobývání. C – Zpracovatelský průmysl. D – Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu. E – Zásobování vodou, činnosti související s odpady a sanacemi. F – Stavebnictví. G – Velkoobchod a maloobchod, opravy a údržba motorových vozidel. H – Doprava a skladování. I – Ubytování. J – Informační a komunikační činnosti. K – Peněžnictví a pojišťovnictví. L – Činnosti v oblasti nemovitostí. M – Profesní, vědecké a technické činnosti. N – Administrativní a podpůrné činnosti. O – Veřejná správa a obrana, povinné sociální zabezpečení. P – Vzdělávání. Q – Zdravotnictví a sociální péče. R – Kulturní, zábavní a rekreační činnosti. S – Ostatní činnosti. T – Činnosti domácností. U – Činnosti exteritoriálních organizací a orgánů.

Graf 26 – Struktura uchazečů o zaměstnání dle nejvyššího dosaženého vzdělání v krajích a hl. m. Praha (2022)

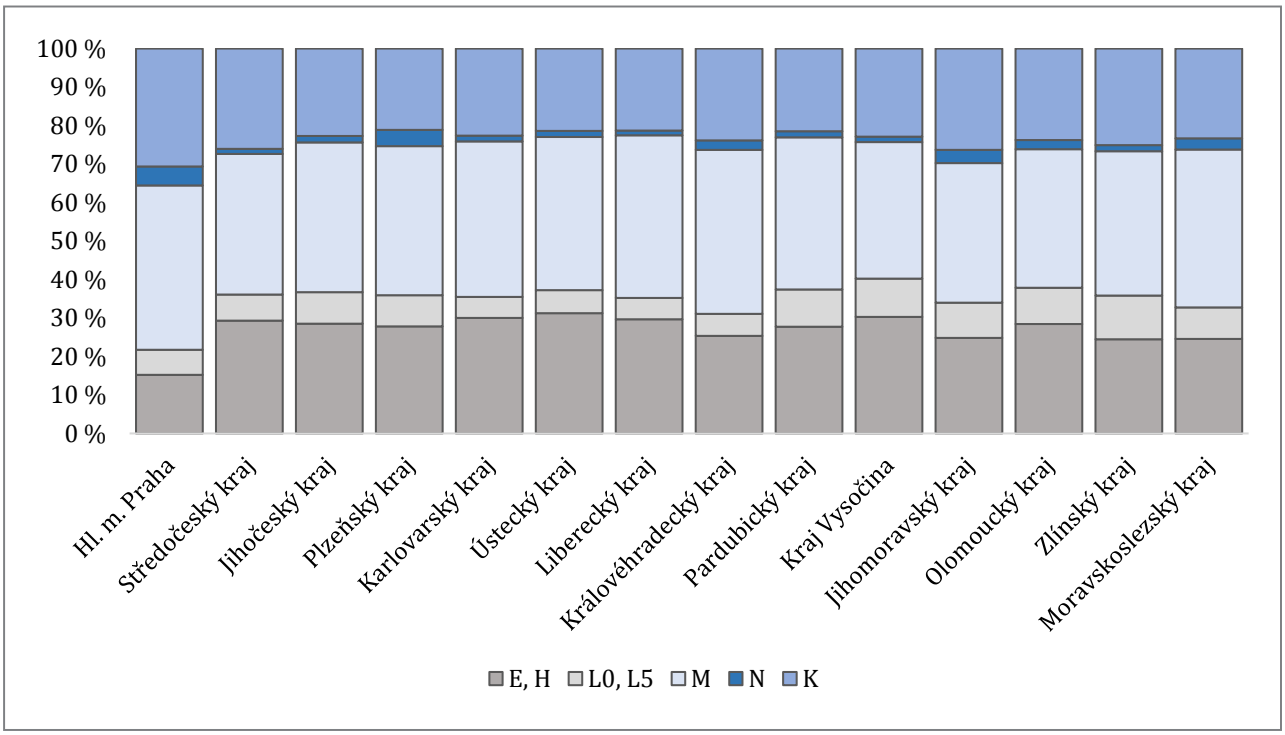

Zdroj: Vlastní zpracování dat (MPSV, 2023).

Graf 27 – Struktura nezaměstnaných absolventů dle kategorií oborů vzdělání v krajích a hl. m. Praha, duben 2022 (v %)

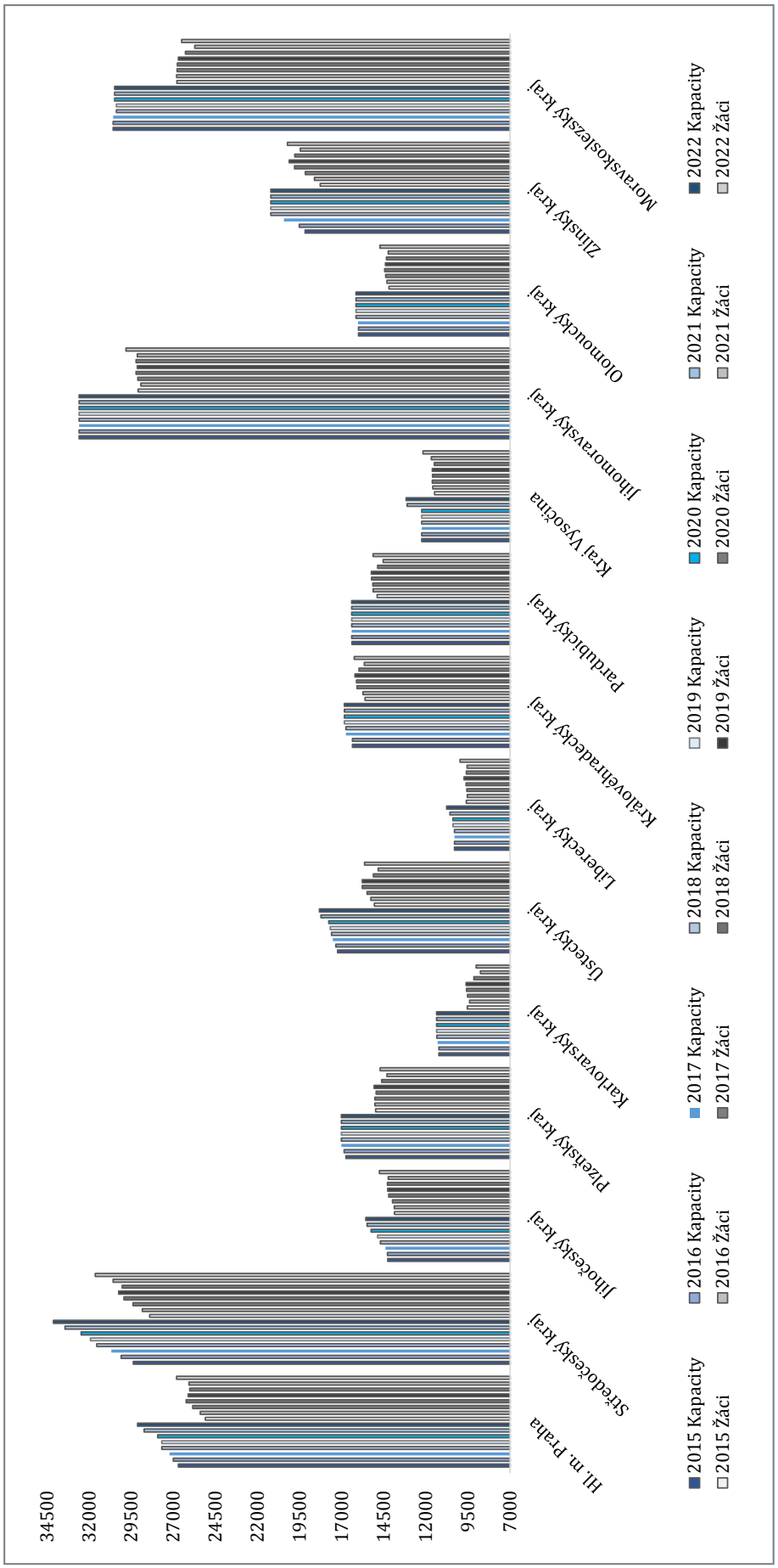
Graf 28 – Podíly počtu absolventů dle kategorií[102] oborů vzdělání v krajích a hl. m. Praha, duben 2022 (v %)

Zdroj: Vlastní zpracování dat (NPI ČR, 2022).

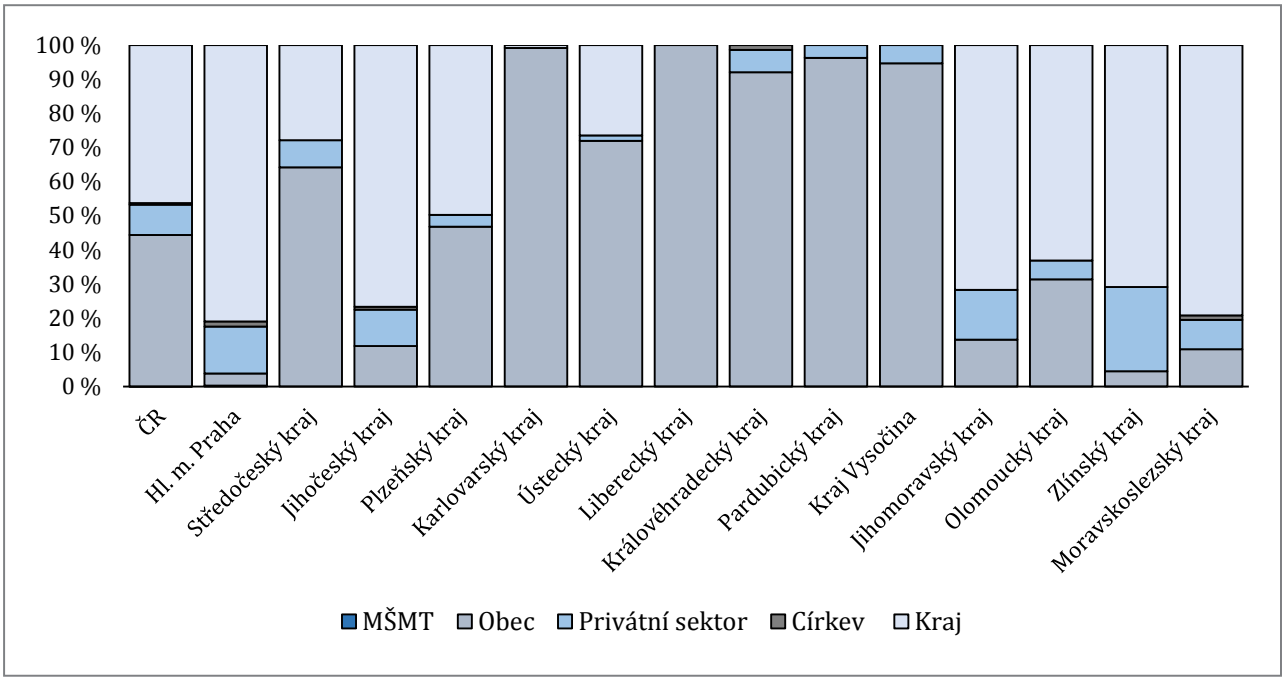
102 Pozn.: E – Nižší střední odborné vzdělání. H – Střední odborné vzdělání s výučním listem. L – Úplné střední vzdělání s výučním listem a maturitní zkouškou. M, K – Úplné střední vzdělání s maturitní zkouškou bez výučního listu. N – Vyšší odborné vzdělání.

Graf 29 – Přehled vývoje počtu kapacit a počtu žáků v ZUŠ (2015 až 2022)

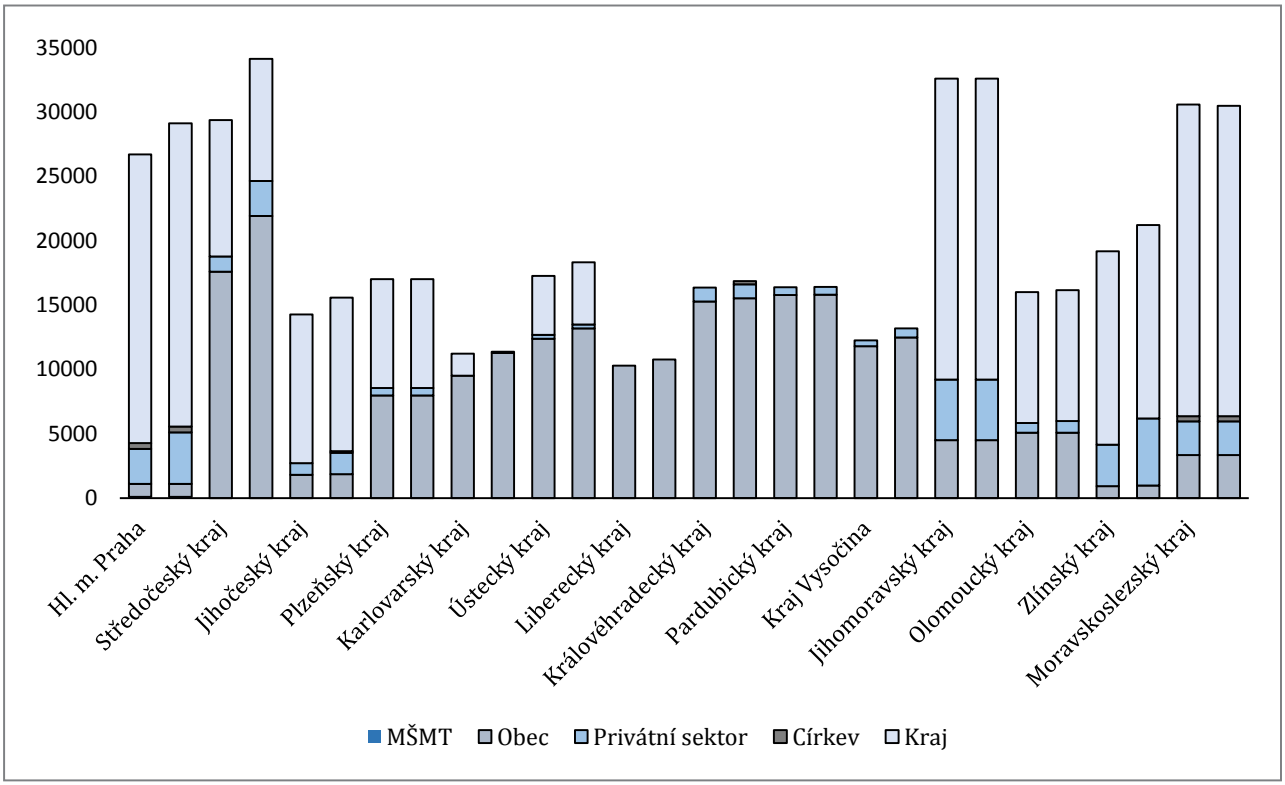
Zdroj: MŠMT

Graf 30 – Podíly kapacit ZUŠ dle zřizovatelů (2022)

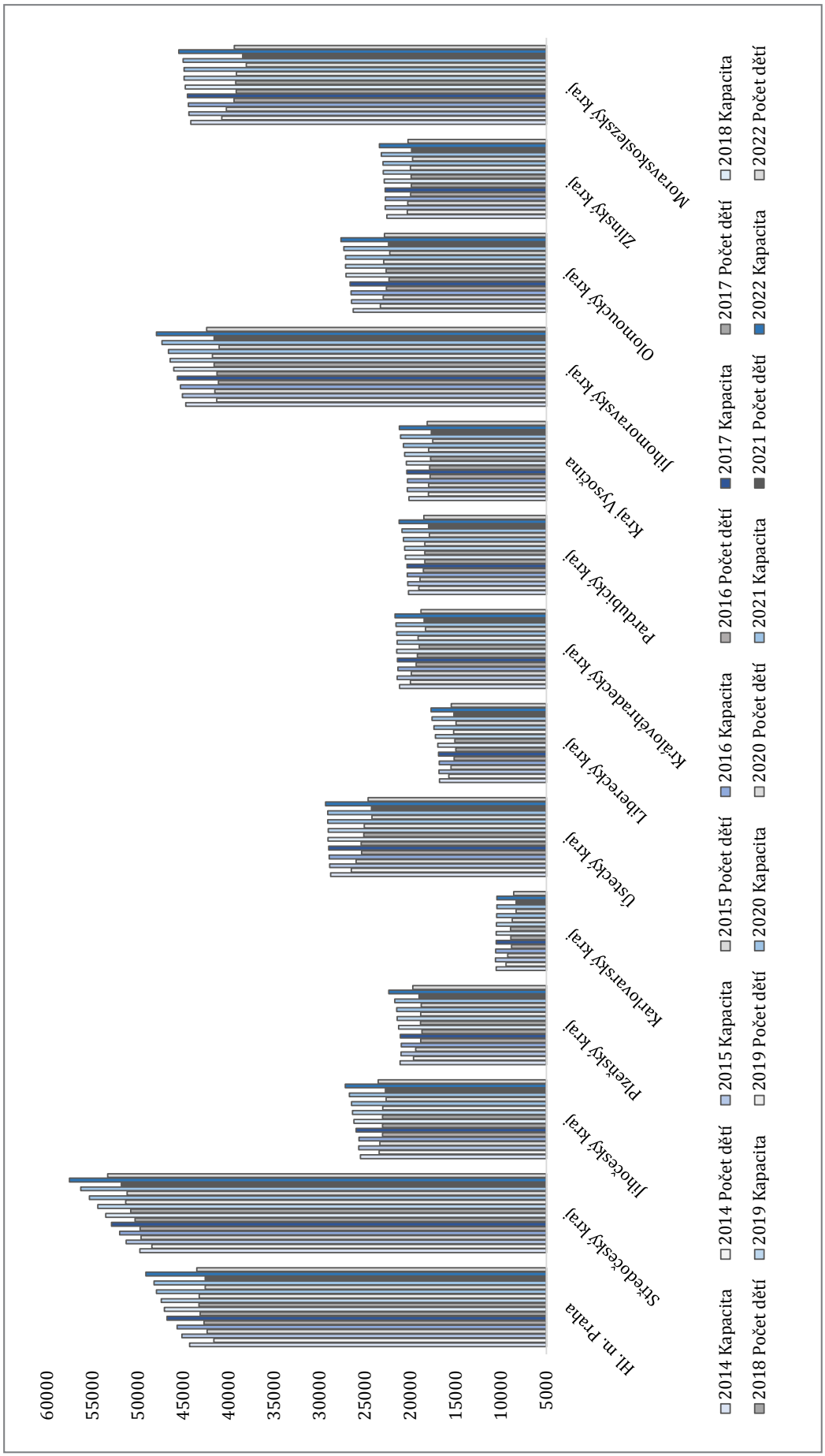
Zdroj: MŠMT

Graf 31 – Počty kapacit ZUŠ s rozdělením dle zřizovatelů. Krajské srovnání let 2015 (1. sloupec) a 2022 (2. sloupec)

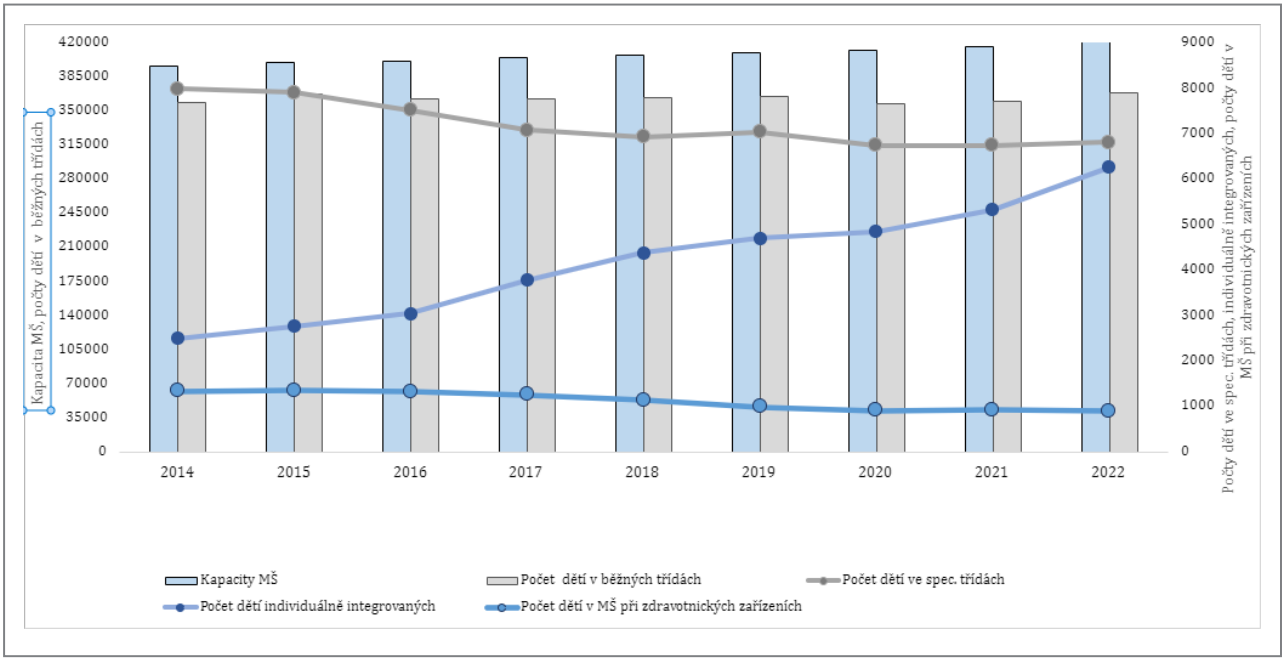

Zdroj: MŠMT

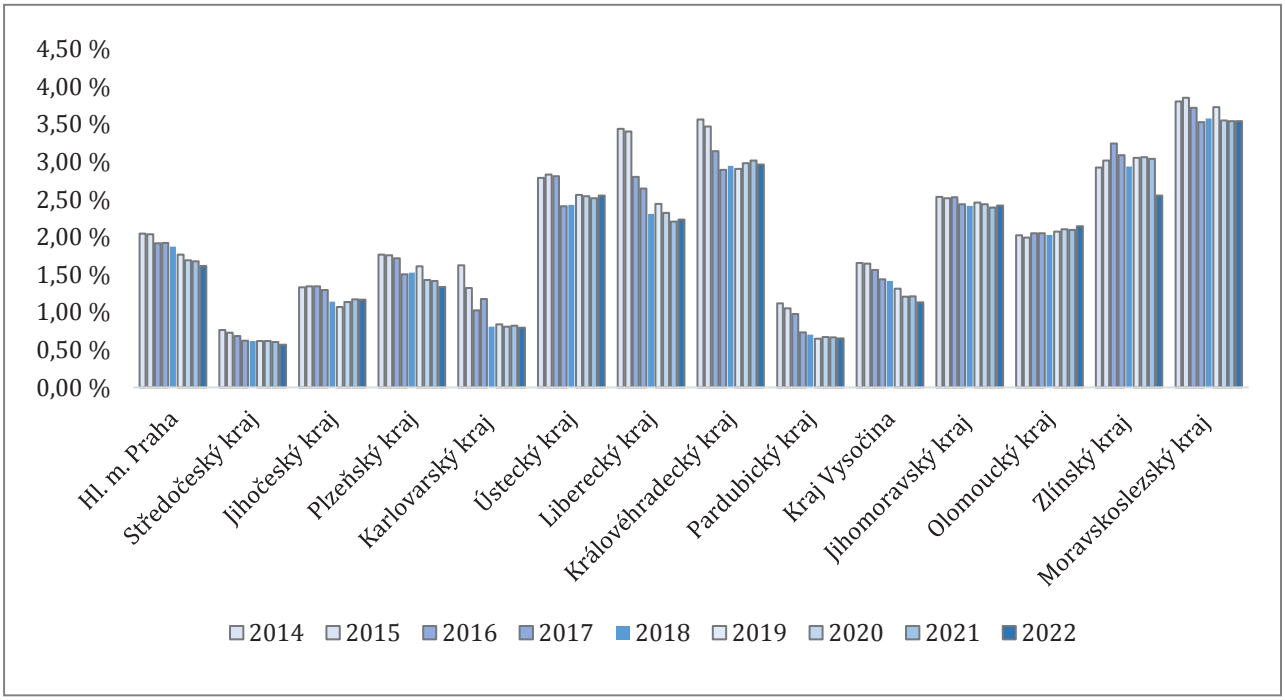
Graf 32 – Počty dětí a počty kapacit v MŠ (2014–2022)

Graf 33 – Počty kapacit MŠ, počty dětí v běžných třídách MŠ, počty dětí ve speciálních třídách MŠ, počty individuálně integrovaných dětí, počty dětí ve třídách při zdravotnických zařízeních (2014–2022)

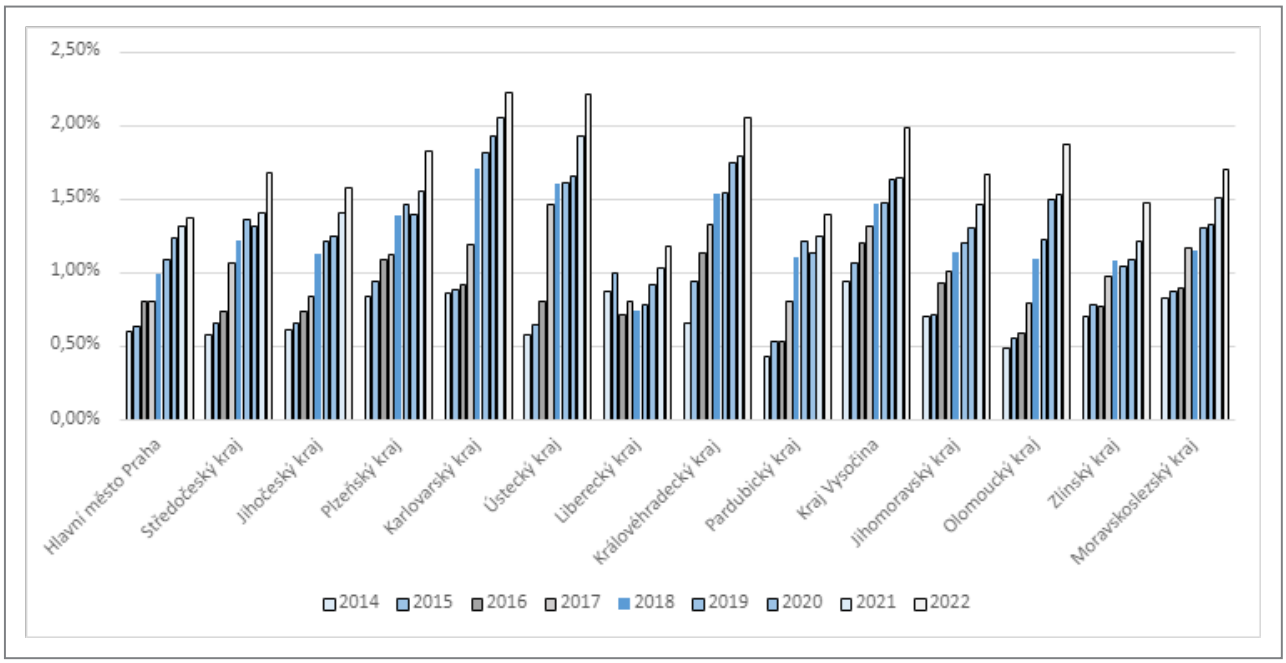

Graf 34 – Podíl dětí ve speciálních třídách MŠ (2014–2022)

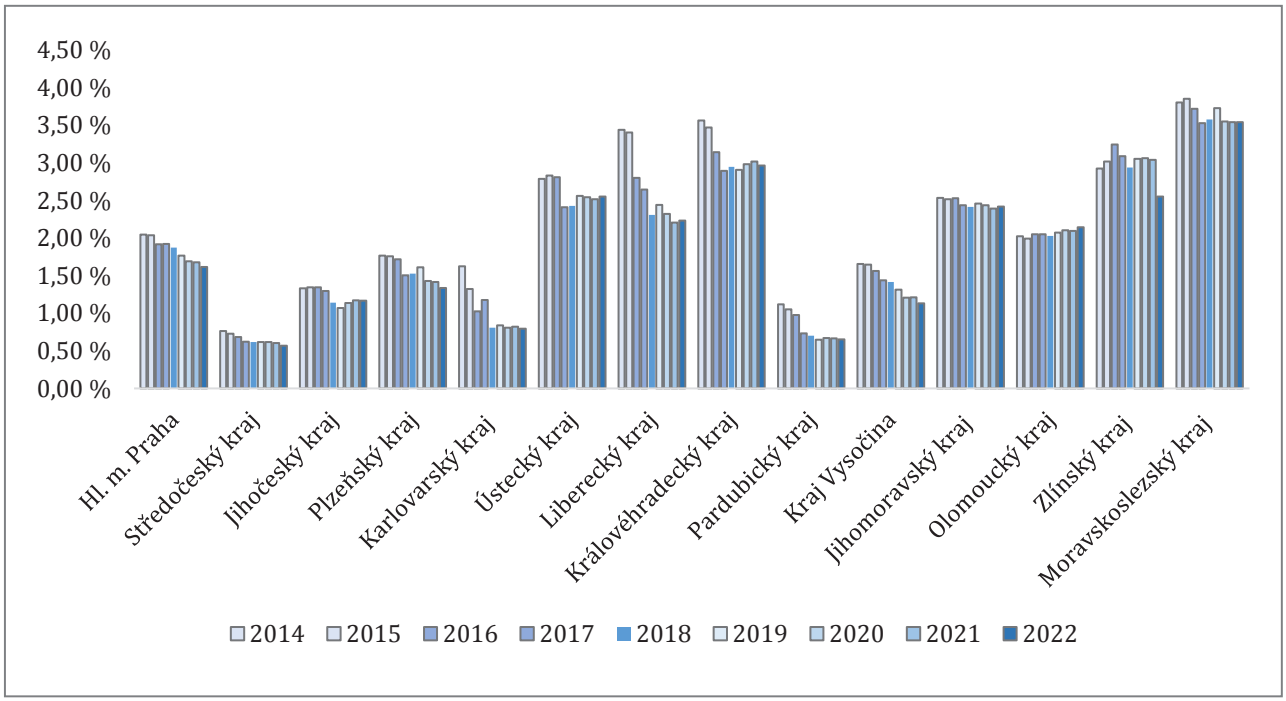

Zdroj: MŠMT

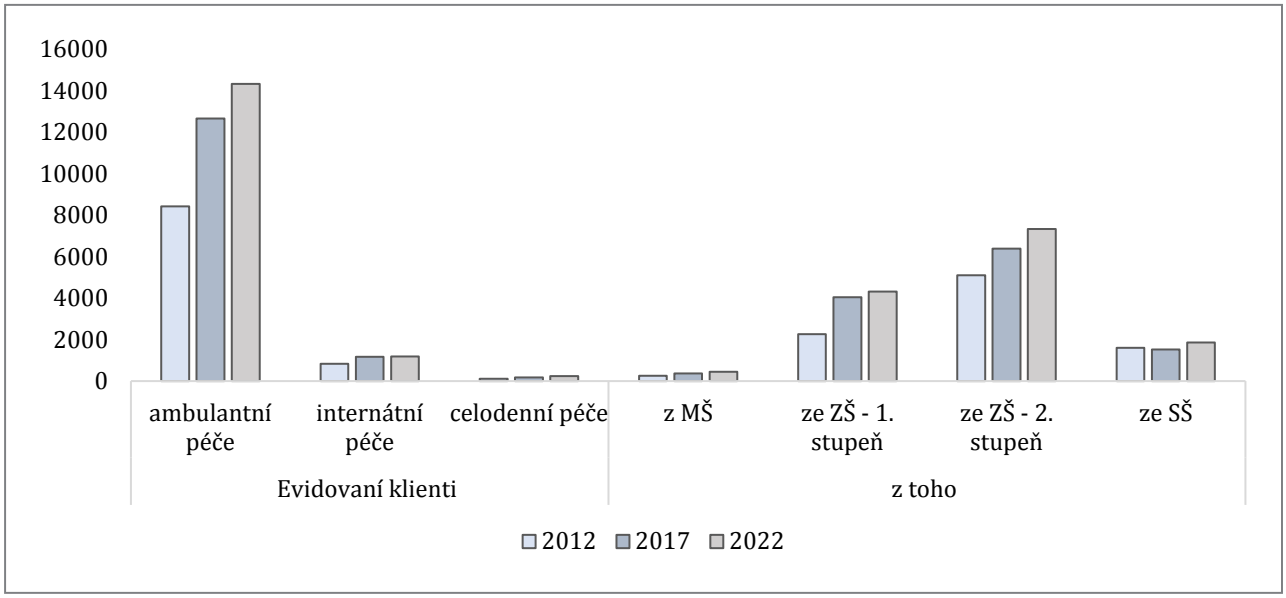
Graf 35 – Podíl individuálně integrovaných dětí v běžných třídách na celkovém počtu dětí v MŠ (2014–2022)

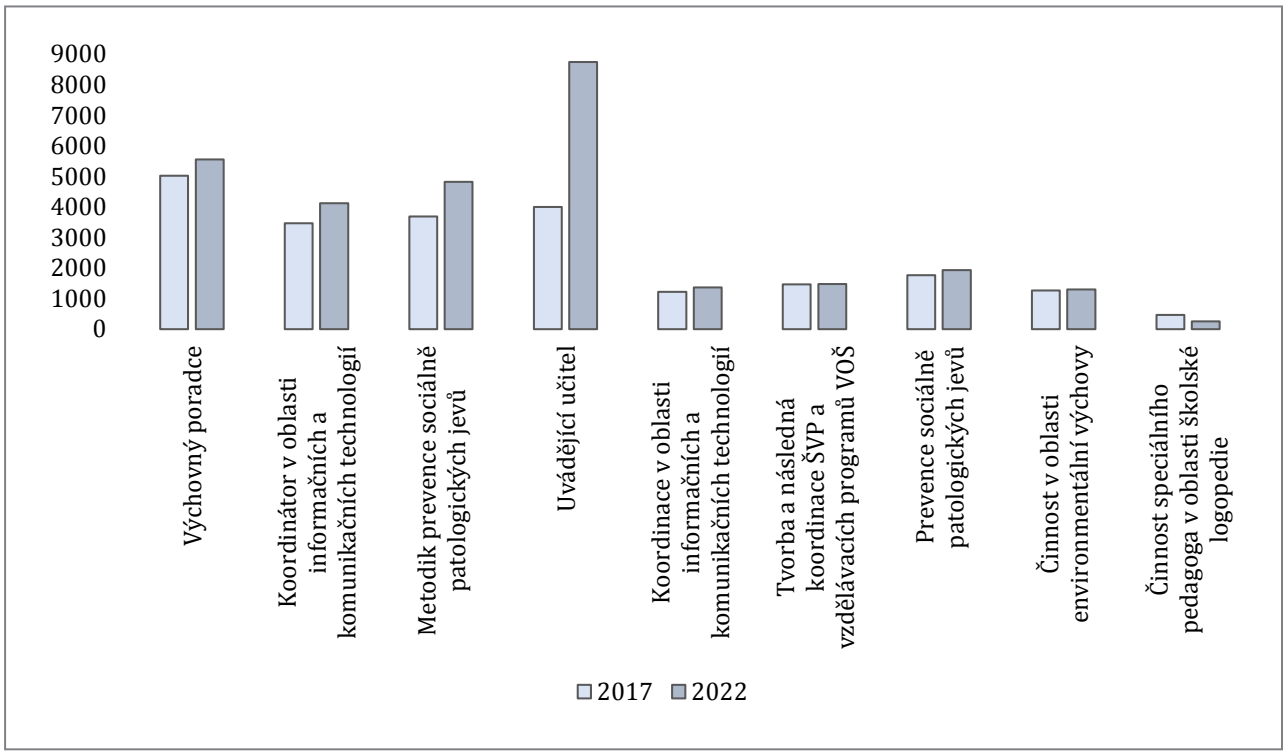
Graf 36 – Počty pedagogických pracovníků ve střediscích výchovné péče (dle výkazu Z 34-01)

Graf 37 – Počty vykazovaných klientů ve střediscích výchovné péče (dle výkazu Z 34-01)

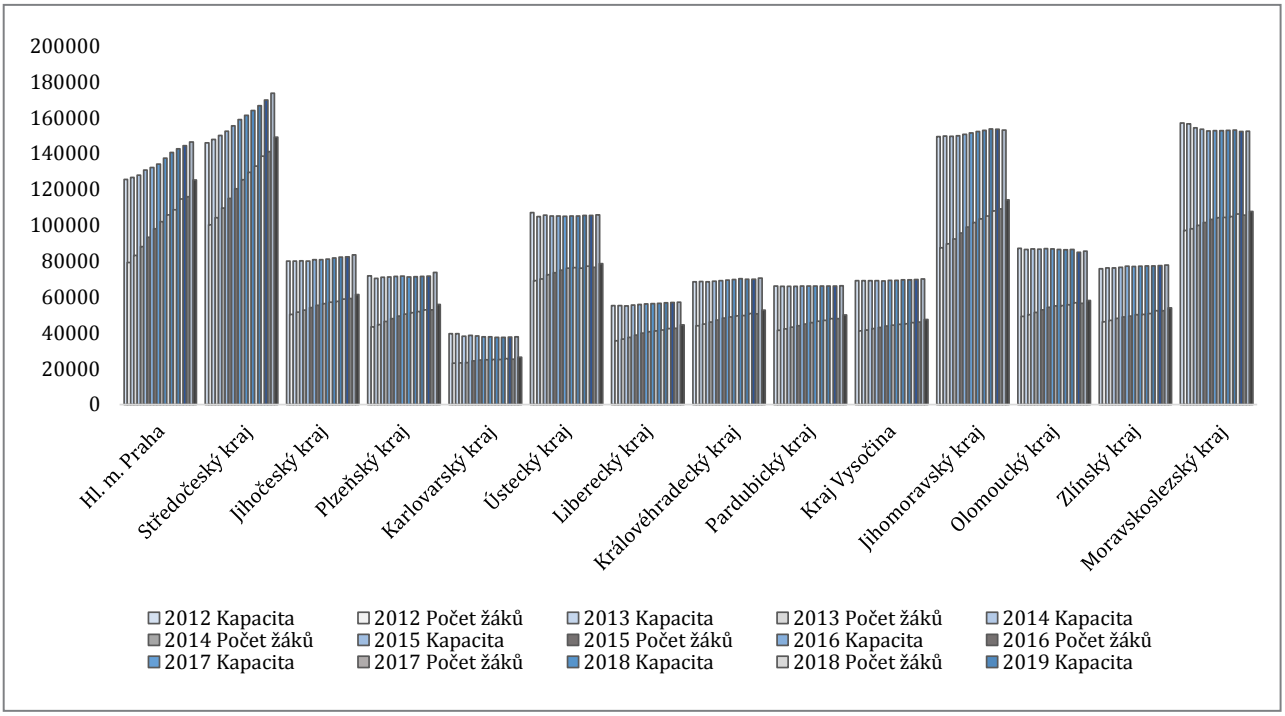

Graf 38 – Pedagogičtí pracovníci vykonávající specializované, metodické nebo metodologické činnosti (dle výkazu R 13-01)[103]

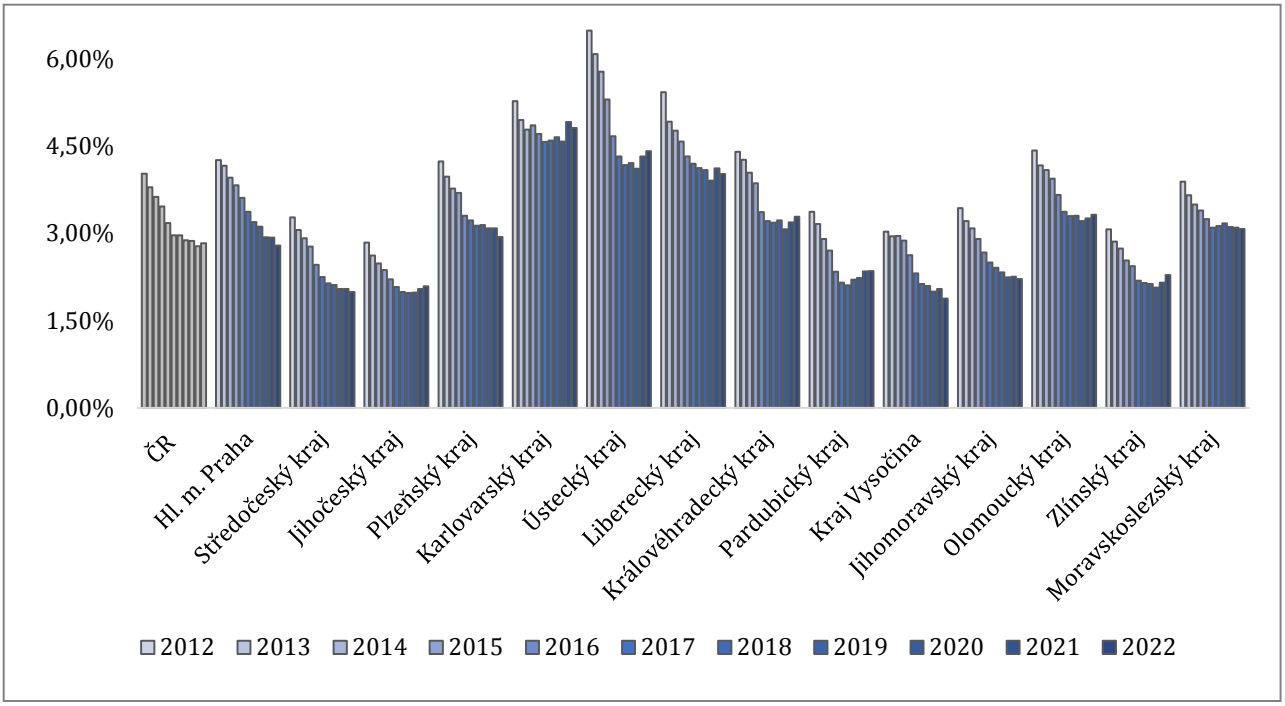

103 Pozn. Počty pedagogických pracovníků vykonávajících specializované činnosti ve sledovaných letech rostou zejména u prvních čtyř uvedených pozic – tedy výchovného poradce, koordinátora v oblasti ICT, metodika prevence či uvádějícího učitele. V rámci zbývajících vybraných pozic je nárůst pouze pozvolný, ev. s ohledem na měnící se počet dětí, žáků a studentů ve vzdělávání se naopak jedná o klesající podíl počtu pozic na žáka. Znatelný nárůst v posledním desetiletí lze sledovat v rámci pozice výchovného poradce. Dle výkazů o ředitelství R 13-01 vzrostl od roku 2012 počet vykazovaných výchovných poradců na školách o cca 20 %, tj. o 1 000 výchovných poradců. U uvádějících učitelů je od roku 2017 do roku 2022 nárůst více jak 100 %.

Graf 39 – Počty kapacit v ZŠ a počty žáků v ZŠ (2012–2022)[104]

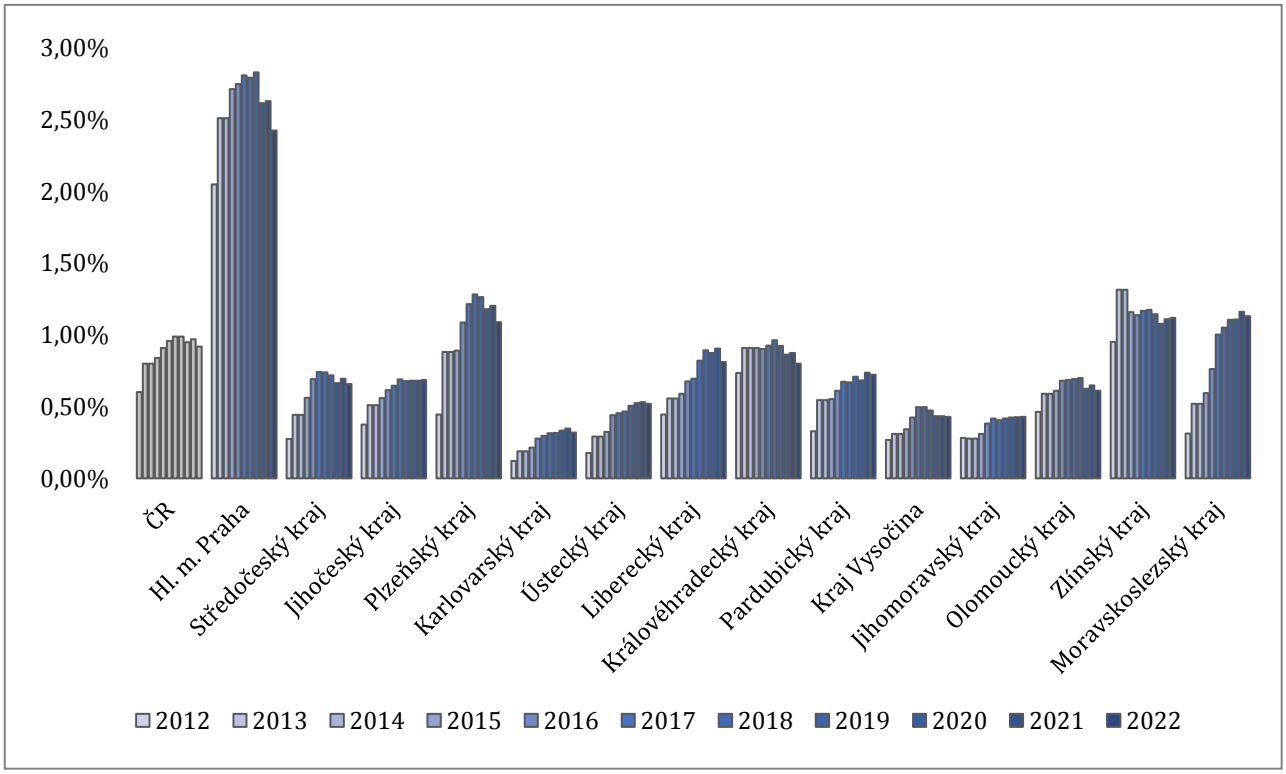

Graf 40 – Podíly počtu žáků ve speciálních třídách ZŠ na celkovém počtu žáků v ZŠ (2012–2022)

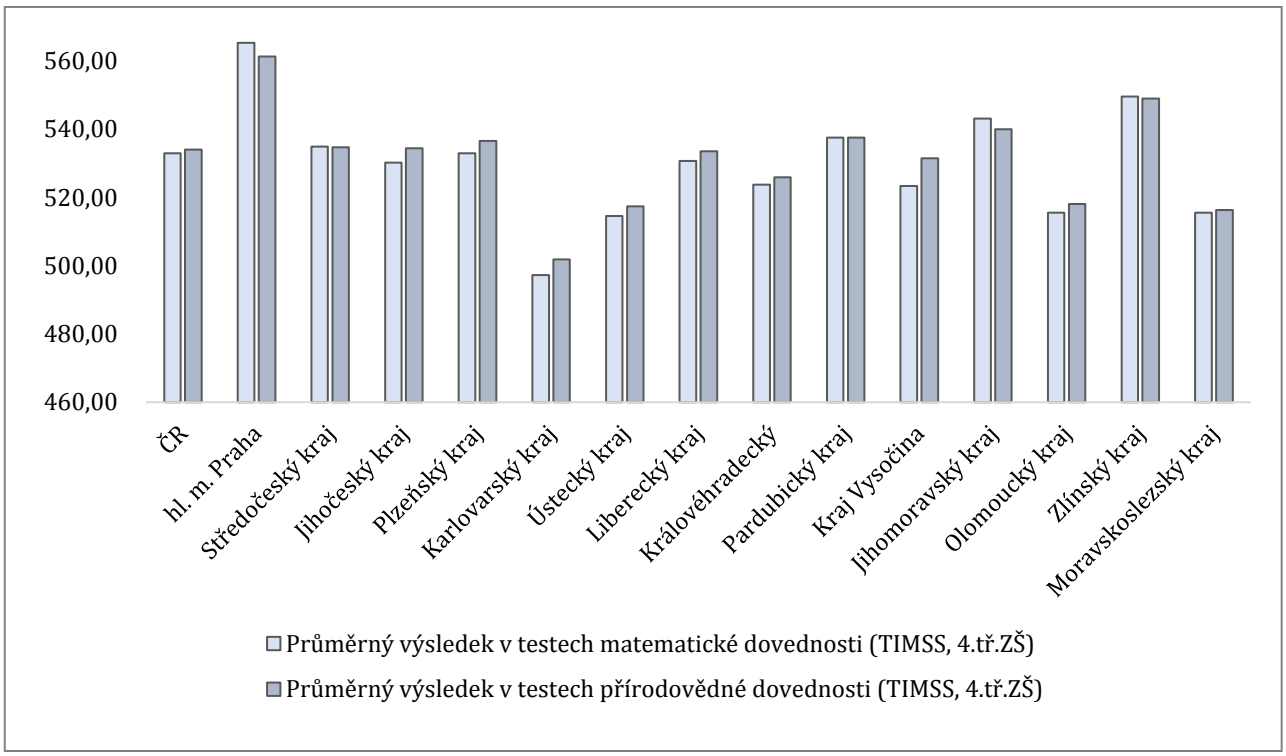

104 Pozn.: Počty kapacit ZŠ se v rámci jednotlivých VÚSC navyšovaly tak, aby kapacitní potřeby kopírovaly změny demografické. Nejvýraznější nárůsty počtu kapacit jsou evidovány v rámci hl. m. Praha a Středočeského kraje. V uvedených oblastech lze sledovat i dominantní nárůst počtu žáků v základních školách, a to včetně kraje Jihomoravského. Naplněnost kapacit by se vzhledem k výše uvedené ilustraci mohla zdát dostačující, avšak sumativní počty neodrážejí specifické potřeby základních územních samosprávných celků. Ve sledovaných letech se zvýšily počty kapacit o více jak 55 tisíc, což představuje přes 4% nárůst počtu kapacit do roku 2022 oproti roku 2012 a o 160 více právnických osob. Více jak 220% (tj. o cca 26 tisíc míst více) nárůst počtu kapacit do roku 2022 oproti roku 2012 lze sledovat u základních škol, které jsou zřizovány privátním sektorem, počty soukromých škol se ve sledovaném období více jak ztrojnásobily. Počty kapacit základních škol zřizovaných obcemi se ve sledovaném období navýšily o více jak 33 tisíc míst, což představovalo cca 2,6% nárůst.

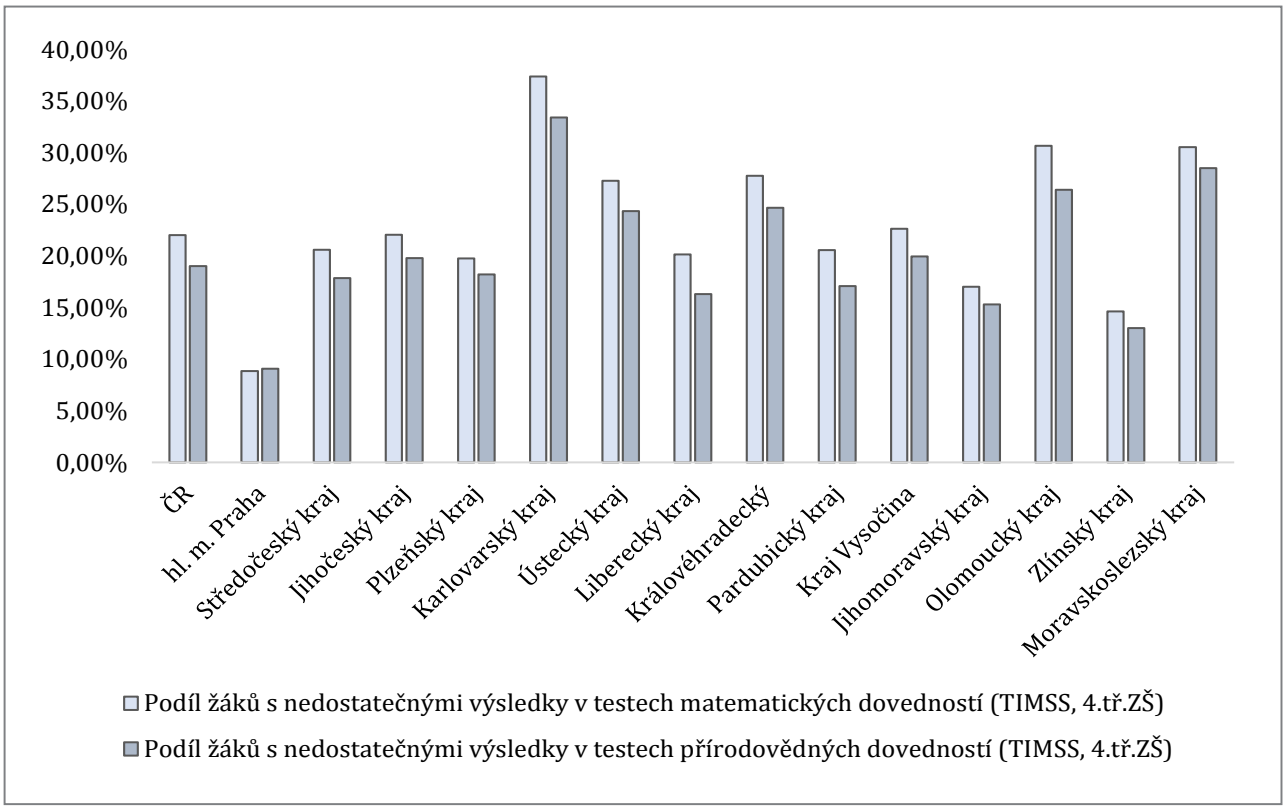
Graf 41 – Podíl počtu žáků vzdělávajících se podle §38 ŠZ na celkovém počtu žáků v ZŠ (2012–2022)

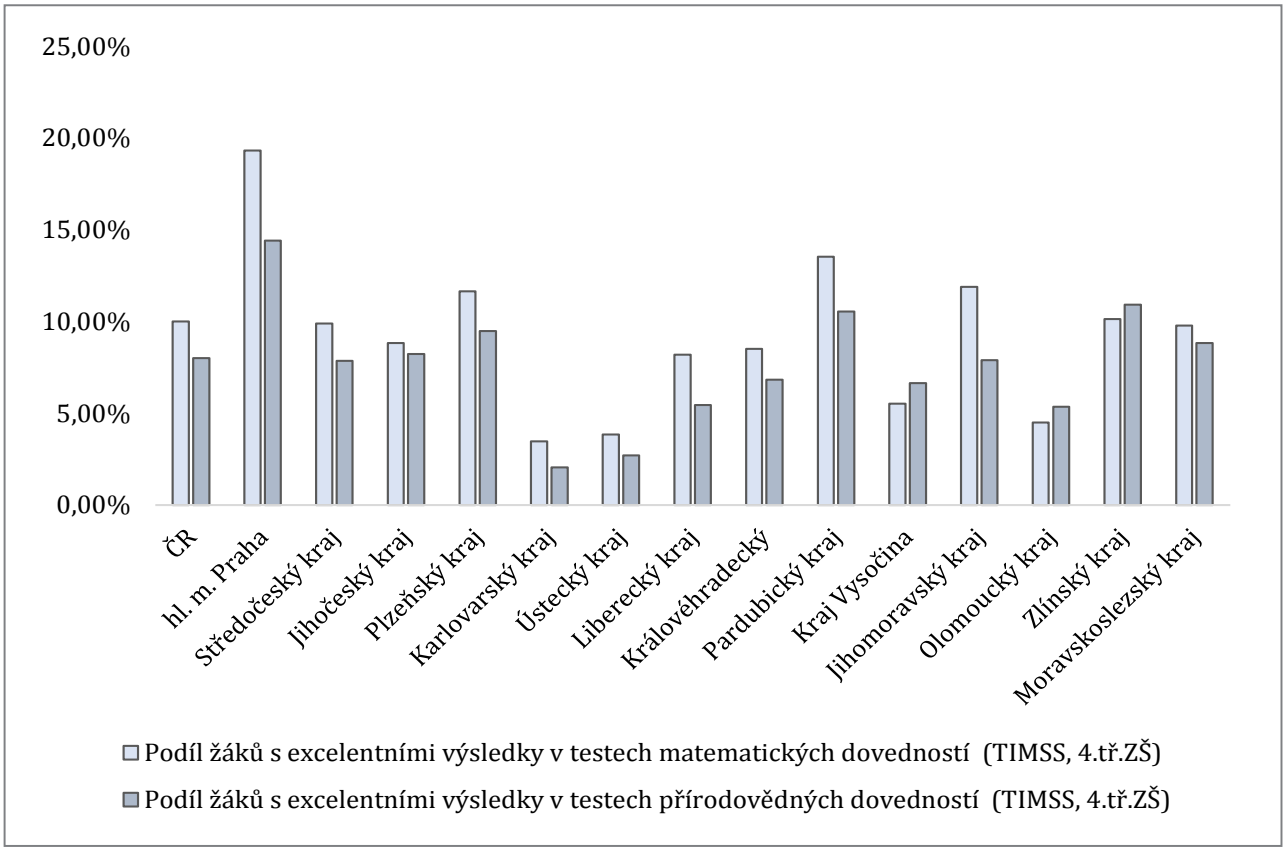
Graf 42 – Průměrný výsledek žáků 4. tř. ZŠ v testech matematických a přírodovědných dovedností (TIMSS) v krajích ČR a hl. m. Praha (2019)

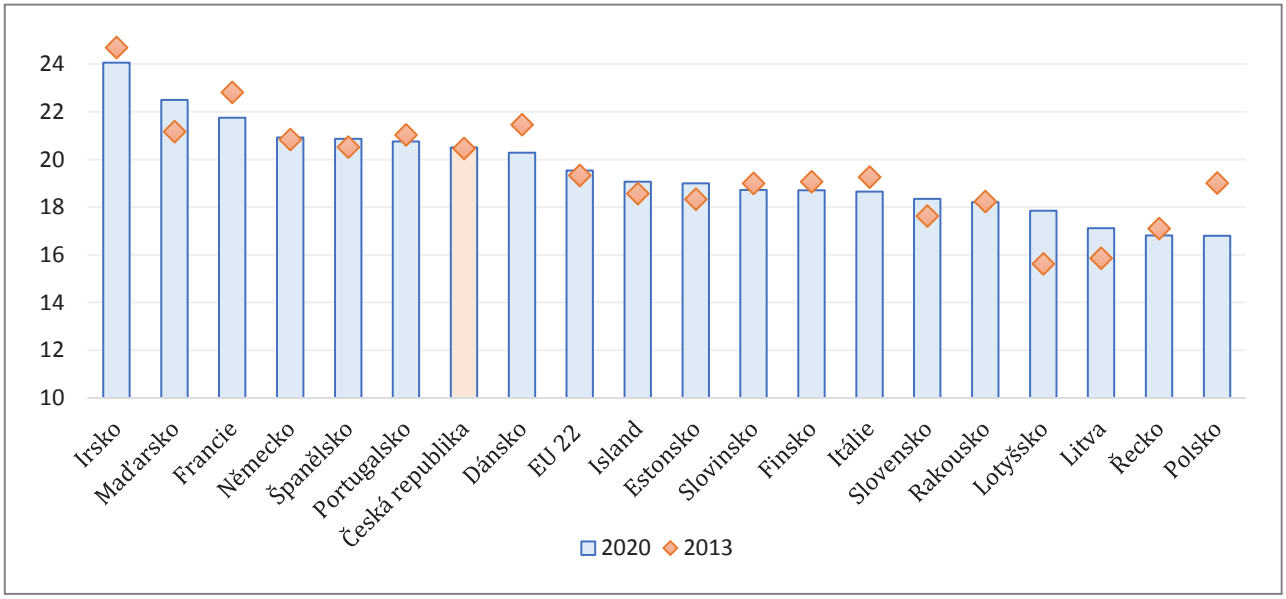
Graf 43 – Podíl žáků 4. tř. ZŠ s nedostatečnými výsledky v testech matematických a přírodovědných dovedností (TIMSS) v krajích ČR a hl. m. Praha (2019)

Graf 44 – Podíl žáků 4. tř. ZŠ s excelentními výsledky v testech matematických a přírodovědných dovedností (TIMSS) v krajích ČR a hl. m. Praha (2019)

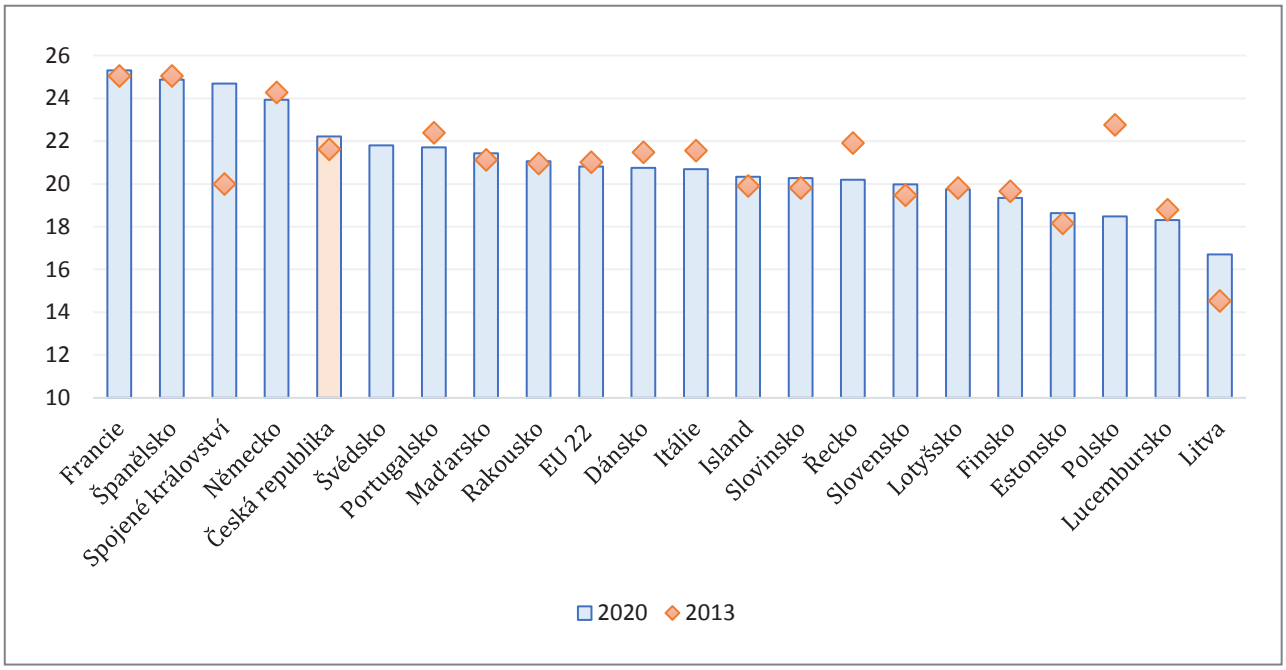

Graf 45 – Srovnání průměrného počtu žáků na třídu (1. stupeň ZŠ) v některých evropských zemích

Zdroj: OECD 2023. Odkaz: ***https://stats.oecd.org/Index.aspx?datasetcode=EAG_PERS_RATIO***

Graf 46 – Srovnání průměrného počtu žáků na třídu (2. stupeň ZŠ) v některých evropských zemích

Zdroj: OECD 2023. Odkaz: ***https://stats.oecd.org/Index.aspx?datasetcode=EAG_PERS_RATIO***

8.3 Tabulky

Tabulka 7 – Asistenti pedagoga podle typu školy (2018 až 2021) dle výkazu R 13-01 vždy k 30. 9. daného roku, všichni zřizovatelé

Asistenti pedagoga	Fyzické osoby				Přepočet na plně zaměstnané			
	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021
Mateřských školách	3 536	4 194	4 601	5 301	2 696,30	3 230,09	3 597,76	4 163,29
Přípravných stupních základních škol speciálních	41	36	46	42	29,45	26,35	34,16	30,10
Přípravných třídách základních škol	98	134	145	203	70,34	94,84	102,31	141,23
Základních školách	16 326	18 759	20 676	22 460	11 173,69	12 839,28	14 122,34	15 405,93
Středních školách	1 055	1 190	1 251	1 242	870,97	966,78	1 002,59	1 020,73
Konzervatořích	7	6	3	1	5,74	5,88	3,00	1,00
Vyšších odborných školách	1	1	1	2	1,00	1,00	1,00	1,50

Zdroj: MŠMT

Tabulka 8 – Asistenti pedagoga v běžných základních školách hrazení ze státního rozpočtu, procentuální nárůst od roku 2018, podle výkazu P 1-04 vždy k 30. 9. daného roku[105].

Území	Průměrný přepočtený evidovaný počet asistentů pedagoga				Procentuální nárůst v roce 2021 oproti roku 2018 o
	2018	2019	2020	2021	
Hlavní město Praha	732,4	922,63	1 033,42	1 135,87	55 %
Středočeský kraj	1 075,43	1 333,17	1 566,45	1 769,36	65 %
Jihočeský kraj	439,91	532,34	616,85	671,46	53 %
Plzeňský kraj	479,02	539,62	618,71	671,27	40 %
Karlovarský kraj	263,89	296,2	312,71	338,23	28 %
Ústecký kraj	829,58	983,95	1 101,12	1 174,81	42 %
Liberecký kraj	254,61	326,01	412,59	464,35	82 %
Královéhradecký kraj	379,33	447,9	527,48	591,51	56 %
Pardubický kraj	365,25	464,39	553,1	596,68	63 %
Kraj Vysočina	368,21	434,56	484,83	506,45	38 %
Jihomoravský kraj	903,38	1 074,46	1 236,76	1 370,7	52 %
Olomoucký kraj	502,11	624,76	750,92	849,25	69 %
Zlínský kraj	404,56	466,72	509,7	533,95	32 %
Moravskoslezský kraj	884,34	1 007,84	1 083,42	1 136,77	29 %
Česká republika	**7 882,02**	**9 454,55**	**10 808,06**	**11 810,66**	**Ø 50 %**

Zdroj: MŠMT

105 Školy vyplácející plat podle § 109 odst. 3 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce.

8.4 Seznam grafů

Graf 1 – Přehled vývoje veřejných výdajů na školství v běžných cenách a v % HDP ... 11
Graf 2 – Míra nezaměstnanosti osob (15 až 74 let) v rámci EU-27 (2017–2022) (v %) ... 12
Graf 3 – Úroveň dosaženého vzdělání osob (25 až 64 let) v ČR (na úrovni NUTS 2) a EU-27 (2017–2021) (v %) ... 14
Graf 4 – Míra účasti na vzdělávání a odborné přípravě osob ve věku 18 až 64 let (2017–2021) (v %) ... 16
Graf 5 – Účast osob (25–64 let) na celoživotním vzdělávání v ČR a EU-27 podle dosažené úrovně vzdělání (2012–2021) (v %) ... 17
Graf 6 – Míra účasti osob (25–64 let) na formálním nebo neformálním vzdělání a odborné přípravě ve vybraných zemích (2021–2027) (v %) ... 18
Graf 7 – Absolventi dle kategorií oborů vzdělání v krajích ČR a hl. m. Praha (2017) ... 18
Graf 8 – Absolventi dle kategorií oborů vzdělání v krajích ČR a hl. m. Praha (2022) ... 19
Graf 9 – Rozdíly počtu absolventů v r. 2022 oproti r. 2017 v rámci jednotlivých kategorií oborů vzdělávání v krajích ČR a hl. m. Praha ... 19
Graf 10 – Míra nezaměstnanosti absolventů (v %) jednotlivých kategorií oborů vzdělání v krajích ČR a hl. m. Praha (2022) ... 20
Graf 11 – Rozdíly počtu nezaměstnaných absolventů v roce 2022 oproti roku 2017 v rámci jednotlivých kategorií oborů vzdělávání v krajích ČR a hl. m. Praha (v %) ... 21
Graf 12 – Počty zaměstnanců v RgŠ (průměrný přepočtený počet) ... 22
Graf 13 – Počty cizinců (bez cizinců s platným azylem) ... 167
Graf 14 – Počty cizinců celkem v ČR ... 168
Graf 15 – Počty osob s uděleným pobytovým oprávněním v ČR v souvislosti s válkou na Ukrajině k 29. 10. 2023 ... 168
Graf 16 – Přehled vývoje a předpokládaného vývoje počtu osob ve věku 2 až 5 let ... 169
Graf 17 – Přehled vývoje a předpokládaného vývoje počtu osob ve věku 6 let ... 170
Graf 18 – Přehled vývoje a předpokládaného vývoje počtu osob ve věku 6 až 14 let ... 171
Graf 19 – Přehled vývoje a předpokládaného vývoje počtu osob ve věku 15 let ... 172
Graf 20 – Přehled vývoje a předpokládaného vývoje počtu osob ve věku 15–19 let ... 173
Graf 21 – Přehled vývoje a předpokládaného vývoje počtu osob ve věku 19 let ... 174
Graf 22 – Srovnání počtu dětí na jednoho učitele v mateřských školách u vybraných evropských zemí ... 183
Graf 23 – Srovnání počtu žáků na jednoho učitele v základních školách u vybraných evropských zemí ... 183
Graf 24 – Srovnání počtu studentů na jednoho učitele na středních školách u vybraných evropských zemí ... 185
Graf 25 – Struktura volných míst v krajích a hl. m. Praha podle klasifikace CZ-NACE (2022) ... 186
Graf 26 – Struktura uchazečů o zaměstnání dle nejvyššího dosaženého vzdělání v krajích a hl. m. Praha (2022) ... 187
Graf 27 – Struktura nezaměstnaných absolventů dle kategorií oborů vzdělání v krajích a hl. m. Praha, duben 2022 (v %) ... 188
Graf 28 – Podíly počtu absolventů dle kategorií oborů vzdělání v krajích a hl. m. Praha, duben 2022 (v %) ... 188

Graf 29 – Přehled vývoje počtu kapacit a počtu žáků v ZUŠ (2015 až 2022) 189
Graf 30 – Podíly kapacit ZUŠ dle zřizovatelů (2022) 190
Graf 31 – Počty kapacit ZUŠ s rozdělením dle zřizovatelů. Krajské srovnání let 2015 (1. sloupec) a 2022 (2. sloupec) 190
Graf 32 – Počty dětí a počty kapacit v MŠ (2014–2022) 191
Graf 33 – Počty kapacit MŠ, počty dětí v běžných třídách MŠ, počty dětí ve speciálních třídách MŠ, počty individuálně integrovaných dětí, počty dětí ve třídách při zdravotnických zařízeních (2014–2022) 192
Graf 34 – Podíl dětí ve speciálních třídách MŠ (2014–2022) 192
Graf 35 – Podíl individuálně integrovaných dětí v běžných třídách na celkovém počtu dětí v MŠ (2014–2022) 193
Graf 36 – Počty pedagogických pracovníků ve střediscích výchovné péče (dle výkazu Z 34-01) 193
Graf 37 – Počty vykazovaných klientů ve střediscích výchovné péče (dle výkazu Z 34-01) 194
Graf 38 – Pedagogičtí pracovníci vykonávající specializované, metodické nebo metodologické činnosti (dle výkazu R 13-01) 194
Graf 39 – Počty kapacit v ZŠ a počty žáků v ZŠ (2012–2022) 195
Graf 40 – Podíly počtu žáků ve speciálních třídách ZŠ na celkový počet žáků v ZŠ (2012–2022) 195
Graf 41 – Podíl počtu žáků vzdělávajících se podle §38 ŠZ na celkovém počtu žáků v ZŠ (2012–2022) 196
Graf 42 – Průměrný výsledek žáků 4. tříd ZŠ v testech matematických a přírodovědných dovedností (TIMSS) v krajích ČR a hl. m. Praha (2019) 196
Graf 43 – Podíl žáků 4. tříd ZŠ s nedostatečnými výsledky v testech matematických a přírodovědných dovedností (TIMSS) v krajích ČR a hl. m. Praha (2019) 197
Graf 44 – Podíl žáků 4. tříd ZŠ s excelentními výsledky v testech matematických a přírodovědných dovedností (TIMSS) v krajích ČR a hl. m. Praha (2019) 197
Graf 45 – Srovnání průměrného počtu žáků na třídu (1. stupeň ZŠ) v některých evropských zemích 198
Graf 46 – Srovnání průměrného počtu žáků na třídu (2. stupeň ZŠ) v některých evropských zemích 198

8.5 Seznam tabulek

Tabulka 1 – Přehled vývoje a předpokládaného vývoje počtu osob ve věku 2 až 5 let 169
Tabulka 2 – Přehled vývoje a předpokládaného vývoje počtu osob ve věku 6 let 170
Tabulka 3 – Přehled vývoje a předpokládaného vývoje počtu osob ve věku 6 až 14 let 171
Tabulka 4 – Přehled vývoje a předpokládaného vývoje počtu osob ve věku 15 let 172
Tabulka 5 – Přehled vývoje a předpokládaného vývoje počtu osob ve věku 15–18 let 173
Tabulka 6 – Přehled vývoje a předpokládaného vývoje počtu osob ve věku 19 let 174
Tabulka 7 – Asistenti pedagoga podle typu školy (2018 až 2021) dle výkazu R 13-01 vždy k 30. 9. daného roku, všichni zřizovatelé 199
Tabulka 8 – Asistenti pedagoga v běžných základních školách hrazení ze státního rozpočtu, procentuální nárůst od roku 2018, podle výkazu P 1-04 vždy k 30. 9. daného roku 199

8.6 Seznam použitých zdrojů

ČSÚ. (10. 10 2022). Vývoj ekonomiky ČR. Načteno z https://www.czso.cz: **https://www.czso.cz/csu/czso/vyvoj-ekonomiky-ceske-republiky-3-ctvrtleti-2022**

ČSÚ. (10. 10 2022). *Vývoj hrubého domácího produktu v ČR.* Načteno z https://www.czso.cz/: **https://www.czso.cz/csu/czso/vyvoj-hrubeho-domaciho-produktu-v-cr-ve-stalych-cenach**

ČŠI. (15. 9 2022). *České školství v mapách: Prostorová analýza podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání.* Načteno z https://www.csicr.cz: **https://www.csicr.cz/cz/Dokumenty/Publikace-a-ostatni-vystupy/Ceske-skolstvi-v-mapach**

ČŠI. (29. 12 2022). *Kvalita a efektivita vzdělávání a vzdělávací soustavy ve školním roce 2020/2021 – výroční zpráva ČŠI.* Načteno z **https://www.csicr.cz/cz/Aktuality/Kvalita-a-efektivita-vzdelavani-a-vzdelavaci-s-(5)**

ČŠI. (18. 1 2023). *Sekundární analýza: Zajímavosti českého vzdělávání.* Načteno z https://www.csicr.cz: **https://www.csicr.cz/cz/Dokumenty/Publikace-a-ostatni-vystupy/Sekundarni-analyza-Zajimavosti-ceskeho-vzdelavani**

Eurostat. (8. 11 2022). *Celková míra nezaměstnanosti.* Načteno z https://ec.europa.eu/: **https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tps00203/default/table?lang=en**

Eurostat. (16. 9 2022). *Continued decline in early school leavers in the EU.* Načteno z https://ec.europa.eu: **https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/ddn-20220523-1**

Eurostat. (14. 12 2022). *Míra účasti na vzdělávání a odborné přípravě.* Načteno z https://ec.europa.eu/: **https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/trng_lfs_02/default/table?lang=en**

Eurostat.(12. 9.2023). *Net greenhouse gas emissions (source: EEA).* Načteno z https://ec.europa.eu/: **https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/SDG_13_10/default/table?lang=en**

Eurostat. (4. 12 2022). *Obyvatelstvo podle úrovně dosaženého vzdělání.* Načteno z https://ec.europa.eu/: **https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/EDAT_LFSE_03$DV_598/default/table?lang=en&category=qol.qol_edu.qol_educ_ea**

Eurostat. (29. 9 2022). *Osoby předčasně ukončující vzdělávání a odbornou přípravu.* Načteno z https://ec.europa.eu: **https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/edat_lfse_14/default/table?lang=en**

Eurostat. (16. 12 2022). *Účast dospělých (25–64 let) na celoživotním vzdělávání v ČR podle dosažené úrovně vzdělání v % .* Načteno z https://ec.europa.eu/: **https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/EDAT_LFSE_03$DV_598/default/table?lang=en&category=qol.qol_edu.qol_educ_ea**

Eurostat. (18. 11 2022). *Účast dospělých na vzdělávání.* Načteno z https://ec.europa.eu/: **https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sdg_04_60/default/table?lang=en**

Eurostat. (28. 10 2022). *Veřejné výdaje na vzdělávání podle úrovně vzdělávání a programového zaměření jako % HDP.* Načteno z https://ec.europa.eu/: **https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/EDUC_UOE_FINE06/default/table?lang=en&category=educ.educ_uoe_fin.educ_uoe_fine**

Eurostat (2023). *30 June 2023: 4.07 million with temporary protection.* Načteno z https://ec.europa.eu: **https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/ddn-20230809-1**

Evropská rada a Rada EU (2023). *Změna klimatu: jaké kroky EU podniká.* Načteno z https://www.consilium.europa.eu: **https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/climate-change/**

MF ČR. (28. 11 2022). *Makroekonomická predikce – listopad 2022.* Načteno z https://www.mfcr.c: https://**www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/makroekonomika/makroekonomicka-predikce/2022/makroekonomicka-predikce-listopad-2022-49272**

MF ČR. (22. 10 2022). S*tátní rozpočet v kostce.* Načteno z https://www.mfcr.cz/: **https://www.mfcr.cz/assets/cs/media/2022-06-07_Statni-rozpocet-2022-v-kostce_v02.pdf**

Ministerstvo vnitra ČR (3. 9. 2023). *Počty osob s uděleným pobytovým oprávněním v souvislosti s válkou na Ukrajině.* Načteno z https://www.mvcr.cz/: **https://www.mvcr.cz/clanek/informativni-pocty-obyvatel-v-obcich.aspx**

MPSV. (16. 9 2022). *Strategický rámec politiky zaměstnanosti ČR do roku 2030.* Načteno z https://www.mpsv.cz: **https://www.mpsv.cz/documents/20142/1357303/SRPZ_2030.pdf/148b2fc5-d7a6-f9c7-cc50-13b52a62e86e**

MPSV. (10. 1 2023). *Struktura uchazečů.* Načteno z https://www.mpsv.cz: **https://www.mpsv.cz/struktura-uchazecu**

MŠMT. (9. 11 2022). *Statistické ročenky školství.* Načteno z https://www.msmt.cz/: **https://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/statistika-skolstvi/rocenky**

OECD. Education at a Glance 2022 (29.8.2023). *Student-teacher ratio and average class size.* Načteno z https://www.oecd.org/: **https://stats.oecd.org/Index.aspx?datasetcode=EAG_PERS_RATIO**

VYHODNOCENÍ STAVU PLNĚNÍ DLOUHODOBÉHO ZÁMĚRU ČR 2019–2023

VYHODNOCENÍ STAVU PLNĚNÍ V OBLASTI PŘEDŠKOLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ

Reforma financování regionálního školství provedená v uplynulém období měla pozitivní vliv na oblast předškolního vzdělávání. Díky ní bylo možné zajistit mateřským školám dostatečný počet pedagogických pracovníků, což vedlo ke snížení průměrného počtu dětí připadajících na jednoho učitele. Finanční prostředky byly též vynaloženy na překrývání přímé pedagogické činnosti učitelů mateřských škol s časovou dotací 2,5 hodiny denně v běžné třídě a ve třídě speciální 3,5 hodiny denně.

Pomocí nabídky DVPP a zveřejněním metodické příručky Pedagogická diagnostika v mateřské škole se podařilo přispět k individualizaci vzdělávání a snížení počtu dětí s odkladem povinné školní docházky. V následujícím období budou tyto činnosti nadále probíhat.

Mateřským školám byla uložena povinnost do 1. 9. 2021 doplnit školní vzdělávací programy o údaje týkající se vzdělávání dětí s odlišným mateřským jazykem. V roce 2022 byla zahájena aktualizace RVP PV v návaznosti na RVP ZV, další změny byly provedeny s ohledem na nové legislativní předpisy a novelizované znění vyhlášky č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání.

Mateřské školy měly též možnost čerpat finanční prostředky z OP VVV a OP JAK na inovativní rozvoj výuky, vzájemné sdílení zkušeností pedagogů, podporu pedagogických pozic a další aktivity. Pedagogickým pracovníkům mateřských škol byly nabízeny vzdělávací programy k rozvoji nadání a péči o nadané děti. MŠ, které projevily zájem, byla poskytována individualizovaná podpora realizovaná Krajským koordinátorem podpory nadání a nabízeno členství v Krajské síti podpory nadání. Metodické příručky a materiály jsou dostupné na **www.talentovani.cz**.

Byl zahájen projekt „Ověření dopadů zavedení povinného posledního ročníku předškolního vzdělávání“, který po dobu tří let vyhodnocoval dopady této úpravy. Probíhala intenzivní spolupráce s OSPOD a spolupráce s krajskými úřady s cílem zvýšení podílu dětí v povinném předškolním vzdělávání. Pro podporu dětí ze socioekonomicky znevýhodněného prostředí byl zřízen dotační program financující jejich stravování, a to v Karlovarském a Ústeckém kraji.

V roce 2023 pokračovala spolupráce s MPSV v rámci meziresortní pracovní skupiny, která cílí na tvorbu efektivního modelu péče o děti v předškolním vzdělávání, a s dalšími institucemi s cílem zvýšení podílu dětí zapojených do předškolního vzdělávání.

VYHODNOCENÍ STAVU PLNĚNÍ V OBLASTI ZÁKLADNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ

Ve sledovaném období byla úspěšně provedena revize RVP ZV v oblasti informatiky, jež zahrnovala nejen podporu implementace nového kurikula, ale také poskytování vzdělávacích materiálů pro žáky a vzdělávání učitelů. Současně byly zahájeny práce na rozsáhlé revizi RVP ZV, která je navázaná na Hlavní směry revize RVP ZV a Zadání pro NPI ČR – Revize RVP ZV.

Pokusné ověřování nové vzdělávací oblasti Člověk a technika probíhalo do srpna 2022. Projekty Podpora rozvíjení informatického myšlení (PRIM) a Podpora rozvoje digitální gramotnosti (PODG) byly ukončeny v roce 2020. Dotazníkové šetření realizované NPI ČR v září 2022 bylo zaměřeno na analýzu připravenosti základních

škol a gymnázií na výuku dle revidovaného RVP s důrazem na postoje, podmínky a potřeby škol pro zavádění revize RVP. Obsah otázek byl upraven v závislosti na skutečnosti, zda školy již využívaly revidovaný RVP ve školním roce 2022/2023 nebo zda implementaci revidovaného RVP uskuteční později.

Projekt Systém podpory profesního rozvoje učitelů a ředitelů z OP VVV, především metodické kabinety, podpořil zvýšení kvality vzdělávání ve školách prostřednictvím webinářů pro učitele zejména v době pandemie covid-19.

ČŠI realizovala pravidelné zjišťování výsledků vzdělávání žáků na úrovni 5., 7. a 9. ročníků základní školy, v období pandemie covid-19 probíhalo testování na dobrovolné bázi.

Harmonogram realizace opatření týkající se návrhu systému pro nadužívání služeb ŠPZ a jednání k zavedení systému, který povede k monitoringu nadužívání služeb ŠPZ na základě jedinečného kódu žáka, byl významně ovlivněn pandemií covid-19, a jeho realizace tak neproběhla v navrženém termínu. Národním ústavem pro vzdělávání (dnes součást NPI ČR) byl vytvořen elektronický formulář, který slouží k dokumentaci poskytování poradenských služeb a současně k monitoringu nadužívání služeb ŠPZ. Formulář je k dispozici všem školským poradenským zařízením.

Omezovat vnější diferenciaci a podporovat desegregaci v základním vzdělávání bylo řešeno projekty OP VVV realizovanými Agenturou pro sociální začleňování – Inkluzivní a kvalitní vzdělávání v územích se sociálně vyloučenými lokalitami a Národním plánem obnovy (NPO) (komponenta 3.2 Podpora znevýhodněných škol, podpora nejméně 400 škol do roku 2025). Vzhledem k pandemii covid-19 vznikl Národní plán doučování, primárně určený pro žáky ohrožené školním neúspěchem, financovaný z NPO. NPI ČR realizuje od února 2022 projekt Podpora rovných příležitostí zaměřený na řešení rostoucích nerovností ve vzdělávání poskytováním vícevrstvé podpory vybraným školám. Byla navázána spolupráce s MPSV s cílem zajistit synergické působení tematicky souvisejících výzev OP Z+ směřovaných do obdobných ORP.

V roce 2021 bylo zveřejněno kurikulum češtiny jako cizího jazyka jako součást RVP ZV a zároveň byl připraven orientační test pro zjištění rozsahu potřebné jazykové podpory pro žáky cizince.

Ve sledovaném období mohly školy čerpat z projektů šablon OP VVV a návazně v OP JAK finanční prostředky na činnost sociálních pedagogů. MŠMT společně s MPSV otevřelo diskusi o příležitostech sociální práce ve školním prostředí, o poskytování podpory žákům i rodinám vyžadujícím tyto činnosti. Také byl projeven zájem o možnost vytvoření pozice sociálního pracovníka (mimo OSPOD), jež by „školním pracovníkům“ poskytoval metodickou a odbornou podporu a rodinám v případě nutnosti odbornou sociální práci. Ve 400 školách, kde se vzdělává vyšší podíl socioekonomicky znevýhodněných žáků, byl pilotně ověřován model sociální práce financovaný v rámci NPO (3.2.2 Podpora škol).

Vyhodnocení stavu plnění v oblasti středního vzdělávání

Byla zveřejněna aktualizovaná verze Rámcových vzdělávacích programů středního odborného vzdělávání. V roce 2022 odstartovaly aktivity vedoucí k naplňování karty klíčových opatření Strategie 2030+ orientované na inovace oborové soustavy, na jejímž základě byly zformovány odborné platformy. Ve spolupráci s předsedy odborných platforem začala jednání o úpravách oborové soustavy.

V průběhu roku 2022 pokračovala jednání pracovní skupiny k digitalizaci přijímacího řízení. Pro zvýšení kvality testů JPZ i MZ byla ustanovena validační komise, která kontroluje před tiskem úloh jejich srozumitelnost.

V závěru roku 2022 bylo otevřeno téma úpravy podílu školní přijímací zkoušky na přijímacím řízení. V tomto směru bylo navrženo pokusné ověřování a byla ustavena pracovní skupina, která bude jednat nad variantami úpravy. Byla připravena rozsáhlá novela školského zákona, ve které je přijímací řízení stěžejním tématem. Navrhuje se úprava přijímání do oborů vzdělání Gymnázium se sportovní přípravou a dále úprava přijímání osob, jejichž předchozí vzdělání proběhlo v zahraničí.

Pokusné ověřování ICT certifikátů s rozšířeným počtem přihlášených škol začalo v roce 2020. V oborech středního vzdělávání kategorie dosaženého vzdělání L a M stanovených v nařízení vlády č. 211/2010 Sb., o soustavě oborů vzdělání v základním, středním a vyšším odborném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů započalo 1. 9. 2021 pokusné ověřování alternativní zkoušky profilové části maturitní zkoušky zpracováním komplexní absolventské práce a její obhajobou.

Došlo k rozšíření ověřování ICT certifikátů o možnost uznat celou jednu profilovou maturitní zkoušku, pokud se tak ředitel rozhodne a je v souladu se ŠVP daného oboru vzdělání. Dále bylo zahájeno pokusné ověřování uznávání *Advanced Placement* (AP) zkoušek (jedné zkoušky nebo části zkoušky) v rámci profilové části. Také poprvé v roce 2022 proběhlo ukončování vzdělávání na základě pokusného ověřování alternativní MZ. V neposlední řadě se uskutečnila jednání kulatého stolu k otázkám žáků se speciálními vzdělávacími potřebami u maturitní zkoušky.

V roce 2023 pokračovaly činnosti na implementaci karty Inovace oborové soustavy. Odborné platformy jsou intenzivně zapojeny do přípravy návrhu inovace oborové soustavy tak, aby odpovídala současným potřebám trhu práce. V rámci zvýšení kvality odborného vzdělávání byl s využitím prvků EQAVET zhotoven návrh Standardu kvality a podmínek na pracovištích zaměstnavatelů. Dále bylo uskutečněno šetření s cílem validace vytvořených materiálů týkajících se kvality zabezpečení realizace praktického vyučování.

Vyhodnocení stavu plnění v oblasti vyššího odborného vzdělávání

Od roku 2018 probíhala realizace projektu OP VVV Vyšší odborné vzdělávání, který se v aktivitě č. 5 zaměřoval na inovaci odborné praxe ve VOV. Inovace praktické přípravy se zpracovávala v souladu s návrhem minimálního znalostního standardu absolventů VOV a výstupem bude návrh inovací odborných praxí VOV podle odborné oblasti včetně finančního, personálního a organizačního zajištění. Inovované praxe byly v průběhu realizace projektu ověřovány v praxi škol.

V roce 2022 byla též zahájena realizace pokusného ověřování organizace, metod, forem a ukončení vzdělávání umožňujícího dosažení středního vzdělání s výučním listem, středního vzdělání s maturitní zkouškou a vyššího odborného vzdělání v oborech vzdělání 53-41-H/01 Ošetřovatel, 53-41-M/03 Praktická sestra a 53-41-N/11 Diplomovaná všeobecná sestra ze skupiny oborů vzdělání 53 – Zdravotnictví, kterým se bude odborná složka vzorového ŠVP ověřovat. Dále byla zahájena příprava dalších minimálních rámců odborného vzdělávání pro ŠVP oborů vzdělání skupiny 53 – Zdravotnictví, které budou součástí vzorových ŠVP.

Vyhodnocení stavu plnění v oblasti hodnocení žáků, škol a školského systému

ČŠI vytvořila metodický portál Kvalitní škola **https://www.kvalitniskola.cz/**, který je hlavním zdrojem inspirací zejména pro vlastní hodnocení a poskytuje vedení škol i učitelům na jednom místě mnoho relevantních podkladů využitelných při sledování kvality vzdělávání a při aktivitách vedoucích k jejímu zvyšování. Portál obsahuje kritéria hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání v jednotlivých modifikacích s popisem té nejvyšší, cílové, tzv. výborné úrovně. K jednotlivým hodnoticím kritériím jsou pak navázána další metodická doporučení a odkazy na příklady inspirativní praxe i nástroje využitelné při vlastním hodnocení. Celkově je podpora propojování vlastního hodnocení zaměřena na jednotlivé fáze procesu autoevaluace: plánování, vyhodnocování, zkvalitňování.

ČŠI průběžně vyhodnocuje a zveřejňuje výstupy v podobě tematických zpráv z mezinárodních šetření (PIRLS, TIMSS 2019, PISA 2022).

V roce 2023 vznikla v rámci systemizace nová oddělení na MŠMT, která se věnují analýze a zpracování relevantních dat a informací kvalitativního charakteru ze vzdělávacího systému. Záměrem je využití dat pro cílenou implementaci opatření sloužících k dalšímu rozvoji vzdělávací soustavy.

Vyhodnocení stavu plnění v oblasti rovných příležitostí ve vzdělávání, poradenství, vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami

Výzva OP VVV Inovace v pedagogice podnítila uskutečnění dvou projektů „Rozdíly ve výsledcích a postojích žáků v rámci škol a jejich souvislost s podmínkami učení a vyučování" a „Vztah mezi docházkou do MŠ a výsledky, postoji a chováním žáků na 1. stupni ZŠ".

Metodické řízení školských poradenských zařízení je od roku 2020 v kompetenci MŠMT. V roce 2020 byla schválena Jednotná pravidla pro poskytování poradenských služeb ve školských poradenských zařízeních jako metodický dokument využívaný zřizovateli a samotnými školskými poradenskými zařízeními. Jeho součástí je i diagnostický standard. NPI ČR nabízí v rámci kurzů DVPP kurzy i pro odborníky ze školských poradenských zařízení.

Pravidelně probíhala setkání se speciálně pedagogickými centry a pedagogicko-psychologickými poradnami a byla jim poskytována metodická podpora. Při řízení školských poradenských zařízení byly využívány výstupy z analýzy vykazovaných dat o jejich činnosti.

Účinnosti nabyla novela vyhlášky č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů, jejímž cílem bylo jednoznačně stanovit, které služby mohou školská poradenská zařízení neveřejných zřizovatelů poskytovat za úplatu, a sjednotit tak postupy školských poradenských zařízení v ČR.

Novela vyhlášky č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných přinesla snížení administrativní zátěže pedagogických pracovníků spojené se společným vzděláváním a úpravami týkajícími se poskytování podpůrného opatření pedagogické intervence.

V roce 2022 byly zahájeny práce na institucionalizaci asistentů pedagoga v běžných ZŠ, která má mj. vést k zajištění individuální podpory žáků a účastníků již v rámci dané ZŠ a školní družiny, zkvalitnění inkluzivního prostředí, možnosti flexibilnějšího rozhodování při zajišťování potřeb žáků a účastníků, stabilitě, profesionalizaci asistentů pedagoga a transparentnímu systému pro školy. Asistenti pedagoga se stanou stálou součástí pedagogického týmu a nebudou poskytováni na základě podpůrných opatření konkrétním žákům. Návrh navazoval na institucionalizaci asistentů pedagoga ve školách, třídách a odděleních zřízených podle § 16 odst. 9 školského zákona, ve kterých byla zavedena s účinností od 1. ledna 2020. Nový systém institucionalizace asistentů pedagoga v běžných třídách ZŠ a školních družinách byl rovněž připravován společně s institucionalizací podpůrných pedagogických pozic, školních psychologů a školních speciálních pedagogů, čímž mají být zajištěny optimální personální podmínky v běžných ZŠ pro realizaci inkluzivního vzdělávání. Dále byla připravována revize RVP v oblasti speciálního vzdělávání.

V programu Vybavení školských poradenských zařízení diagnostickými nástroji byly v roce 2020 poskytnuty ŠPZ nástroje k diagnostice nadání, inteligence a rozvoji talentů. Další formou podpory nadaných je Talentcentrum, které pod vedením NPI ČR zastřešuje činnost sítí podpory nadání ve všech krajích ČR. Také byla zřízena expertní skupina Krajských koordinátorů, jejíž individualizovanou podporu využívaly školy s cílem nastavení Systému podpory nadání. Expertní skupina dále rozšiřovala Krajské sítě podpory nadání a realizovala zasedání Krajské koordinační skupiny.

V roce 2021 provedla ČŠI šetření o využívání diagnostických nástrojů, poskytování podpůrných opatření a dalších zásadních otázkách souvisejících s činností školských poradenských zařízení. Závěry byly zveřejněny v tematické zprávě. Na základě tohoto šetření jsou přijímány další kroky ke zvýšení kvality poskytovaných služeb (např. odstranění administrativní zátěže a zajištění většího prostoru pro terénní práci pracovníků, metodickou podporu škol).

DVPP pro oblast vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a v práci s diagnostickými nástroji bylo realizováno v programové nabídce v kmenové činnosti NPI ČR. Pro podporu práce poradenských pracovníků ve školách a školských zařízeních byly dále realizovány vzdělávací programy pro začínající pracovníky školských poradenských zařízení, pro začínající školní psychology a školní speciální pedagogy. Pro profesní rozvoj peda-

gogických pracovníků v práci se znevýhodněnými žáky v hlavním vzdělávacím proudu byly vytvořeny v NPI ČR metodické materiály podporující práci s heterogenní třídou. Jedná se o seriál metodických textů – Desatero práce s heterogenní třídou **https://zapojmevsechny.cz/clanek/detail/desatero-zasad-uspesne-prace-s-heterogenni-tridou**. K metodickým materiálům bylo připraveno DVPP nastavené do třech úrovní náročnosti práce s heterogenitou.

Vyhodnocení stavu plnění v oblasti zlepšení podmínek pracovníků v regionálním školství

Ve sledovaném období byly příručky a e-learningové kurzy vytvořené v rámci projektu Systém podpory učitelů a ředitelů (SYPO) využity k podpoře začínajících a uvádějících učitelů. Metodická podpora učitelů byla zprostředkována prostřednictvím sítě metodických kabinetů. Novelou zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, bylo zakotveno adaptační období učitele s účinností od 1. 1. 2024 včetně ustavení pozice uvádějícího učitele. Od roku 2024 budou školám poskytovány finanční prostředky na zajištění adaptačního období na základě normativu dle školského zákona.

V únoru 2023 bylo vyhlášené pokusné ověřování Systému podpory provázejících učitelů zaměřené na ověření a zhodnocení podpory provázejících učitelů, jejichž úkolem je vedení studentů učitelství v průběhu pedagogických praxí.

NPI ČR zahájilo pilotáž inovativního kvalifikačního studia pro ředitele škol a školských zařízení s názvem „Lídr školy“. NPI ČR v součinnosti s ČŠI pilotoval program společné metodické podpory škol nazvaný „Pilot 14“. Zpracována byla také prioritizace realizovaných vzdělávacích programů v nabídce NPI ČR. V rámci novely zákona o pedagogických pracovnících došlo k redukci rozsahu akreditovaných vzdělávacích programů pouze na programy kvalifikačního a specializačního charakteru s nejvýznamnějším vlivem na účastníky a s klíčovou rolí pro zajištění kvalifikované výchovy a vzdělávání pedagogickými pracovníky.

V průběhu reformy přípravy učitelů připravilo MŠMT ve spolupráci s představiteli fakult připravujících učitele Memorandum o podpoře reformy přípravy učitelů a učitelek v ČR, které bylo následně signováno ministrem školství a děkany těchto fakult. V Memorandu byly definovány jednotlivé kroky vedoucí ke zkvalitnění pregraduální přípravy učitelů v souladu s potřebami definovanými ve Strategii 2030+.

V roce 2020 byly zveřejněny metodiky pro uplatňování formativního hodnocení na metodickém portálu a na webu MŠMT. Jde jak o zásady a principy formativního hodnocení, tak o příklady dobré praxe, ukázky hodnocení a webináře pro učitele. Metodiky jsou zaměřeny také pro případ vzdělávání na dálku, kdy je formativní hodnocení akcentováno.

V průběhu sledovaného období docházelo k navyšování platů pedagogických i nepedagogických pracovníků v regionálním školství. Novelou školského zákona došlo k zakotvení závazku rozpočtového určení objemu finančních prostředků na platy pedagogických pracovníků.

Vyhodnocení stavu plnění v oblasti základního uměleckého, jazykového a zájmového vzdělávání

Zájmové vzdělávání bylo finančně podporováno z OP VVV: Zvyšování kvality neformálního vzdělávání, Implementace KAP I, Budování kapacit pro rozvoj škol II, Implementace Strategie digitálního vzdělávání II, Místní akční plány rozvoje vzdělávání II, Akční plánování v území, Šablony II a Šablony III.

Dále je zájmové vzdělávání a jeho kurikulárně využitelné vazby na formální vzdělávání podporováno v rámci plnění opatření ze S2030+ a přípravy Dlouhodobého záměru ČR 2023–2027, kdy má dojít k hlubšímu propojení formálního vzdělávání na ZŠ a zájmového vzdělávání ve školních družinách a školních klubech, případně i formou pokusného ověřování v roce 2023. V roce 2021 započaly přípravné práce, byl sestaven tým odborníků,

došlo k propojení s týmem připravujícím revizi RVP ZV, byl zpracován materiál mapující nezbytné podmínky a možná úskalí realizace tohoto úkolu.

Koordinátoři pro zájmové vzdělávání na krajských pracovištích NPI ČR realizovali vzdělávací programy zaměřené hlavně na propojování formálního a neformálního vzdělávání, využití ICT při práci, primární prevenci a osobnostní rozvoj pedagogických pracovníků. V rámci DVPP byly realizovány aktivity zaměřené na oblast vzdělávání nadaných žáků, pedagogickou diagnostiku, metody a formy vzdělávání stimulující rozvoj nadání, vytváření systému podpory nadání na škole a na roli školního koordinátora podpory nadání.

V souvislosti s reformou financování regionálního školství došlo ke zlepšení podmínek pro působení školských zařízení, zájmového vzdělávání a především činnosti školních družin. V rámci změn v systému financování pedagogické práce byl pro školní družinu stanoven maximální rozsah přímé pedagogické činnosti hrazený ze státního rozpočtu v podobě týdenního maximálního počtu hodin přímé pedagogické činnosti v závislosti na organizační struktuře školní družiny.

Vyhodnocení stavu plnění v oblasti ústavní a ochranné výchovy a preventivně výchovné péče

Horizontální a vertikální spolupráce všech zúčastněných byla jedním z témat, na kterém MŠMT ve sledovaném období v oblasti primární prevence pracovalo. Stejně tak se zabývalo revizí legislativního rámce, vzděláváním a vymezením kompetencí pedagogických pracovníků a dalších aktérů a digitálními možnostmi předávání informací o preventivních aktivitách na školách. Postupně byl naplňován harmonogram otevírání nových SVP v obcích a regionech, kde dosud služba není zavedena, a v souladu s podporou rozvoje sítě také ze strany obcí a krajů (kraje a obce participují na nájmu, prostorách, vybavení prostor, MŠMT dodává odborný personál).

Všechna zařízení ústavní a ochranné výchovy mají k dispozici standardy kvality péče o děti ve školských zařízeních pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy a pro preventivně výchovnou péči. Využívání preventivních postupů a aktivit při distančním vzdělávání v rámci online systému evidence preventivních aktivit na ZŠ bylo podrobeno šetření. Mimo jiné probíhala debata s krajskými koordinátory primární prevence na krajských úřadech. V roce 2019 byl schválen plán koncepce rozvoje a transformace sítě zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy a pro preventivně výchovnou péči zřizovaných MŠMT s ohledem na specifika jednotlivých regionů. Kvůli zajištění srovnatelné a adekvátní péče o děti na základě jejich individuálních potřeb byly definovány personální standardy pro jednotlivé typy zařízení, čímž zároveň byla zajištěna bezpečnost dětí i zaměstnanců.

V návaznosti na cíl nastavení systému vzdělávání pracovníků přímo řízených organizací a jejich následnou profesionalizaci byla v roce 2021 provedena analýza vzdělávacích potřeb všech zaměstnanců zařízení ústavní a ochranné výchovy (ÚV a OV). Nový cyklus sebezkušenostního výcviku pro pracovníky ÚV/OV a SVP pod názvem Korektivní, resocializační a socioterapeutická práce se skupinou, jehož součástí je i supervize, byl zahájen v roce 2022. Došlo k rozšíření nabídky DVPP ve třech úrovních – začínající odborník, pokročilý odborník, odborník – specialista v úzké spolupráci s MŠMT na základě poptávky odborných pracovníků ÚV/OV a SVP. Dále byla vytvořena nadresortní platforma ke koordinaci práce při péči o ohrožené děti, a to vytvořením Integrovaného systému pomoci ohroženým dětem.

Vyhodnocení stavu plnění v oblasti dalšího vzdělávání

V roce 2021 byla připravena metodická podpora pro střední odborné školy, kterou MŠMT reagovalo na změnu textu průřezového tématu Člověk a svět práce (PT) v aktualizovaných RVP SOV. Podpora se týkala obecného zapracování uvedeného PT do ŠVP. Dále byl navržen tzv. školní plán kariérového vzdělávání, který je metodickou pomůckou pro obsahovou koordinaci učiva v různých předmětech tak, aby byl posílen důraz na kariérové vzdělávání a především na rozvoj potřebných kariérových kompetencí žáků. Byly vytvořeny materiály na inovaci

sekce pro pedagogy a poradce v informačním systému Infoabsolvent. Byly zahájeny práce na popisu činností tzv. koordinátora kariérového vzdělávání ve školách.

Byl vytvořen návrh kompetenčních cílů pro oblast čtenářské a matematické gramotnosti dospělých, který sloužil jako podklad pro definování vzdělávacích možností pro oblast základních dovedností. Činnost odborné skupiny na podporu základních dovedností pro dospělé, která je tvořena zástupci NPI ČR, MPSV, MŠMT, GŘ ÚP, SD ČR, ČMKOS a AIVD, pokračovala i v roce 2022. Byla vytvořena pracovní skupina k tvorbě hodnocení gramotnosti jako podpůrného nástroje pro vzdělavatele dospělých a kariérových poradců dospělých. Na téma dovedností pro život byla vytvořena sada vysvětlujících materiálů, které se věnovaly specificky oblastem mediální, finanční, environmentální a zdravotní gramotnosti.

V roce 2022 bylo vytvořeno 30 sylabů a 30 vzdělávacích programů pro profesní digitální kompetence.

V rámci projektu UpSkilling CZ (Individuální systémový projekt: Systémové prostředí k prohlubování kompetencí) probíhala optimalizace sítě autorizovaných osob na krajské úrovni a některých podpůrných aktivit (tematická setkání, individuální konzultace s krajským koordinátorem) s cílem zvýšit počet autorizovaných osob (příp. udělených autorizací školám) z řad škol. Dále v rámci tohoto projektu probíhal sběr a analýza statistických dat z oblasti dalšího vzdělávání, kdy byla v letních měsících roku 2021 realizována pilotáž šetření PIAAC. V průběhu šetření byla získána data od celkem 948 respondentů, která byla předána OECD. Hlavní šetření PIAAC proběhlo v termínu září 2022 až červenec 2023. Získáno bylo 5064 vyplněných dotazníků, čímž byl splněn limit rozsahu vzorku pro ČR (5000). Data byla předána OECD v září 2023.

V oblasti vytváření podmínek pro další vzdělávání občanů byla nadále rozvíjena Národní soustava kvalifikací jako nástroj pro ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání. Byla zpracována analytická a evaluační zpráva k fungování NSK a vyhodnocení efektivity systému, která byla následně představena zástupcům zaměstnavatelů a ministerstev jako autorizujícím orgánům. V rámci kmenové činnosti NPI ČR byla vytvořena přiřazovací mapa profesních kvalifikací a úplných profesních kvalifikací k soustavě oborů vzdělání s ohledem na jejich obsahovou blízkost a možnost využití profesních kvalifikací pro tvorbu nových RVP. Byl schválen návrh implementace a budování NSK po skončení povinné udržitelnosti projektu NSK2 po roce 2020.

V rámci formulování doporučení pro optimalizaci sítě autorizovaných osob byly zpracovány analýzy mapující poptávku po profesních kvalifikacích z pohledu krajských trhů práce, potřeby cílových skupin se ztíženým přístupem na trh práce a potenciál škol v jednotlivých krajích ve vazbě na NSK. Na podporu a síťování klíčových aktérů v oblasti dalšího vzdělávání byla vybudována síť krajských koordinátorů, kteří působí na krajských pracovištích NPI ČR.

VYHODNOCENÍ STAVU PLNĚNÍ V OBLASTI ŘÍZENÍ ŠKOLSKÉHO SYSTÉMU

MŠMT v programu BETA2 Technologické agentury ČR uskutečnilo výzkum věnovaný administrativní zátěži škol. Jeho výstupy jsou a budou nadále využívány ke snižování administrativní náročnosti pro školy a školská zařízení. Dále byl dokončen sběr dat z šetření mezi školami a zřizovateli mapující kapacity v území. Data jsou analyzována a budou dále využita jak k evaluaci nového systému financování, tak i ke snižování administrativní zátěže.

V lednu 2020 byl spuštěn nový systém financování regionálního školství, kterému předcházela vzdělávací kampaň orientovaná na ředitele škol, zaměstnance obecních úřadů obcí s rozšířenou působností a krajských úřadů. Význam změny financování regionálního školství u krajských, obecních a svazkových škol tkví v záměru zvýšení kvality poskytovaného vzdělávání, posílení oblastí nepedagogické práce, překryvů učitelů v mateřských školách, vyšší míry dělení hodin na základních a středních školách a odstranění rozdílů mezi kraji. Systém financování prošel složitou zkouškou v souvislosti s integrací desítek tisíc dětí z Ukrajiny a ustál tento náhlý příliv dětí, žáků a studentů a dokonce se ukázal velmi efektivní, neboť minimalizoval negativní dopady na státní rozpočet.

Projekt Resortní informační systém MŠMT (RIS MŠMT) byl z důvodu epidemických dopadů zrušen (realizace prostřednictvím IROP představovala vzhledem k blížícímu se konci programového období velmi vysoké riziko

pro harmonogram projektu) a s vysokou prioritou bylo bez odkladu zvoleno alternativní řešení této zcela nezbytné elektronizace. V roce 2020 MŠMT spustilo metodický portál Edu.cz, který se osvědčil zejména při zajištění podpory školám a školským zařízením v období pandemie covid-19 i v souvislosti s migrací z Ukrajiny. Veškeré informace jsou na jednom místě a není nutné je složitě vyhledávat.

V druhé polovině roku 2020 začalo MŠMT budovat Informační systém vzdělávání (ISV). Jeho realizace je rozdělena do několika etap – ve sledovaném období probíhala první etapa, která představuje základní kostru pro modernizovanou elektronizaci státní správy ve školství (jádro ISV a školské rejstříky). Harmonogram realizace resortní informatizace byl významně ovlivněn pandemií covid-19. Elektronizace, resp. v některých případech reelektronizace dalších agend je tak navázána na výsledky této první etapy, což se týká i případné elektronizace poskytovaných poradenských služeb v podobě jednotného systému. Tato elektronizace bude technicky řešena nejdříve v rámci třetí etapy budování ISV, která je plánována k realizaci od roku 2024.

Střední článek podpory pilotovaný v okresech Semily a Svitavy (2021–2023) se stal důležitou součástí poskytování metodické podpory ředitelům a širšímu vedení škol či zřizovatelům. V lednu 2023 se na základě Memoranda o spolupráci k pilotáži připojil i Karlovarský kraj. V období pandemie covid-19 Střední článek participoval na zajištění telefonické linky pomoci v oblasti školství, také se podílel na provozu informační linky k Ukrajině, metodické linky pro ředitele a poskytoval podporu pomocí e-mailové poradny **stredniclanek@msmt.cz** a **ukrajina@msmt.cz**. K metodické podpoře slouží také FB profil **https://www.facebook.com/stredniclanek**. Pro rozšíření Středního článku na území celé České republiky připravilo MŠMT individuální projekt financovaný z OP JAK.

Seznam zkratek

AIVD – Asociace institucí vzdělávání dospělých ČR, z.s.
ČMKOS – Českomoravská konfederace odborových svazů
ČŠI – Česká školní inspekce
DVPP – Další vzdělávání pedagogických pracovníků
EQAVET – Evropský referenční rámec pro zajišťování kvality v oblasti odborného vzdělávání a přípravy
GŘ ÚP – Generální ředitelství Úřadu práce ČR
ICT – Information and Communication Technologies; Informační a komunikační technologie
JPZ – Jednotná přijímací zkouška
MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky
MŠ – Mateřské školy
MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky
MZ – Maturitní zkouška
NPI ČR – Národní pedagogický institut České republiky
NPO – Národní plán obnovy
NSK – Národní soustava kvalifikací
OECD – Organisation for Economic Co-operation and Development, Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj; mezinárodní organizace
OP JAK – Operační program Jan Amos Komenský, v gesci MŠMT
OP VVV – Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání, v předchozím programovém období v gesci MŠMT
OP Z+ – Operační program Zaměstnanost plus
ORP – Obec s rozšířenou působností
OSPOD – Orgán sociálně-právní ochrany dětí
OV – Ochranná výchova

PIAAC – Mezinárodní výzkum dospělých (PIAAC, z anglického „Programme for the International Assessment of Adult Competencies“)

PIRLS – Progress in International Reading Literacy Study (Mezinárodní šetření pokroku v čtenářské gramotnosti)

PISA – Programme for International Student Assessment; mezinárodní šetření

PT – Průřezové téma

RVP PV – Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání

RVP SOV – Rámcový vzdělávací program pro střední odborné vzdělávání

RVP ZV – Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání

S2030+ – Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030+

SVP – Středisko výchovné péče

ŠPZ– Školská poradenská zařízení

TIMSS – Trends in International Mathematics and Science Study; Mezinárodní šetření v matematice a přírodních vědách

ÚV – Ústavní výchova

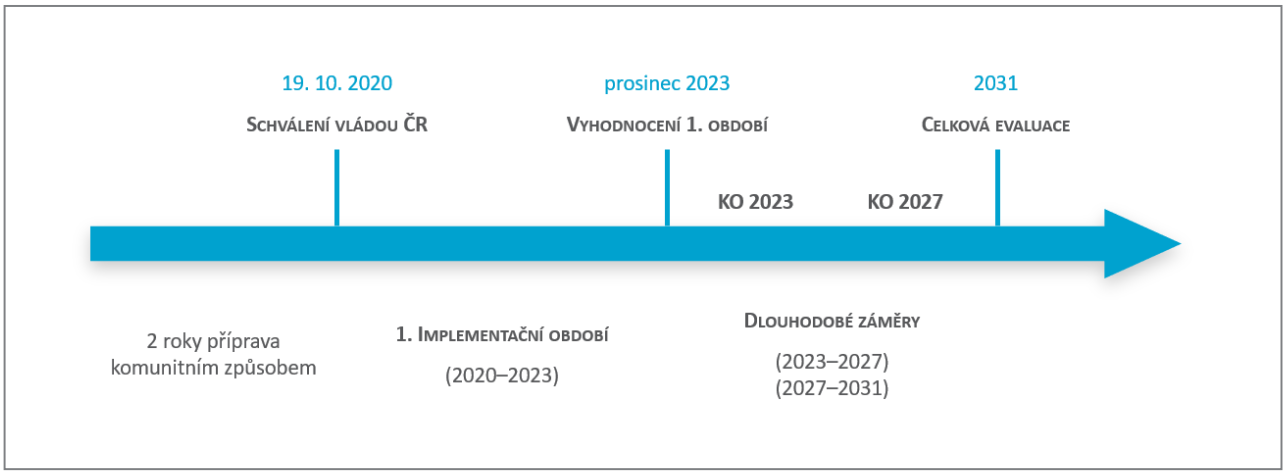
VOV – Vyšší odborné vzdělávání

ZŠ – Základní škola

Interní evaluace Strategie 2030+ za 1. implementační období

I. Procesní část implementace STRATEGIE 2030+

Implementace je rozdělena do 3 období, kdy každé vychází z identifikace klíčových opatření, která mají nejvýznamnější potenciál přispět k naplnění cílů samotné Strategie 2030+ (dále jen S2030+).

1. Období: 2020–2023

- Součástí schválené Strategie 2030+ vládou byly také jako samostatné přílohy tzv. implementační karty pro plnění opatření a aktivit v 1. období.

  Vedle toho byl platný Dlouhodobý záměr vzdělávání ČR na období 2019–2023, a docházelo tedy k souběhu plnění opatření těchto 2 dokumentů.

- Každá implementační karta měla svou řídicí pracovní skupinu, která byla stanovena příkazem ministra školství ve složení: projektový manažer (gesčně příslušný ředitel odboru MŠMT), zástupce manažera, koordinátor S2030+, tajemník, věcně odborní zástupci MŠMT a zástupci CZVV, ČŠI a NPI ČR.

- Kontrola plnění implementačních karet probíhala pravidelně prostřednictvím monitorovacích zpráv za každý kvartál. V souladu s nastavením systému včasného předcházení rizik a návrhu jejich řešení probíhal také monitoring prostřednictvím registru rizik.

Vyhodnocení 1. období implementace S2030+

- Vyhodnocení postupu implementace za 1. implementační období bylo připravováno průběžně, finální materiál po ukončení realizačního období bude předložen v roce 2024 poradě vedení MŠMT a následně Vládě ČR na vědomí.

II. OBSAHOVÁ ČÁST IMPLEMENTACE STRATEGIE 2030+

STRATEGICKÉ CÍLE:

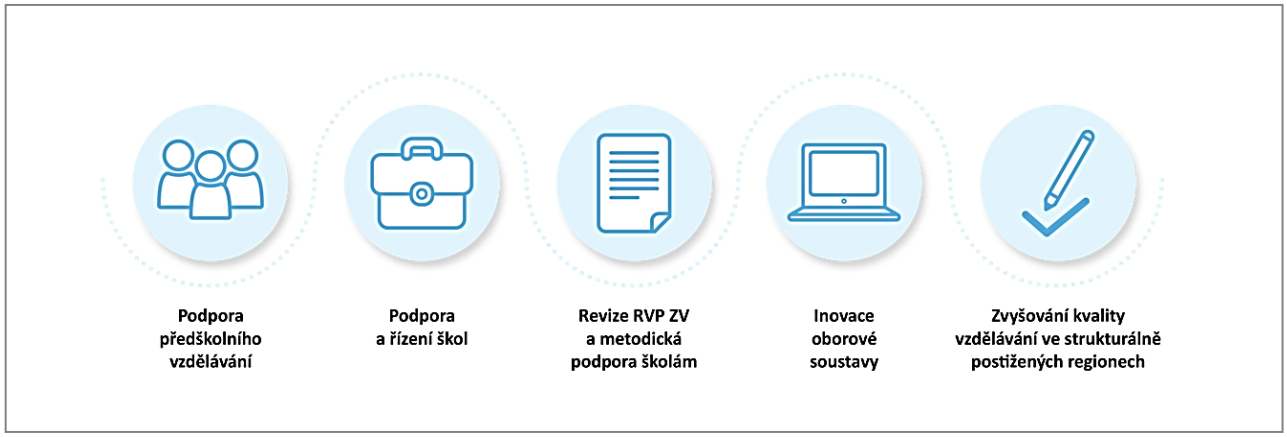
1. Strategický cíl 1: Zaměřit vzdělávání více na získávání kompetencí potřebných pro aktivní občanský, profesní i osobní život
2. Strategický cíl 2: Snížit nerovnosti v přístupu ke kvalitnímu vzdělávání a umožnit maximální rozvoj potenciálu dětí, žáků a studentů

STRATEGICKÉ LINIE

1. Strategická linie 1: Proměna obsahu, způsobů a hodnocení vzdělávání
2. Strategická linie 2: Rovný přístup ke kvalitnímu vzdělávání
3. Strategická linie 3: Podpora pedagogických pracovníků
4. Strategická linie 4: Zvýšení odborných kapacit, důvěry a vzájemné spolupráce
5. Strategická linie 5: Zvýšení financování a zajištění jeho stability

1. Období: 2020–2023

Karty klíčových opatření pro období 2020–2023

Všechny karty jsou plněny dle harmonogramu.

Podpora předškolního vzdělávání

Cíl opatření

Neustálý proces zvyšování kvality předškolního vzdělávání a zapojovat do něj čím dál více dětí. Proměna obsahu vzdělávání s důrazem na klíčové kompetence, podpora pedagogů a individualizovaná práce s dětmi.

Soubor opatření a klíčových aktivit	
Opatření č. 1	**Zvýšení účasti dětí v předškolním vzdělávání**
Klíčová aktivita 1.1	Analýza příčin a návrh opatření
Klíčová aktivita 1.2	Meziresortní spolupráce na podporu komunikace se zákonnými zástupci
Klíčová aktivita 1.3	Zajištění potřebných kapacit
Opatření č. 2	**Úprava RVP PV a zvýšení kvality předškolního vzdělávání**
Klíčová aktivita 2.1	Úprava RVP PV
Klíčová aktivita 2.2	Podpora implementace RVP PV
Klíčová aktivita 2.3	Podpora pedagogické diagnostiky
Opatření č. 3	**Podpora pedagogů a vedení školy**
Klíčová aktivita 3.1	Zvýšení kvality přípravného vzdělávání
Klíčová aktivita 3.2	Posilování řídících kompetencí vedoucích pracovníků
Klíčová aktivita 3.3	Podpora dalšího vzdělávání
Opatření č. 4	**Parametrizace financování a nákladovosti MŠ**
Klíčová aktivita 4.1	Snižování počtu dětí na učitele
Klíčová aktivita 4.2	Racionalizace finančních toků

Opatření č. 1 Zvýšení účasti dětí v předškolním vzdělávání

Cíle:
- Zvýšit podíl dětí, které se účastní předškolního vzdělávání prostřednictvím uceleného souboru aktivit a také posílením jeho atraktivity.
- Motivovat zákonné zástupce, kteří dlouhodobě své děti do předškolního vzdělávání nezačleňují, a posilovat spolupráci mezi rodinou a školou.
- Podporovat zřizovatele při naplňování zákonné povinnosti zajistit potřebné kapacity mateřských škol.

Stav plnění

Byl zadán a TA ČR zpracovala pro MŠMT výzkum „Ověření dopadů zavedení povinného posledního ročníku předškolního vzdělávání“. Závěrečná zpráva obsahuje shrnutí dopadů a návrhy legislativních a dalších nelegislativních opatření pro oblast předškolního vzdělávání souvisejících se zavedením povinného posledního ročníku předškolního vzdělávání. Na klíčovou aktivitu bude navazovat práce v dalším období implementace S2030+.

Byla sestavena a jmenována meziresortní pracovní skupina předškolního vzdělávání. Pracovní skupina se schází v pravidelných intervalech k aktuální problematice předškolního vzdělávání. Témata jednání: ukrajinská krize, demografický vývoj ve spojitosti s kapacitami v MŠ, podpora zápisů do MŠ, podpora čerpání šablon z operačních programů. Její činnost bude pokračovat v následujícím období.

Výsledkem meziresortní spolupráce na podporu práce se zákonnými zástupci vznikly materiály pro zjednodušené čtení s informacemi o zápisech do MŠ pro zákonné zástupce. S letákem operují zejména ředitelé škol a školní asistenti v MŠ, pracovníci v sociálních službách a na úřadech práce a další pracovníci na podporu rodin zejména v lokalitách, kde hrozí riziko sociálního vyloučení. Dále vznikla příručka pro pedagogické pracovníky „Komunikace se zákonnými zástupci“, která návodným způsobem seznamuje pedagogy s možnostmi využití komunikačních kanálů mezi mateřskou školou a zákonnými zástupci dětí. Příručka byla distribuována do všech mateřských škol v roce 2023.

Navyšování kapacit a modernizace mateřských škol byly zajištěny ve spolupráci s operačním programem IROP (Integrovaný regionální operační program) z Evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRR). Pro období 2021–2027 má IROP z evropských fondů vyčleněnu částku 14,1 mld. Kč. Výzvy jsou zaměřené na navyšování kapacit mateřských škol v území s identifikovanou nedostatečnou kapacitou.

Opatření č. 2 Aktualizace RVP PV a zvýšení kvality předškolního vzdělávání

Cíle:
- Aktualizovat RVP PV a metodicky podpořit pedagogické týmy mateřských škol nejen při aktualizacích školních vzdělávacích programů, ale především při práci s kurikulem, jejím vyhodnocováním a neustálém zkvalitňováním.
- Posílit zpětnovazební funkce školy při sledování a hodnocení efektivity vzdělávacího procesu a vzdělávacích výsledků.
- Připravit postupy vedení a využívání pedagogické diagnostiky k individualizaci vzdělávání, což bude mít dopad i na snížení podílů odkladů školní docházky.

Stav plnění

Došlo k jmenování Pracovní rady pro úpravy RVP PV, v roce 2022 došlo k vytvoření tvůrčích týmů, které vyšly z návrhů a doporučení členů Pracovní rady. V Q3 2023 vznikla první aktualizovaná verze RVP PV.

Ke snížení podílů odkladů školní docházky vznikly ve spolupráci s NPI ČR v rámci projektu SYPO (podpořeno z ESIF) metodické příručky:

- Předškolní a prvostupňové vzdělávání: **https://www.npi.cz/projekty/7355-predskolni-a-prvostupnove-vzdelavani**
- Pedagogická diagnostika v mateřské škole: **https://www.projektsypo.cz/dokumenty/Metodicka_prirucka_SYPO_Pedagogicka_diagnostika_MS_2022.pdf**

NPI ČR pracuje v Q3 2023 na rozšíření Pedagogické diagnostiky v MŠ II., která bude obsahovat i návodná videa. Pro pedagogy MŠ byl spuštěn NPI ČR v roce 2022 vzdělávací 3denní kurz pedagogické diagnostiky (22 vyučovacích hodin). V roce 2023 bylo ve spolupráci s UNICEF umožněno nabízet tento vzdělávací program zdarma.

Dalším nástrojem ke snížení podílů odkladů školní docházky je pilotní projekt Pilotní ověření jednotného postupu snížení odkladů školní docházky v ORP Tábor. Závěrečná zjištění České školní inspekce z výroční zprávy roku 2021/2022 poukazují na vysoký podíl dětí s OŠD, který i přes přijatá systémová opatření neklesá a je nejvyšší v Evropě. Výzkum TA ČR z roku 2020 ukázal rozdíly ve využití diagnostických nástrojů a metod nejen na úrovni krajů, ale i v rámci jednotlivých subjektů ŠPZ. Cílem projektu je nastavení a ověření jednotného postupu vedoucího ke snížení OŠD na základě sjednocení postupů na úrovni systému školských poradenských zařízení, pedagogického diagnostikování učitelek MŠ a individualizace vzdělávání na počátku povinné školní docházky. Součástí je i osvětová kampaň směrem k zákonným zástupcům dětí v PPV. Projekt byl započat v dubnu 2023. Bude realizován do konce roku 2024.

Opatření č. 3 Podpora pedagogů a vedení školy

Cíle:
- Zvýšit kvalitu předškolního vzdělávání prostřednictvím podpory pedagogů.
- Analyzovat obsah a způsob vzdělávání učitelů a ředitelů MŠ a podpořit možnost zvýšení požadavku na jejich odbornou kvalifikaci.
- Modernizovat obsah počátečního vzdělávání v souladu se současnými potřebami společného vzdělávání, vzdělávání dětí s OMJ, vzdělávání dětí ze socio-kulturně znevýhodněného prostředí.
- Podpořit profesní kompetence předškolních pedagogů v dalším vzdělávání a řídicí kompetence vedoucích pracovníků MŠ.

Stav plnění

V roce 2021 proběhla analýza kvality poskytovaného středního vzdělávání v oboru „Předškolní a mimoškolní pedagogika“. Z výsledného vyhodnocení vyplynulo, že není nutné provádět změny v profilu absolventa, neboť příprava odpovídá požadavkům, se kterými se učitelé v MŠ setkávají (cca více než z 93 %).

Dne 30. 9. 2021 byl schválen kompetenční profil ředitele. NPI ČR zahájil v září 2022 akreditovaný program Lídr školy (pilotní realizace programu). Dále proběhla 1. evaluační fáze programu a výsledky byly následně reflektovány a zapracovány do Standardu studia pro ředitele a Kompetenčního profilu (standardu) ředitele. Na základě poznatků byl v březnu 2023 zpracován materiál „Nároky na kvalifikaci ředitelů/lek MŠ“.

V rámci aktivit na podporu dalšího vzdělávání analyzoval NPI ČR potřebnost obsahu DVPP. Na základě analýzy byla zpracována souhrnná vzdělávací nabídka DVPP pro pedagogy MŠ i management MŠ dle platných akreditací s prioritizací témat.

V rámci meziresortní pracovní skupiny předškolního vzdělávání byly prezentovány aktuální problémy v oblasti počátečního vzdělávání a doporučující mechanismy na základě společné komunikace s neziskovým sektorem Platformy včasné péče. Jedná se zejména o využití personálních pozic asistenta pedagoga z Operačního programu OP JAK, dále pak pozici ukrajinského asistenta pro děti přicházející z Ukrajiny. Systémové nastavení jazykové přípravy dětí s OMJ předškolního povinného vzdělávání je nastaveno od 1. 9. 2021 vyhláškou č. 271/2021 Sb., vyhláška, kterou se mění vyhláška č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů, a vyhláška č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění pozdějších předpisů.

Opatření č. 4 Parametrizace financování a nákladovosti MŠ

Cíl:
- Nastavit financování mateřských škol tak, aby podporovalo další snižování počtu dětí na učitele a zároveň nezatěžovalo nadbytečnou administrativou ani vedení škol, ani zákonné zástupce.

Stav plnění

Ve spolupráci s krajskými úřady byla provedena analýza počtu tříd s výjimkou. Data byla porovnávána se skutečnou naplněností mateřských škol v daném kraji. Počet dětí na učitele v MŠ se snižuje.

MŠMT připravilo popisný materiál k aktuálnímu stavu finančních toků. Do komplexního materiálu hodnocení personálních pozic v MŠ byla dopracovávána analýza využití PHmax v MŠ veřejných zřizovatelů. Bylo provedeno vyhodnocení dotazníkového šetření v MŠ – úplata a daňové zvýhodnění (tzv. školkovné). Z daní si díky němu mohou zákonní zástupci dítěte odečíst skutečné náklady (poplatky za mateřskou školu nebo podobné zařízení), roční strop odpovídá minimální mzdě – za rok 2023 si tedy lze snížit daň až o 17 300 korun.

Další postup závisí na rozhodnutí vlády ČR, která v rámci balíčku úsporných opatření plánuje ukončit od roku 2024 tuto slevu na dani.

V roce 2022 proběhlo zadání minitendru analýzy nepedagogických pracovníků, v druhém pololetí roku 2023 bude zpracováno vyhodnocení.

Revize RVP ZV a systém metodické podpory pro školy a pedagogy

Cíl opatření

Modernizovat obsah vzdělávání tak, aby odpovídalo dynamice a potřebám 21. století. Škola musí rozvíjet kritické myšlení, práci s informacemi, klást důraz na spolupráci a zároveň podporovat kompetenci k celoživotnímu učení. Základem vzdělání jsou kompetence pro život a jádrové učivo, které musí žáci umět propojovat, rozvíjet a aplikovat v každodenním osobním, profesním i občanském životě.

Soubor opatření a klíčových aktivit	
Opatření č. 1	**Revize RVP ZV v oblasti ICT**
Klíčová aktivita 1.1	Úprava obsahu RVP ZV – integrace nového pojetí informatiky a digitální gramotnosti
Klíčová aktivita 1.2	Příprava modelových ŠVP k revidovanému RVP ZV – oblasti informatiky a digitální gramotnosti
Klíčová aktivita 1.3	Příprava metodických materiálů k novým očekávaným výstupům informatiky a digitální gramotnosti
Klíčová aktivita 1.4	Příprava minimálního standardu materiální vybavenosti školy pro výuku nového pojetí informatiky a digitální gramotnosti
Klíčová aktivita 1.5	Implementace rámců pro digitální vzdělávání
Opatření č. 2	**Revize RVP ZV**
Klíčová aktivita 2.1	Návrh cílů a obsahů vzdělávání
Klíčová aktivita 2.2	Inovace struktury a obsahu RVP ZV
Klíčová aktivita 2.3	Propojení formálního a zájmového vzdělávání v základních školách
Opatření č. 3	**Vytvořit k revidovanému RVP ZV metodickou podporu – modelové ŠVP, učební materiály a úlohy**
Klíčová aktivita 3.1	Tvorba učebních textů, úprava systému doložek učebnic
Klíčová aktivita 3.2	Tvorba souboru učebních úloh, tvorba souboru úloh pro ověřování výsledků vzdělávání v uzlových bodech

SOUBOR OPATŘENÍ A KLÍČOVÝCH AKTIVIT	
Opatření č. 4	**Podpora pedagogů**
Klíčová aktivita 4.1	Podpora pedagogických pracovníků při práci s kurikulem
Klíčová aktivita 4.2	Zvýšení kvality přípravného vzdělávání pedagogických pracovníků
Klíčová aktivita 4.3	Posilování kompetencí vedoucích pracovníků v pedagogickém řízení školy
Opatření č. 5	**Pokusné ověřování kombinované formy vzdělávání v základních školách**
Klíčová aktivita 5.1	Realizace kombinované formy vzdělávání pro vybrané třídy ZŠ a vybrané jednotlivé žáky ZŠ

Opatření č. 1 Revize RVP ZV v oblasti ICT

Cíl:
- Pilotovat nové pojetí informatiky a digitální gramotnosti a vyhodnotit aplikaci nových částí kurikula na školách. Na základě závěrů připravit inovovaný RVP ZV, a to v oblastech informatiky a digitální gramotnosti. Po vydání revidovaného RVP budou mít školy dva roky na vytvoření podmínek pro jeho zavedení a změnu ŠVP.

Stav plnění

Do obsahu RVP ZV bylo integrováno nové pojetí informatiky a digitální gramotnosti. Školy mají od roku 2022 k dispozici inovovaný RVP ZV v oblastech informatiky a digitální gramotnosti a modelové ŠVP k revidovanému RVP ZV. Byly připraveny a průběžně jsou dále rozvíjeny metodické materiály a výuková videa k novým očekávaným výstupům informatiky a digitální gramotnosti. Jejich doplňování bude nadále pokračovat. Je připraven podpůrný web **https://revize.edu.cz/**.

Byl zveřejněn minimální standard materiální vybavenosti školy pro výuku nového pojetí informatiky a digitální gramotnosti a probíhala implementace rámců pro digitální vzdělávání. Byla zpracována analýza Internetového připojení a vybavení počítači ve školách. Další data k vybavení škol byla získána mimořádným šetřením spojeným s poskytnutí mimořádných prostředků ve výši 1,3 mld. Kč na podzim 2020. Na základě tohoto šetření byl stanoven „standard konektivity škol“: **https://www.edu.cz/digitalizujeme/standard-konektivity-skol/** Je připravena metodická podpora ke způsobu naplňování standardu a obecném metodickém dokumentu (průvodci) k digitální infrastruktuře ve škole.

Zároveň vznikla personální konzultační podpora pro školy (tzv. IT guru – financováni z NPO a konzultanti ŠVP a krajští ICT metodici, tzv. „KIMové“ – financováni z projektu SYPO a po jeho ukončení z NPO). Celkem bylo poskytnuto více než 1500 konzultací k efektivnímu začlenění informatiky do ŠVP a přes 900 konzultací k infrastruktuře. Byl revidován rámcový vzdělávací program pro ZV (2021), gymnázia (2022) a střední školy (2023). Probíhá příprava metodických materiálů k ICT revizím RVP G (spuštěn web k revizím RVP gymnázií v digitální oblasti – **https://revize-ict-g.rvp.cz/**, připraveny modelové ŠVP k výuce informatiky a rozvoji digitální kompetence). V Konzultačním centru (**https://kc.rvp.cz/**) NPI ČR průběžně odpovídá na dotazy škol k implementaci rámcových vzdělávacích programů aktualizovaných v digitální oblasti. Podpora z NPO je plánována do konce roku 2025.

V letech 2020–2021 proběhlo školení nakladatelů učebnic k zapracování nového pojetí informatiky a digitální gramotnosti. K srpnu 2023 je školám k dispozici 13 učebnic s udělenou schvalovací doložkou pro nové pojetí

informatiky.

Implementace nového RVP je každoročně evaluována (vždy před koncem kalendářního roku). Podle evaluační zprávy z roku 2022 učilo ve školním roce 2022/2023 podle revidovaného ŠVP 71 % základních škol a 65 % gymnázií. Šetření se ale účastnilo (dotazník vyplnilo) pouze 35 % škol, takže skutečná čísla jsou pravděpodobně výrazně nižší. Podle harmonogramu však musí všechny základní školy začít vyučovat podle nového RVP na 1. stupni nejpozději od 1. 9. 2023 a na 2. stupni nejpozději od 1. 9. 2024.

Opatření č. 2 Revize RVP ZV

Cíl:
- Formulovat ve spolupráci s odbornou komunitou obecné kurikulární cíle (vyjít ze S2030+; navázat na stávající cíle a jejich vymezení aktualizovat; navázat i na cíle, které jsou již v základních školách podporovány).

Stav plnění

V roce 2021 byly k tématům: Klíčové kompetence, Jádrový a rozvíjející obsah vzdělávání, Průřezová témata, Uzlové body a jejich ověřování, Rámcový učební plán a Modelový ŠVP ve spolupráci s pedagogickými fakultami realizovány workshopy, kterých se účastnili učitelé, ředitelé, akademici i studenti. Tyto workshopy byly jedním z podkladů pro zpracování tzv. „Hlavních směrů RVP ZV“ (HSR RVP ZV), vstupního materiálu pro revize. Tento dokument byl projednán poradou vedení 24. 11. 2022.

Na přelomu roku 2022/2023 bylo skupinou expertů MŠMT dopracováno k Hlavním směrům revize RVP ZV „Zadání pro NPI ČR“ (Zadání), a to bylo 31. 1. 2023 poradou vedení MŠMT schváleno coby technické zadání pro proces revize. Obsahovalo mj. vyjasnění či rozhodnutí neuzavřených otázek např. jádrového vs. rozvíjejícího vzdělávacího obsahu. Dokument byl předán k realizaci NPI ČR dne 1. 2. 2023, který začal pracovat na konkrétních oblastech. Byly vytvořeny koncepce revize vzdělávacích oblastí jako podklad pro budoucí aktualizaci a inovaci RVP ZV (dostupné na **https://velke-revize-zv.rvp.cz/**).

Pracovní skupiny NPI ČR na základě výše uvedených dokumentů (HSR RVP ZV, Zadání) začaly formulovat první verze očekávaných výstupů (OV) a definovat strukturu revidovaného RVP ZV. Formulován je tzv. společný základ vzdělání pro všechny žáky, vyjasněny jsou soubory klíčových kompetencí a základních gramotností. Druhá verze OV byla pracovními skupinami předložena ve druhé polovině srpna 2023. Začátkem Q4 2023 bude MŠMT předložena první hrubá verze RVP ZV a posouzen její soulad s HSR RVP ZV a Zadáním a následně bude dokument předložen k veřejnému připomínkování. Po vypořádání a zapracování připomínek ze strany NPI ČR bude návrh revidovaného RVP ZV předložen MŠMT ke schválení. Předpokladem je začátek roku 2024.

V rámci propojování formálního a neformálního, resp. zájmového vzdělávání na ZŠ byly zkoumány základní bariéry, se kterými se propojení potýká. Zpracovávány jsou mj. dokumenty „Analýza bariér propojování formálního a zájmového vzdělávání“ a „Příklady dobré praxe ze škol“, kde se propojování daří podle současného RVP ZV (analýza byla realizována v rámci projektu OP VVV).

V současné době je připravován návrh na změnu vyhlášky č. 263/2007 Sb., vyhláška, kterou se stanoví pracovní řád pro zaměstnance škol a školských zařízení zřízených Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, krajem, obcí nebo dobrovolným svazkem obcí a výkladu k ní, jako základní předpoklad pro usnadnění propojování formálního a neformálního, resp. zájmového vzdělávání. Tento návrh bude projednán v pracovní skupině Propojování formálního a neformálního vzdělávání a následně předložen do porady vedení ke schválení.

Opatření č. 3 Vytvořit k revidovanému RVP ZV metodickou podporu – modelové ŠVP, učební materiály a úlohy

Cíle:
- Vytvořit k revidovanému RVP ZV metodickou podporu – modelové ŠVP, učební materiály a úlohy

Stav plnění

Vzhledem k posunu prací na tvorbě revidovaného RVP ZV dochází k posunu tvorby učebních textů, učebních

materiálů i ověřovacích úloh. V Hlavních směrech je NPI ČR zadáno, aby již v průběhu tvorby RVP ZV byly zpracovávány dílčí části modelových školních vzdělávacích programů. V Zadání pro NPI ČR je zpřesněno, jaké druhy modelových školních vzdělávacích programů mají vzniknout. V této době dochází ze strany NPI k aktualizaci harmonogramu jednotlivých úkolů v rámci revize RVP ZV a po jeho vyhodnocení bude upraven i harmonogram vzniku učebních materiálů, souborů učebních úloh a vydání modelových školních vzdělávacích programů.

Systém udělování doložek učebnicím byl v měsíci srpnu procesně upraven, a to tak, že doložky učebnicím uděluje stále MŠMT, ale zajištění doporučujících posudků a komunikace s nakladateli je stejně jako v případě prodlužování platnosti doložek procesně převedeno na NPI ČR. V současné chvíli jsou zpracovávány podklady (varianty) pro rozhodnutí o proměně či novém nastavení certifikace kvality učebních materiálů. Předpokladem je, že rozhodnutí o výsledném řešení bude přijato ve Q4 2023.

V roce 2023 byl připraven a schválen systémový projekt z OP JAK Podpora kurikulární práce škol na (IPs Kurikulum): **https://www.edu.cz/podpora-skol/projekty-op-jak/ips-kurikulum/**. Projekt realizuje NPI ČR od 1. dubna 2023 do 30. listopadu 2028. Hlavní projektovou aktivitou je široké spektrum vzdělávání učitelů a celých pedagogických sborů se zaměřením na modernizaci obsahu, metod a forem vzdělávání a podporu při inovaci školních vzdělávacích program. Rozšířena bude síť metodických kabinetů jako nástroje kolegiální podpory a učící se komunity. Projekt se také soustředí na systematizaci stávajících otevřených vzdělávacích zdrojů a koordinaci přípravy nových metodických a výukových materiálů vznikajících v projektech IPo OP JAK. Tyto vzdělávací materiály zpřístupní učitelům pro využití ve výuce.

Opatření č. 4 **Podpora pedagogů**

Cíle:
- Realizovat tematické šetření, jehož výsledkem bude formulace hodnocení kvalitní kurikulární práce v základní škole.
- Připravit metodiku efektivního fungování dvoustupňového kurikula (RVP – ŠVP) ve škole.
- Vytvořit elektronické prostředí pro kvalitní zobrazení revidovaného RVP ZV a jeho snadnou aktualizaci. Vytvořit funkční metodickou podporu pro zkvalitnění kurikulární práce škol a učitelů v souladu s revidovaným RVP ZV.
- Zpracovat inovovanou koncepci pregraduální přípravy pedagogických pracovníků, která bude posléze promítnuta do opatření na úrovni vysokých škol. Posílit zejména pedagogicko-psychologickou a didaktickou složku přípravy pedagogů v souladu s kompetenčním pojetím kurikula.
- S využitím výstupů projektů z OP VVV vytvořit modulový systém vzdělávání vedoucích pedagogických pracovníků zahrnující rozvoj dovedností v oblasti analýzy vnějšího a vnitřního prostředí konkrétní školy nebo školského zařízení vedoucí i ke zvýšení kompetencí vedoucích pracovníků k vytváření vlastního systému monitorování, respektive supervize výuky, a promítnutí takto získaných zjištění do všech navazujících manažerských funkcí (plánování, organizování, personálních činností, vedení lidí, kontroly), a to ve všech paralelních fázích, kterými procházejí (analýza, rozhodování, implementace).

Stav plnění

Bylo realizováno kvalitativní šetření – polostrukturované rozhovory s řediteli, učiteli a koordinátory ŠVP k odhadu potřeb škol z hlediska podpory při revizi kurikulárních dokumentů[1]. Závěry z tohoto šetření ukázaly, že učitelé nejsou příliš motivovaní k revizi kurikula kvůli pracovní vytíženosti. Většina vnímá časté změny kurikula negativně a věnují se spíše výuce než tvorbě kurikula. Některým učitelům chybí materiály pro např. badatelský styl výuky, mají problémy se zaváděním klíčových kompetencí a cílů vzdělávání, soustředí se na přípravu k přijímacím zkouškám. Školy revidují své ŠVP na základě potřeb a pokynů MŠMT, ale často jim chybí motivace, vlastní důvod těchto změn. Návrhem řešení je méně časté, zato promyšlené změny RVP ZV a konzultační orgán

1 WIESNEROVÁ, Anna. Pozadí tvorby školních vzdělávacích programů se zaměřením na vzdělávací obor chemie na vybraných pražských základních školách. Praha, 2023. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, Katedra chemie a didaktiky chemie

pro školy.

Mezi ministrem školství a zástupci děkanů všech českých fakult připravujících učitele bylo v roce 2021 podepsáno Memorandum o podpoře reformy přípravy učitelů v ČR. Jeho cílem je proměna vzdělávání budoucích učitelů tak, aby byli lépe připraveni na práci s žáky a na podporu jejich učení.

V rámci přípravy učitelů byl v projektu SYPO připraven dokument „Kompetenční model ředitele školy" – verze pro pilotáž. Zároveň byl připraven dokument návrh pilotáže kompetenčního modelu ředitele školy. A bylo připraveno nové vstupní vzdělání ředitelů ve spolupráci s Ředitelem naživo.

Byl realizován projekt Dějepis+, v jehož rámci formou učících se komunit rozvíjelo svou výuku moderních dějin přes 400 učitelů dějepisu a společenských věd, sdružených v 55 učících se komunitách, podporovaných týmem nejlepších českých didaktiků a učitelů dějepisu. V roce 2022 byl spuštěn plně funkční web projektu Dějepis+ (Sinus CZ): **https://dejepisplus.npi.cz/**, kde je možné najít mj. ucelený soubor lekcí pokrývající jeden ročník školní výuky zaměřený na badatelskou výuku moderních dějin (od první světové války až po témata antropocénu). Do konce roku 2023 bude zpracována dopadová evaluace projektu a bude navržen způsob dalšího šíření jeho výsledků. Kurikulární práce pedagogických pracovníků bude dále podpořena prostřednictvím systémového projektu IPs Kurikulum (metodická a technická podpora při tvorbě, práci i vyhodnocování ŠVP), vč. tvorby modelových ŠVP. Projekt z OP JAK byl schválen a je od dubna 2023 v realizační fázi. U klíčové aktivity 4.2. „Zvýšení kvality přípravného vzdělávání pedagogických pracovníků" jsou plněny hlavní priority Reformy přípravy učitelů a učitelek (viz **https://www.edu.cz/pregradual/**):

- Proběhl první ročník Národního šetření kompetencí začínajících učitelů a absolventů učitelství jako nástroj zpětné vazby fakultám a systému (výsledky **https://www.msmt.cz/ministerstvo/novinar/unikatni-setreni-jak-jsou-zacinajici-ucitele-pripraveni-na**), právě probíhá druhý ročník, výsledky budou zveřejněny do konce roku 2023.
- V říjnu 2023 zveřejněn Kompetenční profil absolventa učitelství.
- Do konce roku 2023 budou zveřejněny nové požadavky na akreditace budoucích programů připravujících učitele ze strany MŠMT a nová pravidla pro realizaci DPS KA 4.3. „Posilování kompetencí vedoucích pracovníků v pedagogickém řízení školy" je plněna. Probíhala pilotáž kvalifikačního studia Lídr školy (72 účastníků): **https://lidrskoly.npi.cz/**.

Opatření č. 5 Pokusné ověřování kombinované formy vzdělávání v základních školách

Cíle:
- Realizovat a vyhodnotit pokusné ověřování kombinované formy vzdělávání v základních školách
- Vytvořit metodiku kombinované formy vzdělávání na základní škole s příklady variant realizace

Stav plnění

V říjnu 2020 MŠMT vyhlásilo Pokusné ověřování obsahu, metod a organizace kombinovaného vzdělávání v základních a středních školách, které bylo následně upraveno dvěma dodatky. Pilotního ověřování se účastnilo 65 škol, včetně pěti základních uměleckých škol. Hlavním cílem pokusného ověřování je připravit kvalitní podklady pro rozhodování MŠMT o tom, zda a jak začlenit kombinovanou výuku do systému vzdělávání ČR, a připravit podklady pro případnou právní úpravu a následně odborné podklady pro metodickou podporu škol při realizaci kombinované výuky.

Doposud vznikla definice základních parametrů kombinované výuky, které by mohly být součástí školského zákona a prováděcích vyhlášek. Definovaly se základní pojmy jako kombinovaná výuka, distanční výuka, synchronní a asynchronní výuka. Kombinovaná výuka byla vymezena jako plánované a systematické střídání výuky ve škole (prezenčně) a mimo školu (distančně). Stanovil se minimální podíl distanční části pro 1. a 2. stupeň ZŠ, pro SŠ a pro ZUŠ.

Protože se jedná o otázku přinášející do systému vzdělávání zcela nové, dosud málo prověřené prvky, je nezbytné dále ověřovat různé organizační modely kombinované výuky v různých podmínkách. Proto byl vytvořen Dodatek č. 3, který pokusné ověřování prodlužuje do 30. 9. 2025 a specifikuje kritéria v podobě, která by mohla

být využita pro novelu školského zákona a prováděcích předpisů.

Pokusné ověřování bylo ukončeno k 31. 7. 2023. Předpokládá se, že pokusné ověřování bude prodlouženo od 1. 9. 2023, a to o 2 roky. Konkrétní parametry budou vyplývat z výstupů dosažených v období září 2021 až červen 2023. Na základě výstupů z pokusného ověřování se připravuje návrh věcného vymezení kombinované výuky do školského zákona a dalších právních předpisů.

Podpora a řízení škol

Cíl opatření

Vybudovat funkční systém podpory škol, který přispěje ke zvýšení kvality vzdělávání, spolupráci, zefektivnění řízení škol a školské soustavy a ke snížení nerovností ve vzdělávání.

Soubor opatření a klíčových aktivit	
Opatření č. 1	**Pilotáž středního článku podpory**
Klíčová aktivita 1.1	Pilotáž středního článku
Opatření č. 2	**Fakultativní právní subjektivita veřejných škol a školských zařízení**
Klíčová aktivita 2.1	Umožnit vykonávat činnost školy bez právní subjektivity
Opatření č. 3	**Snižování administrativní zátěže škol**
Klíčová aktivita 3.1	Realizace výzkumného záměru
Klíčová aktivita 3.2	Informační systémy
Klíčová aktivita 3.3	Zefektivnění finančních toků
Opatření č. 4	**Fakultativní rozdělení kompetencí vedení škol a podpora nepedagogické práce**
Klíčová aktivita 4.1	Možnost delegování kompetencí ředitele na více osob
Klíčová aktivita 4.2	Nepedagogický tým školy
Klíčová aktivita 4.3	Spolupodílení se zřizovatelů na nepedagogických činnostech školy
Opatření č. 5	**Efektivní spolupráce zřizovatelů, ředitelů a úředníků**
Klíčová aktivita 5.1	Informační podpora a vzdělávací aktivity pro zřizovatele, ředitele, úředníky a další vedoucí pracovníky ve vzdělávacím systému
Opatření č. 6	**Institucionalizace specializovaných pozic ve školách**
Klíčová aktivita 6.1	Vytvoření modelu postupné institucionalizace specializovaných pozic ve školách

SOUBOR OPATŘENÍ A KLÍČOVÝCH AKTIVIT	
Opatření č. 7	Podpora vzdělávání dětí a žáků s odlišným mateřským jazykem
Klíčová aktivita 7.1	Zajištění systémového financování
Klíčová aktivita 7.2	Cílená nabídka dalšího vzdělávání pedagogů
Klíčová aktivita 7.3	Stanovení potřebné jazykové úrovně dítěte
Klíčová aktivita 7.4	Zpracování kurikula češtiny jako druhého jazyka

Opatření č. 1 Pilotáž středního článku podpory

Cíl:
- Najít pomocí pilotního ověření funkční model středního článku podpory v území.

Stav plnění

Model středního článku podpory byl realizován od konce roku 2020 do poloviny roku 2023 v regionech okresů Semily a Svitavy. Zde probíhala individuální a skupinová podpora ředitelů základních a mateřských škol a jejich zřizovatelů. Na podzim 2022 bylo uzavřeno memorandum o spolupráci s Karlovarským krajem (rozšíření pilotu SČ v Karlovarském kraji).

V rámci služeb středního článku podpory byly provozovány a spravovány centrální infolinky: korona-linka, metodická linka pro ředitele škol a informační linka k Ukrajině. Byly vytvořeny metodiky a infografiky s vysvětlením postupů ředitelům i zřizovatelům (Publikace na EDU.cz, dotazy na **stredniclanek@msmt.cz**, FB poradenský profil „Střední článek MŠMT“).

Střední článek prošel interní evaluací a proběhla externí evaluace v rámci šetření TA ČR. Výsledky ukazují na dobrý přínos v pilotním území. Evaluační výzkum prováděl Masarykův ústav vyšších studií, ČVUT v Praze, který oslovil ředitele základních a mateřských škol a jejich zřizovatele na Semilsku a Svitavsku. Díky zpětné vazbě je možné budoucí síť středních článků stavět na tom, co se osvědčilo, a naopak identifikovat oblasti, kde je prostor ke zlepšení.

Celkový přínos středního článku MŠMT hodnotí ředitelé MŠ a ZŠ průměrnou školní známkou: 1,2 (Svitavsko) a 1,79 (Semilsko). 68 % ředitelů udělilo známku 1. Rozhodně pozitivně a spíše pozitivně hodnotí střední článek 71 % zřizovatelů.

- Z hlavních oblastí ředitelé udělili nejlepší průměrnou známku komunikaci (1,29) a podpoře vedení škol (1,39); naopak zintenzivnit navrhli podporu řízení nepedagogických činností (průměrná známka 1,93) a podporu zřizovateli (průměrná známka 1,86).
- Z hlediska dílčích oblastí ředitelé ocenili podporu při mimořádných událostech (např. covid či začleňování žáků z Ukrajiny) a právní servis, uvítali by větší podporu ohledně zadávání veřejných zakázek a konzultace v oblasti mzdového a obecného účetnictví i dotačního poradenství.

Zřizovatelé největší přínos středního článku spatřovali v jednotném kanálu pro školy i pro zřizovatele a ve snížení byrokratické zátěže. Polovina zřizovatelů považovala rozšíření středního článku na území dalších okresů za důležité.

Zhodnocení přínosu v okresech Semily a Svitavy bylo důležité pro nastavení modelu regionálních týmů středního článku podpory, které se od 1. 7. 2023 rozšířilo do celé ČR (respektive 13 krajů ČR). Systémový projekt „IPS Střední článek“ z OP JAK zajistí tuto celorepublikovou realizaci do roku 2029, následně by měl vybudovaný systém přejít pod financování státním rozpočtem.

Opatření č. 2 Fakultativní právní subjektivita veřejných škol a školských zařízení

Cíl:
- Připravit věcný záměr řešení, které by umožnilo vykonávat činnost veřejných škol a školských zařízení bez právní subjektivity.

Stav plnění

Byla zpracována věcně-právní analýza. Diskuze nad závěry této analýzy vedly k potřebě hledat jiné cesty k vyšší efektivitě vzdělávací soustavy.

Opatření č. 3 Snižování administrativní zátěže škol

Cíl:
- Snížit administrativní zátěž škol a zefektivnit procesy s ní souvisejících, a to jak v oblastech, které souvisí přímo s činností školy či školského zařízení (matriky, sběr dat, pedagogická dokumentace, správní řízení atp.), tak v případě administrativy spojené s činností právnické osoby jako takové (ekonomické výkaznictví, BOZP, smlouvy).

Stav plnění

MŠMT připravilo nový informační systém vzdělávání eEDU, který zavádí.

První část nového eEDU-I vytvořila pro MŠMT firma CCA Group a.s. Úřad s ní v polovině prosince 2022 uzavřel smlouvu o dodávce a provozu systému v hodnotě 27,4 milionu korun. Informace byla zveřejněna v rejstříku smluv. V roce 2022 a 2023 probíhá tvorba samotného funkčního prostředí eEdu-I a elektronizace vybraných registrů. Systém bude uveden do provozu v Q1 2024 s nově plánovaným rozšířením o elektronizaci procesů Národního akreditačního úřadu pro vysoké školství (NAÚ).

K 1. lednu 2024 dochází k přenosu kompetencí stanovit výši úplaty za předškolní vzdělávání, školní družinu a školní klub na zřizovatele. Tím pádem tedy dochází ke snížení zátěže ředitelů touto agendou.

V závěrečné fázi je příprava novelizace tzv. hygienické vyhlášky, která zjednoduší plnění hygienických norem. Dojde tak ke snížení administrativní zátěže škol a zřizovatelů.

Opatření č. 4 Fakultativní rozdělení kompetencí vedení škol a podpora nepedagogické práce

Cíl:
- Připravit komplexní podporu nepedagogické práce a rozdělení kompetencí v rámci řízení organizace, které školám umožní věnovat maximální možný čas kvalitě pedagogického procesu.

Stav plnění

V rámci tendru TA ČR uskutečnila Jihočeská univerzita výzkum na snižování administrativní zátěže škol – šetření probíhalo od roku 2020 do května 2023. Na jeho základě bude aktivita pokračovat i v dalším implementačním období.

Z evaluačních zpráv MŠMT vyplývá, že výraznou pomocí pro podporu nepedagogické práce je právě střední článek podpory škol a zřizovatelů, viz. aktivita 1.

Opatření č. 5 Efektivní spolupráce zřizovatelů, ředitelů a úředníků

Cíl:
- Posílit efektivní spolupráci mezi zřizovateli, vedením škol, úředníky a MŠMT s pozitivním dopadem na rozvoj vzdělávacího systému prostřednictvím zvyšování kompetencí, znalostí a dovedností těchto aktérů a růstem jejich vzájemné důvěry.

Stav plnění

MŠMT připravilo nový metodický portál pro zřizovatele a vedení škol EDU.cz, který odborná veřejnost přijala velmi kladně a který je aktivně navštěvován. Jeho rozvoj probíhá průběžně.

Resort realizoval systém sdílení informací a po celé období probíhaly metodické návštěvy v jednotlivých krajích a prezenční i hybridní porady, webináře a info-servisy.

V roce 2022 byla připravena a zveřejněna metodika k odměňování ředitelů a byly realizovány návazné workshopy pro zřizovatele i ředitele. Nově vznikl i registr vyhlášených konkurzů na portále edu.cz/konkurzy.

V roce 2023 byl připraven MŠMT a probíhal nový vzdělávací cyklus webinářů pro zřizovatele.

Opatření č. 6 Institucionalizace specializovaných pozic ve školách

Cíl:
- Vytvořit návrh standardu týmu specializovaných pozic ve školách včetně modelu financování ze státního rozpočtu.

Stav plnění

Model byl vytvořen a schválen poradou vedení MŠMT; proběhly webináře pro ředitele základních škol a pedagogicko-psychologických poraden. Byla realizována také osobní setkání s řediteli pedagogicko-psychologických poraden.

Uskutečněna byla také analýza kapacit absolventů vysokých škol v dotčených oborech studia a analýza potřebného počtu úvazků školních psychologů/školních speciálních pedagogů včetně finančních dopadů.

Aktuálně je model ověřován prostřednictvím výzvy Šablony pro MŠ a ZŠ I z OP JAK, z něhož mohou základní školy/pedagogicko-psychologické poradny čerpat finanční prostředky na školní psychology a/nebo školní speciální pedagogy, nárokově na výši úvazku podle předem daných kritérií (počet žáků ve škole, podíl žáků se speciálními vzdělávacími potřebami). Vyhodnocen bude evaluační dotazník, jež byl základním školám a pedagogicko-psychologickým poradnám zaslán ČŠI. Průběžně je sledováno zapojení základních škol i pedagogicko-psychologických poraden. Předpokládá se přechod na financování ze státního rozpočtu od roku 2025.

Opatření č. 7 Podpora vzdělávání dětí a žáků s odlišným mateřským jazykem

Cíl:
- Připravit model a poskytovat systematickou finanční i metodickou pomoc základním a mateřským školám vzdělávajícím děti a žáky s odlišným mateřským jazykem na zvýšení kvality vzdělávání těchto dětí a žáků.

Stav plnění

V realizačním období došlo ke zlepšení podmínek vzdělávání dětí a žáků s nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka.

Od září 2021 funguje nový systém jazykové podpory cizinců v předškolním a základním vzdělávání. Došlo k novelizaci vyhlášky o předškolním vzdělávání (č. 14/2005 Sb.) a vyhlášky o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky (č. 48/2005 Sb.).

V předškolním vzdělávání je od roku 2021 vzdělávání těchto dětí závaznou součástí RVP PV a uskutečňuje se přímo v mateřské škole, kterou dítě navštěvuje. V základním vzdělávání funguje systém škol určených krajským úřadem, které poskytují jazykovou podporu prezenční nebo distanční formou.

Školy mají k dispozici kurikulum češtiny jako druhého jazyka pro předškolní a základní vzdělávání. Od 1. 9. 2022 funguje jazyková podpora cizinců rovněž ve středním vzdělávání (novelizace vyhlášky č. 13/2005 Sb.). Jedná se o systém krajem určených škol obdobně jako v základním vzdělávání.

NPI ČR nabízí školám dlouhodobě informační a metodickou podporu, a to v rámci svých krajských pracovišť a rovněž bezplatných služeb adaptačních tlumočnických a překladatelských služeb.

Podporu pro vzdělávání dětí a žáků s odlišným mateřským jazykem bylo možné čerpat v rámci zjednodušených projektů OP JAK a v rámci doučování z Národního plánu obnovy. V rámci projektu ESF APIV A byly vytvořeny podpůrné materiály pro školy.

V důsledku migrace velkého počtu občanů Ukrajiny do ČR kvůli válce bylo potřeba kromě zajištění kapacit a dostupnosti nárokové jazykové podpory vyplývající z vyhlášky zabezpečit další podpůrné aktivity ke zvládnutí skokového nárůstu cizinců ve školách. Byl připraven speciální zákon č. 67/2022 Sb. (Lex Ukrajina), který upravuje podmínky ve všech oblastech vzdělávání. Informační a metodická podpora školám byla průběžně poskytována ze strany MŠMT, NPI ČR a ČŠI, ať již prostřednictvím webových portálů, vzdělávacích akcí, tak dalších doprovodných aktivit. Finančně byly podporovány pozice ukrajinského asistenta pedagoga v mateřských, základních a středních školách a konzervatořích veřejných zřizovatelů a byly vyhlášeny dotační výzvy na jazykové kurzy a adaptační skupiny pro cizince migrující z Ukrajiny. MŠMT, NPI ČR a ČŠI také spolupracovaly aktivně s UNICEF a realizovaly podpůrné aktivity pro děti, žáky a studenty i pedagogické pracovníky z Ukrajiny. V závěru roku 2023 situace, a tedy i potřebná podpora, přetrvává.

INOVACE OBOROVÉ SOUSTAVY

CÍL OPATŘENÍ

Cílem je funkční, prostupná a atraktivní oborová soustava, která prostřednictvím revize obsahů vzdělávání zajistí, aby byli jeho absolventi vybaveni kompetencemi pro další profesní i neprofesní vzdělávání, osobní život a dlouhodobou uplatnitelnost na trhu práce.

SOUBOR OPATŘENÍ A KLÍČOVÝCH AKTIVIT	
Opatření č. 1	**Moderní a otevřené odborné vzdělávání s vysokou přidanou hodnotou**
Klíčová aktivita 1.1	Oborová revize a inovace soustavy oborů vzdělání
Klíčová aktivita 1.2	Flexibilní uspořádání školních vzdělávacích programů a výuky
Klíčová aktivita 1.3	Revize RVP v oblasti základních gramotností
Klíčová aktivita 1.4	Revize RVP v oblasti společného odborného základu
Opatření č. 2	**Získávání odborné kvalifikace v průběhu studia**
Klíčová aktivita 2.1	Získávání odborné kvalifikace v průběhu studia
Opatření č. 3	**Usnadnění přechodu absolventů na trh práce**
Klíčová aktivita 3.1	Zvýšení kvality praktického vyučování
Klíčová aktivita 3.2	Podpora kariérového poradenství

Opatření č. 1 Moderní a otevřené odborné vzdělávání s vysokou přidanou hodnotou

Cíle:

- Koncipovat inovovanou oborovou soustavu jako otevřenou s možností kdykoliv navázat na předchozí vzdělávání a pokračovat k získání vyššího stupně vzdělání (kvalifikace) včetně uznání předchozího učení.
- Zlepšit možnost korekce vzdělávací dráhy v průběhu studia, ať již jde o stupeň vzdělání nebo obor vzdělání, a žák nebude muset začínat studovat vždy od začátku.
- Reflektovat v RVP odborného vzdělávání trend přípravy na celoživotní učení, tzn. posilovat společný všeobecný a odborný základ učiva a podporovat rozvoj klíčových kompetencí uplatnitelných na trhu práce obecně. Principiálně i obsahově navázat na revidované kurikulum ZV.

Stav plnění

V roce 2022 byl dokončen souhrnný materiál Inovace oborové soustavy a revize RVP pro střední odborné vzdělávání a probíhala koncepční jednání předsedů odborných platforem k inovaci oborové soustavy a revizi RVP SOV.

Na 30. 5. 2023 byla naplánovaná konference, která měla zahájit činnost jednotlivých odborných platforem. Po zrušení termínu konference proběhly s předsedy a s místopředsedy odborných platforem diskuze týkající se dalšího výhledu IOS v souvislosti s novými prioritami MŠMT. Zpracované návrhy kvalifikačních profilů prošly metodickým posouzením interního týmu a formální kontrolou. Vzhledem k novým prioritám MŠMT se nyní připravují koncepční návrhy pro IOS zohledňující zejména posílení všeobecně vzdělávací složky.

Opatření č. 2 Získávání odborné kvalifikace

Cíl:
- Snižovat procento předčasných odchodů žáků ze vzdělávání. Předčasné odchody ze vzdělávání mohou nastat buď v průběhu studia, nebo i na konci studia při neúspěšném absolvování závěrečné či maturitní zkoušky.

Stav plnění

Byla zpracována komplexní evaluační zpráva Národní soustavy kvalifikací (NSK). Dále byl zpracován návrh konceptu profesní maturitní zkoušky. Národní radě pro kvalifikace byly představeny principy tvorby a revizí profesních kvalifikací v roce 2022 i v roce 2023.

Spolu se zástupci MPSV byly identifikovány a nastaveny nové vazby mezi NSK a NSP s ohledem na probíhající aktualizaci určitých oborů v NSP. Byla provedena aktualizace přiřazovací mapy, která zachycuje vztahy mezi profesními kvalifikacemi a obory vzdělání. Zároveň byly zahájeny práce na přiřazovací mapě, která bude zachycovat vztahy mezi inovovanými obory vzdělání a NSK. Profesní kvalifikace jsou jedním z nástrojů umožňujících po případném předčasném odchodu ze vzdělávání následné doplnění nebo získání odborné kvalifikace.

Byly zahájeny práce na přípravě novely zákona o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (č. 179/2006 Sb., který bude ke konci roku 2023 připraven k předložení Legislativní radě vlády.

Návrh zohledňuje podněty ostatních ministerstev i zkušenosti z implementace zákona a zavádí povinnou digitalizaci všech procesů.

Opatření č. 3 Usnadnění přechodu absolventů na trh práce

Cíl:
- Zlepšit podmínky přechodu absolventů na trh práce.

Stav plnění

Na pracovní úrovni je připraven koncept kariérového vzdělávání a poradenství. Byl zveřejněn balíček na **https://revize-sov.edu.cz/** na podporu přípravy aktualizovaných ŠVP a výuky kariérového vzdělávání ve středních odborných školách. Součástí balíčku je metodický text, jehož cílem je motivovat školy ke zvýšení kvality kariérového vzdělávání pomocí obsahové koordinace učiva.

V rámci balíčku metodické podpory pro školy k tématu kariérového poradenství (RVP SOV Člověk a svět práce) bylo připraveno doporučení pro využívání žákovského portfolia, které umožní žákům prezentovat výsledky svého učení před potenciálními zaměstnavateli.

Byla zpracována analýza NSK ve všech rolích, včetně identifikace vazby PK na kvalifikační zákony. Probíhají aktivity vedoucí ke zvýšení počtu autorizovaných osob z řad škol s ohledem na regionální hledisko (projekt Upskilling). V sytému Národní soustavy kvalifikací je aktuálně 1454 profesních kvalifikací, 3832 autorizací, 320 170 držitelů osvědčení z profesní kvalifikace. Návrh tzv. standardu ve firemním i školním pracovišti byl

dopracován s cílem podpořit transparentnost vymezení podmínek pro realizaci praktického vyučování; standard byl pilotně ověřován ve všech krajích ČR (na 28 školách) ve Q4 2022 a byl zveřejněn k využití pro školy. Současně byl připraven nástroj, který školy mohou využívat pro autoevaluaci praktického vyučování; byl rovněž předmětem pilotního ověřování.

Byly zpracovány výsledky peer review meeting (v rámci grantu EQAVET) obsahově zaměřené na „propojování počátečního a dalšího odborného vzdělávání".

V rámci prevence předčasných odchodů byla dopracována Zpráva z focus groups, která slouží k cílenému nastavování podpory školám ze strany NPI ČR. V současné době probíhá na základě zjištění z focus groups několik implementačních aktivit:

- tvorba příkladů inspirativní praxe ze škol (ZŠ, ŠŠ) v oblasti prevence předčasných odchodů;
- příprava specializované webové mikrostránky, na které by uživatelé našli komplexní servis v oblasti prevence předčasných odchodů;
- online setkávání s pedagogickými pracovníky ze škol, které zajímá sdílení zkušeností z oblasti prevence předčasných odchodů.

V implementačním období také probíhala příprava materiálu „Návrhy opatření na snížení předčasných odchodů ze vzdělávání". Tento materiál vznikal v rámci konzultací s kolegy z NPI ČR, MPSV a ČŠI. Jako výstup interního projektu byl odevzdán vedení NPI ČR.

Zvýšení kvality vzdělávání ve strukturálně postižených krajích

Cíl opatření

Zvýšit kvalitu vzdělávání ve strukturálně postižených krajích s důrazem na zvýšení účasti dětí v předškolním vzdělávání, metodickou podporu škol vzdělávajících vysoký podíl sociálně znevýhodněných žáků a jejich zřizovatelů.

Soubor opatření a klíčových aktivit	
Opatření č. 1	**Komplexní podpora pro školy v obcích s vyšším podílem dětí a žáků ohrožených sociálním vyloučením v Karlovarském a Ústeckém kraji**
Klíčová aktivita 1.1	Posílení odborné kapacity a kompetence pro práci s různorodými skupinami dětí a žáků
Opatření č. 2	**Omezení segregačních tendencí v základním školství**
Klíčová aktivita 2.1	Metodická podpora zřizovatelů v oblasti regulace spádovosti
Opatření č. 3	**Zvýšení účasti dětí na předškolním vzdělávání v Karlovarském a Ústeckém kraji**
Klíčová aktivita 3.1	Odstranění objektivní finanční bariéry bránící v přístupu ke vzdělávání
Klíčová aktivita 3.2	Podpora spolupráce rodiny a školy
Opatření č. 4	**Cílená finanční podpora nástupu čerstvých absolventů do pedagogické praxe ve školách v Karlovarském a Ústeckém kraji**
Klíčová aktivita 4.1	Finanční motivace pro čerstvé absolventy k nástupu do škol v Karlovarském a Ústeckém kraji

Opatření č. 1 Komplexní podpora pro školy v obcích s vyšším podílem dětí a žáků ohrožených sociálním vyloučením v Karlovarském a Ústeckém kraji

Cíl:
- Zavést komplexní systém podpory pro nejohroženější školy, které se potýkají s heterogenními kolektivy, nedostatečným zázemím v podobě podpůrných profesí a v důsledku s podprůměrnými výsledky vzdělávání; přispět k naplnění cíle *„Snížení regionálních nerovností v dosahovaných výsledcích vzdělávání a snížení závislosti výsledků vzdělávání na sociálním statusu rodiny“*.

Stav plnění

Pro posílení odborné kapacity a kompetence pro práci s různorodými skupinami dětí a žáků byly připraveny a realizovány cílené programy DVPP a podpory dle potřeb škol. Celkem bylo podpořeno 57 škol v Karlovarském a Ústeckém kraji v rámci programu „Podpora a další vzdělávání pedagogických pracovníků ve strukturálně postižených regionech v období únor–červen 2022" realizovaného NPI ČR. Jako navazující aktivita probíhalo rozšíření podpory na celou ČR a přechod na financování z NPO na období 09/2022–2025 pro 400 škol. Vedle DVPP je testována komplexní podpora škol.

- Výzva NPO obsahuje podporu škol s nadprůměrným zastoupením sociálně znevýhodněných žáků. Podpora 400 škol v celé ČR je financovaná z NPO na období 09/2022–2025. Výběr vycházel z analýzy dostupných dat se zaměřením na podíl žáků se SVP, míry předčasných odchodů ze vzdělávání, podíl romských a dalších minoritních skupin žáků, s přihlédnutím k indexu soc. vyloučení dané obce a následné doplnění a ověření s výsledky inspekční činnosti ČŠI.
- Následně byl stanoven „balíček podpory" určený daným školám složený ze seminářů, nabídky expertního poradenství, mentoringu pro učitele, koučinku pro ředitele a stáží, vzájemné kolegiální podpory učitelů v regionu. Nositelem realizace je příslušné krajské pracoviště NPI ČR ve spolupráci s krajským inspektorátem ČŠI. Součástí intervence je úzká spolupráce s řediteli i zřizovateli škol. Program zahrnuje cílené DVPP programy, podporu ředitelů a expertní služby (speciální pedagogické pozice) dle potřeb vybraných škol.
- Z 264 potenciálních žadatelů, kteří do konce roku 2022 mohli podat žádost na realizaci, o podporu požádalo celkem 256 škol.

V květnu 2023 byla vyhlášená 2. část výzvy – otevřena pro dalších 130 základních škol a nově i 30 středních škol.

V rámci podpory škol v NPO bude připravena změna systému financování RGŠ, která bude vycházet ze zkušeností a evaluace projektu. Změna by měla být připravena do konce roku 2024.

Opatření č. 2 Omezení segregačních tendencí v základním školství

Cíl:
- Omezit segregační tendence v základním školství, pomoct žákům z odlišného kulturního a životního prostředí a omezit etnickou segregaci, která je rizikovým jevem prohlubujícím diferenciaci v rámci vzdělávací soustavy.

Stav plnění

V roce 2022 byla zveřejněna mapa spádových obvodů a jednalo se o zařazení údajů o spádových oblastech jako prvku RÚIAN pod ČÚZK.

Žákům z odlišného kulturního či životního prostředí byla poskytována podpůrná opatření k zajištění jejich rovných příležitostí ve vzdělávání. Základní školy měly možnost do konce dubna 2023 čerpat finanční prostředky z výzvy OP JAK Šablony pro MŠ a ZŠ I na aktivity zahrnující např. personální podporu (školní asistent, sociální pedagog, dvojjazyčný asistent aj.), vzdělávání a spolupráci pracovníků ve vzdělávání, odborně zaměřená tematická a komunitní setkávání, podporu žáků s odlišným mateřským jazykem aj. Projekty je možné realizovat až do 31. 12. 2025.

NPI ČR nabízí programy dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků školských poradenských zařízení v práci s diagnostickými nástroji a další. Pro podporu práce poradenských pracovníků ve školách a školských zařízeních byly dále realizovány vzdělávací programy pro začínající pracovníky školských poradenských zařízení, pro začínající školní psychology a školní speciální pedagogy.

V roce 2022 byly vydány metodické materiály **„Kariérové poradenství ve školských poradenských zařízeních pro žáky s poruchami autistického spektra"** a **„Metodické doporučení pro poskytování služeb školských poradenských zařízení žákům s nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka (a z odlišného kulturního prostředí)"**.

Pravidelně jsou ze strany MŠMT pořádána metodická setkání s vedoucími pracovníky školských poradenských zařízení a NPI ČR.

Opatření č. 3 Zvýšení účasti dětí na předškolním vzdělávání v Karlovarském a Ústeckém kraji

Cíl:
- Zvýšit účast dětí ze sociálně znevýhodněného prostředí na předškolním vzdělávání jako prevence možného školního neúspěchu a včasnými opatřeními redukovat dopad rizikových faktorů na straně rodiny.

Stav plnění

V roce 2022 byla rozdělena podpora z dotačního programu na podporu zvýšení účasti dětí na předškolním vzdělávání v Karlovarském a Ústeckém kraji. Tento dotační program obsahoval jak podporu odstranění finančních bariér přístupu k předškolnímu vzdělávání (obědy, vybavení), tak personální podporu komunikace s rodinou a depistáže.

Od roku 2023 byla výzva nově rozšířena na celou ČR s celkovou alokací 20 mil. Kč.

Výzva bude znovu vypsána pro rok 2024. Následně bude zhodnocen její efekt a rozhodnuto o efektivitě a případném pokračování intervence.

Opatření č. 4 Cílená finanční podpora nástupu čerstvých absolventů do pedagogické praxe ve školách v Karlovarském a Ústeckém kraji

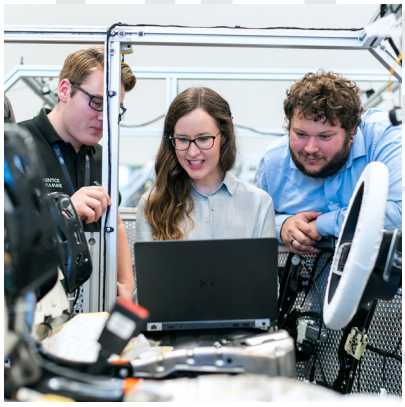
Cíl:
- Posílit pedagogické kapacity v Karlovarském a Ústeckém kraji, které dlouhodobě vykazují nejvyšší podíl nekvalifikovaných pedagogů. Poskytnout finanční motivaci čerstvým absolventům k nástupu do škol v Karlovarském a Ústeckém kraji v podobě náborového příspěvku.

Stav plnění

Opatření nebylo plněno. Po konzultaci s krajskou platformou, zástupci krajů i univerzit nebylo realizováno z důvodu neefektivity plánovaného opatření.

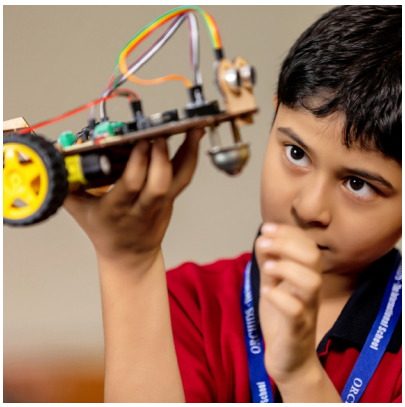
Kraje poskytují vlastní pobídková opatření.

DLOUHODOBÝ Z
A ROZVOJE VZD
Č

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

9 788087 601570